

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS SĒŽU
STENOGRAMMA LIETĀ NR. 2011-10-01

2012. gada 7. februāra sēde

*Tiesas sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas
priekšsēdētājs Gunārs Kūtris.*

G. Kūtris: Sākam Satversmes tiesas sēdi. Šodien izskatīšanā ir lieta Nr. 2011-10-01 „Par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma 3. panta septītās daļas, 4. panta otrās daļas un 16. panta pirmās, otrās un trešās daļas, ciktāl tās attiecas uz tiesnešiem (zemesgrāmatu tiesnešiem) un prokuroriem, 4. panta devītās daļas, 6.¹ panta, 6.² panta, 14. panta pirmās daļas piektā teikuma, 15. panta septītās daļas, pārejas noteikumu 8.⁴ punkta, likuma „Par tiesu varu” 89.¹¹ panta devītās prim daļas un 2010. gada 16. decembra likuma „Grozījumi likumā „Par tiesu varu”” 4. panta un 10. panta, kā arī 2010. gada 16. decembra likuma „Grozījumi Prokuratūras likumā” 2. panta, 5. panta daļā par 55. panta trešās daļas izslēgšanu, 6. panta daļā par 57.¹ panta ceturtās daļas, 57.² panta un 57.⁵ panta izslēgšanu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 83. un 107. pantam”.

Lieta tiks izskatītā šādā sastāvā: tiesneši Kaspars Balodis, Aija Branta, Kristīne Krūma, Uldis Ķinis un Sanita Osipova, tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesas sēžu sekretārs Arnis Žugans.

Lietas dalībnieki. Lietas dalībnieku... Pieteikuma iesniedzēji ir Latvijas Republikas tiesneši un prokurori, un lietas pieteikuma iesniedzēju pārstāvis – Jānis Neimanis. Satversmes tiesa ir saņēmusi dokumentu, ka Jānis Neimanis ir slims un lūdz atlikt tiesas sēdi. Saeimas pārstāvis Jānis Pleps ir ieradies?

J. Pleps: Jā, tieši tā. Pilnvara ir lietā.

G. Kūtris: Pilnvara atrodas lietā.

Lai izvērtētu šo jautājumu, vai sēde ir turpināma vai atliekama, tiesa pasludina nelielu pārtraukumu.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

P ā r t r a u k u m s.

A. Žugans: Visiem piecelties!

G. Kūtris: Paldies! Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 28. panta ceturto daļu, sakarā ar to, ka nav ieradies lietas... pieteikuma iesniedzēja pārstāvis, tiesa nolēma atlikt lietas izskatīšanu. Un lietas izskatīšana tiks turpināta pēc vienas nedēļas, nākamajā otrdienā, 14. datumā pulksten 10⁰⁰ Satversmes tiesas ēkā, šajā pašā zālē. Pieaicinātajām personām vienlaicīgi vēršu uzmanību, ka arī trešdien, visticamāk, nākamo turpināsim tiesas sēdi divas dienas pēc kārtas. Paldies.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

2012. gada 14. februāra sēde

G. Kūtris: Labdien! Sēdieties, lūdzu!

Sākam Satversmes tiesas sēdi. Šodien tiks izskatīta lieta Nr. 2011-10-01 „Par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma” 3. panta septītās daļas, 4. panta otrās daļas un 16. panta pirmās, otrās un trešās daļas, ciktāl tās attiecas uz tiesnešiem (zemesgrāmatu tiesnešiem) un prokuroriem, 4. panta devītās daļas, 6.¹ panta, 6.² panta, 14. panta pirmās daļas piektā teikuma, 15. panta septītās daļas, pārejas noteikumu 8.⁴ punkta, likuma „Par tiesu varu” 89.¹¹ panta devītās prim daļas un 2010. gada 16. decembra likuma „Grozījumi likumā „Par tiesu varu”” 4. panta un 10. panta, kā arī 2010. gada 16. decembra likuma „Grozījumi Prokuratūras likumā” 2. panta, 5. panta daļā par 55. panta trešās daļas izslēgšanu, 6. panta daļā par 57.¹ panta ceturtais daļas, 57.² panta un 57.⁵ panta izslēgšanu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 83. un 107. pantam”.

Lieta tiks izskatīta šādā sastāvā: Satversmes tiesas tiesneši Kaspars Balodis, Aija Branta, Kristīne Krūma, Uldis Ķinis un Sanita Osipova, tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesas sēdes sekretārs Arnis Žugans.

Šajā lietā lietas dalībnieki: tātad pieteikuma iesniedzējs ir 265 tiesneši un 141 prokurors. Pieteikuma iesniedzēja pirmais pārstāvis ir pilnvarojis, pirmais parakstītājs ir pilnvarojis... Lūdzu, pieteikuma iesniedzēja pārstāvis.

J. Neimanis: Pase un pagājušo reiz slimības lapa.

G. Kūtris: Pilnvarojums... [nerunā mikrofonā]

Tātad pieteikuma iesniedzēja pārstāvis ir Jānis Neimanis. Ko pie šī galda dara...?

J. Ilsteris: Jā, es esmu viens no konstitucionālās sūdzības parakstītājiem prokurors Jānis Ilsteris. Vai nepieciešams speciāls pilnvarojums, vai nē?

G. Kūtris: Saskaņā ar likumu, manuprāt, ir pilnvarojums vajadzīgs. Jo likumā ir izdarīti grozījumi 26. pantā, kas nu jau pāris gadus ir spēkā. Es atvainojos, 23. pantā

2.¹ punktā... daļā. Ja konstitucionālo sūdzību kopīgi iesniedz vairāk nekā piecas personas, šīs personas uzskatāmas par vienu procesuālo personu, procesuālās darbības tās var izdarīt tikai ar viena pilnvarotā pārstāvja starpniecību. Tātad šajā gadījumā mums ir viena pilnvara iesniegta. Jūs varat palīdzēt un konsultēt pilnvaroto pārstāvi, bet likums nav paredzējis vairāku personu piedalīšanos.

J. Ilsteris: Paldies.

G. Kūtris: Saeimas pārstāvis.

J. Pleps: Jūsu godība, pilnvara ir lietā, pasi varu uzrādīt.

G. Kūtris: Skaidrs, paldies. Tātad pieteikuma iesniedzēja pārstāvis ir ieradies un institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimas – pārstāvis arī ir ieradies.

Lietā ir iesaistītas arī pieaicinātās personas un liecinieki. Tātad, vai pēc tiesas sēžu sekretāra informācijas visiem lietas... lietā iesaistītajām personām ir paziņots par tiesas sēdi? Vai no pieaicinātajām personām ir ieradušies...

10. Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Ilma Čepāne? Ir.

10. Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas priekšsēdētājs Vitauts Staņa... Ir iesniegta informācija, ka viņš ir slims.

10. Saeimas Juridiskās komisijas Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa... Lūdzu!

J. Pleps: Ja drīkst, augsti godātā tiesa, Solvita Āboltiņa šobrīd atrodas komandējumā Gruzijā. Viņa atgriežas tikai rītdien. Līdz ar to viņa šo... šodien, rīt diez... diez vai varēs piedalīties tiesas sēdē.

G. Kūtris: Ne šodien, ne rīt nevarēs būt?

J. Pleps: Jā.

G. Kūtris: Tieslietu padomes pārstāvis. Jums pilnvara arī ir? Lietā atrodas. Paldies!

Tieslietu ministrijas pārstāvis Lazdovska kungs...

Finanšu ministrijas pārstāvis Mārtiņš Brencis... Jūsu pilnvara arī ir lietā.

Finanšu ministrijas Sabiedriskajā sektorā nodarbināto atlīdzības politikas nodaļas vadītāja Inga Ošiņa.

Par liecin.... Liecinieks šajā lietā ir uzaicināts SIA „Fontes vadības konsultācijas” pārstāve Inga Bērziņa. Vai ir ieradusies? Arī ir ieradusies.

Tiesa uz vietas... Tā, es atvainojos, lietas dalībnieku viedoklis, vai mēs varam sākt lietas izskatīšanu, nepiedaloties divām pieaicinātajām personām, šobrīd?

J. Pleps: Jā, varam, jūsu godība.

G. Kūtris: Paldies! Tātad tiesa arī uz vietas izlēma: mēs varam uzsākt lietas izskatīšanu bez šo personu klātbūtnes, uzaicinot turpmākajās tiesas sēdēs.

Vai lietas dalībniekiem ir kādi lūgumi? Pieteikuma iesniedzēja pārstāvim?

J. Neimanis: Nav.

G. Kūtris: Jums nav nekādu lūgumu. Vai Saeimas pārstāvim?

J. Pleps: Jā, Saeimai būs vairāki lūgumi. Kopskaitā pieci. Es viņu mēģināšu izklāstīt īsumā.

Saeima lūdz pieaicināt, lai varētu noskaidrot labāk likumprojekta sagatavošanas gaitu valdībā un konsultāciju ar tiesu varu, bijušo tieslietu ministru, kurš virzīja šos projektus, Aigaru Štokenbergu. Tas ir, pirmkārt, uzklaut kā pieaicināto personu.

Otrkārt, Saeima lūdz pieaicināt un uzklaut kā pieaicināto personu Venēcijas komisijas locekli neatkarīgā eksperta statusā no Latvijas, profesoru Aivaru Endziņu, kurš ir strādājis Venēcijas komisijā pie rekomendācijām tiesu varas neatkarības jautājumos un varētu tie... paust autoritatīvu viedokli par šiem jautājumiem.

Treškārt, iepazīstoties ar lietas materiāliem, mēs secinājām, ka Saeimas dokumenti par likumprojekta apspriešanu ir pārstāvēti, taču lietas materiālos nav Tieslietu padomes protokolu un audio ierakstu. Tā kā likumprojekta apspriešana notika gan Tieslietu padomē, gan Saeimā, mēs lūgtu Satversmes tiesu izprasīt Tieslietu padomes protokolus un audio ierakstus, kas apliecina likumprojekta apspriešanu Tieslietu padomē.

Ceturtkārt, tā kā šeit ir pārstāvēti likumprojekta... tā kā „apspriedēji” no likumdevēja puses un izpildvaras puses un, augsti cienot Jaunzemes kundzes devumu Tieslietu padomes diskusijās, jāteic, ka diskusijas Tieslietu padomē notika ne tikai, tā sakot, sēžu laikā, bet notika arī saruna starp likumdevēju un tiesu varu, tāpēc Saeima lūgtu pieaicināt un uzklaut kā pieaicinātās personas Augstākās tiesas priekšsēdētāju un Tieslietu padomes priekšsēdētāju Juri Bičkoviču un Satversmes tiesas priekšsēdētāja padomnieci Lailu Jurcēnu. Pēc mūsu rīcībā esošajām ziņām šīs personas vadīja sarunas no tiesnešu puses.

Un pēdējais lūgums ir tāds, kad no lietas materiāliem īsti nekļūst skaidrs, kādiem nolūkiem šīs lietas ietvaros būtu jānopratina Inga Bērziņa un ko šīs ziņas varētu dot šī jautājuma izlemšanā. Jo „Fontes” šo ekspertīzi veica par kādu citu projektu, kurš nemaz pēc tam netika virzīts... Un lūgums būtu, ņemot vērā, ka ir diezgan daudz pieaicināto personu, šo personu nemaz neuzklaut vai arī, ja tiek uzklauts, mainīt procesuālo statusu un uzklaut kā pieaicināto personu, nevis kā liecinieku. Jo šeit nav skaidra atšķirība, kādēļ daži ir pieaicinātās personas un viena persona ir liecinieks.

Paldies!

G. Kūtris: Paldies par jūsu viedokli. Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim ir kāds viedoklis par šo izteikto priekšlikumu?

J. Neimanis: Protams, ka minēto lūgumu izlemšana, es domāju, būtu tiesas kompetencē, tātad pēc... pēc tiesas ieskatiem.

Nu, mans viedoklis, ka, tātad, jautājumā par Štokenberga kunga pieaicināšanu īsti lielas vajadzības es neredzu, jo lietā ir rakstveida dokumenti par to, kāda ir bijusi Tieslietu ministra loma šīs... šo likumprojektā apspriešanā un Ministru kabinetā. Citas aktivitātes es neesmu... mēs neesam arī redzējuši no viņu puses, izņemot publiskās – presē un televīzijā.

Jautājumā par Endziņa kunga uzaicināšanu. Es nedomāju, ka tas ir īpaši nepieciešams, jo, nu, šajā lietā Venēcijas komisijas atziņas... Nu, vismaz iepriekšējos tiesu nolēmumos, kas taisīti šajā lietā, ļoti daudzi nav izmantoti. Teiksim, tās ir arī tiesai zināmas un jau komentētas. Par to tapšanas vēsturi vai... vai tapšanas iemesliem šajā lietā nav jādiskutē. Teiksim, Endziņa kunga privātais, personiskais viedoklis, es domāju, ka tiesai ir zināms no publikācijas žurnālā „Jurista Vārds”.

Attiecībā uz projekta aps... projekta apspriešanu Tieslietu padomē. Par šī audio ieraksta un protokola nepieciešamību. Es domāju, ka par apspriešanu sīkāk var paskaidrot Tieslietu padomes pieaicinātā pārstāve. Un attiecībā uz Bičkoviča kungu un Jurcēnas kundzes pieaicināšanu arī neredzu īpašu vajadzību, jo, nu, arī Saeimas pārstāvis īpaši nepaskaidroja, ko tad... Kā... Viņi esot veduši sarunas tiesnešu vārdā. Nu, godīgi sakot, es neatceros, ka Bičkoviča kungs būtu vedis kādas sarunas. Arī no lietā esošajiem dokumentiem vispār nav redzams, ka kāds būtu vedis šīs sarunas. Nu, attiecībā uz „Fontes” pārstāvja neuzklausišanu, nu, pēc tiesas ieskatiem. Ja reiz tiesa plānos uz klausīt, tad visticamāk ir šādi apsvērumi pašai tiesai labāk zināmi.

G. Kūtris: Paldies! Saeimas pārstāvim viens jautājums. Sakiet, lūdzu, kāpēc jūs no Saeimas komisijā uzaicinātajiem juristiem gribat tikt... tiesnešiem gribat tikai Bičkoviču uz klausīt? Pārējos tiesnešus nē?

J. Pleps: Bičkoviča kungs kā Augstākās tiesas priekšsēdētājs vada Tieslietu padomi. Tieslietu padome ir autoritatīva institūcija, kas nodrošina un reprezentē tiesu varu. Un tādā viedoklī... Tādā veidā Bičkoviča kungs attiecīgi ir aicināts vienmēr uz Saeimas komisiju un apakškomisiju sēdēm kā Tieslietu padomes priekšsēdētājs. Un viņš ir piedalījies, manuprāt, mūsaprāt, sarunās, kuras varbūt nav atspoguļojušās Tieslietu padomes oficiālajos protokolos, kuru lietā diemžēl nav. Saeimas komisiju materiālos viņš ir, Saeimas komisijas sēdēs viņš ir paudis viedokli, atšķirīgu viedokli no pieteikuma iesniedzēju pārstāvja viedokļa un, mūsaprāt, Bičkoviča kunga uzklausišana būtu adekvāta, ņemot vērā, ka Satversmes tiesa ir lēmusi pieaicināt Saeimas priekšsēdētāju un Juridiskās komisijas...

G. Kūtris: Es atvainojos Saeimas priekšsēdētāja nav aicināta uzstāties šajā lietā.

J. Pleps: Es atvainojos, Juridiskā komisijas priekšsēdētāja un apakškomisijas tiesu politikas jautājumos priekšsēdētāja.

G. Kūtris: Skaidrs. Tiesa, lai pieņemtu lēmumus šajos jautājumos, izteiktajos lūgumos, tiesa aiziet apspriesties.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

P ā r t r a u k u m s

G. Kūtris: Paldies. Tiesa, izvērtējot pieteiktos lūgumus, nolēma: šajā lietā uzaicināt kā liecinieku bijušo tieslietu ministru Štokenbergu, jo mūs interesē viņa liecība par to, kādā veidā likumprojekts tika virzīts.

Pārējos jautājumos – par Venēcijas komisijas locekļa A. Endziņa uzaicināšanu, par Tieslietu padomes priekšsēdētāja Bičkoviča uzaicināšanu, un Satversmes tiesas palīg... palīdzes, padomnieces Jurcēnas uzaicināšanu – tiesa nolēma atteikt šo lūgumu.

Attiecībā pat Tieslietu padomes protokolu. Satversmes tiesa ir saņēmusi Tieslietu padomes atsūtīto protokolu. Tiesas sēžu sekretāram ir lūgums lietas dalībniekiem šī protokola kopijas izsniegt, lai lietas gaitā varētu iepazīties. Lūdzu!

J. Pleps: Vai Saeima var lūgt arī pieteikuma iesniedzēja pilnvaras kopiju, lai mēs varētu pārliecināties, ka viņš ir pienācīgā kārtā pilnvarots?

G. Kūtris: Jūs varēsiet iepazīties lietas materiālos, ka šī pilnvara ir. Mums kopijas nav jāizsniedz pilnvarām.

Par audio ierakstu mēs neredzējām pamatojumu, kāpēc audio ieraksts ir vajadzīgs, ja Tieslietu padomes sēdes protokols ir... pilnībā atspoguļo lietas gaitu. Ja ir kādas norādes, ka protokolā nav atspoguļots pareizi kaut kas, lūdzu, tad arī norādīsiet.

Līdz ar to, tātad, visi pieteiktie lūgumi ir izskatīti.

Lieciniekam – SIA „Fontes” pārstāvim – lūgums atstāt zāli. Par jūsu dalību tiesas sēdē tiesas sēžu sekretārs sazināsies un noteiks dienu, kad jums vajadzētu ierasties.

Vai zālē atrodas arī Štokenberga kungs? Nav. Tātad tiesas sēžu sekretārs informēs Štokenberga kungu un uzaicinās uz konkrēto tiesas sēdi.

Varam uzsākt lietas izskatīšanu pēc būtības.

Vispirms tiks nolasīts tiesneša ziņojums.

2011. gada 6. maijā Satversmes tiesā tika ierosināta lieta Nr. 2011-10-01 par vairāku likumu – par Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likuma vairāku pantu, par likuma „Par tiesu varu” un „Grozījumi likumā „Par

tiesu varu””, un „Grozījumi Prokuratūras likumā” vairāku pantu atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1., 83. un 107. pantam.”

Pieteikuma iesniedzēji ir 265 tiesneši un 141 prokurors. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu – Saeima.

2011. gada 8. jūlijā Satversmes tiesā ir saņemts Saeimas atbildes raksts, kas pievienots lietai. Ar 2011. gada 4. oktobra Satversmes tiesas priekšsēdētāja lēmumu lieta Nr. 2011-10-01 nodota izskatīšanai. Paziņojums par lietas izskatīšanu publicēts 2011. gada 21. oktobrī laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”.

Par pieaicinātām personām minētajā lietā uzaicināti: 10. Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Ilma Čepāne; 10. Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijas priekšsēdētājs Vitauts Staņa; 10. Saeimas Juridiskās komisijas Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāja Solvita Āboltiņa; Tieslietu padomes pārstāvis; Tieslietu ministrijas pārstāvis; Finanšu ministrijas pārstāvis; Finanšu ministrijas Sabiedriskajā sektorā nodarbināto atlīdzības politikas nodaļas vadītāja Inga Ošiņa.

Par liecinieci minētajā lietā uzaicināta SIA „Fontes vadības konsultācijas” pārstāve Inga Bērziņa, kura piedalījies amatu vērtēšanas metodikas izstrādē, ko izmantojusi Finanšu ministrija, gatavojot likumprojektu „Valsts un pašvaldību institūciju un darbinieku atlīdzības likums”.

Lietas dalībniekiem pienācīgi paziņots par tiesas sēdi. Lietas dalībnieki – pieteikuma iesniedzēja pārstāvis Jānis Neimanis un institūcijas, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimas – pilnvarotais pārstāvis Jānis Pleps ir iepazīnušies ar lietas materiāliem un apliecinājuši to ar savu parakstu.

Vai tiesnešiem ir kādi jautājumi? Nav? Paldies.

Tālāk būs... procesuālā kārtība paredz, ka savu viedokli par lietas faktiskajiem apstākļiem un juridiskajiem argumentiem izsaka gan pieteikuma iesniedzēja pārstāvis, gan Saeimas pārstāvis. Pirmais uzstājas pieteikuma iesniedzēja pārstāvis. Vienlaicīgi es jums atgādinu, ka saskaņā ar likumu jūsu runa nedrīkst pārsniegt vairāk kā 30 minūtes. Lūdzu, jums vārds!

J. Neimanis: Paldies! Tātad, es nezinu vai ir nepieciešams atreferēt visus konstitucionālā sūdzībā minētos argumentus. Ja tas nav nepieciešams, tad svarīgākais... svarīgākie punkti ir sekojošie: mēs, tātad, iebilstam, pirmkārt, par šī, šo normu pieņemšanas procesuālo pusi un arī, otrkārt, pret normu saturisko pusi.

Jautājumā par procesuālo pusi. Tātad, mēs uzskatām, ka likumprojekta pieņemšanas laikā netika pienācīgā kārtā veikta šī projekta apspriešana ar tiesnešu... tiesu varu un prokuratūru. Būtībā šī apspriešana notika šķietami un sīkāk tas ir izklāstīts arī pieteikumā.

Otrkārt, procesuāli arī šie likumprojekti neatbilst tiem Satversmes tiesas spriedumiem, kas ir taisīti iepriekš tiesnešu atalgojuma lietā. Jo likumdevējs tieši norādīja, ka, tāpat, viņš nevēlas šos Satversmes tiesas spriedumus noteiktā kārtībā izpildīt. Būtībā vadās atalgojuma reformā tikai no finansiālo līdzekļu pietiekamības, ko atzina pats par nepietiekošiem, un tādējādi arī atteicās šos Satversmes tiesas spriedumus pildīt.

Treškārt, tāpat, šo atalgojuma reformu likumdevējs veica valsts budžeta likuma apspriešanas gaitā, un tas nozīmē, ka, nu, šī apspriešana bija ekstrēmi īsa un vispār, tāpat, nu, arī nepieļaujami, būtībā, šādā veidā izskatīt likumu, kas skar fundamentālu jautājumu. ... kā valsts budžeta likuma sastāvdaļu.

Un attiecībā par saturiskajām... saturiskajām kļūdām, tāpat, mēs uzskatām, ka šie... apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 1. un 83. pantam, kā arī 106. pantam, 107. ... es atvainojos. Un, tāpat, Satversmes tiesa jau iepriekš bija atzinusi, kad tiesnesim viņa pilnvaru laikā atalgojuma samazināšana nav pieļaujama, ja vien tam nav kādi īpaši sociāli spiedīgi apstākļi.

Likumdevējs nolēma pilnībā mainīt atalgojuma noteikšanas sistēmu. Tai pašā laikā, ko mēs norādām, ka, atzīstot iepriekšējo sistēmu par nederīgu, ēm... būtībā pats likumdevējs šo sistēmu pārņēma sev. Tāpat Saeimas deputātiem ir noteikta..., noteikts atalgojums ar koeficientu atkarībā no iepriekšējā mēneša vidējās darba samaksas valstī, kas attiecībā pret tiesnešiem tika atzīts... atzīta par nederīgu.

Būtībā šī atalgojuma, atalgojuma sistēma tā arī nav sasniegusi tos mērķus, kādi ir cēli norādīti anotācijā. Tāpat, „vienota”, „sazobē” un tamlīdzīgi citi klišejski vārdi, kas ir lietoti šajā likumprojekta anotācijā, tie nav sasniegti.

Būtiski ir arī tas, ka šī... Ja iepriekš atalgojuma jautājumus apstrīdēja tiesneši, tad šajā gadījumā atalgojuma jautājumu ir apstrīdējuši arī prokurori. Un šeit ir ļoti svarīgi, ko mēs sagaidām no Satversmes tiesas: tāpat izvērtējumu, vai attiecībā arī uz prokuroriem ir, attiecas tās pašas neatkarības garantijas, kā attiecībā uz tiesnešiem. Un tostarp, kas skar atalgojumu.

Un jautājumā par piemaksām. Tāpat šeit likumdevējs jau ir atzinis mūsu pieteikuma pamatotību un grozījis šīs normas. Tāpat attiecībā uz piemaksām tiesu nama priekšsēdētājam tas ir labots. Un ir, kā es saprotu, arī labots attiecībā uz prēmiju un naudas balvu izmaksu tiesnešiem. Tāpat šajā daļā faktiski, nu, šī pretruna ar likumu ir novērsta un mēs arī tāpat... Nu, faktiski, šeit tiesvedība būtu jāizbeidz.

Nu, attiecībā par sociālajām garantijām, kas arī uzskaitīts, tāpat, pieteikumā, nekādu būtisku izmaiņu nav noticis, un, tāpat, šajā daļā mēs turpinām arī uzturēt iesniegto pieteikumu.

Vēlos arī norādīt, lai arī mēs neesam sešu mēnešu laikā apstrīdējuši jaunu normu, kas tika ieviesta ar jū... pagājušā gada jūnija likuma grozījumiem. Un tomēr tā kopējā indikācija, ka likumdevējs diemžēl domā nepareizi, ir palikusi. Un, tāpat, likumdevējs ir noteicis, ka šajā, šajā gadā un arī turpmāk, tāpat atkarībā no tā, cik daudz līdzekļu valstī budžetā būs paredzēti, attiecībā uz tiesām un apgabaltiesām – Tiesu administrācija, attiecībā uz Augstāko tiesu – Augstākā tiesa, es pieņemu, ka attiecībā uz Satversmes tiesu – Satversmes tiesa, nu, nosaka pabalstu apmērus, tāpat, atvaļinājuma pabalstu un pabalstu tiesnesim, kura apgādībā ir bērns invalīds līdz 18 gadu vecumam. Un šīs summas ir noteiktas, pirmkārt, atkarībā no tā, kurā tiesā tiesnesis strādā un, otrkārt, atkarībā no tā, cik daudz ir naudas. Nu, tas ir nepareizi, jo atkal pieļauj šo te rīcības brīvību un nestabilitāti attiecībā uz tiesneša atalgojuma daļu: ka ir kaut kāda atalgojuma daļa – tāpatās, kā iepriekš piemaksas un prēmijas, – kuru izmaksā ir atkarīga no, nu, teiksim, iepriekš no izpildvaras domām un, arī šajā gadījumā – attiecībā uz rajona, apgabaltiesu tiesu tiesnešiem – attiecībā no tiesu administrācijas rīkojuma.

Un es varu tiesai iesniegt un iepazīties...

Tāpat, tāpat tas, tā galvenā problēma ir tāda, ka mēs strīdamies ar likumdevēju, pirmkārt, par atalgojuma samazinājumu, kas ir noticis aiz šīs te atalgojuma reformas. Otrkārt, ka likumdevējs tiesību normās ir ietvēris vairākus... vairākas iespējas, kur pastāv rīcības brīvība attiecībā pret ... par samaksas noteikšanu tiesnešiem un prokuroriem, kas, mūsaprāt, nav pieļaujami.

Nu, tas īsumā arī būtu viss. Ja ir jautājumi, priecāšos atbildēt.

G. Kūtris: Paldies! Vispirmām kārtām daži jautājumi būs par pieteikuma precizējumu jeb prasījuma precizējumu. Tāpat, tiek apstrīdēts grozījums likumā "Par tiesu varu", 4. pants. Un 4. pants šeit paredz, ka likumā „Par tiesu varu” tiek ietverti divi jauni panti – 66.¹ par tiesnešu atlīdzību un 66.² par tiesnešu izdienas pensiju. Sakiet, lūdzu, vai tiek apstr., tiek prasīts vērtēt abu šo pantu atbilstību Satversmes...?

J. Neimanis: Nē, tikai daļā par to, kad... tāpat, ka atalgojuma... turpmāko atalgojumu regulē Vienotās atlīdzības likums. Attiecībā uz tiesnešu izdienas pensijām mums nav nekādu iebildumu, jo tur nekādu būtisku izmaiņu nav.

G. Kūtris: Tāpat tur nav... Par to prasījums netiek uzturēts?

J. Neimanis: Nē, nē.

G. Kūtris: Tāpat vēl precizējums. Atlīdzības likuma 4. pantā, tāpat, ir apstrīdēta šī te devītā daļa. Un devītajā daļā ir divi teikumi. Viens teikums nosaka par tiesnešu mēnešalgu piesaisti valsts pārvaldes iestādes jurista mēnešalgai ar attiecīgu koeficientu. Un otrs teikums ir par prokuroru mēnešalgu. Nosaka to, piesaistot rajona ... tiesneša bez kvalifikācijas klases mēnešalgai ar attiecīgu koeficientu. Vai tiek uzturēts prasījums par

abu...? Un, ja tiek par abu teikumu – kāda problēma ir otrajā teikumā no Satversmes viedokļa?

J. Neimanis: Jā, nu, tātad, saskaroties, rakstot šo pieteikumu, mēs saskārāmies ar sekojoša rakstura grūtībām, ka ir atsevišķa... atsevišķs regulējums, kas ir viens pret viens pārņests Atalgojuma likumā, un mēs nevaram iebilst pret to, ka tiesnešu darba atlīdzība būtu kodificēta tādā vai citā likumā. Teiksim, likumdevējs, ja viņš grib, viņš var arī ūdens aizsardzības likumā ierakstīt tiesnešu atalgojuma jautājumus. Tas, protams, būtu kuriozi, bet, bet pret to mēs nevaram iebilst. Līdz ar to mēs norādījām, ka mēs apstrīdam visas tās normas, kas būtiski maina tiesneša atalgojumu. Jautājumus, kas ietekmē saturiski. Bet tā kā šo normu atcelšana, ko mēs vēlamies, radītu tad jucekli, jo atsevišķas normas būtu likumā „Par tiesu varu” un atsevišķas normas paliktu Vienotās atlīdzības likumā, tad mēs prasām, lai viss tas regulējums atgrieztos atpakaļ likumā „Par tiesu varu”. Un līdz ar to sanāk, kad... sanāk arī apstrīdēt šo prokuroru algas piesaisti rajona tiesas tiesneša algai.

G. Kūtris: Kur būtu pamatojums neatbilstībai Satversmei tajā normā, kas saka, ka prokurora mēnešalgu nosaka atkarībā no tiesneša algas?

J. Neimanis: Nav neatbilstības. Pret to mēs neiebilstam.

G. Kūtris: Tātad šeit prasījuma nav?

J. Neimanis: Protams.

G. Kūtris: Un vēl precizējums attiecībā par Atlīdzības likuma 6.¹ panta otro daļu un 6.² panta pirmo daļu. Tātad no pieteikuma izriet, ka tiek apstrīdēta... neizriet tas, ka tiktu apstrīdēta 6.¹ panta trešā, ceturtā, piektā un sestā daļa. Trešā daļa ir par tiesnešu savstarpējo aizvietojamību un algas noteikšanu šādā gadījumā. Ceturtā daļa – par apgabaltiesas tiesneša iespēju aizstāt... Piektā daļa par...

J. Neimanis: Jā.

G. Kūtris: ... norīkošanu citos darbos un attiecīgu samaksu, atlīdzību.

J. Neimanis: Jā.

G. Kūtris: Sestā daļa par tiesneša amata kandidāta stažēšanos – 80 procenti no tiesneša algas.

J. Neimanis: Tādēļ, ka šīs normas bija iepriekš likumā „Par tiesu varu”. Viņas ir viens pret viens pārņemtas.

G. Kūtris: Vai šeit ir problēmas ar Satversmi? Šīm daļām? Vai tās būtu jāvērtē?

J. Neimanis: Nē, es domāju, ka nē.

G. Kūtris: Tātad šīs arī nevajag. Un attiecībā par 6.2 pantu, 6.² pantu, kas ir par prokuroriem. Šajā pantā ir divas daļas: viena daļa ir par prokurora mēnešalgas noteikšanu. Nosaka rajona tiesneša bez kvalifikācijas klases mēnešalgai piemērojot šādu

koeficientu, uzrāda... Un otrs ir par prokurora amata kandidāta... stažēšanās laikā saņemot 80 procentus. Kur šeit varētu būt problēmas? Konstitucionālas?

J. Neimanis: Tikai būtībā, faktiski attiecībā uz, uz pirmo daļu, ja, tātad, prokurora atalgojums ir piesaistīts tiesneša algai, un, savukārt, tiesneša alga tika samazināta. Un līdz ar to arī prokurora atalgojums tika samazināts – nekā tas būtu bijis...

G. Kūtris: Vai strīds ir par koeficientu savstarpējām attiecībām? Vai strīds ir par koeficienta radīto galīgo summu? Vai tikai par principu?

J. Neimanis: Tikai par principu kā tādu.

G. Kūtris: Tikai par principu kā tādu. Ka tas tiek noteikts, izejot no Vienotās atlīdzības likuma, caur tiesnešu atalgojumu.

Vai Saeimas pārstāvim būtu jautājumi pieteikuma iesniedzējam?

J. Pleps: Jā, būtu.

G. Kūtris: Lūdzu.

J. Pleps: Paldies, jūsu godība. Cik nu varēja noprast no jūsu izklāsta, tad jūs uzskatāt, ka normās, kurās ir grozītas, kuras ir grozītas, ņemot vērā Tieslietu padomes lēmumu, jūs uzskatāt, ka tiesvedība būtu izbeidzama. Es varētu varbūt uzskaitīt precīzi. Likuma „Par tiesu varu” 89.¹¹ panta deviņi prim daļa, Atlīdzības likuma 3. panta septītā daļa, 14. panta pirmās daļas piektais teikums, 15. panta septītā daļa, 16. panta pirmā, otrā un trešā daļa un pārejas noteikumu 8.4 punkts. Tās ir tās normas, kur Tieslietu padome vērsa uzmanību Saeimai, ka šīs būtu jāgroza. Un Saeima viņas ir grozījusi ar 2011. gada 16. jūnija likumu.

J. Neimanis: Jā, nu es jau minēju, es diezgan grūti orientējos šajā Atlīdzības likumā pēc pantiem un normām ir... Man jāsaka, ka šis likums ir ļoti komplicēts ar savstarpējām norādēm, bet saturiski tātad, ja likumdevējs ir atteicies no prēmiju izmaksāšanas tiesnešiem, naudas balvu izmaksāšanas tiesnešiem, mēs tikai tam piekrītam un apsveicam to.

Attiecībā uz prokuroriem man nav īsti skaidrs, vai šie grozījumi ir izdarīti arī attiecībā uz prokuroriem, vai ir att.. vai ir notikusi atteikšanās no prokuroru prēmēšanas un naudas apbalvošanas. Ja tas ir noticis, tad, protams, tas ir apsveicami. Ja tas nav noticis, šķiet, 16. panta trešā daļa saka, ka „amatpersonu (darbinieku) atbilstoši valsts vai pašvaldības institūcijām noteiktai prēmēšanas kārtībai un kritērijiem var prēmēt par droširdīgumu, pašai izliedzīgu rīcību, veicot amata (dienesta, darba) pienākumus, kā arī par tāda nozieguma novēršanu vai atklāšanu, kas radījis vai varēja radīt būtisku kaitējumu”.

Un tad, ja šī norma faktiski... ja prokurors, teiksim, ir atklājis noziedzīgu nodarījumu, noziegumu, kas ir radījis vai varēja radīt būtisku kaitējumu, un viņam par

to maksātu ģenerālprokurors prēmiju... Nu, es domāju, ka tas tomēr vēl joprojām nav atbilstoši, jo, nu, tātd no tiem argumentiem, kas ir minēti konstitucionālajā sūdzībā...

Attiecībā par piemaksām tiesu namu priekšsēdētājiem, jā, tagad likumdevējs to ir noteicis fiksētu likumā, tātd tur vairs nav paredzēta tieslietu ministra rīcības brīvība. Ļoti labi.

Nu, vienīgais, ko Saeima šī procesa laikā ir mainījusi. Es iesniedzu, tātd, tiesai apskatei normas par atvaļinājuma pabalstu un pabalstu attiecībā uz bērnu invalīdu, ko nosaka atkarībā no tā, cik daudz naudas ir, ir attiecīgajā budžetā iedalīts, un ko nosaka atšķirīgi dažādiem tiesnešiem, tiesu līmeņa tiesnešiem... Tas, manuprāt, nav atbilstoši. Nu, bet mēs sešu mēnešu laikā no normas pieņemšanas neesam vērsušies Satversmes tiesā. Ja Satversmes tiesa vēlētos izteikties par šo jautājumu argumentācijas daļā, lai Saeima, nu, pārdomātu, vai tas ir atbilstoši vai nē, mēs, protams, tikai par to priecātos.

J. Pleps: Jā, pald...

J. Neimanis: Nu, es nezinu par pārējām normām, ko jūs citējāt...

J. Pleps: Varbūt es uzdošu precizēšu jautājumu par likuma „Par tiesu varu” 89.¹¹ panta devīto prim daļu, kas paredzēja, kas paredzēja Tieslietu padomes kompetenci neteikt. Šīs te papildus, šos te papildus lēmumus. Tā norma bija grozīta, izslēgta no likuma.

J. Neimanis: Jā, tas ir ļoti labi.

J. Pleps: Un solidaritātes klauzula 3. panta septītajā daļā arīdzan ir grozīta un precizēta.

J. Neimanis: Nu, par to solidaritātes klauzulu man jāsaka tā, ka tie ir tukši vārdi, jo, redziet, tas būtībā skar jautājumu par tiesnešu atalgojuma sistēmu, kāda bija iepriekš un kāda viņa ir tagad noteikta. Ja iepriekš, tātd, šī sistēma mainīja... šis atalgojums mainītos neatkarīgi no likumdevēja lēmuma, tad šobrīd, tātd, atalgojuma sistēma mainītos atkarībā no likumdevēja lēmuma.

To, cik tas ir labi vai slikti, parāda piemērs no Vācijas tiesnešu dzīves, ka Vācijas tiesnešiem atalgojums ir noteikts fiksēts likumā, tātd konkrētas tabulas ar atalgojuma cipariem. Un šobrīd šīs tabulas nav pārskatītas gadiem ilgi, kaut gan Vācija ir ekonomiski attīstījies, un tiesneši šobrīd jau vairākus gadus meklē iespēju, kādā veidā, nu, cīnīties, lai šīs atalgojuma tabulas tiktu pārskatītas atbilstoši valsts ekonomiskajai attīstībai... Nu, līdz šim viņiem tas nav izdevies, jo neviens politiķis nav vēlējies to pārskatīt. Tā kā, protams, likumā var ierakstīt viskautko, tostarp arī solidaritāti, bet, ja tas praktiski nenotiktu, es domāju, ka šiem grozījumiem attiecībā uz solidaritāti nav lielas nozīmes.

J. Pleps: Ja es drīkstu turpināt. Sakiet, jūs daudz runājāt pieteikumā un šeit tiesas sēdē par tiesu varas neatkarību, varas dalīšanas principu, bet kāda pamattiesība jums ir aizskarta? Vēršoties konstitucionālās sūdzības ceļā?

J. Neimanis: Nu, kāda... tieši, tā tad, tāda pati, kā ir minēta iepriekš... iepriekšējos Satversmes tiesas spriedumos, tā tad pamattiesība, kas izriet no Satversmes 107. panta.

J. Pleps: Sakiet, es varbūt uzkavēšos pie šī jautājuma. Kādā veidā, piemēram, Tieslietu padomei piešķirtā kompetence aiz... aizskar jūsu tiesības saņemt jūsu veiktajam darbam atbilstošu samaksu, tiesības uz iknedēļas brīvdienām un ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu? Kādā veidā šīs tiesības aizskar solidaritātes klauzula?

J. Neimanis: Kādā veidā tas aizskar? Protams, šī saistība ir ļoti nemanāma un, un, un tāda smalka, jo jautājumos, kas skar tiesneša atlīdzību, tostarp arī šīs sociālās garantijas, nav vietas tam, ka par to lemtu izpildvara vai pati tiesu vara. Un tas ir arī atzīts mūsu pieteikumā citētajos starptautiskajos... starptautiskajās rekomendācijās. Un tā kā Tieslietu padome būtībā... lielākā daļa tur ir tomēr paši tiesneši, līdz ar to pašu tiesnešu noteikta kārtība, kādā tiek piešķirti, teiksim, dažādi mantiski labumi, nebūtu tas atbilstošākais veids.

J. Pleps: Neimaņa kungs, es jums jautāju nevis par tiesu varas neatkarības principu, bet par pamattiesību aizskārumu. Jo jūs esat iesniedzis konstitucionālo sūdzību.

J. Neimanis: Jā.

J. Pleps: Jums ir jāpierāda, kādā veidā šīs normas, diezgan daudzās, aizskar jūsu un jūsu kolēģu, kas parakstīja šo pieteikumu, pamattiesības.

J. Neimanis: Ja nemaldos, iepriekšējos Satversmes tiesas spriedumos ir atzīts, tā tad, ka tiesnešu atalgojuma ā... tiesneša atalgojums ir daļa no ties... tiesu neatkarības sastāvdaļa. Un šī atalgojuma stabilitāte ir būtisks, būtisks faktors gan tiesnešu neatkarības jautājumā, gan arī šī te pam... šīs te pamattiesības konkretizējumā attiecībā tieši uz tiesnešiem. Jo arī iepriekš Satversmes tiesa šo 107. panta piemērošanu attiecībā uz tiesnešiem, šajā gadījumā, šajā lietā arī attiecībā uz prokuroriem skata kompleksi. Tā tad gan 107. pants, gan arī 83. pants. Es pilnībā piekrītu, ka no 83. panta neizriet kādas pamattiesības, ja, tas arī ir atzīts juridiskā doktrīnā. Bet no... nu, teiksim, 107. pants arī ir piemērojams attiecībā uz tiesnešiem.

J. Pleps: Sakiet, kur ir tā robeža, kur šī komp... šī kopā vilkšana – tiesu varas neatkarība un pamattiesības – var sākties, un kur viņas beidzas? Piemēram, vai tiesu varas neatkarība kopā ar Satversmes 111. pantu, kas paredz cilvēka veselības aizsardzību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu, ļauj tiesnesim

Satversmes tiesā prasīt, teiksim, speciālu veselības aprūpi, poliklīniku? Vai tomēr neļauj?

J. Neimanis: Kāds tam ir sakars ar šo izskatāmo lietu? Jo mēs neprasām kādu speciālu veselības aprūpi. Mēs apstrīdam tās summas, kas veido tiesnešu atlīdzības daļu, tātad darba samaksu vai dienestā, teiksim, vācu valodas tiešā tulkojumā būtu uzturlīdzekļi – *Alimentationsprinzip* – uzturlīdzekļi.

J. Pleps: Ja drīkst...

J. Neimanis: Un, nu, tātad šie uzturlīdzekļi sastāv gan no mēnešalgas, gan no piemaksām, gan arī no pabalstiem par, nu, dažādiem, dažādām dzīves situācijām.

J. Pleps: Es atkārtosu jautājumu, jo jūs esat vērsušies konstitucionālās sūdzības ceļā, kā tiesneši, ņemot kopsakarā Satversmes 107. pantu un tiesu varas neatkarības principu. Saeima principiāli šodien vēlētos noskaidrot, cik tālu iespējamas konstitucionālās sūdzības, ņemot šo kombināciju: tiesu varas neatkarības princips un kāda cita pamattiesība. Es uzdevu konkrētu jautājumu par veselības aprūpes minimumu.

J. Neimanis: Jūs gribat, lai es konsultēju Saeimu attiecībā uz veselības aprūpes minimumu, kas netiek skatīts šajā lietā?

J. Pleps: Labi, es pārformulēšu jautājumu.

G. Kūtris: Lūdzu!

J. Pleps: Vai 107. pants ir vienīgā pamattiesība, ko tiesneši kopā ar tiesu varas neatkarības principu var apstrīdēt ar konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā?

J. Neimanis: Protams, ka nē.

J. Pleps: Tātad mēs runājam par cilvēka pamattiesībām un tiesneša pamattiesībām?

J. Neimanis: Nu, protams, ka nē. Mēs runājam par katrai personai piemītošām pamattiesībām, kas ir noteiktas Satversmē, un ciktāl tas skar šajā gadījumā vienu kaut kādu profesijas daļu, nu...

J. Pleps: Sakiet, Neimaņa kungs...

J. Neimanis: Tāpēc mēs nevaram teikt, ka tās ir tiesneša pamattiesības.

J. Pleps: Sakiet, Neimaņa kungs, jūs runājat par to, ka civildienests iznīcināts. Šodien no rīta radio intervijā. Vai viens godājams civildienesta ierēdnis, kas palicis pāri, varētu vērsties Satversmes tiesā, atsaucoties, piemēram, uz 107. pantu un, piemēram, es nezinu, ierēdņu padotību likumam vai kādu citu valsts pārvaldes principu, un konstitucionālās sūdzības ceļā prasīt to pašu, ko jūs šodien šeit prasāt?

J. Neimanis: Tas, es pieņemu, arī šis jautājums...

G. Kūtris: Tiesneši saka, ka šis jautājums neattiecas uz lietu.

J. Pleps: Labi, labi, atvainojiet, jūsu godība. Varbūt es drīkstu nedaudz arī pakavēties pie dažiem saturiskiem jautājumiem. Pirmkārt, vai es pareizi jūs sapratu, ka jūs atzīstat, ka nav šeit strīds par kodifikāciju? No konstitucionalitātes viedokļa – pilnīgi vienalga, kurā likumā tas atrodas?

J. Neimanis: Nu, ciktāl tas, es teiktu, tā: ciktāl tas sāk traucēt normālu tiesisko apgrozību. Kā es minēju, nekas netraucē likumdevējam tos vai citu noteikumus ietvert vienā vai citā likumā. Nu, par to mēs nevaram iebilst.

J. Pleps: Es atvainojos, tiesisko apgrozību? Ko Jūs apgrozītu šajā sakarā?

J. Neimanis: Es domāju šajā gadījumā to, ka ir tiesiska noteiktība, kas, kurš jautājums, kurā likumā regulēts. Teiksim, no kodifikācijas viedokļa, ja likumu sauc par ūdens aizsardzības likumu, tad mēs zinām, ka tur tiesneša atalgojuma jautājumus mums nevajadzētu meklēt. Bet tikpat labi Saeima, nu, varētu iebalsot arī šajā likumā kādas normas, bet mēs neredzam to kā pamattiesības aizskārumu. Ka tā norma vai cita norma atrodas tajā vai citā likumā.

J. Pleps: Ja es pareizi jūs sapratu, jūs iebildumi nav tikai procesuāli, jūs arī saturiski neapmierina, nu, šī likuma noteikumi, ko jūs apstrīdat.

J. Neimanis: Protams.

J. Pleps: Sakiet, vai tiesa šodien nevar spriest tiesu? Vai tiesa kavēta spriest tiesu šodien?

J. Neimanis: Nē, nav.

J. Pleps: Paldies! Vai drīkstu tad pajautāt, nu, teiksim, vai jūs uzskatāt, vai jūsu atalgojums ir pietiekams? Es nejautāšu kāds viņš ir, bet vai viņš ir pietiekams?

J. Neimanis: Nu, manuprāt, tas aizskar... šis jautājums aizskar tiesneša neatkarību. Jūs vaicājat manu subjektīvo viedokli, vai mans atalgojums mani apmierina?

J. Pleps: Kaut vai.

J. Neimanis: Man jāatbild uz šo jautājumu?

G. Kūtris: Jūs esat pieteikuma iesniedzējs.

J. Neimanis: Es teiktu, kad ir apmierinošs, jā. Es nevaru sūdzēties. Teiksim, kā es minēju šodien intervijas laikā radio, es teicu, ka tiesnesis, pat ja viņam atalgojumu samazinātu par 50 procentiem, arī tad viņam... viņš turpinātu spriest tiesu tāpat kā iepriekš. Tātad es esmu valsts dienestā, man ir jābūt lojālam valstij. Neatkarīgi no atalgojuma apmēra.

J. Pleps: Jā, paldies jums. Varbūt pēdējais jautājums. Sakiet, jūs pieņēmt to kompensāciju, ko izmaksāja valsts pēc tam, kad stājās spēkā šīs apstrīdētās normas?

J. Neimanis: Es neesmu atgriezis atpakaļ. Jā.

J. Pleps: Labi, jā, paldies vairāk jautājumu nav. Paldies jums.

G. Kūtris: Paldies! Tiesnešiem jautājumi būtu? Ir daži jautājumi. Sakiet, lūdzu, es sapratu no jūsu atbildes Saeimas pārstāvim, ka to... tiesneša neatkarību aizskar nevis tas, ka iekļāva pašu atalgo... atlīdzības sistēmu citā likumā, bet tas, ka vispār veido jaunu sistēmu?

J. Neimanis: Tātad jautājumā par tiesneša neatkarību, protams, ka tas vai, vai minētais regulējums ir, tāda vai citāda nosaukuma likumā, nekādā veidā neskar tiesneša neatkarību. Mēs varam vēlēties, lai visi noteikumi, kas skar tiesnešu profesionālo darbību, būtu ierakstīti likumā „Par tiesu varu”, tomēr mēs zinām, ka tā tas nav, jo ir Tiesnešu izdienas pensiju likums, Tiesnešu disciplinārās atbildības likums, tātad, dažādi likumi, kas regulē tiesnešu profesionālo darbību... Nu, tātad, es domāju, ka tas nekādā veidā neskar. Tas, kas skar, tātad, iesniedzēja pamattiesības, ir tas, ka šis atalgojums ir samazināts. Ar nu šo te saucamo reformu.

G. Kūtris: Vēl viens jautājums saistībā ar to. Vai, jūsuprāt, tas, ka, teiksim, konkrēti kādām valsts amatpersonām vai darbiniekiem nosaka, vai arī nenosaka Vienotās atlīdzības likums, mērķis kam šis likums radīts. Vai tas ietekmē to, ka, teiksim, tiesnešus vai prokurorus tur nevarētu likt iekšā šajā likumā?

J. Neimanis: Šī likuma mērķis? Nu, godīgi sakot, tātad, likuma mērķis ir noteikt, panākt, ka valsts un pašvaldību institūcijās amatpersonu (darbinieku) atlīdzības noteikšanā tiek ievēroti līdzvērtīgi nosacījumi, un Satversmes tiesa ir 2010. gada 22. jūnija spriedumā 15. punktā norādījusi, ka, tātad, ņemot vērā dažādus komplicētus faktorus, kas raksturo amatu, vienmēr diskutabli salīdzināt amatus dažādos varas atzaros, un, kā es minēju, nu, šī doma vienā likumā salikt dažādus valsts dienesta personu atalgojumu jautājumus, protams, ir laba lieta, nenoliedzami, bet, kā mēs redzam no likuma normām, tas, kad šīs personas, šie atalgojuma jautājumi nore... noregulēti vienā likumā, negarantē, ka šie jautājumi, ka šie jautājumi noregulēti pēc vienota modeļa. Tomēr katrai, katrai profesijai ir palikuši kaut kādi savi, savi... sava atšķirīga lieta. Teiksim, valsts ierēdņi un tiesneši un prokurori ir piesaistīti fiksētai... fiksētām, tātad, kategorijām, kas ir noteikts ar likumu. Turpretī Saeimas deputātiem ir pateikts, ka viņu atalgojumu rēķina no iepriekšējā, no mēneša vidējās darba samaksas valstī. Tad... Kur tad tur ir vienota, vienota sistēma?

G. Kūtris: Paldies! Un vēl viens jautājums. Par procesuālo likuma pieņemšanas... jeb procedūru. Jūs norādījāt pieteikumā, ka steidzamības noteikšana pārkāpj arī Satversmes 64. pantu, jo tika noteikts ekstrēmi īss termiņš priekšlikumu iesniegšanai. Līdz ar to arī faktiski liegta deputātiem iesais... iespējas piedāvāt kvalitatīvu likuma projekta papildinājumu vai celt pamatotas iebildes. Vai jums ir kādi pierādījumi, kas liecinātu, ka kāds no deputātiem būtu gribējis iesniegt, bet nav paspējis iesniegt likuma projektam kādus priekšlikumus?

J. Neimanis: Nē, tādu dokumentu mums, protams, ka nav.

G. Kūtris: Tātad steidzamību varēja?

J. Neimanis: Es teiktu, ka, kad, ja tas ir fundamentāls likums, kas groza saturiski, kas ievieš jaunu reformu, pie tam, atalgojuma reformu, šeit, nu, īpašas steidzamības, kā mēs redzam... Mērķis, kādēļ bija šīs steidzamība, nebija vis tamdēļ, ka šie jautājumi būtu ļoti ātri jānoregulē, bet tamdēļ, ka paši Saeimas deputāti politiski nevēlējās šo jautājumu kustināt līdz pat Saeimas vēlēšanām un brīdim, kad Saeimas...

G. Kūtris: Tātad tas nav aizskāris iespēju likumprojektā iesniegt priekšlikumus?

J. Neimanis: Es domāju, ja deputāti būtu gribējuši, viņi varēja to izdarīt, bet katrā ziņā tas nav pareizi. Es šajā, šī procesa starplaikā iepazinos ar ziņu portālā „DELFI”... Pagājušogad decembrī tika ziņots par Ungārijas Konstitucionālās tiesas spriedumu, kurā Ungārijas Konstitucionālā tiesa izvēlēja... izvērtēja Reliģijas likuma grozījumu atbilstību konstitūcijai un atzina, ka šis, tā kā priekšlikuma iesniegšanas termiņš bija ļoti īss, ka tas neatbilst, tātad šis likums procesuāli ir pieņemts pretēji konstitūcijai.

G. Kūtris: Kāda saistība ar mūsu lietu šim reliģijas jautājumam Ungārijā?

J. Neimanis: Tas, kad tomēr šis termiņš, tas, kādā veidā šis likums tika pieņemts procesuāli, tas tomēr neatbilst Satversmei, kādā būtu likumprojekti jāskata. Tas tiešā tekstā, protams, Satversmē neparādās...

G. Kūtris: Satversmes kārtības...

J. Neimanis: Bet mēs...

G. Kūtris: ...Saeimas rullis pieļauj steidzamības kārtību, budžeta likumprojektam ir savs, sava kārtība.

J. Neimanis: Pieļauj, bet šajā gadījumā attiecībā uz atalgojuma likumu šī steidzamība bija šķietama. Šī steidzamība bija pamatota ar to, ka vienkārši, lai valstī... Lai izpildītu Satversmes tiesas spriedumu, no nākamā gada vajadzēs 15 miljonus, bet tā kā mēs negribam 15 miljonus tiesnešu atalgojumam tērēt papildus, mēs iztērēsim septiņarpus ... un laidīsim šo likumprojektu budžeta paketē, tātad...

G. Kūtris: Jautājums, tiesnesis Balodis. Lūdzu!

K. Balodis: Man radās tāds jautājums par tiesnešu sociālajām garantijām, kuras bija paredzētas likuma „Par tiesu varu” 125. pantā. Jūs varētu, lūdzu, sniegt tādu īsu komentāru, kuras no šīm garantijām jums šķiet tās svarīgākās, kuras bija jāsauglabā, lai garantētu tiesnešiem 107. pantā noteiktās pamattiesības?

J. Neimanis: Tātad, kā mēs esam norādījuši savā konstitucionālajā sūdzībā, ka tiesneša aizsardzība pret algas samazinājumu, ir jāsaprot arī aizsardzība, arī pret šo papildus garantiju samazināšanos, kas ir tiesnešu atlīdzības sastāvdaļa. Tas ir minēts

Satversmes tiesas 18. janvāra sprieduma 11.2 punktā. Un, nu, tātad, ko mēs norādām savā konstitucionālajā sūdzībā, tātad, 63. punktā, ka, tātad, neparedz vairāk šīs sociālās garantijas, tātad atvaļinājuma pabalsts 2011. gadā, pabalsts par veselībai nodarīto kaitējumu, tas ir deleģēts noteikt Ministru kabinetam, ja iepriekš tas bija noteikts tātad likumā. Tālāk, pabalsts sakarā ar ģimenes locekļu vai apgādājamā nāvi ir samazināts līdz minimālai mēneša darba algai, turpretī iepriekš bija mēneša darba alga, tātad tas ir samazinājums. Nu, tas pats arī noteikts attiecībā uz bērna piedzimšanas pabalstu, ka to noteic Ministru kabinets. Tātad, tas ir deleģēts, šīs tiesības izlemt, liku... izpildvarai, cik tad viņš būs liels. Nu, tātad šis te, nu, attiecībā uz prokuroriem, tātad, iepriekš bija noteikts, ka dzīvības un veselības apdrošināšana līdz 15 mēnešu amatalgu apmēram, nu tas ir, tas ir svītrots tātad bērna piedzimšanas pabalsts triju mēnešu amatalgu apmērā un sakarā ar ģimenes locekļa vai apgādājamā nāvi, arī tas. Nu, tātad, šo sociālo garantiju samazināšanās, vispār atņemšana vai deleģēšana noteikt Ministru kabinetam mūsu ieskatā aizskar šīs tiesības uz darba samaksu, tātad šo tiešu aizsardzību attiecībā uz darba samaksas stabilitāti.

G. Kūtris: Paldies!

Tālāk vārds Saeimas pārstāvim. Un arī jums ir tiesības, un arī pienākums paust savu skatījumu par lietas faktiskajiem apstākļiem un to juridisko pamatojumu un arī jūs informēju, ka saskaņā ar likumu jums ir laiks uzstāties 30 minūtes. Lūdzu.

J. Pleps: Jā, paldies, jūsu godība! Mēģināsim izklāstīt šo lietu, jo patiesībā 30 minūtes patiesībā ir ļoti daudz un ļoti maz. Jo tas apstrīdētais pantu skaits ir tāds, ka droši vien nolasot vien viņus visus, šeit visus pēc kārtas mans laiks tuvotos beigām. Un tādēļ varbūt es sāksu ar to, ka mēs savēlam kopā tā kā mūsu iepriekšējo jautājumu apmaiņu ar pieteikuma iesniedzējiem. Un informēšu tiesu, ka Tieslietu padome 2011. gada 2. maijā vērsās Saeimā ar lūgumu grozīt vairākas Vienotās atlīdzības likuma, atlīdzības likuma un likuma „Par tiesu varu” normas.

Saeima 2011. gada 16. jūnijā grozīja šīs normas, konkrēti Atlīdzības likuma 3. panta septīto daļu, kas ir solidaritātes klauzula, Atlīdzības likuma 14. panta pirmās daļas piekto teikumu par piemaksu tiesnesim par papildu pienākumiem, Atlīdzības likuma 15. panta septīto daļu par tiesu nama priekšsēdētājiem, ko Neimaņa kungs minēja, Atlīdzības likuma 16. panta pirmo, otro, trešo daļu par iespēju saņemt prēmijas, Atlīdzības likuma pārejas noteikumu 8.⁴ punktu par tā saucamo kvalitātes piemaksu tiesnešiem, kas, kas, kas strādā. Kā arī likuma „Par tiesu varu” 89.¹¹ ... deviņi prim daļu.

Papildus tam mēs vēlētos informēt augsti godāto tiesu, ka šīs normas nekad nav tikušas piemērotas, jo tai brīdī, kad Tieslietu padomei bija jālemj par šo normu piemērošanas kārtību, Tieslietu padome identificēja, ka šīs normas neatbilst tiesu varas neatkarības principam, es akcentēju, tiesu varas neatkarības un varas dalīšanas principam. Tieslietu padome vērsās Saeimā ar lūgumu, un Saeimas valsts pārvaldes un

pašvaldību lietu komisija, kā atbildīgā komisija virzot kārtējo grozījumu paketi, šīs normas grozīja.

No Neimaņa kunga arī izskanēja tas, ka principā viņš piekrīt tam apstāklim, ka šīs, ka šeit, ka par šīm normām patiesībā lietā strīds nepastāv. Tādēļ varbūt es jau sākumā gribētu lūgt apsvērt iespēju šajā, šajā daļā tiesvedību neturpināt, jo diemžēl laikam tā sanāca, ka Saeima, vienkārši, pārceļot tiesnešu atalgojuma sistēmu, teiksim, integrējot to šajā Atlīdzības likuma sistēmā, līdz galam neizprata fundamentālo tiesneša varas... tiesu varas neatkarības principa nozīmi un, nu, šajā daļā Saeima ir mazliet labojusies. Tā kā tas ir tas pirmais lūgums.

Un tad tās normas, kur mēs raugāties, kas palikušas pāri patiesībā par vienu centrālo jautājumu. Tas ir jautājums par Atlīdzības likuma 4. panta devīto daļu un 6.¹ panta pirmo daļu. Jūsu godība pilnīgi precīzi iezīmēja šo problēmu. Lietā strīds pastāv par šo te principu, kad tiesnesis, rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis, tiek atalgo... atlīdzības ziņā, tiek pielīdzināts aug... mazas struktūrvienības juridisk... mazas struktūrvienības juridiskajam vadītājam, kas ir šī te 12. mēnešalgu grupa. Un pēc būtības tas ir viss šīs lietas strīds, jo pārējā sistēma no Prokuratūras likuma un likuma "Par tiesu varu" ir principā pārceļta uz Atlīdzības likumu bez būtiskām izmaiņām, saglabājāt kopējās kopsakarības.

Ir atsevišķas varbūt nianšes, kas ir saistītas ar to, lai abas sistēmas vienkāršāk vai, pareizāk sakot, ērtāk un tiesnešiem labvēlīgāk saintegrētu kopā. Tādā ziņā ir, teiksim, atzīstami, jāuzteic pieteikuma iesniedzēja pozīcija, ka, piemēram, viņi uzskata, ka, piemēram, tas, ka mēs, Saeima paredzēja, piemēram, piemaksu par kvalitāti tiem tiesnešiem, kas tiešām godprātīgi strādā šajos grūtajos apstākļos, ka viņi no tā atsakās, jo tiesu varas neatkarības princips viņiem liedz to pieņemt. Tieši tāpat kā prēmijas.

Līdz ar to patiesībā varbūt, ja drīkst, principā es šo runu, principā, balstīšu uz šī te principa pārbaudī, jo, pēc būtības, mums strīds ir par to, vai rajona (pilsētas) tiesas tiesnesi, viņa mēnešalgu var pielīdzināt mazas struktūrvienības, juridiskās struktūrvienības vadītāja mēnešalgai, kas ietilpst 12. algu grupā, un pie tam uzsverot, ka rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis automātiski tiek pielīdzināts 12. mēnešalgu grupas maksimumam.

Tur nenotiek vērtēšana kā valsts pārvaldes juristiem, kuriem jāstrādā, teiksim, pieci gadi ar A līmeni vai astoņi gadi ar B līmeni ikgadējā novērtēšanā, lai viņi varētu pretendēt uz maksimumu. Likumdevējs ir skaidri pateicis – valsts pārvaldes 12. mēnešalgu maksimums ir tiesneša starts, un tad tiesu sistēma uz augšu aug atbilstoši tiem principiem, kādi bija ietverti likumā "Par tiesu varu" un Prokuratūras likumā attiecīgi par prokuroriem.

Turpinot šo izklāstu, droši vien Neimaņa kungs ļoti pareizi aizrādīja, es atvainojos par manu neveiklību, ka nav korekti runāt par cipariem. Es pilnīgi piekrītu, jo

esošā Satversmes tiesas prakse mums norāda, ka par ciparu mēs šeit strīdēties nevaram. Satversmes tiesa lietā Nr. 2011–11-01 norādīja, ka finansējums ir politiska izšķiršanās, apmērs nav pārbaudāms Satversmes tiesā. Līdzīgi jau iepriekš 2005-03-01, gan citā jautājumā arī bija tēze, ka ciparu, šo te, šo te ciparu nevar pārbaudīt. Vienīgie nosacījumi, lai nepārkāptu varas dalīšanas principu, piemēram, liedzot kādai konstitucionālai institūcijai iespējas pildīt Satversmē noteiktos pienākumus. Tieši tādēļ es Neimaņa kungam uzdevu jautājumu, vai tiesa šodien nevar spriest tiesu. Kā mēs redzam, tiesa spriež tiesu, un Neimaņa kungs personiski arī atzina, ka atalgojums ir, nu, varbūt nebūtu tāds, kā varbūt kāds kārotu, bet, nu, viņš ir pietiekami vērā ņemams.

Ja drīkstētu turpināt ar nākamo punktu. Tātad mēs runājam par tiesnešu atlīdzības sistēmas reformu. Satversmes tiesas spriedumā 2009-11-01, šajās lietās kaut kā ar tiem vieniniekiem visu laiku mēs darbojamies, 11.5 punktā Satversmes tiesa devusi ļoti skaidrus un precīzus kritērijus, kādos Saeima var veikt tiesnešu atlīdzības sistēmas reformu. Es šeit vēlreiz gribētu uzsvērt, ka, mūsaprāt, ja jau teritoriju var grozīt, ja jau valsts valoda nav negrozāma, var balsot par otru valsts valodu, būtu dīvaini, ja vienīgā negrozāmā lieta Satversmes kodolā ir tiesnešu atalgojums. Nu droši vien tas tā... Un tādēļ... Bet Satversmes tiesa arī ir pateikusi, patiesībā atstājot likumdevējam pietiekamu rīcības brīvību, tos momentus, kas ir jāievēro. Un tātad: jāsniedz reformas pamatojums, jābūt legītimam mērķim reformai, nopietniem iemesliem. Vēl parādās: saprātīgam pamatojumam. Kas būtiski, ka nav krīzes, kad tiek veikta reforma. Un jābūt konsultācijām ar tiesu varu.

Varbūt, ja drīkst, es mēģināšu iziet cauri šiem punktiem. Lai gan, ja godīgi sakot, jāteic, ka tad, kad Saeima vērtēja Tieslietu padomes lēmumu Nr. 18, Saeimas apakškomisija sastādīja īpašu, īpašus motīvus, kur atspēkoja šos te Tieslietu padomes argumentus un mēģināja Tieslietu padomei pierādīt, ka tomēr ir tiesības, un visa šī reforma notiek atbilstoši Satversmes tiesas spriedumiem.

Tātad, kāds bija legīti... kāds bija reformas pamatojums? Jūs droši vien atcerieties ā...

Pirmkārt, varbūt es sākšu ar to citu lietu – par krīzi. Vai šodien ir krīze? 2008. gadā visiem likās, ka ir sākusies krīze. 2009. gadā mēs naivi domājām, ka krīze beigsies 2011. gadā. Šobrīd, būsim godīgi un atzīsim: ne tikai Latvijā, arī Eiropas Savienībā un pasaulē tas, kas notiek – ir mainījusies ekonomika. Vairs mēs nedzīvojam apstākļos, kad notiek ekonomikas augšupeja, kad valsts var bezgalīgi pārkreditēties starptautiskajos tirgos, ņemt bezatbildīgus kredītus, lai tērētu savām iekšējām vajadzībām. Valstis šobrīd ir spiestas dzīvot savādāk. Un drīzāk mums šodien jārunā nevis par krīzi, kura beigsies pēc gada, pēc diviem. Mums ir jārunā par jaunu ekonomisko situāciju, kas prasa no valstīm savādāku pieeju.

Ja nemaldos, to ļoti labi atspoguļojusi Venēcijas komisija – kur arī Endziņa kungs bija ziņotājs – *amicus curiae* viedoklī, kas sniegts bijušai Dienvidslāvijas Republikai Maķedonijai. Par to, ka ekonomiskā situācija pasaulē ir mainījies, un ekonomiskā situācijas maiņa prasa mainīt budžeta plānošanas ciklus, ko mēs redzam: fiskālā disciplīna, trīs gadu plānošanas cikls, aizņemšanās ierobežošanas. Ekonomiskās sit... ekonomiskās situācijas maiņa pieprasa mainīt valsts tērēšanas politiku.

Tā kā 2010. gadā, kad likumdevējs strādāja pie šīm normām, šī lieta bija acīmredzami skaidra. Jau likumos gāja grozījumi, kas pagarināja vēlreiz šos pārejas periodus, un bieži vien likumos šie pārejas periodi tika aizstāti ar pastāvīgu regulējumu. Jūsu godības atceras nesen izskatīto lietu par budžeta apakšprogrammu, kur bija solījums, ka mēs izaugsim līdz tam rādītājam, un beigās likumdevējs godīgi ir atzinis, ka, nu, pasaules situācija ir tāda, ka tas rādītājs ... un, ja varēs, tad būs, ja nevarēs, tad tik, cik būs.

Tātad, kāpēc bija vajadzīga reforma? Bija divi Satversmes tiesas spriedumi – 18. janvāra un 22. jūnija spriedumi. Satversmes tiesa ļoti iejūtīgi attiecās pret nepieciešamību ierobežot tēriņus un akceptēja tiesnešu algas samazinājumus virs 73 procentu apmēra. Taču Satversmes tiesa deva termiņu, skaidru termiņu abos spriedumos – veikt grozījumus, lai nodrošinātu tiesu varai adekvātu un to neatkarību nodrošinošu atalgojumu. Tas bija skaidrs un precīzi formulēts uzdevums Saeimai un valdībai.

Satversmes tiesa ļoti rūpīgi abos spriedumos runāja par procedūrām. Droši vien Satversmes tiesa to nebūtu darījusi, ja viņa paļautos, ka tik vien, ko likumdevējs izdara, nu, nedara neko. Nu, ka stājas spēkā šīs te rezultatīvās daļas, un tad, tā sakot, dzīve notiek uz Satversmes tiesas sprieduma rezultatīvās daļas pamata. Satversmes tiesa, runāja par sociālo mieru, par nepieciešamību nodrošināt tiesisko stabilitāti... Tas nozīmē, ka likumdevējam kaut kas bija jādara. Tas bija signāls.

Otrs, Satversmes tiesa savos spriedumos daudz runāja arī par to, ka... Kur ir problēma? Problēma bija tajā, ka 2003. gadā tiesnešu atalgojums tika noteikts ar nākotnes perspektīvu. Un jūs ziniet – tas, kas tiek solīts nākotnē, sevišķi, ja vēl nāk vēlēšanas, ir tendence tad, kad tas brīdis pienāk, pagarināties. Ja mēs skatāmies uz tiesnešu atlīdzības sistēmas reformu, 2003. gada reformu, viņa nekad nav stājusies spēkā, tas vienmēr ir bijis pagarināts periods. Tiesnešiem veidojas aizvainojuma sajūta. Strādājot pie šo likumprojektu pieņemšanas, patiešām ir skaidrs, ka cilvēki bija vīlušies. Bija solīts sākumā sestajā gadā sasniegt maksimumu – nerasniedza. Tad bija solīts astotajā, astotajā – nerasniedza. Devītajā vēl nogrieza. Iepriekšējā sistēma bija zaudējusi savu uzticamību.

Un likumdevējs izšķirās patiešām smagā konsultāciju procedūrā, pieejamo līdzekļu ietvaros skaidri un godīgi pateikt, pirmkārt, kādas algas būs tiesnešiem. Esošās algas. Kādas algas 1. janvārī būs kontā, nevis rožainas cerības, nevis solījumi, ka pēc pieci gadi viss būs kārtībā. Skarba un godīga atbilde.

Otrs, par ko likumdevējs izšķirās: novērst to otru kļūdu, kas parādījās. Mēs definējam skaistu tiesnešu atlīdzības sistēmu, ko mēs aizvedām, parādījām Eiropas Savienībai, lai varētu iestāties. Bet viņa nebija saākēta ar valsts pārvaldes atalgojumu, jo valsts pārvaldes atalgojums nebija regulēts daudz maz augsta līmeņa likumos. Valsts pārvaldes atalgojums varēja pieaugt nekontrolēti. Un mēs atceramies septīto gadu, kad valsts pārvaldes juristi saņēma vairāk kā Satversmes tiesas tiesneši. Un pat ne juristi. Tā bija tā problēma šai sistēmā, kad valsts pārvalde savu līdzekļu ietvaros varēja kārtot, tā sakot, finansējumu, un tiesneši gaidīja to apsolījumu, kad, nu, beidzot iestāsies...

Šī sistēma ir godīgāka, valsts pārvaldē nevar augt juristu algas. Centrs – šī mazas struktūrvienības juridiskais vadītājs – ir sazobēts ar tiesnesi. Ja valsts pārvaldē šīs algas aug, pirmkārt, viņiem ir jānāk uz Saeimu par likuma grozījumiem, tikko ir likuma grozījumi, aug tiesnešu algas. Šī sistēma ir sakārtota šādā ziņā.

Legitīms mērķis. Pavisam vienkārši – nodrošināt adekvātu atalgojumu tiesnešiem, prokuroriem un tiesu neatkarību. Patiesībā tas ir – demokrātiskas valsts iekārtas aizsardzība. Lai tiesneši un prokurori pelnītu tik labas algas, cik labas algas šī valsts var atļauties. Un, es domāju, Finanšu ministrija jums uzrādīs skaitļus, tad jūs redzēsiet: Latvijas valsts savu pienākumu ir izpildījusi, un, patiešām, tiesneši un prokurori šobrīd saņem augstu atalgojumu.

Un jautājums par to, vai konstitucionālās sūdzības ceļā var pārbaudīt, vai varētu saņemt vēl augstāku, nu, droši vien šeit nerodas. Visdrīzāk jautājums par to, vai tas ir pietiekams. Saeimas ieskatā, tas ir pietiekams atalgojums, un tas nodrošina arī citu cilvēku tiesības uz taisnīgu tiesu.

Tas, ko mēs redzēsīm – es domāju, Tieslietu ministrija jums uzrādīs datus, – ka konkurss uz tiesneša amatiem ir pieaudzis. Iepriekšējā reizē, kad šeit stāvēja Kristīne Drēviņa, viņa minēja, ka konkurss uz tiesneša amatu ir aptuveni 3,4–4 cilvēki uz vietu. Šobrīd konkurss uz tiesneša amatu ir 15,6 cilvēki. Neimaņa kungs radio intervijā teica, ka, nu, labākie speciālisti ies projām, un nebūs kam strādāt. 15,6 cilvēki uz vienu vietu. Tie ir dati par tiesnešu amatu konkursiem, ko rīko Tiesu administrācija. Šobrīd notiek Augstākās tiesas senatoru amata konkurss, es domāju, mēs varētu pajautāt varbūt, es nezinu, kāds tur ir gribētāju skaits, bet, mūsaprāt, tāpat šie cipari skaidri parāda, ka reforma noritēja, reforma ir veikta pareizajā virzienā.

Tas bija sāpīgs grieziens. Varbūt daudzi nokrita zemē no rožaino ilūziju pazušanas, bet mēs ejam kopīgiem spēkiem uz priekšu. Atšķirībā no Grieķijas, kur

joprojām ir debates, vai griezt 13. vai 14. algu nost, atšķirībā no Grieķijas, kur joprojām ir debates par 53 gadiem kā pensionēšanās vecumu vai 54, mēs ejam uz priekšu.

Neimaņa kungs vēltīja daudz uzmanības procedūras jautājumiem. Pirmkārt, sagatavošanas termiņš. Satversmes tiesa 2009-111... lietā noteica... 32. punktā teica, ka parasti būtisku likuma grozījumu vai tādu grozījumu, kas skar budžeta sagatavošanu, veido sešus mēnešus. Nu, tā iegadījās, ka tas 22. jūnijs bija tuvu pusgamam un loģiski, ka Finanšu ministrijas plānošanas ciklā droši vien arīdzan šis te budžeta plānošanas, nu, budžets arī tiek plānots tā, lai viņš 1. janvārī būtu spēkā, un līdz ar to šīs reformas sakrita – budžeta pieņemšana un tiesnešu atlīdzības reforma.

Un bez šaubām vēl viena lieta, kas jāņem vērā: tas bija, tas bija 2009. gads un, atcerieties, ka tajā laikā ļoti ilgstoši tika gaidīti trešā ceturkšņa rādītāji budžeta izpildē, jo tas būtu būtiski ietekmējis konsolidāciju. Tas ietekmē budžeta virzību. Taču šeit es vēlētos vērst varbūt jūsu uzmanību uz dažiem faktiem, kad 5. oktobrī jau apakškomisija uzaicina ministriju pārstāvjus, lai runātu par šīs reformas veikšanu. Ir trīs varianti. Apakškomisija pilnvaro Tieslietu ministriju runāt ar tiesu varu, konsultēties ar tiesu varu par to, kādā veidā būtu veicama šī reforma. 19. oktobrī ir vienošanās panākta, ka likumdevējam jāpieņem konkrēts variants. Cik vien ātri bija iespējams, šis variants tikai sagatavots.

Ja mēs runājam par budžeta paketi, es atgādināšu, ka šis likumprojekts tika budžeta paketē iekļauts vēlāk. Valdība viņu iesniedza atsevišķi, lai likumdevējs varētu veikt šo konsultāciju procedūru. Patiesībā budžeta paketē viņš atradās tikai formāli, jo bija dažādas atbildīgās komisijas. Šos četrus likumprojektus, par ko – nu, trīs likumprojekti, kas ir apstrīdēti, un Satversmes tiesas likums, protams, – atsevišķi skatīja Juridiskā komisija kā atbildīgā komisija. Pārējo budžeta paketi skatīja Budžeta, finanšu un nodokļu komisija.

Juridiskā komisija organizēja atsevišķu apspriešanu, apakškomisijas sēdes notika vairākas stundas, tāpat kā komisijas sēdes. Budžeta paketes apspriešanas gadījumā, laikā, tas ir tāds, nu, es domāju, parlamentārs diezgan liels notikums. Tāpat es vēlētos vērst uzmanību, ka Tieslietu padomes lēmums tikai skatīts divās komisijas sēdēs – apakškomisijas sēdē un komisijas sēdē. Deputāti gāja cauri, neraugoties uz to, ka bija budžeta pakete un bija saspringts laiks, šim te lēmumam pa punktiem, diskutēja par katru lēmuma punktu un formulēja savu attieksmi.

Ja mēs runājam par steidzamību. Satversmes tiesa jau ir atzinusi iepriekš, ka 15 minūšu ilgs termiņš ir pietiekams. Šeit bija diena. Šajā laikā savus priekšlikumus paspēja formulēt Saeimas Juridiskais birojs, deputāti, ministrijas, dažādas personas, kas vēlējas iesaistīties šajā apspriedē, jo jāņem vērā arī tas apstāklis, ka šeit gāja paralēli gan Finanšu un kapitāla tirgus iekļaušana vienotā atalgojuma sistēmā, gan šī likuma principu attiecināšanu uz Latvijas banku. Un šīs visas personas spēja formulēt

priekšlikumus. Līdz ar to nav pamata pārnest, ka priekšlikumu termiņš bija pārāk īss, jo priekšlikumi tika iesniegti, un komisija vēl pēc priekšlikumu iesniegšanas termiņa beigām skatīja jautājumus. Un, ja jūs skatīsieties tabulā, ļoti daudzi priekšlikumi ir formulēti kā Juridiskās komisijas priekšlikumi. Tas nozīmē, ka šie priekšlikumi radās apspriešanas laikā, komisijas sēdē. Un komisija viņos ieklausījās un ņēma vērā.

Cits stāsts par to droši vien, kad... Ja pievēršamies konsultācijām ar tiesu varu jeb konsultācijām ar Tieslietu padomi. Mūsu izpratnē, Saeimas izpratnē, konsultācijas – tas nozīmē to, ka ir divas puses, kas sarunājas. Diemžēl Saeimai bija tā, ka, nu, tā kā, tā, kā, es nezinu, kā varētu teikt... Tā kā Čehoslovākijai 38. gadā vest sarunas ar Vāciju. Jūs jau varat, nu, sa... sabiedrotie – Antante – prasa, lai tiktu vestas sarunas Vācija labi zina to, ka, nu, Antante principā ne.. atbalstīs Vāciju vai neiejauksies, un tad, nu, Čehoslovākijai ir iespējas vest šīs sarunas. Tiesnešu prasības bija tikai konkrēti formulētas, ka: vai nu mums nav viedokļa, mēs nerunāsim; tad bija pozīcija – piedāvāji variantu, mēs apspriedīsim; un tad bija atbilde „nē”. Vai tās ir konsultācijas, kad viena puse piedāvā visdažādākos variantus, ko vien var piedāvāt, otra puse saka vienmēr „nē”?

Un jau... vēl viena lieta, par ko mēs varam pārliecināties, par šo efektivitāti. Tie tiesneši, kas piedalījās Saeimas komisijas sēdēs, uzreiz jau teica atklāti, ka mēs iesim uz Satversmes tiesu. Tātad šīs konsultācijas patiesībā notika ar mērķi, ka, nu, pēc iespējas paraudzīties, kā likumdevējs to normu sagatavos, lai vērstos Satversmes tiesā un panāktu izdevīgu spriedumu.

Bet, jebkurā gadījumā es uzskatu, ka konsultācijas likumdevējs no savas puses veica pienācīgi, jo, pirmkārt, atbilstoši piektā... 19. oktobra komisijas sēdē lemtajam, konsultācijas veica pats likumdevējs, tikko viņš bija saņēmis šo pieteikumu... likumprojektus, viņš šos likumprojektus nosūtīja Tieslietu padomei. Likumdevējs pats devās – tā Juridiskās komisijas priekšsēdētāja personā – pārstāvēt šo viedokli uz Tieslietu padomi.

Tieslietu padomē notika diskusijas. Bija diskusijas, bija viedokļa apmaiņa. Protams, atbilstoši sa... šajā sēdē panāktajai vienošanās, likumdevējs piedāvāja vienu variantu, bet jāteic uzreiz, ka šeit bija apakšvarianti, jo Juridiskais birojs ir iesniedzis savus priekšlikumus, kā labāk, efektīvāk iekļaut tiesnešu atalgojuma sistēmu Atlīdzības likuma sistēmā. Diemžēl nu, tiesneši tā kā, laikam tā kā, nu, vairāk bija koncentrēti uz savu „nē.”

Respektēt Tieslietu padomes viedokli. Man liekas, viņš tiešām tika respektēts. Juridiskās komisijas priekšsēdētāja piedalījās Tieslietu padomes sēdē, diskutēja. Šis Tieslietu padomes viedoklis tika apspriests Saeimas komisijas sēdēs. Deputātiem viņš bija pieejams, deputātiem bija iespēja izt... iepazīties. Apakškomisija formulēja savu

attieksmi par katru šo lēmuma punktu. Vai pret kādu citu dokumentu ir bijusi tā... tik rūpīga attieksme?

Un sniegt viedokļu izvērtējumu un dot argumentus. Augsti godātā tiesa, es jums nosūtīju šīs tabulas, tās ir tiesas rīcībā, šeit var redzēt fiksētā veidā Saeimas argumentus, kā Saeima atspēkoja Tieslietu padomes viedokli. Papildus tam mēs lūdzam ņemt vērā tos argumentus, kurus izklāstīja Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja un, es atvainojos, es mēģināšu pateikt pareizi, Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas, Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāja, Saeimas debatēs sniedzot likumdevēja viedokli par šo te reformu.

Uzmanīgi izlasot Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājas runu, ko viņa turēja, lemjot un diskutējot par likumprojektiem pirmajā lasījumā, ir skaidri redzami likumdevēja nolūki un arī likumdevēja attieksme. Saeima godīgi atzina, ka tā sistēma, kas bija no 2003. gada līdz divtūkstoš ā... līdz šiem grozījumiem, strādāja nepilnīgi, radīja aizvainojuma sajūtu un nefunkcionēja praksē. Varbūt teorētiski tā ir labākā sistēma, kāda vien ir iespējama, bet praksē viņa nefunkcionē. Tas radīja šo te aizvainojumu, ka kāds saņem vairāk, ir atkal iesaldējumi un, un, un nevajadzīgas... nevajadzīgi tiesu varas apdraudējumi.

Es vēl... To gan Neimaņa kungs neatspoguļoja, bet bija jautājums vēl par tiesisko paļāvību, ja drīkst, es vēl par to izteikšos mazliet.

Pirmkārt, jautājums, vai bija kaut kas, uz ko tiesneši varēja paļauties? Vai bija noteikts un nemainīgs regulējums? Šajā sistēmā, ko Neimaņa kungs slavēja, bija seši... bija pieci grozījumi: sestajā gadā, astotajā, astotajā gadā vēl viens, devītajā un devītajā vēl viens. Vai mēs varam runāt par stabilu un prognozējamu sistēmu? Drīzāk tieši pretēji. Jo tuvāk tuvojas tā termiņa beigas, jo drīzāk tiesnesis vai prokurors kā augsti kvalificēts jurists varēja paļauties, ka gan jau atkal tas likumdevējs kaut ko grozīs.

Un Satversmes tiesa tieši tā ir teikusi lietā 2009-08-01, ja nav bijusi stabilitāte normatīvajam regulējumam, tas neaizsargā no nelabvēlīgām izmaiņām. Es atgādināšu, šo Satversmes tiesa teica par pensionāriem. Mums ir pensionārs un mums ir augsti kvalificēts jurists, kurš orientējas normatīvo aktu sistēmā. Un šeit es gribētu dot referenci uz „Kantoni pret Franciju”, tāpat kā „Sunday Times” un „Tolstoy Miloslavsky”. Tad, kad mēs runājam par tiesiskās paļāvības aizsardzību, mums jāskatās, kāda persona lūdz šo aizsardzību. Jo kompetentāks savā nozarē ir cilvēks, jo viņam ir vairāk prasmju un zināšanu šajā nozarē, jo uz... mazāku tiesisko aizsardzību viņš var prasīt, jo viņam ir jāspēj paredzēt, ka tik vienkārši nebūs.

Un līdz ar to mēs domājam, ka šī tiesiskā paļāvība bija ļoti relatīva, jo likumdevējs nekad nebija devis, tā kā šo tiesvedību laikā, apsolījumu, ka tā sistēma paliks nemainīga, tieši pretēji. Un tas, kas izskan, man liekas, arī pieteikumā, ļoti daudzi

likumdevēja pārstāvji atklāti atzina, ka būs grozījumi. Tā bija iespējami publiski pieejama informācija. Un par to nebija nekādu, nekādu strīdu.

Un, papildus tam, mēs lūdzam ņemt vērā vēl vienu lietu. Likumdevējs izšķīrās par nebijuši soli Latvijas parlamentārisma vēsturē. Pāreja uz jauno atlīdzības sistēmu, nu, cik, nu, jauno, jo principi jau saglabājās. Tika ieviests pārejas noteikums, kas paredzēja kompensāciju visiem skartajiem prokuroriem, tiesnešiem, Satversmes tiesas tiesnešiem. Šī pārejas noteikuma mērķis bija likumdevēja atvainošanās par to, kas ir noticis iepriekš. Visa šī sistēma, un šeit, man liekas, ļoti precīzi tas ir formulēts Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājas runā Saeimā, kad viss tas, kas bija noticis ar nesamērību algās starp valsts pārvaldi, tiesu varu, viss tas, kas varbūt bija noticis tiesvedībā, kas bija pateikts varbūt uz karstu galvu... Tas viss ā... nu, ir jāiet uz priekšu. Latvija ir tikai viena valsts, protams, nu, protams, ja ir tiesnešu un algu nezūdamības princips, varbūt naudu ir vienalga kādā valūtā saņemt, saņemt savu atalgojumu, galvenais, ka tas kurss saglabājas, bet, nu, droši vien, ka nu, kaut kāda kopdarbība būtu nepieciešama.

Un ja drīkst, tad varbūt es arī formulētu lūgumu Satversmes tiesai. Mēs lūdzam izbeigt tiesvedību lietā par Atlīdzības likuma 3. panta septīto daļu, 14. panta pirmās daļas piekto teikumu, 15. panta septīto daļu, 16. panta pirmo, otro, trešo daļu un Atlīdzības likuma pārejas noteikuma 8.⁴ punktu, kā arī par likuma „Par tiesu varu” 89.¹¹ deviņi prim daļu. Tās ir tās normas, kas ir grozītas ar atsevišķu likumu, un tās, kur, principā, Neimaņa kungs piekrita, viņš arī neredz šeit strīdu.

Un attiecībā uz pārējām normām, proti, Atlīdzības likuma 4. panta otro daļu, 4. panta devīto daļu, 6.¹ pantu, 6.² pantu, 2010. gada 16. decembra likuma „Grozījumi likumā „Par tiesu varu” 4. pantu un 10. pantu, kā arī 2010. gada 16. decembra likuma „Grozījumi Prokuratūras likumā” 2. panta, 5. panta daļā par 55. panta trešās daļas izslēgšanu, 6. panta daļā par 57.¹ panta ceturtais daļas izslēgšanu, 57.² daļas... panta daļas izslēgšanu, 57.⁵ panta izslēgšanu. Mēs lūdzam visas šīs normas atzīt par atbilstošām Satversmes 1., 83. un 107. pantam.

Un, ja drīkst, vēl noslēgumā uz divām minūtēm.

Ne velti es šodien jautāju Neimaņa kungam, cik tālu stiepjas šīs cilvēka pamattiesības, kas ir garantētas tiesnesim. Vai tas ir tikai 107. pants, vai tas ir arī, teiksim, 111. pants, kas garantē tiesības uz medicīnu? Vai, teiksim, konstitucionālās tiesas ceļā, atsaucoties uz tiesu varas neatkarības principu un 105. pantu, tiesnesis varētu prasīt, teiksim, mājiņu mazu, bet Spānijā, vai kabinetu? Vai, piemēram, atsaucoties uz tiesu varas neatkarības principu un Satversmes 96. pantu tiesnesis varētu prasīt sev nodrošināt ģimenes dzīvi?

Jautājums, tas ir teorētisks jautājums, interesants. Cik tālu ir iespējams kopā ar tiesu varas neatkarības principu aizstiept šīs cilvēka pamattiesības līdz Satversmes

tiesai. Ja mēs varam tā izdarīt, tad patiešām mums jāatzīst, ka mums ir cilvēka pamattiesības, kas ir garantētas visiem, un mums ir tiesneša pamattiesības. Mēs nenoliedzam, ka šo lietu... Šis ir īstais forums, kur šo lietu izskatīt, jo Satversmes tiesa ir autorizēta izlemt sarežģītus tiesībspolitiskus jautājumus, un šis ir sarežģīts jautājums.

Bet jautājums, vai šis jautājums var tikt risināts šajā forumā konstitucionālās sūdzības ceļā? Jo likumā ir bijuši grozījumi, un iepriekšējā prakse, kas bijusi Satversmes tiesai, ir bijusi pirms likuma grozījumiem, kas noteic, ka Tieslietu padomei ir tiesības iesniegt jaut... pieteikumu Satversmes tiesā. Un to iepriekšējo praksi ar personas konstitucionālām sūdzībām, kas bija – tiesneši sniedza, mēs varētu labi ielasīt „Lisabonas lietas” *ratio*: ja neviens neko nedara, ja neviens nesūdzas, persona iegūst šīs tiesības sūdzēties, aizstāvēt konstitucionālās vērtības, kas ir tiesu varas neatkarības princips. Taču šobrīd ir stājies spēkā likums gr... grozījumu likums Satversmes tiesas likumā, kas paredz Tieslietu padomei tiesības iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā.

Un, patiesībā, mēs no Neimaņa kunga dzirdējām, šeit bija vairāki kompetenču strīda argumenti. Bija vai nebija pietiekama procedūra, bija vai nebija konsultācijas, ir pārkāpts varas dalīšanas princips vai nav pārkāpts, ir pārkāpta tiesu varas neatkarība vai nav pārkāpta. Tas ir tipisks kompetenču strīds, un vispiemērotākā forma droši vien būtu tāda, ja tur pretējā pusē būtu pārstāvji no Tieslietu padomes vai opozīcijas deputāti, un Saeima aizstāvētu šo normu.

Un jāatzīst, ka droši vien lietā nav materiālu, bet visdrīzāk, ka neviens nav rosinājis šo jautājumu – Tieslietu padomei apsvērt jautājumu par vēršanos Satversmes tiesā ar šo pieteikumu. Jo patiešām grūti iedomāties kā, piemēram, solidaritātes klauzula, ka valsts atalgojum... valsts atalgojuma noteikšanā amatpersona ņem vērā tās ekonomiskās svārstības, kopprodukta izmaiņas, valsts pabalstu, valsts pa... parādu apmēru un citas labas lietas, kā tas aizskar cilvēku pamattiesības? Vai, piemēram, tas, ko es jautāju par Tieslietu padomes kompetences normu, ka Tieslietu padome var kaut ko darīt. Kur šeit ir cilvēka pamattiesību aizskārums? 107. panta aizskārums? Un tādēļ Saeima sagaidītu no Satversmes tiesas autoritatīvu skaidrojumu par to, ciktāl mums Satversmē ir noteiktas cilvēka tiesības un ciktāl Satversmē ir noteiktas tiesneša tiesības.

Un otrs jautājums. Kā Tieslietu... pieteikuma iesniegšanas tiesību piešķiršana Tieslietu padomei, ņemot vērā Lisabonas līguma lietā ietverto šo secinājumu, ir ietekmējusi pieteikuma iesniedzēju subjektīvo tiesībsubjektību šeit stāvēt un iesniegt pieteikumu.

Paldies, augsti godātā tiesa, atvainojos, ka mazliet pārsniedzu laiku!

G. Kūtris: Paldies, vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu kādi jautājumi Saeimas pārstāvim?

J. Neimanis: Jā, mani ir jautājumi. Tātad, šī Atalgojuma likuma mērķis ir līdzvērtīgi nosacījumi. Sakiet, kādā veidā izpaužas šie līdzvērtīgie nosacījumi attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem. Šiem atalgojuma sistēma tiek noteikta atkarībā no fiksētas summas, turpretī attiecībā uz Saeimu, attiecībā uz valsts pārvaldes iestādēm, Valsts kontrolieri, Centrālo vēlēšanu komisiju, Tiesībsargu ir atkarībā no vidējās mēneša darba samaksas. Kā izpaužas šī līdzvērtība?

J. Pleps: Jā, es mēģināšu atbildēt. Man jāteic, jūs atkal mēģināt kaut ko līdzināt. Satversmes tiesa ir skaidri pateikusi, ka tiesneši un prokurori ir ļoti unikāli un viņi nav salīdzināmi ne ar Saeimas deputātiem, ne ar Tiesībsargu, ne ar... ne ar Centrālās vēlēšanu komisija priekšsēdētāju. Bet, ja drīkstu sniegt komentāru uz jūsu jautājumu, tad Atlīdzības likuma sistēma ir kompleksa, jo atlīdzības sistēmas agrāk bija dažādas. Viņas ir saintegrētas vienā likumā šobrīd, lai nodrošinātu pārskatāmu un kopā esošu regulējumu.

Es saprotu, ir jautājums par to, kāpēc atsevišķām amatpersonām ir piesaiste pie šīs tautsaimniecību... tautsaimniecības sektora vidējām algām. Droši vien tas, ko tiesneši arī varbūt vēlētos. Jāteic, šeit ir divi apsvērumi, bija speciāla Saeimas komisijas sēde, kur šis jautājums tika diskutēts. Es ceru, ka Finanšu ministrija pastāstīs pilnvērtīgāk par šīm lietām, bet šeit jāņem vērā divas lietas.

Pirmkārt, šī piesaiste nekad nav strādājusi: vai nu šī tautsaimniecības alga ir augusi pārāk strauji, un valsts viņu ir bremsējusi, piemēram, Saeimas deputāti no astotā gada ir iesaldējuši savas algas, tāpat valdība. Vai viņa ir bijusi pārāk zema, un tad viņa ir pievilktā. Tas atspoguļo vienu lietu, ka šī piesaiste tautsaimniecības algām tikai vien neparāda šo atdevi. Jo valdība uzskata, ka tautsaimniecības algu pieaugums tautsaimniecībā nodrošina, parāda šo ekonomisko attīstību, kad valstī viss ir labi, algas pieaug. Uzdosim jautājumu, cik daudzas, cik liela ietekme uz tautsaimniecības algu ir valsts amatpersonām. Ja iepriekšējā gadā amatpersonām ir algu pieaugums, protams, ka arī nākamajā gadā būs, jo vidējā alga tautsaimniecībā ir cēlusies. Un tieši tāpēc 3. panta septītajā daļā šobrīd ir pateikts precīzāks princips, es tūlīt viņu atrādīšu. Atlīdzību pārskata, ņemot vērā valsts ekonomisko attīstību, solidaritātes principu, kā arī izvērtējot ekonomisko situāciju valstī (iekšzemes kopprodukta izmaiņas, produktivitātes izmaiņas, inflācija, deflācija) un citi pamatoti kritēriji.

Tas ir sarežģītāks pasaules atspoguļojums nekā tautsaimniecības alga. Es jau minēju, ka ekonomiskā situācija ir mainījusies, šobrīd mēs dzīvojam citā ekonomiskā realitātē, un to mēs redzējam astotā gada beigās, ka tautsaimniecībā algas, vispār visu astoto gadu tautsaimniecībā algas auga, algas auga tautsaimniecībā, bet valsts budžetā naudas vairs nebija. Un sākās tā saucamā krīze. Jo ekonomiskie rādītāji ir sarežģītāki nekā viens konkrēts cipars. Un tādā ziņā likumdevējs ir bijis godīgāks attiecībā pret

tiesnešiem, ka ir pateicis fiksētu ciparu, pie tam ciparu, kas nav atkarīgs ne no kādām svārstībām. Un pie tam, ciparu, kas ir nodalīts no politiķu algojuma.

Jo jums jāņem vērā vēl viena lieta pol... tiesnesis ir uz mūžu apstiprināts. Politika dzīves ilgums ir līdz nākamajām vēlēšanām. Un ir acīmredzama tendence, ko mēs redzam, likumos skatot grozījumus. Tiklīdz ir šis cikls sācies, algu politiķis sev politiski iesaldē. No astotā gada tas notiek. Jūs gribētu, es vienu retorisku jautājumu, jūs gribētu būt „vienā vagonā” ar Saeimas deputātiem? Tad mēs atkal šeit stāvētu, tikai cita iemesla dēļ. Protams, jūs tad cīnītos ne tikai paši par sevi, bet arī par Saeimas deputātiem.

J. Neimanis: Paldies! Tad es saprotu, ka tā sistēma, kas ir noteikta attiecībā uz Saeimas deputātiem un Saeimas ievēlēto, apstiprināto un iecelto amatpersonu, kā arī KNAB priekšnieku mēnešalgu nav derīga, jo tā nav stabila, atšķirībā no tiesnešu un ierēdņu algas.

J. Pleps: Jā, tieši tā. Attiecībā par šo jautājumu diskusijas ir sākušās, es jau minēju, Saeimas komisijai bija atsevišķa debate, un vispārēji ierosināts arīdzan šo amatpersonu atalgojumu konvertēt no piesaistes tautsaimniecības algām uz fiksētu atalgojumu, kur jebkurš cilvēks atklāti, atverot likumu, varētu ieraudzīt, cik saņem deputāts, cik saņem Cimdara kungs un cik saņem Streļčenoka kungs.

J. Neimanis: Labi. Tad vēl jautājums. Pieņemot... virzot šo likumprojektu, Ministru kabinets savā protokollēmumā norādīja, ka atalgojuma reforma attiecībā uz tiesnešiem no morāles viedokļa nav pieņemama. Kāpēc Saeima pieņēma morāli nepieņemamu likumu?

J. Pleps: Ja drīkst. Tas bija Ministru kabineta viedoklis, jo šo likumprojektu izstrādāt Ministru kabinetam lūdza Saeima. Bija vairākas Saeimas komisijas sēdes, kur Saeima lūdza izstrādāt šādu projektu, piedāvāt variantus un risināt jautājumu par tiesnešu atlīdzību. Bija Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājas vēstule Ministru prezidentam, ka ir pēdējais brīdis šādu projektu iesniegt. Un, acīm redzot, šeit atšķirās Saeimas parlamentārā vairākuma un kabineta domas, Ministru kabinets, kā parlamentārā valstī pienākas, respektēja parlamenta viedokli, bet formulēja savu atsevišķo viedokli. Acīm redzot, tāpat kā tiesnešiem nav liegts rakstīt atsevišķas domas, droši vien kabinets jau arī var pievienot savu attieksmi par virzāmo likumprojektu. Kabinets pauda savu attieksmi, kā viņš redzēja šo situāciju budžeta konsolidācijas apstākļos, kad valstī vajadzēja iegūt papildus līdzekļus pēc sāpīgas reformas.

J. Neimanis: Jautājums vēl, jūs minējāt, kad šī ekonomiskās... ekonomiski satricinājumi turpinās. Man nav skaidrs, tad kādēļ tā sistēma, kas labāk būt... Nu, jūs teicāt – sliktāk pakārtojas ekonomiskiem satricinājumiem, tātad šī iepriekšējā tiesnešiem noteiktā atalgojuma sistēma, kādēļ tad tā ir, nu, pārņemta uz manis minētajām personām?

J. Pleps: Tādēļ, ka šīs amatpersonas, vismaz Saeimas deputāti un Ministru kabinets, no 2008. gada konsekventi iesaldē paši savu atalgojumu.

J. Neimanis: Bet tagad viņi vairs neiesaldēs?

J. Pleps: Arī šobrīd ir veikti grozījumi Valsts atlīdzības likumā, pēdējie, kurā atkal ir koriģēta šī piesaiste un saglabāts iepriekšējais atalgojums. Pēdējie grozījumi Atlīdzības likumā bija ar šo piesaistes grozīšanu, atkal veiktie. Ja jūs būtu bijuši tajā pašā „vagonā”, arī attiecībā uz jums šī piesaiste būtu koriģēta jau šobrīd.

J. Neimanis: Tad jūs minējāt par to, ka valsts pārvaldes atalgojumam jābūt saāķētam ar tiesnešu atalgojumu. Kādēļ tam jābūt saāķētam? Kur ir...

J. Pleps: Es jums varu atbildēt ar situāciju kāda bija divtūkstoš.... Kalvīša valdības laikā – sestie, septītie gadi. Jūs visi atcerieties tos atalgojumus, kādi bija valsts pārvaldē, jūs atceraties tos papildbonusus, kas bija valsts pārvaldē, jūs atcerieties to iespēju, ka augsta līmeņa ierēdņi varēja papildus būt padomēs, valdēs, turēt valsts kapitāla daļas un attiecīgi uzkrāt atalgojumu. Un veidojās situācija, patiešām, kā mēs atzīstam, kā Saeimas programmās ir atzīts arīrdzan, ka pietiekami, nu, augsta, bet ne visai augsta līmeņa valsts pārvaldes darbinieki saņēma vairāk nekā Satversmes tiesas tiesneši. Mūsaprāt, šāda situācija nav pieļaujama nekad nākotnē. Tādēļ ir formulēts šis princips...

J. Neimanis: Piekrīt...*[runā vienlaikus]*

J. Pleps: Tādēļ ir formulēts šis princips. Ka, ja valsts pārvalde gribēs par sevi kaut kādā vaidā rūpēties, automātiski viņu bonusā saņem visu tiesnešu un prokuroru atlīdzības sistēma. Tas ir formulēts uz priekšdienām, lai novērstu tās nepilnības, kas parādījās.

Un papildus tam ir nodibināta ļoti stingra likumdevēja kontrole pār šo sistēmu, jo visu mēnešalgu sadalījums, mēnešalgu apmēri maksimālie un amata kvalifikācija grupās ir noteikta ar likuma pielikumiem. Tas nozīmē, ja kaut ko valsts pārvalde grib mainīt, izpildvara, viņiem ir jāiet caur Saeimu. Tai brīdī, kad viņi iet caur Saeimu, tas nav ātri, sasteigti, neredzami, tā ir likumprojekta virzība. Tiesnešiem, prokuroriem ir iespēja seko līdzī šī likumprojekta virzībai, Tieslietu padomei ir iespēja pieslēgties šim projektam un panākt šī līdzsvara saglabāšanu.

J. Neimanis: Jā, jūs minējāt, ka jāiet uz Saeimu. Sakiet, vai... Kura sistēma tad ir labāka? Vai tā, kas liek tiesnešiem vispirms iet pie izpildvaras, Ministru kabineta lūgt pārskatīt šo atalgojuma sistēmu...? No tās, kas...*[runā vienlaikus]*

J. Pleps: Es atvainojos, atalgojuma sistēma noteikta šobrīd ar likumu. Es runāju par gadījumiem, ja izpildvaras ierēdņi vēlētos pelnīt vairāk. Es nevaru iedomāties situāciju, ka ārpus atlīdzības sistēmas fundamentālas pārskatīšanas, teiksim, jūs vai Tieslietu padome rītdien nāktu uz Tieslietu ministriju vai uz Saeimu un saka: ziniet,

piemietiet vēl mazliet klāt. Tā ir fundamentāla atlīdzības likuma pārskatīšana, nevis vairs pa resoriem piemest, bet sistemātiski... sistēmiski skatīties uz visu publisko sektoru kopumā un redzēt tās lietas, kā viņas saākējas.

Un, protams, tur ir daudzas ainas, kas neliekas pievilcīgas. Tas ir jāatzīst, bet, nu, tāda ir tā dzīve. Un šīs ainas mēs ieraudzījām tikai tādēļ, ka mēs to salikām vienā likumā. Kamēr katrs bija savā likumā, katrs par sevi arī rūpējās. Šobrīd tās ir sistematizēta.

J. Neimanis: Jā, tad man ir vēl divi jautājumi. Centīšos nekavēt laiku. Tātad Solvita Āboltiņa 12. oktobra Saeimas apakškomisijas sēdē saka, ka, tātad, palielam mums ir jāapdomā, kā mēs jautājumu risināsim šo 15 miljonu kontekstā, mums ir jāvienojas, ka tas maksā 3 nevis 15, nu, un tad tiesnešiem jāpakrīt... jāpiekrīt. Kur jūs tur redzat likuma mērķa sasniegšanu? Līdzvērtīgu nosacījumu, tātad, ieviešanu valsts pārvaldē atalgojuma jautājumā? Būtībā šeit parādās tas, ka, tātad, ir fakta konstatācija, ka mums Satversmes tiesas sprieduma izpilde izmaksās 15 miljonus, nu, un tad jautājums, uz cik mēs ar tiesnešiem notirgosimies mazāk.

J. Pleps: Pirmkārt, tie ir darba materiāli. Jums jāņem vērā, ka tā ir stenogramma. Es pieļauju, tiesneši apspriežu istabā arī, apspriežoties, izsaka ne līdz galam nogludinātus viedokļus. Jūs paņēmt stenogrammas atšifrējumu, bet es... šo te komisijas protokola atšifrējumu, patiešām tur notika darba atmosfēra un jūs, Neimaņa kungs, arī esat klāt, jūs ļoti labi ziniet, kā mēs tur strādājam. Varbūt dažkārt skarbi, bet tiek formulēts viedoklis un meklēts kompromiss. Ja jūs salīdziniet iesniegto likumprojektu, kas tika iesniegts no Ministru kabineta puses, un to projektu, kas tika pieņemts, ir ļoti daudz lietas attiecībā uz prokuroriem un tiesnešiem, tika mēģināts uzlabot.

Mēs atzīstam, pārcentāties, nenovērtējām Tiesu varas neatkarības principa robežas, un ļoti daudzas lietas... dažas lietas pēc tam nācās grozīt. Bet tas tika piedāvāts no, tā sakot, labākās apziņas, lai pēc iespējas precīzāk un godīgāk tiesnešus ietvertu šī Atlīdzības likuma sistēmā. Ja jūs interesē oficiāls Saeimas deputātu viedoklis, jūs varat iepazīties ar stenogrammām, kur gan Juridiskās komisijas priekšsēdētāja, gan arī Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāja ir paudusi savu viedokli, kas ir domāts, nu, tā sakot, nu, brīvai pieejai, stenogramma ir publisks dokuments, protokoli tomēr, tas parāda vairāk to virtuvi, tā teikt, kā tas viss tapa.

J. Neimanis: Labi. Un pēdējais jautājums. Attiecībā... jūs minējāt, ka šis... atalgojuma reforma sakrita ar budžeta jautājumiem. Vai tas arī ir darba materiāls, ko Solvita Āboltiņa 14. septembra Saeimas apakškomisijā saka, ka, tātad...

J. Pleps: Atvainojiet, 14. septembrī, ja?

J. Neimanis: Jā. Ka tātad ā.. tā.. Kur, nu, man palika... Tātad Edgars Pastars norāda, ka tas neliegtu iespēju, piemēram, budžeta paketē grozīt šīs algas, kā ienāk

prātā. Un Solvita Āboltiņa saka, jā, tātad, arī atsaucas uz pārejas noteikumiem par algām, protams, arī nekorekti, jo viņi pretrunā ar spriedumu, lai arī mēs uz budžetu darīsim, kā gribēsim. Tas arī ir?

J. Pleps: Atvainojiet, jūs runājat par kuras sēdes protokolu? *[nerunā mikrofonā]*

J. Neimanis: Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas darbam ar, ar to tiesu iekārtas...

J. Pleps: Kāds datums, Neimaņa kungs?

J. Neimanis: 14. septembris.

J. Pleps: 14. septembris? Mans protokols 14. septembrī, kas ir lietas materiālos, liecina, ka tur tiek apspriesti grozījumi „Par tiesu varu”, kas skar tiesnešu kvalifikācijas novērtēšanu.

J. Neimanis: Ja, bet šajā sēdē tika skatīta arī...

J. Pleps: Es šeit neredzu, ka Pastara, Pastara kungs būtu runājis, Pastara kungs šajā sēdē 14. septembrī...

J. Neimanis: Mh...

J. Pleps: Ir runājis tikai par sagatavotiem priekšlikumiem Satversmes tiesas likumā *[fona troksnis, teiktais ierakstā nav saklausāms]* Varbūt mēs runājam par dažādiem protokoliem, Neimaņa kungs?

J. Neimanis: Nu nē, nu labi, lai paliek.

J. Pleps: Protokols 101., ja drīkstu precizēt.

J. Neimanis: Jā, astotā sēde.

J. Pleps: Astotā sēde. Tā, kurš datums ir ?

J. Neimanis: Jā, tur tika izskatīti jautājumi par tiesnešu atalgojumu saistībā ar grozījumiem likumā „Par tiesu varu”.

G. Kūtris: Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas darbam... Tātad apakškomisijas sēde astotā, 14. septembrī, Pastara runa no ieraksta, 33. minūte.

J. Pleps: Ā, Juridiskās komisijas...

G. Kūtris: Apakškomisijas.

J. Pleps: Apakškomisijas?

G. Kūtris: Apakškomisijas.

J. Pleps: Man diemžēl joprojām ir 14. septembrī ...

G. Kūtris: Jautājums ir pēc būtības.

J. Pleps: Es saprotu.

J. Neimanis: Vai tas arī ir darba materiāls?

J. Pleps: Par budžeta paketi Pastara kungs komisijas, apakškomisijas sēdēs ir teicis vairākas lietas, brīnos, ka jūs neesat atradis otru lietu. Bet jāteic, kopš tā laika, kad Pastara kungs runā apakškomisijas sēdēs... Pirmkārt, Pastara kungs nepauda likumdevēja viedokli...

J. Neimanis: Nē, nē, nav par Edgara Pastara viedokli, bet par apakškomisijas vadītājas minēto: budžeta paketē darīsim, kā gribam.

J. Pleps: Apakškomisijas vadītāja ir uzaicināta kā pieaicinātā persona, acīmredzot tas ir bijis viņas politisks viedoklis. Jums būs iespēja viņai šo jautājumu uzdot.

J. Neimanis: Paldies!

J. Pleps: Ja es drīkstētu atbildēt mazliet tālāk. Kopš šīs diskusijas Satversmes tiesa ir taisījusi divus nozīmīgus spriedumus. Tā saucamajā „Budžeta apakšprogrammu lietā” un „Faktisko iemaksu” lietā. Šajās abās lietās ir nodibināta Satversmes tiesas judikatūra par budžeta paketes izmantošanu, un šī judikatūra atbilst tam, kā tika virzīti tiesnešu atlīdzības likumprojekti.

J. Neimanis: Paldies!

G. Kūtris: Paldies. Tiesnešiem jautājumi? Varbūt sāksim ar to, ko jūs minējāt, Plepa kungs, attiecībā par to, vai krīze. Sakiet, lūdzu, vai Vienotās atlīdzības likumā valsts pārvaldes darbiniekiem ierakstītās algas ir tādas, kādas tika samazinātas krīzes dēļ? Vai tās ir augstākas?

J. Pleps: Šī sistēma, kas noteikta valsts pārvaldes darbiniekiem, balstās uz diferencētu kritēriju. Jūs jau šeit redzēsiet to lietu, ka šis likums nav tikai, lai fiksētu to, ka mēs te pārvilksim jostas, pēc tam būs labāk. Šī sistēma ir veidota uz ilgtermiņa darbību, bez nekādiem nosacījumiem – krīze vai nekrīze. Tas, kas jāņem vērā: visi valsts pārvaldes darbinieki ir saklasificēti pēc amatiem noteiktās grupās un šī... pēc savām funkcijām veicamajām. Visas izvērtētas funkcijas. Tas nozīmē, piemēram, to, ka, bibliotekārs, kas strādā Satversmes tiesā, ir tāds pats bibliotekārs, kas strādā rajona prokuratūrā, vairs nav atšķirību, kas bija agrāk. Un, izejot tieši no funkcijām.

Un, izejot no šīm funkcijām, ir noteikta atalgojuma skala, kurā ir minimālā robeža, un ir maksimālā robeža. Šīs skalas, protams, ir definētas nu... nu, kā lai to saka, teiksim, ilgtermiņā. Tas nozīmē, ka, iespējams, daudzos gadījumos maksimālā skala var būt lielāka nekā kāds viņu saņem.

Bet šeit vēl jāatgādina to, ka neviens maksimumu par „baltām acīm” nesaņem. Ierēdnim, lai viņš varētu pretendēt uz maksimumu, ir jātiek vērtētam katru gadu, noteiktā sistēmā. Un es atgādinu, lai novērtētu ierēdni, lai viņš varētu pretendēt uz maksimumu, viņam ir jābūt vismaz piecu gadu pieredzei A līmeņa vērtēšanā vai astoņu

gadu pieredzei B līmeņa... Un tas ir vēl pie tam ar nosacījumu, ka attiecīgās valsts pārvaldes iestādes budžetā ir pietiekami daudz līdzekļu, lai nomaksātu šo maksimumu.

G. Kūtris: Jūs neatbildējāt uz manu jautājumu. Sakiet, lūdzu, vai Vienotās atlīdzības likumā ierakstītās amatu kategorijas un algu grupas, algu lielums nebija pielīdzināts tai algai, kādu reāli praksē saņēma valsts iestāžu darbinieki krīzes dēļ samazinātajā apmērā?

J. Pleps: Es nemācēšu Jums atbildēt, jūsu godība, jo man nav... es, es neesmu pētījis...

G. Kūtris: Skaidrs, neesat pētījis.

J. Pleps: Es neesmu pētījis, kā kāds saņem atlīdzību. Es domāju, mēs šeit runājam par principiem, nevis par algām.

G. Kūtris: Okei, otrs jautājums par principu. Sakiet, lūdzu, jūs jau otro reizi uzstājāties par ierēdņu vērtēšanu: A kategorija – piecu gadu darba stāžs. Sakiet, lūdzu, cik ilgs laiks jānostrādā juristam, lai viņš būtu augsta līmeņa jurists, lai viņu beidzot Saeima ieceltu tiesneša amatā? Pirmajā reizē bez kvalifikācijas klases.

J. Pleps: Ja drīkst atbildēt, tad, ja viņš ir strādājis iepriekš tiesneša palīga vai tiesas priekšsēdētāja palīga amatā, pieci gadi stāžs. Ja viņš ir strādājis citos juridiskajos amatos – pieci gadi pēc diplo... jurista kvalifikācijas iegūšanas.

Bet es šeit vēlos arī vērt uzmanību, ka mēs salīdzinām rajona (pilsētas) tiesas tiesnesi ar mazas struktūrvienības juridiskās nodaļas vadītāju. Tas nav students, kurš var paralēli lekcijām... aizskrien pavadīt... novadīt struktūrvienību. Tie ir cilvēki, kas gatavo Latvijas pārstāvības pozīcijas Eiropas Savienības tiesā, tie ir cilvēki, kas brauc pārstāvēt Latvijas pozīciju uz Briseli, tie ir cilvēki, kas strādā, nu, daudzos pietiekami vērā ņemamos... juridisko dienestu struktūrvienībās. Un, pēc Saeimas ieskata, apgalvot, ka, teiksim, tiesneša palīgs, kurš piecus gadus nostrādājis par tiesneša palīgu, saņēmis diplomu, ir kaut kas vairāk – kvalificētāks nekā ierēdnis, kurš ir izaudzis valsts pārvaldē šos piecus vai astoņus gadus, nu, laikam īsti arī nevarēs.

Katram ir sava specifika, katram tiek atdots savs gods tādējādi, ka tiesnesim automātiski tiek pateikts, ka viņam ir maksimums. Ierēdnim ir jāpierāda savas spējas. Un šeit parādās arī tā atšķirība, ka tiesneša spējas mēs presumējam, ka ikviens tiesnesis varēs novadīt, principā, mazas juridiskas struktūrvienības darbu perfektā līmenī, A grupa. Ierēdnim šīs spējas ir jāpierāda darbā, un ierēdnis to var zaudēt. Šodien bija maksimums, pieļāva kļūdu, nepareizi novirzīja dokumentus vai kaut kādu pārstāvību neizveda, viņam ir novērtēšanā zemāks vērtējums, viņam krītas atalgojums. Tiesnesim nekrītas nekas.

G. Kūtris: Es sapratu, bet mans jautājums bija saistīts ar šo jūsu uzstādījumu, ka jābūt vismaz pieci gadi darba stāžam un A kategorijai...

J. Pleps: Vai astoņi gadi, B kategorijai.

G. Kūtris: Vai 8 B. Sakiet, lūdzu, lai kļūtu par tiesnesi, juristam ir vajadzīgs 30 gadu vecuma cenzs laikam, ja?

J. Pleps: Jā.

G. Kūtris: Tātad tas nozīmē, ka līdz 30 gadiem viņš tomēr strādā?

J. Pleps: Bet viņš var strādāt dažādi...

G. Kūtris: Dažādi.

J. Pleps: ...viņš var ... [runā abi vienlaikus]...

G. Kūtris: Vismaz piecus gadus vajadzētu juridiskam darba stāžam?

J. Pleps: Jā, vismaz pieci gadi juridiskajā darba stāžā. Bet darba stāžs arī var...

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai tiesneša kvalifikācijas kolēģija, vērtējot tiesneša kvalitāti darbā, un Saeimas Juridiskā komisija, vērtējot kandidātu atbilstību amatam, tiešām ieceļ personu, kas neatbilstu A vai B kategorijas ierēdņa amatam, par tiesnesi?

J. Pleps: Es, ja drīkstu... tas tāds noteikti provokatīvs jautājums. Ja drīkst, es varbūt došu objektīvus faktus, un secinājumu varētu izdarīt augsti godātā tiesa.

Pirmkārt, mēs redzējām situāciju, kad Saeimas Juridiskā komisija neapstiprināja vairākus tiesnešus uz mūžu dažādu iemeslu dēļ. Izrādījās, ka ir tiesnesis, kas apstiprināts uz trīs gadu termiņu, kurš nepārvalda latviešu valodu amatam nepieciešamajā līmenī. Nav šīs te, nu, tā sakot, tā papīra, kas apliecinātu šīs prasmes. Izrādījās, ka ir tiesneši, teiksim, kuriem... par kuriem augstākas instances tiesneši raksta tādas atsauksmes, ka droši vien varbūt... Mēs apzināti šīs lietas necēlām. Bet atsauces bija skarbas, nežēlīgas un radās šaubas, teiksim, vai tur patiešām vispār juridisks darbs notiek.

Tā kā tiesneši ir dažādi, bet ierēdņi arī ir dažādi. Bet tās lietas, kas atšķiras... Es vērsīšu uzmanību varbūt uz dažām lietām. Pirmkārt, ierēdņiem ir noteikts obligāts maģistra grāds tiesību zinātnēs vai pielīdzināts maģistra grāds. Tiesnešiem šī prasība ir noteikta tikai nesen un uz priekšu. Tas nozīmē, ka šobrīd tiesnesis var būt bez maģistra grāda, ierēdnis nevar būt. Ierēdnim ir noteiktas divas svešvalodu obligātas zināšanas, es akcentēju, ne vienkārši svešvalodu, Eiropas Savienības svešvalodu zināšanas divas, lai viņš varētu pārstāvēt Latvijas valsti starptautiski. Tiesnešiem svešvalodu zināšanas netiek prasītas. Tā kā ir pietiekami dažāds darbs un ir dažāda attieksme.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, kad Saeima izlēma par to, ka tiesnešu atlīdzību ielikt Vienotajā atlīdzības likumā?

J. Pleps: Jāteic, kad, ja mēs runājam par Saeimas lēmumu, varbūt tas ja.. tas solis jāatnāk mazliet atpakaļ, jo tā diskusija notika kopš tā brīža, kad radās ideja, ka vajadzētu vienotās atlīdzības sistēmu ieviest. Un, un, un, teiksim, 2009. gada 18. maijā, kā es redzu, tā... 2009. gada maijā notika, kā saka, tāda, nu, šī sagatavošanās šim

likumprojektam. Tika apklausīta, apklausiņāta... konstitucionālo institūciju pārstāvji un, citustarp, jūsu godība norādīja: “ievērojot likumprojektā norādīto mērķi, likums būtu attiecināms uz visām valsts institūcijām”. Tas ir 2009. gada maijs. Principā konstitucionālās institūcijas, arī Satversmes tiesa ir gatavi Finanšu ministrijas izstrādātajā projektā iet iekšā, nu, nosacīti šajā atlīdzības sistēmā.

Pēc tam, jūs atceraties, jūsu godības, iepriekšējo tiesas sēdi, kad Āboltiņas kundze šeit stāstīja, kādā veidā tiesneši palika ārpus vienotās atlīdzības sistēmas. Likumprojekts jau bija sagatavots, bet tiesneši nāca runāties pie Āboltiņas kundzes, nez kāpēc toreiz viņi nāca runāties personiski, nevis caur tiesu varas komunikāciju. Bija personiska saruna, varam ieskatīties stenogrammā, iepriekšējās sēdes...

G. Kūtris: Es ļoti labi atceros, Āboltiņa teica...

J. Pleps: Jā.

G. Kūtris: ... [runā vienlaikus] ... ka viņai pazīstami...

J. Pleps: Jā, ka viņai pazīstami tiesneši, viņi novienojās – 73 procentu samazinājums, nevis 75 procenti un tiesu varā nevis Vienotās atlīdzības likumā.

Kā mēs redzējām, kur tā... Kur šāda vienošanās mūs noveda? Šeit pat. Līdz ar to likumdevējam šie signāli bija. Likumdevējs saprata, ka vienīgais ceļš, kā var pārskatīt atalgojumu publiskajā sektorā... Un šajā likumprojektā, par ko mēs runājam, ne tikai tiesneši un prokurori tika iekļauti atlīdzības sistēm... Atlīdzības likuma sistēmā. Šī sistēma tika attiecināta mazliet tiešāk uz Finanšu un kapitāla tirgus komisiju un netieši, caur solidaritātes klauzulu, uz Latvijas Banku.

Latvijas Banka samazināja savu atalgojumu solidāri paši uz sevi, ņemot vērā šī likuma principus. Līdz ar to šīs reformas mērķis bija plašāks. Plus tam visam šajā... ar šo likumu arī Saeimas deputāti tikai iekļauti Atlīdzības sistēmas likumā, pārskatot Saeimas deputātu atlīdzību un dažādas sociālās garantijas. Tā bija pietiekami vērienīga reforma, kuras mērķis bija nodrošināt caurskatāmāku un vieglāk izprotamāku atalgojuma izlietojumu publiskajā sektorā.

G. Kūtris: Paldies, ka jūs atgādinājat vienu lietu. Es varbūt aizskriešu nedaudz tematam uz priekšu. Jūs pieminējāt šo Āboltiņas kundzes izteikto vērtējumu, kad bija tas kompromiss par 73 procentu samazinājumu.

J. Pleps: Jā.

G. Kūtris: Protams, Āboltiņas kundze šodien nav, bet arī viņai būs uzdots jautājums. Sakiet, lūdzu, vai jūs kā likumdevēja pārstāvis uzskatāt, ka tas ir samērīgi, ka valstī tiesnešu atalgojuma sistēmu nosaka, pamatojoties uz kompromisu starp dažiem paziņām un likumdevēju pārstāvi, un tā ir laba sistēma algu noteikšanai tiesu varai?

J. Pleps: Jūsu godība, šo lietu Satversmes tiesa izsprieda iepriekšējā spriedumā...

G. Kūtris: Bet jūs atsaucāties.

J. Pleps: Es varu nolasīt rezultatīvo daļu, jo tā ir saistoša. Es atsaucos uz tiesas materiāliem un es nolasīšu rezultatīvo daļu: “Atzīt šā likuma pārejas noteikumu, kas paredz 73 procentu samazinājumu, par atbilstošu Satversmes 1., 83. un 107. pantam”. Augsti godātā tiesa, jūs atzināt šo samazinājumu par atbilstošu.

G. Kūtris: Es atvainojos, tiesa vērtēja gala rezultātu. Bet vai praksē varētu pastāvēt tirgošanās starp pazīstamiem juristiem vai tiesnešiem, kas iet uz Saeimas Juridisko komisiju vai apakškomisiju, un šīs komisijas pārstāvjiem, kādu labāku kompromisa variantu panākt?

J. Pleps: Es domāju, ka mums jāņem vērā, ka starplaikā ir izveidota Tieslietu padome. Šis likumprojekts, ko mēs šodien apspriežam, bija pirmais, kur Tieslietu padome konsultē... Saeima konsultējas ar Tieslietu padomi. Pēc tam ir bijuši vairāki vēl likumprojekti un, man liekas, tā prakse kopīgiem spēkiem tiek uzkrāta, kādā veidā likumdevējs, izpildvara un tiesu vara apspriežas un kādā veidā tiesu vara atklāti un pārskatāmi arīdzan... Ne tikai likumdevējam tas jādara atklāti un pārskatāmi. Arī tiesu vara atklāti un pārskatāmi dara zināmu savu priekšlikumu, proti, Tieslietu padomes lēmumu, un šajā lietā, ko mēs šodien izskatām, tas patiesībā bija pirmais gadījums, kad mēs pārgājām uz, šādu, es teiktu, demokrātiskai tiesiskai valstij adekvātu varu komunikāciju.

G. Kūtris: Paldies! Atgriežoties atpakaļ pie vienotās sistēmas, tiesnešu atalgojuma sistēmas iekļaušanas vienotajā... 2009. gadā bija projektā paredzēts, bet tomēr izņēma tiesnešus laukā. Kad tad likumā parādās īsti šī ideja, ka Vienotās atlīdzības likumā... Jeb kad Saeimas komisijās kaut kur ideja vai Tieslietu ministrijā dzimst?

J. Pleps: Jā, ja drīkst es varbūt atgādināšu to hronoloģiju. Tā ir tā oficiālā hronoloģija, ko mēs identificējam pēc sēžu norises. Šeit jāņem vērā, protams, to, ka vienmēr notiek likumprojekta sagatavošanas darbs arī ārpus sēdēm. Nav tā, ka likumdevējs strādā tikai sēdēs.

18. janvārī bija tas pirmais spriedums, kas pasludināja par neatbilstošu tiesnešu algu iesaldēšanu.

10. februārī Juridiskā komisija sanāca apspriest, ko darīt. Komisija nolēma gaidīt nākamo Satversmes tiesas spriedumu un pozīciju nemainīt.

22. jūnijā bija Satversmes tiesas spriedums, kurā tika pasludināts šis te ā... tas, ka... šis te samazinājums, reālais, jau ir atbilstošs. Tātad pēc 22. jūnija tas, kas mūsu rīcībā ir pierādāms, nu, kur mēs varam iesniegt pierādījumus:

5. oktobrī stundu un piecas minūtes apakškomisija apspriež ko, kādā veidā rīkoties, lai nodrošinātu grozījumus likumā „Par tiesu varu”, Prokuratūras likumā un Satversmes tiesas likumā.

G. Kūtris: Tātad no janvāra sprieduma, kur bija neatbilstība, līdz oktobrim Saeima neko vēl nerunā par iekļaušanu kādu vai par kaut kādu projektu un runā, ko darīt?

J. Pleps: Ja mēs runājam par atlīdzības sistēmas reformu, jāņem vērā, ka Atlīdzības likuma pilnveidošana notiek paralēli šajā laikā. Jo Atlīdzības likums, atbilstoši sadalījumam, piekrīt Valsts pārvaldes un pašvaldību lietu komisijai. Savukārt Tiesu varas likums un Prokuratūras likums, un Satversmes tiesas likums piekrīt Juridiskai komisijai. Valsts pārvaldes un pašvaldību lietu komisija šajā laikā strādā ļoti rūpīgi pie Atlīdzības likuma pilnveidošanas. Jūs varat redzēt šos grozījumus, kas parādās Atlīdzības likumā, un viens no jautājumiem, kas parādās, ir gan šī piesaiste pie tautsaimniecības algas, kas būtu koriģējama, gan jautājums par to, kāpēc mūs iekļauj, citus neiekļauj.

Un šajā kontekstā parlamentā, piemēram, specializētais civildienests – zemessargi, policisti, bruņotie spēki – ļoti iebilda pret iekļaušanu vienotajā algu sistēmā, jo, redz, tiesneši ir ārpusē, prokurori ir ārpusē. Kāpēc mēs esam iekšā?

Tā kā tā likumdevēja debate patiesībā notiek visu laiku jau no tā devītā gada, kad tiek strādāts Finanšu ministrijā pie Atlīdzības likuma. Jo Atlīdzības likuma jēga ir tajā – vai nu visi ir iekšā un pārskatāmi, vai vismaz, ja ne iekšā, tad salinkoti caur šo likumu uz āru tā kā Latvijas Banka. Jo, pretējā gadījumā, ja kāds paliek ar atsevišķu likumu pilnīgi autonomi, nav iespējams nodrošināt to, ka, teiksim, nu, vai nu nesamērīgi lielu atalgojumu, vai nu nesamērīgi mazu atalgojumu tam, kurš ir palicis ārpus sistēmas.

G. Kūtris: Tātad oktobra sākumā komisija saka, ka vajag kaut ko pētīt. 12. oktobrī Saeimas komisijā Tieslietu ministrija vēl saka: Tiesu varas likumā...

J. Pleps: Ā... ja drīkst...

G. Kūtris: Kad tad Saeima sāka runāt par to vienoto atlīdzības sistēmu? Cik ilgs laiks palika koncepcijas izstrādei, reformas veikšanai?

J. Pleps: 27. oktobrī Saeima oficiāli lūdza Ministru prezidentu lemt par vienotās atlīdzības sistēm... likuma attiecināšu uz prokuroriem, tiesnešiem, Finanšu un kapitāla tirgus komisiju, Saeimas deputātiem un Latvijas Banku. Tā bija gara debate, kas skāra dažādas amatpersonas. Tā nebija runa tikai par ... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: 27. oktobris, tātad?

J. Pleps: Pieprasījums, kad Juridiskā komisija pieprasa šādu likumprojektu no valdības.

G. Kūtris: Es atvainojos, Juridiskā komisija teica: „izsvērt iespēju”.

J. Pleps: Nu, principā, tas.. tā.. tas bija diplomātiski formulēts, bet Juridiskā komisija, tas nozīmē, bija nākusi pie slēdziena, ka Atlīdzības likums, vienots, ir

jāattiecina uz Saeimas deputātiem, uz Banku, uz Finanšu un kapitāla tirgus komisiju un arīdzan mūsu šodienas sarunas varoņiem.

G. Kūtris: Tā, nu, tad nākošais jautājums izriet procesuāli. Ja jau bija uz visiem mūsdienu varoņiem un citām profesijām... Sakiet, lūdzu, kāpēc tad to Saeimu neierakstīja iekšā pēc vienotiem principiem? Kāpēc tad to banku neierakstīja pēc vienotiem principiem?

J. Pleps: Tāpēc, ka vienots atalgo... vienots likums nenozīmē vienotu atalgojuma sistēmu. Tas nozīmē salīdzināmu sistēmu.

Es jau minēju, ja mēs runājam par Latvijas Banku, tika ierakstīts tas, ka Lat... Finanšu ministrija tika pilnvarota vest konsultāciju procedūru ar centrālo banku. Latvijas bankas amatpersonu atalgojuma samazināšu automātiski ir Eiropas Savienības pamatlīguma pārkāpums. Likumdevējs deva politisku signālu vest šīs sarunas. Politiskais signāls rezultējās tiktāl, ka Latvijas Banka solidaritā... solidaritātes principa dēļ samazinājās līdz apmierinošam līmenim un šīs sarunas, nu,... viņi spēja pašregulēties, ko viņiem ļauj arī šī bankas autonomija.

Ja mēs runājam par Saeimas deputātiem, tad Saeimas deputātiem tika saglabāta šī piesaiste pie tautsaimniecības algas to iemeslu dēļ, kurus es minēju. Tādēļ, ka deputāti šo piesaisti parasti koriģē atkarībā no tā, cik liela šī tautsaimniecības alga attiecīgajā brīdī ir. Un, ja mēs raudzīsimies uz visiem likumiem, kas ir bijuši spēkā par šo piesaisti pie tautsaimniecības algas... Neatkarīgi, vai tie būtu bijuši politiķi, vai tiesneši, vai kāda cita amatpersona, visos laikos jūs redzēsiet, ka šī piesaiste vienmēr tiek koriģēta, ņemot vērā faktisko ciparu. Tas nozīmē: pēc būtības mēs runājam par faktisko ciparu, ko mēs pārvēršam formulā. Un tai brīdī, kad formula nestrādā – uz augšu sanāk pārāk daudz vai uz leju sanāk pārāk maz – viņa tiek koriģēta. Tā ir diemžēl reālā situācija, kādēļ jau kopš Atlīdzības likuma virzības ir diskusija Saeimā par to, ka būtu jāatsakās no piesaistes tautsaimniecības algai, jo tā neatspoguļo šo sarežģīto ekonomisko izaugsmes ceļu un līdz šim nav attaisnojusi uz to liktās cerības.

G. Kūtris: Paldies! Tātad tiesnešiem bija piesaiste pie šīs vidējās algas, un to varēja no oktobra beigām līdz decembrim izmainīt, un Saeimas deputātiem šādu piesaisti vidējai algai nevarēja paspēt izmainīt, kaut gan slikta sistēma?

J. Pleps: Nebija runa par to, ka nevar paspēt izmainīt. Parasti vispārējs princips ir tāds: jebkuru autonomu atlīdzības sistēmu Atlīdzības likuma sistēmā iekļauj, saglabājot, nu, tikai tehniski viņu „pievīlē”. Policisti tika pārceļti ar visām uzturdevām, ā... kas tur...

G. Kūtris: Tas nozīmē, ka deputātiem nevarētu algas tehniski „pievīlēt”?

J. Pleps: A...

G. Kūtris: Pēc tam, ja būtu vienotā...[runā vienlaikus] ...

J. Pleps: Nē, mērķis nebija deputātu atalgojuma...

G. Kūtris: Jūs teicāt, vai nu iesaldēja, vai „pavelk” uz augšu, kad vajag...

J. Pleps: Jā, tas arī šobrīd notiek. Bet mērķis bija šī likumprojekta mazajā, šaurajā segmentā, kurā mēs runājam par tiesnešu algu un prokurora algu, izvairīties maksimāli no šīs situācijas un skaidri un gaiši definēt ar tiesību normu to minimumu, no kura sākas augsti kvalificēts jurists tiesneša amatā, un saglabājot likumā „Par tiesu varu” un Prokuratūras likumā, un Satversmes tiesas likumā paredzēto „trepīti”, kādā tas notiek, kustība uz augšu.

Par pārējo sistēmu, ja mēs runājam varbūt, es domāju, Finanšu ministrija labāk vai Ošņas kundze varēs sniegt viedokli, vai tur ir lietas, kas ir labas vai sliktas. Tas, ir jāteic, droši vien smags, smags likums un, un, un droši vien, nu, varbūt pat, pat par to nav jābrīnās, bet attiecībā uz tiesnešiem, respektējot tiesu neatkarības principu. Un šis tiesu neatkarības princips ar savu noklusējumu parādās arī 3. panta septītajā daļā – citi pamatoti kritēriji.

Tad, kad uz solidaritātes šīs klauzulas pamata radīsies jautājums par atalgojuma samazināšanu, ieslēgsies šie citi pamatoti kritēriji, ieslēgsies tiesu neatkarības princips un tiesneša atalgojums nekritīsies, ja pārējiem kritīsies. Tas ir tas, kas atbilst Satversmes tiesas sprieduma garam.

G. Kūtris: Ja jūs aizskārāt šo 3. panta septīto daļu, sakiet, lūdzu, kas tad iet pie likumdevēja un kas piedāvā šo algu pārrēķināšanu, ja ir mainījusies ekonomiskā situācija?

J. Pleps: Jāteic...

G. Kūtris: Varbūt, ka skatieties arī izgrozīto redakciju, jo jūs teicāt, ka tad mēs to nevērtēsim, jo iepriekšējā redakcijā bija kaut kas vismaz noteikts.

J. Pleps: Tas ir formulēts kā vispārējs princips. Tādējādi, ka te parādās tā kā atjausma, ka 2012. gadā, kā jūs redziet, nav beigusies krīze. Un tik drīz šī krīze nebeigsies, un līdz ar to par atlīdzības paaugstināšanu publiskajā sektorā mēs varam nerunāt.

No otras puses, ja gadījumā kaut kurā brīdī parādās ekonomiskā izaugsme, lai gan man liekas, ka šeit tie ekonomiskās izaugsmes skaitļi ir tādi, ka, nu, viņi vienkārši ir ļoti simboliski. Acīmredzot mēs runājam par to, ka notiek sistēmiska visa likuma, visa atlīdzības likuma, sistēmas pārskatīšana. Nebūs vairs tā, ka katrs nāks par sevi. Ja mums ir, izpildās šie kritēriji uz augšu, proti, iekšzemes kopprodukts fantastiski aug, produktivitāte izmainās un Māstrihtas kritēriji parādās, un mēs esam straujāk augošā ekonomika pasaulē, tad acīmredzot Finanšu ministrija izstrā... veido darba grupu, gatavo nopietnu projektu un šis projekts tiek sniegts Saeimā, un Saeimā tas tiek, tiek vērtēts.

G. Kūtris: Tad mēs tajā normā ielasām, ka Finanšu ministrija ir tā, kas iniciē naudas tērēšanu vairāk, ja?

J. Pleps: Vai arī mazāk.

G. Kūtris: Netradicionāli.

J. Pleps: Nē, respektīvi, mēs runājam par Ministru kabinetu. Protams, Saeimas deputāti var izšķirties... Visi Satversmes 65. pantā minētie subjekti var šīs lietas ierosināt apspriest...

G. Kūtris: Sakiet, lūdz...

J. Pleps: ... varbūt tas nav slikti, ka tiek ierosināts apspriest, bet tas nenozīmē, ka tas ir jāpieņem. Un tā ir Saeimas atbildība saskaņā ar Satversmes 66. pantu, atbildīgi rīkoties ar valsts finanšu līdzekļiem un netērēt kredītā.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, bet no, no informācijas... Arī publiskajos masu medijos ir rakstīts, ka 2011. gadā, šogad, es atvainojos, pagājušajā gadā sabiedriskajā sektorā darba samaksa pieaug par 8,7 procentiem, privātajā sektorā par 5,1, kapitālsabiedrībās vēl vairāk –11,8, par trešo ceturksni – 12,4. Sakiet, lūdzu, kurš tad kurā brīdī uz šiem algu pieauguma tempiem valstī reagē? Finanšu ministrijai tas būtu jāreaģē vai... ?

J. Pleps: Jūsu godība, varbūt es drīkstu mazliet dot šo griezumu, ko jūs minējāt, šos 8,7 procentus?

G. Kūtris: Jā, lūdzu.

J. Pleps: Pēc mūsu rīcībā esošās informācijas, es domāju, Finanšu ministrija pakomentēs sīkāk, tas ir salīdzinājums starp 2010. gada trešo ceturksni un 2011. gada trešo ceturksni. Valsts budžeta iestādēs nodarbinātie – pieaugums ir 8,7, vidējais pieaugums. Augstākajā tiesā, Satversmes tiesā, Tiesu administrācijā, prokuratūrā visi nodarbinātie – pieaugums ir 18,9. Tātad 18,9 procenti no šiem 8,7 procentiem veido šīs reformas sekas. Un, ja mēs konkrēti runājam par tiesnešu un prokuroru atlīdzības pieaugumu, tie ir, salīdzinot 2011. gada trešo ceturksni ar 2010. gada trešo ceturksni... 30...

Es atvainojos, starp citu, es atvainojos es neesmu tabulu pārzinātājs. 18,9 procenti nevis no 8,7 procentiem, bet 18,9 procentu pieaugums, salīdzinot ar 2010. gada trešo ceturksni, es precizēšu savu nepārdomīgi teikto lietu.

Tātad valsts pārvaldē salīdzinot ar šo te kopā. Salīdzinot ar 2010. gada trešo ceturksni, 2011. gada trešo ceturksni pieaugums ir 8,7 procenti. Savukārt, ja mēs runājam par tiesu un prokuratūras iestādēm, 2010. gada trešajā ceturksnī un 2011. gada trešajā ceturksnī šis pieaugums ir 18,9 procenti. Ja mēs runājam par tiesnešu un prokuroru pieaugumu, atlīdzības 2010. gada ceturksnī trešajā un 2011. gada trešajā ceturksnī, ir 37,4.

Un šis tiesu iestāžu, tiesnešu atlīdzības pieaugums arī lielā mērā veido šo 8,7 procentu pieaugumu publiskajā sektorā. Patiesībā šis pieaugums veidojas uz to atlīdzības sistēmas reformu, kuru veica likumdevējs, izpildot Satversmes tiesas spriedumus.

G. Kūtris: Paldies! Jūs, stāstot par lietas juridisko argumentāciju, teicāt, ka vecā sistēma nebija saākēta ar valsts pārvaldes aparātu, un tas ir saistīts ar Latvijas solījumiem, iestājoties Eiropas Savienībā, un tagad beidzot ir izdevies sasniegt šos solījumus.

J. Pleps: Jūs, jūs, es atvainojos, laikam, jūsu godība, es neprecīzi izteicos. Šīs tiesu sistēmas reformas, atalgojuma reformas, solījums bija saistīts ar dalību Eiropas Savienībā, saistībā ar monitoringu. Un tā ir tā, laikam jau slavenā 2002., 2003. gada tiesnešu reformas koncepcija. Domājams, jūsu godībai ir labākas zināšanas nekā man. Es tikai tā pieticīgi varu novērtēt, ka šī reforma bija krietni plašāka plānota un Eiropas Savienība no mums neprasija atlīdzības pielikšanu tikai. Visupirms bija jautājums par tiesnešu kvalifikācijas novērtēšanu un tiesību uz taisnīgu tiesu efektīvu nodrošinājumu.

Atlīdzības sistēma bija viens no jautājumiem, kas ir ceļā uz to. Un, patiesībā, mēs redzam, ka 2010. gadā ne tikai šī te tiesnešu atlīdzības reforma tiek pabeigta, vairāk nav pārejas periodu, bet arīrdzan... Bet arīrdzan ir pieņemti normatīvie akti, kas vēl tikai nākotnē paredz tiesnešu kvalifikācijas novērtēšanu. Mums jau 2003., 2002. gadā eksperti no Eiropas Savienības prasīja novērtēt tiesnesi, vai viņš spēj pienācīgi spriest tiesu. Mēs tikai tagad pieņemam šos likumus grūtās debatēs ar Tieslietu padomi, ar tiesu varu. Jo tas ir fundamentāls strīds, vai tiesneša kompetenci pēc apstiprināšanas uz mūžu var pārbaudīt? Vai tiesnesis ir kompetents uz Saeimas lēmuma pamata ...?

G. Kūtris: Skaidrs, atgriezīsimies pie tā jautājuma, par ko mēs šodien spriežam. Tātad it kā vajadzētu atgādināt iepriekšējos tiesas spriedumos runāto par to Latvijas iestāju Eiropas Savienībā ziņojumu. Visos ziņojumos un arī novērtējuma eks... Eksperti, kas brauca uz Latviju novērtēt, norādīja par tiesu sistēmas neatbilstību prasībām Eiropas Savienībai. Latvijas puse apsolījās... Kā viens no norādījumiem bija algas lielums 2,5 procenti no vidējās algas kā neatbilstošs līmenis. Latvijas puse, savukārt, visos ziņojumos, četros atbildes ziņojumos, skaidroja, ka, redziet, cik tālu ir sasniegts. Pirmajos divos – nē, trešajā, ceturtajā ziņo, ka, redziet, algas tagad ir noteiktas pa jaunam, un tās pārsniedz šo koeficientu. Sakiet, lūdzu, vai, nosakot jauno atlīdzības sistēmu, kāds šobrīd tas koeficients ir ar vidējo algu? Jūs esat pievērsis uzmanību?

J. Pleps: Ja Neimaņa kungs nebūtu šodien runājis Latvijas radio, es nezinātu. Neimaņa kungs minēja, ka šis koeficients ir 2,7 pro...

G. Kūtris: 2,51 – tā.

J. Pleps: Nu, Neimaņa kungs minēja 2,7. Man nav pamata neticēt...

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai stājoties Eiropas Savienībā, solījumi ir pēc tam jāizpilda, vai viņi pēc tam vienkārši jāignorē? Vai var atkāpties?

J. Pleps: Cik man zināms, Eiropas Savienības dalībvalsts rīcību kontrolē Eiropas Komisija un citas dalībvalstis. Tā kā Eiropas Komisija nav iebildusi Latvijai, nav konstatējusi, ka Latvijā būtu problēmas ar tiesu neatkarību... Dalībvalstis nav apšaubījušas, ka Latvijā tiesnešu atalgojums nenodrošina pienācīgu tiesas spried... procesu. Drīzāk otrādāk, mēs redzam, ka parādās no dalībvalstīm pārmetumi par varbūt kvalifikācijas grūtībām un ilgiem tiesas procesiem, tas tiesa. Bet par atalgojumu Eiropas Savienība ir klusējusi. Līdz ar to, pēc mūsu ieskata, Eiropas Savienība šo situāciju ir akceptējusi.

Es varu dot referenci uz Eiropas Padomi – cita tipa organizāciju. Jaunākajā, jaunākajā, cik nu jaunākajā, šajā *amicus curiae* ziņojumā par Maķedoniju, Venēcijas komisija atsauca uz šīs augsti godātās tiesas izdarītajiem secinājumiem. Tas liecina, ka Latvijā atbildības sistēma un šīs te... tiesas kontrole pār šo sistēmu ir vis... Nav tādā, tā sakot, Ungārijas un, un Serbijas līmenī, bet jāteic, ka ir godājamas Eiropas Padomes dalībvalsts līmenī, uz kuru var atsaukties. Šeit gan, protams, jāteic, lielākais nopelns droši vien ir jūsu godībām, bet mēs ceram, ka likumdevējs arī savu mazo artavu ir nesis šajā, šajā virzienā.

G. Kūtris: Tā kā mēs esam strādājuši šobrīd divas ar pusi stundas, laikam tomēr nedaudz ir vajadzīgs arī pārtraukums. Tiesa pasludina pārtraukumu no 12³⁰ līdz 13³⁰ – tas ir vienu stundu.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

P ā r t r a u k u m s

G. Kūtris: Turpināsim tiesas sēdi. Vēl ir daži jautājumi Saeimas pārstāvim.

J. Pleps: Jā, jūsu godība.

G. Kūtris: Viens jautājumiņš ir saistīts, jūs arī šodien teicāt, ka vecā sistēma nefunkcionēja, ka vajadzēja pāriet uz jaunu sistēmu. Sakiet, lūdzu... Jā, Saeimā bija norādīts, ka vecā sistēma bija sevi izsmēlusi. Vai jūs varētu pateikt, kāpēc iepriekšējā sistēma tad nefunkcionēja? Kas bija iemesls?

J. Pleps: Es varbūt nepārstāstīšu visus, jo jūsu godība man bija, mums bija ...
[runā vienlaikus]...

G. Kūtris: Galvenajos vilcienos.

J. Pleps: ...trīs jautājumus papildjautājumos Saeimai. Un, atbildot uz 8. jautājumu un 10., pavisam skatoties, ir tās atbildes, kas jūs interesē. Es varbūt varētu īsi

dot summāriju. Proti, pirmkārt, tas, ko jau minēju, ka valsts pārvaldes amatpersonu un citu amatpersonu atalgojums bija regulēts atsevišķi, nošķirti no tiesnešu un prokuroru atlīdzības. Un līdz ar to noteiktā periodā šie atalgojumi pieauga, un zuda šī te samērojāmība. Jo es vēlētos vērst jūsu uzmanību arī uz Venēcijas komisijas ziņojumu par tiesu neatkarību, kas ir. Ja mēs pievērstu uzmanību ievadam, tas kodificē visas rekomendācijas, kas līdz tam ir izteiktas, priekšlikums pārskatīt Eiropas Padomes rekomendācijas. Un Eiropas Venēcijas komisija 46. paragrāfā šim ziņojumam tieši saka, ka tiesneša atlīdzības līmenim jābūt noteiktam, ņemot vērā sociālo apstākļu „gaismu”, ja tā ļautu burtiski tulkot, un salīdzināmam ar augstāko civildienesta kalpotāju atalgojumu.

G. Kūtris: Tātad piesaistītam vai salīdzinātam?

J. Pleps: Salīdzināmam.

G. Kūtris: Salīdzināmam?

J. Pleps: Salīdzināmam, bet, ja drīkst turpināt, tad šī te salīdzināmība ir iespējama dažādos vaidos. Salīdzināmība var būt uz likuma pieņemšanas brīdi, kā tas bija tajā 2003. gadā. Toreiz pat tas nebija, tas bija absolīts. Bet, manuprāt, tā būtu tikai formāla salīdzināmība, ja normu pieņemšanas laikā mēs to saliktu tā kā salīdzinājumu. Mērķis ir nodrošināt, ka visu laiku saglabājas šī salīdzināmība. Ka civildienesta... augstākā civildienesta ierēdņi nevar saņemt nesalīdzināmi, nesalīdzināmi, teiksim, es nezinu kā lai pasaka, vairāk, mazāk, bet nesalīdzināmi nevar saņemt ar tiesu varas amatpersonām – tiesnešiem, prokuroriem.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, uzreiz precizēsim. Vai iepriekšējā sistēmā, kad tiesnešu algu noteica pēc vidējās algas, reizinot ar koeficientu, vai šī tiesneša alga automātiski nepieauga, ja pieauga ierēdņu alga?

J. Pleps: Automātiski nepieauga, jo ierēdņa atlīdzība balstījās uz dažādiem kritērijiem dažādās sistēmās. Bija tādi ierēdņi, kas bija piesaistīti tautsaimniecības sektoram, bija tādi ierēdņi, kuru atalgojums tika noteikts citādā veidā ā... vai nu kā fiksēts cipars, vai nu kā princips. Papildus tam ierēdņiem saglabājās iespēja, kā jau minēju, augstākiem ierēdņiem saglabājās iespēja saņemt šos te sociālos labumus, no kā, protams, tiesu vara nevar saņemt. Un augsta ranga ierēdņiem saglabājas iespēja turēt valsts kapitāldaļas.

G. Kūtris: Tātad, ja ierēdņiem vidēj... jeb ierēdņu atalgojums valstī cēlās... Vai jūs gribat teikt, ka valsts vidējā alga nepaaugstinājās?

J. Pleps: Nu, tas būtu, pirmkārt, mums jāņem vērā, ka praksē tiesnešu atlīdzības sistēma bija iesaldēta.

G. Kūtris: Tad nākamais jautājums. Sakiet, lūdzu, kas šo tiesnešu atlīdzības sistēmu iesaldēja?

J. Pleps: Tāds bija sagatavotāju priekšlikums 2003. gadā: noteikt pārejas periodu līdz 2006. gadam, ja nemaldos 2005. vai 2006. gadā bija grozījumi Tiesu varas likumā, kad šis pārejas periods tika pagarināts. Un tad vēl jau klāt bija 2008. gads ar citiem jautājumiem, un tad vēl 2009. gads, patiesībā, bet tas parāda to, ka šī regulācija caur piesaisti tautsaimniecības algai nestrādāja.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, kas šo nestrādāšanu panāca? Kāpēc šī sistēma nestrādāja? Kas bija, kas noregulēja to?

J. Pleps: Tie bija Ministru kabineta iesniegti likumprojekti, kurus pieņēma Saeima un kuriem tiesu vara neiebilda.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai pie šī brīža sistēmas likumdevējs arī nevar iesaldēt?

J. Pleps: Likumdevējs šo atalgoj... atlīdzību nevar iesaldēt, jo likums nosaka fiksētu ciparu. Zemākās, resp... rajona (pilsētas) tiesnesim pēc kvalifikācijas klases ir noteikts fiksēts cipars caur pielikumu – 1157, ja nemaldos.

G. Kūtris: Skaidrs, bet, sakiet, lūdzu, vai pēc tā paša principa, kāpēc nestrādāja vecā sistēma – pārejas noteikumos iesaldējot tiesnešu algu, vai iesaldējot vēl kaut ko – vai jaunajā sistēmā arī likumdevējs nevar tik pat labi mums pateikt citus koeficientus, koeficientus vai tamlīdzīgi?

J. Pleps: Tas nav koeficients, bet fiksēts cipars.

G. Kūtris: Bet koeficienti arī ir 6.¹ pantā.

J. Pleps: Labi, tā ir sistēmas pārvešana. Ja... tādā gadījumā šo jautājumu mēs apspriestu, balstoties uz Satversmes tiesas judikatūru, kas ir dota 22. jūnija spriedumā, jo tā būtu tiesnešu atlīdzības samazināšana.

G. Kūtris: Vai iepriekšējā sistēma nebija tiesnešu atlīdzības samazināšana, kad tika iesaldētas algas?

J. Pleps: To, to, to, to tā bij... Tā nebija samazināšana, jo mums jārunā, ko mēs samazinām. Tas bija tāls apsolījums, 2003. gadā bija dots solījums, ka 2006. gadā būs labas algas. 2006. gadā likumdevējs grozīja likumu „Par tiesu varu”. Tiesnešiem bija iespējas vērsties ar konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesā. Likuma grozījumi jau bija pieņemti, bija konstitucionālā sūdzība. Neviens nenāca. Tika akceptēta turpmāka rīcība. Un attiecīgi šī sistēma tālāk attīstījās tā, kā viņa attīstījās.

G. Kūtris: Paldies! Otrs jautājums ir saistīts vairāk ar likumu... apstrīdēto 3. panta septīto daļu jeb, pareizāk sakot, šīs daļas pirmo teikumu, kas arī pēc grozīšanas nav mainījies.

J. Pleps: Trešā panta...

G. Kūtris: Atlīdzības likuma 3. panta septītā daļa.

J. Pleps: Jā. Jūs domājat „valsts un pašvaldību institūcijas pārskata amatpersonu darbiniekiem noteikto atlīdzību, ņemot vērā valsts ekonomisko attīstību, solidaritātes principu, kā arī izvērtējot ekonomisko situāciju valstī” un tā tālāk?

G. Kūtris: Jā, sakiet, lūdzu, ņemsim tad to, kaut vai veco redakciju vai jauno redakciju, bet pirmo teikumu tikai: „Valsts un pašvaldību institūcijas pārskata amatpersonām noteikto atlīdzību”. Sakiet, lūdzu, kur šajā tekstā var ielasīt jautājumu, kādā veidā tiesnešu jeb tiesu kā institūciju amatpersonu atlīdzību var pārskatīt?

J. Pleps: Jāteic, ka tiesību sistēmā funkcionē vairākas tiesību normas vienlaikus, tā nav izolēta tiesību norma. Es jau vērsu uzmanību, godātās tiesas uzmanību uz citiem pamatotiem kritērijiem, un tas ir apzināti ielikts ar to respektu, kādu likumdevējs izjūt pret tiesu varu. Izpildot Tieslietu padomes lēmumu, 11...., es baidos sameloties, 11. jūn.... 2. maija lēmumu, un šie citi pamatoti kritēriji šajā gadījumā, ja mēs runājam par tiesnešiem, ir precīza norāde uz tiesu varas neatkarības principu, uz Satversmes tiesas diviem spriedumiem. Un, man liekas, nav nekādu šaubu, ka šī norma ir piemērojama tikai Satversmes 83. panta kontekstā, ja mēs, piemēram, runājam par tiesnešiem un prokuroriem.

G. Kūtris: Tātad varētu secināt, ka šī norma ir pienākums likumdevējam attiecībā uz tiesnešiem skatīt šo jautājumu?

J. Pleps: Varētu secināt, kas tas uzliek pienākumu likumdevējam, kā Satversmes tiesa noteikusi, raudzīties, lai tiesneša atlīdzība nodrošina to, ka netiek apdraudēta tiesas spriešana valstī, ka tiesneša amatam saglabājas tas augstais prestižs, kas viņam ir raksturīgs, un augsti kvalificēti juristi, bet es šeit uzsvēršu, nevis jebkurš augsti kvalificēts jurists – jo ir cilvēki, tāpat kā ir labi katoļi un ir tie, kas aicināti par garīdznieku – ne jebkurš augsti kvalificēts jurists ir aicināts par tiesnesi. Tas ir sarežģīts, smags darbs. Lai tie cilvēki, kuri jūt šo aicinājumu, varētu saņemt adekvātu atalgojumu un gūtu gandarījumu ne tikai, aizstāvot personas cilvēktiesības, bet, nu, arī mazliet materiālu kompensāciju par to, ka, nu, viņi kaut ko, taisnīgumu.

G. Kūtris: Tātad tas ir likumdevēja pienākums? Būtu jāielasa?

J. Pleps: Es domāju, ka tas ir pienākums, kas noteikts Latvijas valsts varas konstitucionālajām institūcijām.

G. Kūtris: Tiesas taču pašas sev algu nenoteic?

J. Pleps: Tiesas pašas sev algu nenoteic, bet tiesas pārbauda atalgojuma atbilstību Satversmei...

G. Kūtris: Vai šajā normā...

J. Pleps: ... un ekonomiskās piesaistes cikls, tāpat kā fiskālā disciplīna nākotnē būs saistoša ne tikai likumdevējam, ne tikai izpildvarai, bet arī tiesu varai.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai šajā normā var ielasīt to, ka valsts un pašvaldību institūcijas pašas, ja viņām atalgojuma fonds pieļauj, saviem darbiniekiem paceļ algas noteikto griestu ietvaros?

J. Pleps: Es pieļauju, ka uz to jautājumu visdrīzāk varētu labāk atbildēt Finanšu ministrijas...

G. Kūtris: Skaidrs, Finanšu ministrijai pajautāsim...

J. Pleps: Bet es varu izteikt vispārēju secin... apsvērumu, ka, patiešām, mums jāņem vērā algu fonds. Tas, ka kādai mēnešalgu grupai noteikts maksimums, teiksim, šī fiksētā summa, nenozīmē, ka šis augsti kvalificētais ierēdnis, kurš izpilda visas prasības, saņems... Patiešām ierēdņa atalgojums ir atkarīgs no budžeta apjuma, kas ir šai iestādē. Bet princips ir pateikts, ka vairāk par šo mēnešalgu grupu maksimumu maksāt šim ierēdnim nevar.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai, ja jau pieskārāties šīm algu grupām... Vai varētu būt tā, ka kāds no juridiskās struktūrdaļas vadītājiem saņem atalgojumu ne pēc 12., bet pēc 13. vai kādas citas grupas?

J. Pleps: Es domāju, ka šeit visdrīzāk vajag Finanšu ministrijai vai Ošņas kundze ... es domāju, labāk izklāstīs. Bet tā ideja, kas ir balstīta šajā likumā: visas valsts pārvaldes amatpersonas tiek novērtētas pēc funkcijām, šīs funkcijas tiek saliktas dažādos... amatu grupās, un pēc šo funkciju nozīmīguma, pie tam ne tikai juristu funkcijas, bet arī ekonomistu, vadības funkcijas, pēc šī nozīmīguma šīs te grupas tiek saaranžētas uz attiecīgajām mēnešalgu grupām. Pavisam noteikti skaidrs, ja jūs pievērstu uzmanību Atlīdzības likuma 6.¹ panta pirmajai daļai un attiecīgi 4. panta...

G. Kūtris: Devītajai.

J. Pleps: Jā, devītajai daļai, paldies, jūsu godība. Tad šajās normās likumdevējs ir devis pietiekami precīzu un uztveramu aprakstu tam ierēdnim, par kuru ir runa. Ir runa par augsti kvalificētu juristu tiešās valsts pārvaldes iestādē un, attiecīgi, runa, ka to pielīdzinot valsts tiešās pārvaldes iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja, vadītāja šim te mēnešalgas maksimumam.

G. Kūtris: Jūs iepazīnāties ar lietas materiāliem. Kā tas nākas, ka tomēr dažiem vadītājiem ir 13. grupa vai 14. ...?

J. Pleps: Jājautā, jūsu godība, par kādiem vadītājiem jūs runājat?

G. Kūtris: Nu, ministriju paziņojumus, ministriju vēstules jūs nelasījāt?

J. Pleps: Es, es, es... Jāteic, man nav ieradums skatīties, cik kurš saņem.

G. Kūtris: Nē, jums lietas materiālos bija...

J. Pleps: Jā, protams, protams, bet...

G. Kūtris: Tātad valsts pārvaldes iestādes var ignorēt šo normu, kuras ir adresētas tiesnešiem pēc būtības?

J. Pleps: Nevar ignorēt, jo, ja mēs raugāties uz atlīdzības šo te amatu katalogu klasifikāciju, ja mēs runājam par 21. amatalgu saimi, tad šis te juridiskās nodaļas...

G. Kūtris: Nodaļas?

J. Pleps: Jā, juridiskās struktūrvienības vadītājs, kas 12. mēnešalgu grupā... Patiesībā, pēc būtības mēs runājam, atkarībā no ministrijas, mēs runājam par juridiskās nodaļas vadītāju ministrijā. Bet var būt atsevišķi gadījumi, kad ir ministrijas, kuru amat... specifika prasa šim te juristam izt.. noteikt citas kompetences papildus. Piemēram, vadītāja kompetences vai Latvijas pārstāvības starptautiskajās tiesu institūcijās kompetences. Šeit es varu minēt, piemēram, Ingas Reines biroju, kur, man liekas, tikai Inga Reine klasificējas augstākajā grupā. Es varu minēt Tieslietu ministrijas Eiropas Savienības tiesas departamentu, es domāju Lazdovska kungs pastāstīs.

G. Kūtris: Un Kultūras ministrija?

J. Pleps: Droši vien... Man grūtu komentēt, kā..

G. Kūtris: Labi, tad pajautāsim Finanšu ministrijai, kā gradēja.

J. Pleps: Bet jebkurā gadījumā atsevišķas nepilnības kaut kādā klasifikācijā, ko pieļāvusi valsts pārvalde, nemazina to lielo principu, kāds ir pateikts.

G. Kūtris: Vai tas nozīmē, ka šīs divas normas, kuras abas ir precīzi adresētas tiesnešiem, algas nosaka, vai tās ir attiecināmas arī uz valsts pārvaldes ierēdņiem?

J. Pleps: Tās ir attiecināmas tādā ziņā, ka, vienkāršoti runājot, juridiskās nodaļas, ministrijas vadītāju, kuram nav nekādu papildus kompetenču, amata aprakstā, papildus funkciju, ir tikai šīs te pamatfunkcijas, kuras, ja nemaldos, nosaka seši... es pieļauju, ka ministrijas pārstāvji precizēs mani, sestā vai kura tur grupa attiecīgi, ja nav papildus funkciju, viņi automātiski ielasās šajā te grupā, kur maksimums ir piešķirts tiesnešiem un prokuroriem. Tā bija tiesībspolitiska izšķiršanās, izvēloties, kam piel... kādā līmenī salīmēt šo te atlīdzību valsts pārvaldē un tiesu varas amatpersonām.

G. Kūtris: Trešais jautājums ir saistīts ar iepriekšējā Satversmes tiesas spriedumā norādīto, ka tiesneša atlīdzībai jābūt reālai summai, tātad, ja, nedrīkstētu īpaši mainīties. Sakiet, lūdzu, tad, kad izstrādāja Vienotās atlīdzības likumu, šajā likumā bija paredzēts, ka tiesnešiem pienākas arī prēmijas un pabalsti. Sakiet, lūdzu, vai... pie tam tas bija rēķināts, salīdzinot, arī, ka valsts pārvaldē strādājošiem ir prēmijas un pabalsti vai piemaksas, es atvainojos. Vai, izdarot grozījumus šajās normās pēc Tieslietu padomes rekomendācijas un izslēdzot prēmijas un piemaksas, vai tika pārvērtētas tiesneša reālā atalgojuma izmaiņas?

J. Pleps: Ja mēs runājam par tiesneša reālo atalgojumu. Es vēlētos norādīt, ka mēs jau informējām atbildēs uz papildjautājumiem jūs rakstveidā, kad ar tiesu varu... ar

Tieslietu padomi konsultācijās likumprojekts tika skaņots tāds, kāds viņš ir šobrīd arī spēkā. Šīs papildus garantijas, kas parādījās, tika iestrādātas likumā pēc konsultāciju pabeigšanas ar tiesu varu. Tiesu vara jau klāt... komisijas sēdē, Neimaņa kungs man neļaus samelot, iebilda pret šādu garantiju piešķiršanu, iebilda pret to, ka viņi tiek pielīdzināti tiesnešiem. Un būtu ļoti dīvaini, ja, izpildot tiesu varas iebildumus par šo te tiesu varas neatkarības pārkāpumu, šīs normas, kas pēc tam tika izslēgtas, lai respektētu Satversmi, pēc tam kaut kādā veidā tiek kalkulētas. Tad var sanākt tā ļoti dīvaini, ka, ka, ka principā nepatīk, bet... Satversmei neatbilst, bet dodiet šurp.

G. Kūtris: Es atvainojos, tas jautājums ir saistīts ar pašas Saeimas nostāju. Jo Saeima teica, ka tiesneša atlīdzības vērtējums ir vērtēts, pielīdzinot valsts pārvaldes atalgojumam, paredzot arī iespējas tiesnešiem maksāt prēmijas un piemaksas. Tātad, salīdzinot atalgojumu ar valsts pārvaldes ierēdņu atalgojumu jeb pielīdzinot šai grupai, tika vērtēts, ka abiem ir piemaksas un prēmijas. Tajā brīdī, kad tiek izslēgtas piemaksas un prēmijas laukā, vai šis salīdzinājums turpina pārstāvēt?

J. Pleps: Jūsu godība, atļausiet atgādināt, ka kopš devītā gada prēmijas valsts pārvaldē netiek vispārēji maksātas.

G. Kūtris: Es atvainojos, mēs neskatām... mēs skatām likumā ietverto normu...

J. Pleps: ...[runā vienlaikus]

G. Kūtris: ... kā tādu.

J. Pleps: Ja drīkst turpināt. Tieslietu padome iebilda arī pret prēmijām. Tas bija Tieslietu padomes iebildums, un Neimaņa kungs šeit šodien uzturēja šo iebildumu. Neviena no šīm normām, kas paredzēja papildus labumus, netika piemērotas, un tai brīdī, kad bija runa par šo normu piemērošanu, Tieslietu padome, kuras loceklis jūs esat, vienojās, ka šīs normas, ja viņas tiktu piemērotas, pārkāptu tiesu varas neatkarības principu un varas dalīšanas principu. Tieslietu padome Saeimu lūdza izslēgt šīs normas. Nevis pārvērtēt vai integrēt algās.

G. Kūtris: Mēs runājam par mazlietiņ dažādām principa izpratnēm varbūt? Jūs teicāt, ka tiesnešiem ir kaut kādas specifiskas garantijas. Un viens no jautājumiem bija: tad, kad tiek aprēķinātas tiesnešu atlīdzība, tiek vērtēta, cik attiecīgi var saņemt 12. kategorijas jeb 12. mēnešalgu grupas ierēdnis, ierēķinot prēmijas un piemaksas. Ja šobrīd valdības vadītājs ir oficiāli teicis, ka vajadzētu skatīties, kā stimulēt, jau, kā paredzēt šīs prēmijas un piemaksas, un tiesnešiem šī opcija jeb šis nosacījums ir izsvītrots no likuma, loģiski... Vai šeit ir pārvērtēts, atalgojuma pielīdzināšana?

J. Pleps: Šobrīd prēmijas netiek maksātas. Līdz ar to nebija nepieciešams pārvērtēt šo pielīdzināšanu. Gadījumā, kad valdības vadītājs izšķirsies par priekšlikumu maksāt prēmijas valsts pārvaldē, viņš nāks uz Saeimu ar projektu, un Saeima šo projektu vērtēs kopumā šī atlīdzības sistēmas likuma ietvaros. Ja būs tāda situācija, kad

šīs prēmijas, teiksim, parādīsies tādā apjomā, kādas viņas bija septītajā gadā, es domāju, jūsu godības, atceras, tad visdrīzāk, būs pamatīga revīzija nepieciešama. Bet, redzot ekonomiskās attīstības ciklus, redzot fiskālās disciplīnas līgumu, kas top Eiropas Savienībā, visdrīzāk par prēmijām mēs kādu laiku pavisam nopietni kā vispārēju principu vairs nerunāsim. Ir tikai atlīdzība kā alga un atsevišķi, varbūt ļoti limitēti, caur vienu likumu regulēti labumi.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vēl papildus uz šo pašu. Tad, kad tika izslēgtas ārā no likuma šīs apstrīdētās normas par piemaksām un prēmijām. Vai šajā jautājumā Tieslietu padomes viedoklis arī vēl tika skatīts tādā formā, kā tas tika izdarīts?

J. Pleps: Man grūti šodien jums uz šo jautājumu atbildēt, jo tas, tā bija valsts pārvaldes un pašvaldību lietu komisija. Bet, cik man zināms, Tieslietu padomes viedoklis bija pieejams un, kas par lietu, Satversmes tiesa arī prasīja šo rūpīgo skatīšanu, viedokļa, tikai tad, ja Saeima nepiekrīt Tieslietu padomes viedoklim. Ja Saeima piekrīt Tieslietu padomes viedoklim, tieslietu ministrs kā Tieslietu padomes loceklis ir iesniedzis priekšlikumus, kas pilnībā izpilda Tieslietu padomes viedokli, nav redzama nepieciešamība atsevišķi vērtēt, lai formāli secinātu, ka, jā, mēs pierītam. Komisijas sēdē deputāti tika informēti, ka Tieslietu padome šeit saskata neatbilstību ar valsts varas dalīšanas principu un tiesu neatkarības principu. Tieslietu ministrija bija iesniegusi, tieslietu ministrs bija izteicis priekšlikumus un komisija, respektējot Tieslietu padomes lēmumu, akceptēja šos priekšlikumus.

G. Kūtris: Un, visbeidzot, pēdējais, ceturtais jautājums ir par šiem grozījumiem kopumā. Gan Atlīdzības likumā, gan Tiesu varas un Prokuratūras likumā. Šie grozījumi, cik es saprotu, tapa 2010. gada beigās, bet man neizdevās nevienā no komisijas sēdēm atrast, ka komisija būtu gājusi cauri visām normām. Konkrēti. Jo es skatos tā, ka tur ir vienā ir runāts par 2002. gada koncepciju. Diskutē par Tieslietu padomes lēmumu, runā par likumprojekta papildinājumiem, priekšlikumiem sakarā ar deputātu algām, ielikšanu Atlīdzības likumā. Vienīgā vieta, kur kaut kas sīkāk ir runāts, tas ir vienā apakškomisijas sēdē, kur tiesnešu atbildes ir saliktas tabuliņā un nedaudz vērtētas.

J. Pleps: Jāteic, ka tas jau bija pēc tam, jo tiesnešu atbildes tika vērtētas saistībā ar Saeimas vērsanos pie tiesnešiem, un šī vērtēšana arī, protams, parādījās pēc tam. Jo jāteic, tās pašas prēmijas, tās pašas piemaksas, patiesībā tas jau tas, kas parādījās šajās... tiesnešu ierosinājumos, un tas ir dīvaini, droši vien pat atšķīrās tiesu neatkarības principa izpratne Neimaņa kungam un varbūt kādam tiesnesim, kas rakstīja, ka vajag maksāt. Un bija grūti tikt galā ar šiem dažādiem viedokļiem. Bet man grūti komentēt kā, kā jūs domājat šo likumprojektu vērtēšanu, jo, man liekas, ka jūs arī bijāt klāt Tiesu politikas apakškomisijas sēdēs.

G. Kūtris: Pa pantiem es neesmu redzējis.

J. Pleps: Ā, pa pantiem pirms pirmā lasījuma Saeima nevērtē likumprojektu. Saeima likumprojektu vērtē kopumā par principiem. Un uz otro lasījumu ejot, Saeima vērtē tikai tos pantus, par kuriem ir iesniegts priekšlikums. Tieslietu padomei bija iespēja formulēt priekšlikumus. Neveikt grozījumus, izslēgt. Tas būtu parādījies tabulā, un par to būtu diskusija. Tā vietā Tieslietu padome tikai formulē – neatbalstīt. Tikai tāpēc tika atsevišķi vērtēts Tieslietu padomes viedoklis, nevis Tieslietu padomes viedoklis tika iekļauts tādā ziņā tabulā, kā bija pie konkrēta jautājuma.

G. Kūtris: Paldies!

J. Pleps: Paldies, ka uzklausījāt.

G. Kūtris: Tā ir uzklausīti un arī iztaujāti lietas dalībnieki. Mēs varētu pāriet pie nākamā posma un uzklausīt pieaicinātās personas. Vai lietas dalībniekiem ir kādi viedokļi par pieaicināto personu uzstāšanās kārtību? Pieteikuma iesniedzējam ir kāds viedoklis kādā secībā?

J. Neimanis: Nē, pēc jūsu ieskatiem.

G. Kūtris: Saeimas pārstāvim?

J. Pleps: Acīmredzot pēc tādas kārtības, kādu tiesa ir piedāvājusi rīcības sēdē un rīcības sēdes lēmumā, ņemot vērā tos, kas ir klāt pārstāvēti šobrīd.

G. Kūtris: Tātad, ievērojot arī, tā kā tiesneša ziņojumā bija rakstīts, tas atbilst arī rīcības sēde nolemtajai uzstāšanās kārtībai: vispirmām kārtām uzklausām Saeimas pārstāvjus. Ievērojot to, ka divu komisiju priekš... komisijas apakškomisijas priekšsēdētāji nav tad uz vietas, tad šodien... tad uzklausīsim nākamajā sēdēs. Pēc tam aicināsim Tieslietu padomes pārstāvi, tad Tieslietu ministrijas, Finanšu ministrijas... un pēc tam būs liecinieki. Tad pirmā tiek aicināta... 10. Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Ilma Čepānes kundze, lūdzu. Jums krēslu nevajag?

I. Čepāne: Labdien, godātā tiesa! Man ir jāatvainojas vispirms par savu balsu toni, jo gripa nesaudzē, manuprāt, arī deputātus, ne tikai tiesnešus. Un es gribētu jautāt, vai 15 minūtes es drīkstu runāt aptuveni?

G. Kūtris: Lūdzu!

I. Čepāne: Paldies!

G. Kūtris: Ja tas attieksies uz tēmu un neaiz...*[runā vienlaikus]*

I. Čepāne: Tikai par tēmu, es nerunāšu ārpus tēmas.

Un, proti, vispirms es gribētu teikt, ka es pilnībā pievienojos Saeimas atbildes rakstā paustajam viedoklim, tāpat pilnībā pievienojos Saeimas papildus izteiktajam viedoklim uz tiesas jautājumiem, un šodien tiesas sēdē es piekrītu Saeimas pārstāvja Plepa kunga viedoklim, visos jautājumos, kur godātajai tiesai viņš paskaidroja.

Papildus manis teiktajam Saeimas Juridiskajās komisijas sēdēs, apakškomisijas sēdēs, tāpat arī Saeimas sēdēs, Tieslietu padomes sēdēs es gribētu uzsvērt tikai divas lietas un par divām lietām runāt. Un pirmā lieta ir par tiesnešu atalgojuma reformas nepieciešamību. Un otrā – kā arī raksturot procesu kādā notika tiesnešu atalgojuma reforma. Tātad, visupirms šī, runājot Neimaņa vārdiem, saturiskā puse un, otrkārt, šī te procesuālā puse.

Godātā tiesa! Reforma bija nepieciešama. Kāpēc bija nepieciešama? Es sākot, sākot strādāt politikā no 2006. gada esmu pārliecinājies, ka līdz šai reformai, par kuru mēs šodien runājam, mēs vispār nevaram runāt par sistēmu, atalgojuma sistēmu valsts pārvaldē kā tādu vispār. Un, ja šeit mēs mēģinām meklēt kaut kādus principus, atrast, tad tas ir veltīgi. Jo šīs te, jo šīs sistēmas vienkārši nebija. No valsts budžeta finansēto amatpersonu un citu darbinieku atalgojumu tiesiskais regulējums dažādos valsts varas atzaros pirms reformas bija nestabils, netaisnīgs, nepamatoti atšķirīgs, nesamērīgs un, es gribētu teikt, pat nesaprātīgs. Jo pastāvēja, ja, kā arī tiesa norādīja Satversmes tiesas iepriekšējos divos spriedumos, ļoti lielas atšķirības, līdz pat piecām reizēm, starp dažādu ministriju un citu centrālo varas iestāžu vadītāju mēnešalgām.

Šī situācija ir perfekti atspoguļota Satversmes tiesas pirmajā spriedumā par tiesnešu algām 21.6 punktā, kur Satversmes tiesa konstatē, ka tiesneša amatalga sākot no 2007. gada ir ievērojami zemāka par ministriju juridisko departamentu vadītāju amatalgu. Savukārt ministriju valsts sekretāru amatalga ir divas reizes lielāka nekā tiesnešu amatalga, un neatkarīgo iestāžu vadītāju vidējā amatalga pārsniedz tiesneša amatalgu pat 2007. gadā 3,6 reizes, 2008. gadā – 4,3 un tā tālāk. Un šeit tiesa ir, pamatoti norāda, ka šeit papildus amatalgai līdz 2009. gadam ir saņēmuši piemaksas.

Nu, protams, es vēlāk runāšu, ka tiesneši ir saņēmuši piemaksas, tas šeit, šajos spriedumos nav atspoguļots, bet situācija bija patiešām nesaprātīga, es arī pati esmu veikusi personiskos pētījumus, piemēram, 2008. gadā 2. oktobra „Dienā” es publicēju publikāciju, kur es salīdzināju šo, šo atalgojuma sistēmu, pat nesalīdzināju, bet, bet faktiski norādīju, ka šajā jomā absolūti nav nekādas sistēmas, pēc kā mēs vadāmies. Jo, piemēram, 2007. gadā, protams, vislabāk atalgotās bija valsts pārvaldes amatpersonas, atsevišķi bija tādi gadījumi pat, ka viena no valsts sekretāriem, piemēram, Satiksmes ministrijā, kopā ar visām piemaksām, ar visu kapitāldaļu turēšanu, kas viņiem bija atļautas, viņa strādāja 11 darba vietās. Valsts sekretārs, viņam pēc Valsts ieņēmumu dienesta mājas lapā publicētās informācijas, kur ir visas šīs te deklarācijas amatpersonu, viņam ir, 90 000 latu gadā bija. Valsts sekretāram tas apmēram svārstījās pat no 60 līdz 70 tūkstošiem gadā, departamentu vadītājiem n40, 50 tūkstoši, dažādi padomnieki, nu, viņu atalgojums vispār nepakļāvās nekādai sistēmai.

Man brīžiem arī, runājot par atsevišķām ministrijām, manuprāt, bija tā, ka tās... tie ministri, kas tuvāk sēdēja pie valdības vadītāja labās rokas, teiksim, tiem bija

atalgojums lielāks. Citās ministrijās kā, piemēram, Vides ministrijā atalgojums 3,5 reizes atšķirās no atalgojuma, piemēram, Reģionālās attīstības ... RAPLAMā – Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā. Un līdz ar to katrā ziņā ne deputāti, ne ministri, nerunājot arī nemaz par ierindas tiesnešiem, šajā jomā ar iepriekš minētajiem nevarēja sacensties.

Kādēļ es jums to stāstu? Tāpēc, ka situāciju saasina vēl vairāk šī ekonomiskā krīze, kad atalgojums tika samazināts visās jomās un, kā zināms, pēc tam tas skāra arī tiesnešu... Šeit sekoja šie te divi Satversmes tiesas spriedumi... Un pēc tam Saeimā tika nolemts, ka šī te sistēma ir jāsakārto. Un, proti, ka vēloties sakārtot tiesnešu un prokuroru atalgojumu sistēmu arī pieņēma grozījumus likumā „Par tiesu varu”, grozījumus Prokuratūras likumā un grozījumus Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā”, kuru es tālāk dēvēšu par Atlīdzības likumu. Un man ir jāpiebilst, ka grozījumi tika izdarīti arī normatīvajos aktos, kas regulē deputātu atalgojumu, arī ministru atalgojumu, attiecīgi to ietverot Atlīdzības likumā.

Kādi ir galvenie konstitucionālās sūdzības iebildumi pret šo reformu? Pirmkārt, neesot pieļaujams tiesnešu atalgojuma patiesās vērtības samazinājums. Konstitucionālās sūdzības 36. punktā ir norādīts, ka Satversmes 83. pants ietverot aizliegumu samazināt tiesnešiem likumā noteikto atlīdzību viņu pilnvaru laikā, jo ar noteikto atlīdzību konstitucionālās sūdzības iesniedzēji esot rēķinājušies, izvēloties tiesneša vai prokurora karjeru. Pretējā gadījumā varot tikt apdraudēta tiesneša tiesiskā un ekonomiskā neatkarība, amata svarīgums un gods. Nu, to arī mēs šodien dzirdējām no Neimaņa... no godājamā senatora Neimaņa kunga puses. Otrs iebildums ir, ka valsts varas atzaru līdzsvaram atbilst tikai tāda kārtība, attiecībā, runājot par tiesnešiem un prokuroriem, kas savulaik bija paredzēta, proti, šis te koeficients 4,5 no tautsaimniecībā vidējās... no strādājošo vidējā atalgojuma. Trešais, Atlīdzības likumā noteiktā kārtībā... kārtība pārkāpjot starptautiskās saistības cilvēktiesību jomā. Un, pēdējais, ka samazinātas tiesnešu un prokuroru sociālās garantijas.

Runājot par šīm četrām lietām, mēs tam nevarētu piekrist, jo reformas mērķis bija panākt, lai valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības noteikšanā tiktu ievēroti līdzvērtīgi nosacījumi, un, veicot reformu, manuprāt, politiķiem bija jāņem vērā ekonomiskā attīstība, samērīgums un solidaritātes princips.

Un šodien, ievērojot atalgojuma reformu citos valsts varas atzaros, mēs varam redzēt ... Nu, piemēram, paskatīsimies, šodien netika minēti, grozījumi Ministru kabineta iekārtas likumā. Sākotnēji Ministru kabineta iekārtas likumā, tāpat, kad Saeimā grozījumi tika pieņemti – 2008. gada 12. decembrī – bija pārejas noteikumos paredzēts, ka no 2010. gada 1. aprīļa līdz 2012. gada 31. martam Ministru kabineta locekļu un parlamentāro sekretāru mēnešalgu, ņemot vērā Centrālās statistikas pārvaldes oficiālajā

statistikas paziņojumā publicēto valstī sabiedriskā sektorā strādājošo iepriekšējā gada mēneša vidējās darba samaksas apmēru, kas noapaļots pilnos latos, katru gadu 1. aprīlī nosaka šādi: nu, piemēram, Ministru prezidentam 2010. gadā piemēro koeficientu 5,5, 2011. gadā – 6,1; Ministru prezidenta biedram 2010. gadā – 5,3, pēc tam 2011. gadā – 5,8 un tā tālāk; ministram, īpašo uzdevumu ministram 2010.gadā – 5, pēc tam 5,4.

Nu, katrā ziņā šīs cerības nepiepildījās un, proti, likums, kas... Pēc tam tika grozījumi izdarīti arī šajā likumā, ņemot vērā ekonomisko situāciju. Tas notika 2009. gada 27. jūnijā. Šeit jau visas tās cerības tika viņiem sagrautas, ka ... Ministru prezidentam palika šis te koeficients, palika 4, Ministru prezidenta biedram – 3,8, ministram – 3,6, un tā tālāk, tālāk uz leju. Šodien, ievērojot grozījumus Kārtības rullī un Atlīdzības likumā, arī deputātiem vairs nav nekādu cerību. Kad deputāti, tad kad es aizgāju strādāt, mums arī bija ļoti rožainas cerības, ka nepārtraukti Saeimas deputātu alga pieaugs. Ņemot vērā šos grozījumus, kurus es neuzskaitīšu, faktiski šī alga... atalgojums deputātiem ir aptuveni 2008. gada robežās. Nekādi grozījumi šeit izdarīti nav.

Un šeit es vēl gribētu šajā sakarā pieminēt, 15. novembrī 2010. gadā vēstulē ministram Štokenbergam Latvijas tiesnešu biedrības prezidentes Andžānes kundzes teikto, viņa raksta, citēju: „Tiesnešu salīdzināšana ar citām sabiedrībā svarīgām profesijām – pedagogiem, ārstiem, mūsaprāt, ir nepamatota. Tiesneši spriež tiesu un tādējādi realizē vienu no valsts varas pamatfunkcijām. Līdz ar to tiesneši salīdzināmi ar valsts amatpersonām, kas realizē likumdevēju varas un izpildvaras funkcijas,” citāta beigās.

Pirmajam teikumam, godātā tiesa, es var... nevaram pievienoties no politiskā viedokļa, jo mums ir jādomā ne tikai par tiesnešiem, deputātiem, ministriem, valsts pārvaldi, bet mums ir jādomā arī par ārstiem un skolotājiem un tā tālāk. Tas absolūti nav populistisks tāds paziņojums.

Taču otrais teikums, manuprāt, atbilst pašreizējai situācijai, jo, iepazīstoties ar atsevišķu valsts augstāko amatpersonu, piemēram, premjera, Saeimas priekšsēdētāja, Satversmes tiesas priekšsēdētāja, Augstākās tiesas priekšsēdētāja ... Ja mēs ņemam, skatāmos šo augstāko līmeni, tad mēs redzam, ka beidzot atalgojums ir zināmās normas robežās, aptuveni ir ļoti, ļoti līdzīgs. Protams, tas gadā. Ja runājam par 2010. gadu, bija 24 tūkstoši līdz 26 tūkstošu latu robežās, skaitot tur kopā visas atvaļinājuma naudas un visu pārējo, bet nu, protams, jāpiebilst, ka premjera atalgojums ir vēl mazāks.

Un, mūsaprāt, manuprāt, šīs apstrīdētās normas atbilst Satversmes 107. pantam, jo, nosakot tiesnešu un prokuroru atalgojumu, nav pārkāpts varas dalīšanas princips un tā pamatelements – tiesnešu neatkarības princips.

Tālāk, manuprāt, absolūti nav nekāda iemesla runāt par... ka atalgojums tiesnešiem un prokuroriem neatbilst starptautiskajām saistībām. Atlīdzības likuma

pieņemšanas gaitā tika izpētīts citu valstu tiesnešu atalgojums, uzsākot darbu. Proti, 2010. gadā, ja Latvijā tie ir 1575 eiro mēnesī, tad Lietuvā tie ir 1377, Polijā – 1265. Proti, tiesa nedaudz labāk ir atalgota, tiesneši Igaunijā. Taču mēs neatšķiramies, piemēram, arī no Ungārijas un Čehijas.

Un šeit vairakkārt tika minēts, starptautiskie dokumenti un, proti, Venēcijas komisijas materiāli. Un es vēlētos pievērst jūsu uzmanību Venēcijas komisijas 2010. gada 20. decembra viedoklim Nr. 598/2010 par atsevišķu likumu grozījumiem saistībā ar algu un atlīdzības sistēmu ievēlētām un ieceltām amatpersonām. Tas ir pieņemts 85. plenārsesijā, kurā, starp citu, arī piedalījās Endziņa kungs, nevis kā privātpersona, godātais senators kungs, bet viņš pārstāvēja Latvijas valsti. Un man tiešām ļoti žēl, ka Endziņa kungs šeit nav pieaicināts, kurš varētu pastāstīt, kādā veidā starptautiski šīs te problēmas tika apspriestas.

Un, proti, 21. paragrāfs, es citēju: „ Izņēmuma situācija, kas attaisno tiesnešu algu samazināšanu, var pastāvēt, kad valsts nopietni cieš no ekonomiskās krīzes sekām, un labu mērķu vadīts, likumdevējs atrod par nepieciešamu samazināt algas visiem valsts dienesta darbiniekiem. Šādā situācijā vispārējo algu samazināšana, kas tiek pamatota ar valsts budžetu, var ietvert tiesu varu un nevar tiks kvalificēta kā tiesnešu neatkarības principu pārkāpums. Šāds vispārējs pārkāpums ir saskaņā ar Venēcijas komisijas ziņojumu par tiesu sistēmas neatkarību, kas paredz, ka atalgojuma līmenis ir jānosaka valsts sociālo apstākļu kopsakarā un tam jābūt salīdzināmam ar augstāko valsts dienesta darbinieku atalgojumu. Atalgojumam ir jābalstās uz vispārējiem standartiem un jābūt atkarīgam no objektīviem un transparentiem kritērijiem. Un visbeidzot to var uzskatīt par simbolisku solidaritāti un sociālo taisnīgumu, kas prasa tiesnešiem proporcionālu atbildību, lai mazinātu ekonomiskās un finanšu krīzes sekas viņu valstī, uzliekot tiem tādu pašu nastu kā citiem valsts dienesta darbiniekiem.”

Es, godātā tiesa, es lūdzu ņemt vērā arī šo starptautiskajā, tāpat, konstitucionālās komisijas... šajā Venēcijas komisijas ... dokumentos teikto. Jo, manuprāt, šodien tiesneši valstī tomēr ir vislabāk atalgotā kategorija, un es palūdzu arī Finanšu ministrijai, viņa arī, acīm redzot, jums parādīs ...

Šeit ir šāda piramīda uzzīmēta, šeit zilā krāsā ir visi no valsts budžeta atalgotie ietverti iekšā, ja. Un šeit arī... Paldies Ošīņas kundzei, jums arī varētu izdalīt. Ir valsts pārvaldē nodarbināto un tiesnešu algu, tāpat, salīdzinājums, shematiskais attēls. Mēs skatāmies augšā, kur pašā piramīdas pašā augšā, ņemot vērā pašreizējo situāciju, ir tās visaugstāk atalgotās valsts amatpersonas, bet attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem ir īpaša, atsevišķa piramīda. Šī atsevišķā piramīda tāpat norāda, ka tiesneši, patiešām, un prokurori ir vislabāk atalgotā kategorija.

Nākošais, konstitucionālās sūdzības 69. punktā ir norādīts, ka likumdevējs ir nelikumīgi samazinājis tiesnešu un prokuroru sociālās garantijas, salīdzinot ar pārvaldes

darbiniekiem. Nu, kā... es neatkārtošos, ka sākotnēji Atlīdzības likumā tieši pēc Juridiskā biroja priekšlikuma bija paredzēts, ka sociālās garantijas un piemaksas, tātad, tiek saglabātas, un arī vēl pieplusotas klāt šīm te garantijām tā saucamās ierēdņu garantijas. Bet, ņemot vērā Tieslietu padomes sēdē teikto, un, tātad, iebildumus, arī Neimaņa kunga iebildumus, ka prēmiju izmaksa tieši ietekmē tiesnešu un prokuroru neatkarību, Saeima izdarīja grozījumus Atlīdzības likumā.

Es zināmā mērā arī tam varu piekrist, ka šeit, iespējams, ar šo prēmēšanu nebija viss kārtībā. Taču es šeit gribētu norādīt, ka, izpētot jau ikgadējās amatpersonu deklarācijas, kā arī Valsts kontroles revīzijas ziņojumu par finanšu pārskata sagatavošanas pareizību, redzams, ka iepriekšējos gados gan Satversmes tiesas, gan Ģenerālprokuratūras vadība, gan arī tiesneši, tāpat arī Satversmes tiesas vadība, ir saņēmuši ļoti dāsnas prēmijas. Nu, piemēram, zināšanai. 2008. gadā, skatoties šo Valsts kontroles atzinumu, mēs varam redzēt, ka Augstākās tiesas tiesnešiem un amatpersonām prēmijas tika izmaksātas 100 tūkstošu latu apmērā. Šeit arī likums „Par tiesu varu” un Ministru kabineta noteikumi, 2005. gada 27. decembra noteikumi Nr. 1031 pieļāva tiesnešu prēmēšanu. Es arī palūdzu paskatīties arī šo statistiku, runājot tieši par Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta senatoru. 2008. gadā, tas šajos iepriekšējos divos spriedumos neparādās, tātad šeit mēs varam redzēt, ka prēmijas gadā vidēji katram ir bijušas 2652, ja.

Bez tam, diez gan grūti, es arī no Finanšu ministrijas paprasīju, arī Satversmes tiesas vadības un Augstākās tiesas vadības šīs te prēmijas. Un šeit tie skaitļi man vispār diezgan pārsteidzoši bija, ka 2007. gadā Augstākās tiesas priekšsēdētājs prēmijās ir saņēmis 12 288 latus un Satversmes tiesas priekšsēdētājs – 4 100. Nu, es negribētu, kolēģi, teikt, ka tik krasi mēs vatētu teikt, ka šāda prēmiju saņemšana būtu ietekmējusi Satversmes tiesas vai Augstākās tiesas tiešu neatkarību un ka tajā laikā saņemtās dāsnās prēmijas ietekmētu vienu vai otru spriedumu šajā jomā.

Tā, un līdz ar to es gribētu apgalvot, ka šai reformai bija gan leģitīms mērķis, gan arī nopietni iemesli, gan arī saprātīgs pamatojums, un mēs uzskatām, ka tiesnešu un prokuroru atlīdzības sistēma nevar būt noteikta izolēta, izolēta no citu valsts un pašvaldības institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības sistēmas. Un šī reforma tiesnešu atalgojumu jomā, manuprāt, neaizskar tiesnešu neatkarību.

Tālāk – otrs un pēdējais jautājums par šo te procedūru. Satversmes tiesas spriedumos par tiesnešu atalgojumu vairākkārt ir ticis uzsvērts, ka, nosakot atalgojumu tiesnešiem, ir jāuzklausa tiesu varas viedoklis. Tas arī tika darīts. Un es tāpēc kategoriski noliedzu konstitucionālās sūdzības 18. punktā un citur, kā arī šodien tiesas sēdē teikto no senatora Neimaņa kunga puses, ka manis sniegtā informācija Saeimas deputātiem ir nepatiesa. To zināmā mērā es uzskatu par apvainojumu šajā ziņā. Un es, strādādama sākot no 2006. gada Juridiskajā komisijā un tagad vadot Juridisko komisiju,

es gribētu ar pilnu atbildības sajūtu jums teikt, ka šis likumprojekts tika apspriests, skaidri zinot, kādas sekas varētu iestāties, ja šī reforma tiktu izdarīta. Arī ņemot vērā pieredzi Satversmes tiesā, mēs centāmies iespēju robežās ievērot šo te procedūru.

Kā liecina likumprojekta tapšanas un virzības hronoloģija, tiesnešu atalgojuma reforma tika izsvēta un, manuprāt, notika pietiekamas konsultācijas ar tiesu varu. Cita lieta bija tāda, ka saskaņošanas laikā tiesu sistēmas amatpersonas bija ieņēmušas pozīciju, nu, es varētu raksturot – ne soli atpakaļ, tā kā bija iepriekš. Dialoga faktiski nebija, bija, faktiski, tikai ultimāti pastāvēja.

Un svarīgākais, tāpat, par procedūru. Jau tūlīt pēc pirmā Satversmes tiesas sprieduma – es runāju par 18. janvāra 2010. gada tiesnešu atalgojuma lietas spriedumu – tika strādāts pie likuma projekta, lai papildinātu likumu „Par tiesu varu” ar mērķi izveidot Latvijā Tieslietu padomi. Likuma grozījumi tika pieņemti Saeimā 2010. gada 3. jūnijā, tāpat, mūsu valstī tika izveidota Tieslietu padome. Pēc otrā Satversmes tiesas sprieduma, tāpat, 2010. gada 22. jūnijs, atgriežoties no Saeimas brīvdienām, Saeimā tika ļoti intensīvs darbs uzsākts, īpaši arī Juridiskajā komisijā, lai noskaidrotu tiesu varas viedokli saistībā ar nepieciešamajiem grozījumiem sprieduma izpildē. Notika gan Juridiskās komisijas Tiesu politikas apakškomisijas sēdes, gan arī Juridiskās komisijas sēdes, uz kurām tika aicināti tiesu varas pārstāvji, valsts pārvaldes institūciju amatpersonas, atsevišķi ierēdņi tika uzaicināti, arī tiesnešu palīgi tika aicināti, kuri arī izteica ārkārtīgi lielus iebildumus par ļoti lielo disproporciju starp tiesnešu algām un tiesnešu palīgu algām, es runāju par vispārējās jurisdikcijas tiesu...

Un tāpēc es, godātā tiesa, esmu sagatavojusi arī tādu hronoloģisku, lai man neatkārtotos, izklāstu par likumprojekta tapšanas un virzības ... *[nerunā mikrofonā]*.

G. Kūtris: Ieraksts, mikrofonā, mums ...*[runā vienlaikus, fona troksnis]*

I. Čepāne: Es tāpat, godātā tiesa, atkārtāju, lai es lieki nerunātu. Šeit uz pusotru lapaspusi es esmu uzrakstījusi, apkopojusi šo likumprojekta virzību pēc šiem abiem diviem Satversmes tiesas spriedumiem kādi... kas notika Saeimā.

Tā. Un, kā redzams no šiem, arī šī izdalītā materiāla, jūs varat redzēt, ka īpaša vērība tiesnešu atalgojuma reformai tika pievērsta pēc 10. Saeimas Juridiskās komisijas izveidošanas.

Es pati esmu piedalījies arī visās Tieslietu padomes sēdēs, kurā diemžēl visi tajā ietilpstošie tiesneši nostājās pret šo reformu. Piemēram, Ģenerālprokurors atturējās šajos jautājumos, bet, kā es jau teicu, mums bija, politiķiem, ļoti grūti vienoties ar tiesu varu. Padomes sēdes parasti ilga trīs, četru stundu garumā. Protokoli diemžēl bija, ir ļoti tādi, visu to apspriešanas gaitu ir fiksējuši ļoti virspusēji. Mēs esam... jūs nevar iegūt šo ... Jo arī šie ieraksti tika veikti, bet ņemot vērā, ka reglamentā un likumā nav norādīts, ka ir nepieciešams arī saglabāt šo audio ierakstus ...

Atšķirībā no Saeimas šīm sēdēm, kur, manuprāt, senators Neimaņa kungs ļoti nepamatoti izrāva atsevišķus tādus teikumus no šīs te apakškomisijas sēdes, ko ir teicis viens vai otrs deputāts, proti, runājot par Āboltiņas kundzi. Un es atbalstu es... man tiešām ir ļoti žēl, ka tiesa noraidīja tiesu varas pārstāvi, pieaicināšanu, piemēram, Bičkoviča kungu, kas varētu arī raksturot, kāda notika šī te sēde.

Un nobeigumā, godātā tiesa, es gribētu jums izlūgties nedaudz tādu emocionālu atkāpi. Kā jūs zināt, es pati esmu savulaik bijusi Satversmes tiesas tiesnese. 2006. gadā, kad es aizgāju projām no Satversmes tiesas, mans mēneša atalgojums bija aptuveni, mazāk par 1500 latiem mēnesī. Pēc sešiem gadiem, šodien, 2012. gadā šis atalgojums ir pieaudzis gandrīz par tūkstoš latiem. Un saskaņā ar Finanšu ministrijas datiem tas šodien sastāda, nu, vienkārši 2430.

Es, man ir arī statistika un arī Finanšu ministrijai ir statistika arī, parādīts, kāda ir šī te visa tiesnešu algu pieauguma statistika par pēdējiem gadiem. Un, ja spēkā būtu likuma „Par tiesu varu” normas, tad 2012. gadā Satversmes tiesas tiesneša alga mēnesī būtu 4352 lati. Manuprāt, piedodiet, ka es jums saucu šos skaitļus, bet man kā politiķei ir tomēr pienākums arī jūs informēt par šādu situāciju, jo tas, salīdzinot ne tikai ar citu varas atzaru atalgojumu, bet arī patiešām, jūs negribat, ka mēs runātu par ārstiem, skolotājiem, policistiem, tiesnešu palīgiem...

Manuprāt, šāds atalgojums tiesu sistēmā būtu nesamērīgi, ja pirmās instances tiesnesim, kas tikko ir sācis strādāt, ja viņa atalgojums būtu lielāks par Ministru prezidenta, kam ir jāatbild par visu valsti, atalgojumu. Un 2010. gada 15. novembrī Administratīvo tiesnešu biedrība, kuras sastāvā ir arī šīs konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pārstāvis Neimaņa kungs, izplatīja paziņojumu, kurā norādīja, citēju: „Konstitucionālām tiesām nav ne armijas, ne arī tiesu izpildītāju. Konstitucionālo tiesu spriedumiem ir vienīgi autoritātes spēks.” Godātie tiesneši, cerot uz jūsu godaprātu un arī uz autoritāti sabiedrībā ... es uzskatu, ka konstitucionālā sūdzība ir noraidāma un neaizskar tiesnešu un prokuroru pamattiesības.

Paldies, jums par uzmanību!

G. Kūtris: Paldies, Čepānes kundze! Paldies arī par norādījumu ņemt vērā starptautiskajos dokumentos teikto. Venēcijas komisija savus atzinumus gatavo uz konstitucionālu tiesu spriedumiem, tostarp arī uz Latvijas tiesas spriedumos, kur tieši tādi paši atzinumi, atzinums ir rakstīts, kā jūs citējāt.

I. Čepāne: Paldies par repliku! Tikai tas neizskanēja šeit, šajā telpā.

G. Kūtris: Šajā Satversmes tiesas spriedumā tieši tādi paši vārdi arī bija rakstīti par to, kā jāvērtē tiesnešu algas krīzes laikā, un drīkst samazināt, pie kādiem kritērijiem. Jūs pieminējāt arī, salīdzinājāt ar algām Ministru kabinetā, amatpersonām. Sakiet, lūdzu, vai Ministru kabineta amatpersonām – parlamentārie sekretāri, ministri un arī

deputātu algas. Vai tās nav tomēr politiski noteiktas un, iespējams, arī populistiski noteiktas algas? Sak, tā, lai tauta mūs ievēlētu, mēs nevaram pārmērīgi daudz sev likt.

I. Čepāne: Ziniet, es domāju, ka nē, ka šajā gadījumā, jūs noteikti, ja jūs man jautātu, kādēļ deputātiem un ministriem ir saglabāti šie koeficienti... Manuprāt, ka deputāti un ministri ar saviem lēmumiem ietekmē tautsaimniecības attīstību, un šeit es redzu kaut kādu vismaz likumsakarību. Ja ir patiešām tā, kā tas agrāk bija plānots, tautsaimniecība uz augšu un visi tie pārējie kritēriji, tad iespējams, ka arī deputātam atalgojumam būtu jābūt lielākam. Taču, runājot par tiesnešu algām, man ir grūti spriest. Manuprāt, šeit, kā jau šeit arī tika minēts, ir pilnīgi pamatoti, ka šeit ir citi kritēriji, nevis šis te vidējais, šis te koeficients. Un, runājot par deputātu atalgojumu, es nezinu, vai tas ir populistiski. Es domāju, ka šodien ...*[runā vienlaikus]* ...

G. Kūtris: Tādā gadījumā – politisks lēmums.

I. Čepāne: Es domāju, ka nē. Nē, tas nav politisks populisms. Es domāju šajā gadījumā, vienkārši pašlaik mēs atrodamies tādā ekonomiskā situācijā, kādā mēs esam, mēs nevaram šeit paredzēt deputātiem un ministriem un arī vēl pārējām visām citām valsts pārvaldes amatpersonām tik ārkārtīgi dāsnus atalgojumus, runājot par valsts pārvaldi, kā tas bija 2007. un 2008. gadā. Tas nav, tas nav pieļaujams.

G. Kūtris: Saprotot arī šo, domāju, īpaši mums nav jārunā par to, ka attiecībā uz šīs dienas izskatāmo lietu pēc būtības nav jau jautājums algas lielumā, jautājums laikam tomēr vairāk ir procedūrā.

I. Čepāne: Ziniet, gan jā, gan nē. Ņemot vērā to visu gaitu, kādā notiek šī te saskaņošana, jūs man piedodiet par atklātību, bet lielā mērā, runājot par principiem, es ļoti labi arī saprotu šīs te materiālās tiesību normas, kas šeit ir apakšā, proti, šī atalgojuma lielumu. Un tas ir redzams arī konstitucionālās sūdzības pieteikumā, un, ja mēs te atsaukamies uz plašsaziņas līdzekļiem, kas... Šodien Latvijas radio, kur tiek minēts, kas būtu, ja būtu. Kas būtu, ja būtu 2011. gadā. Tā kā savulaik bija likumā „Par tiesu varu”, kas būtu noticis 2012. gadā. Jā. Gan jā, gan nē.

G. Kūtris: Un jūs piekritīsiet, ka tiesnešiem nevajadzētu iet un diskutēt vai tirgoties par algas lielumu?

I. Čepāne: Tiesnešiem nevajadzētu... *[runā vienlaikus]* ...

G. Kūtris: ... šādam tiesas procesam nevajadzētu būt.

I. Čepāne: Tiesnešiem nevajadzētu iet tirgoties. Es tam pilnīgi piekritu. Bet tiesnešiem vajadzētu tomēr diskutēt, iespējams, pat... par principiem, par procedūru, kas arī ir noticis šajā ziņā, jo, nu, kā es jums teicu, mums šī diskusija neizveidojās.

No sākuma es nebiju Tiesu politikas apakškomisijā, es nestrādāju 9. Saeimā, tad es atceros... Tad spriežot pēc protokoliem, kad tur tiesneši ir piedalījušies, un vairāk vai mazāk ir diskutējuši. Pēc tam notika tāda rīcības maiņa, un tiesneši vairāk, īpaši

augstākās institūcijas... tiesu institūciju amatpersonas vairāk uz šīm te komisijām negribēja nākt, jo bija arī šī te tiesu apakškom... Tiesu padome... Tieslietu padome, kur par šiem jautājumiem tika runāts.

G. Kūtris: Bet es domāju par procedūru nevis kā tika saskaņots konkrētais likumprojekts, bet par procedūru jeb principu, kā tiek noteikta tiesnešu alga. Ja šis princips ir noteikts ar, ja šajās normās ir iestrādāta metode, ka šīs algas, jeb algas patiesais lielums jeb reālā vērtība ir plūstoša, atbilstoša no sociālajiem apstākļiem valstī, kā tas ir ietverts arī starptautiskajos dokumentos, ka nevarētu mainīties būtiski, tad šī te iestrādātā sistēma pēc būtības ir atkarīga no tā, cik tāl valsts pārvaldes ierēdņiem gribētu vai negribētu pacelt algas.

I. Čepāne: Jūs ziniet, ka šeit, ņemot analizēt arī šos spriedumus, patiešām nebūtu pamatoti attiecībā uz tiesnešiem noteikt šo plūstošo mehānismu, jo gadījumā, ja mēs tā plūstam, kad vienā brīdī mēs esam augšā, otrā – lejā, tad arī no sprieduma izriet, neskatoties, ja valstī, piemēram, ir ļoti augsta inflācija vai tautsaimniecība krīt kaut kādā ļoti lielā bedrē, mēs nevaram zināt, kurā brīdī tas varētu notikt. Tad šajā gadījumā pēc šīs te iepriekšējās, vecās formulas arī tiesnešu alga kristu lejā. Manuprāt, šodien sazobēt kopā ar valsts pārvaldes augstākām amatpersonām, tas ir pamatoti. Jo šeit, šādā veidā tautsaimniecības, piemēram, kritums vai ārkārtīgi lielā inflācija nodrošinātu tomēr, ka tiesnešiem būtu attiecīgs atalgojums, samērojams.

G. Kūtris: Jūs noteikti, kad strādājat pie šī.. pie šiem likumprojektiem, noteikti arī vērtējat, nu, varbūt ne tik daudz kā komisija, kas Atlīdzības likumu pilnībā vērtē, bet skatījāties arī uz tiem pārējiem sociālajiem labumiem, kas ir. Sakiet, lūdzu, vai pie šī brīža regulējuma valsts pārvaldes darbiniekiem nevar būt algas palielinājums citādā veidā? Piemēram, ar prēmijām, ar piemaksām?

I. Čepāne: Es domāju, ka... es pilnībā atbalstu, ko tikko teica Plepa kungs, pirms dažām minūtēm, ka šeit par prēmijām mēs vispār nevaram runāt. Bet, nu, ir naudas balvas laikam vai kā viņas tur pareizi sauc...

G. Kūtris: Bet likums paredz prēmijas un piemaksas?

I. Čepāne: Šeit šīs prēmijas, es domāju, šajā gadījumā, ja kaut kas tāds notiktu, ja likumdevējs, pieņemsim, nu, patiešām būtu tas valsts maks tik liels, ka varētu maksāt šīs prēmijas, tad noteikti mans viedoklis būtu, ka šeit būtu arī, ja tiesnešiem mēs nemaksājam šīs prēmijas, tad būtu arī tiesnešiem jāpārskata šīs te konkrētais atalgojums.

G. Kūtris: Vai jūs domājat, ka šobrīd jau nevarētu maksāt prēmijas...

I. Čepāne: Nē, šobrīd ... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: ...valsts pārvaldes ...

I. Čepāne: ...Nē, valsts pārvaldē, manuprāt, prēmijas šobrīd nemaksā. Jo ir šīs te moratorijs, jeb tā saucamā iesaldēšana.

G. Kūtris: Sakiet, mazlietiņ par likuma vēl pieņemšanu. Pirmais Satversmes tiesas spriedums par neatbilstību bija jau 2010. gada janvārī. Sakiet, lūdzu, šajā periodā Saeima gaidīja otro spriedumu, nevis analizēja, ko varētu izmantīt, lai atbilstu Satversmei normas, bet gaidīja vēl otro spriedumu. Veselu pus gadu vai, jeb, pareizāk sakot, oktobrī tiek atsākts jautājums.

I. Čepāne: Es varu atbildēt par to brīdi, kad es sāku vadīt Saeimas Juridisko komisiju. Proti, pirms tam, kā es jums teicu, godātā tiesa, tika izveidota ar likuma palīdzību Tieslietu padome. Protams, kā liecina arī apakškomisijas protokoli, par šiem jautājumiem ir diskutēts. Es nebiju šajā apakškomisijā. Tikko es tiku ievēlēta par Saeimas... 10. Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētāju, es ļoti intensīvi sāku strādāt ar šo likumprojektu. Ja jums interesē, kas notika iepriekš, es domāju, jums tālu nav jāmeklē, jūs varat pajautāt savai kolēģei, kas tolaik vadīja Juridisko komisiju.

G. Kūtris: Tā. Tad, kad Saeimas plenārsēdē jūs uzstājāties, nododot likumprojektus komisijām, tas ir 25. novembrī, jūs teicāt, ka tiesu sistēmā, tiesās un prokuratūrā, amatpersonu atalgojuma līmenis tiktu saistīts, beidzot tiktu saistīts ar vispārējiem atalgojuma līmeņa tendencēm un samēru valsts budžetā. Iepriekšējā sistēma pilnībā sekoja koncepcijai, un jūs it kā arī turpināt to pašu, it kā iepriekšējās koncepcijas pabeigšanu, 2002., 2003. gada.

I. Čepāne: Jūs runājat par to koncepciju, kas sākotnēji bija paredzēts, cik es saprotu, ar, ka bija... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Vai sākotnējā koncepcija tiešām paredzēja tādu pielīdzināšanu vai sasaistīšanu tiešā veidā?

I. Čepāne: Ziniet, šeit laiks izdara, šeit korekcijas visā šajā lietā. Es pašlaik jums nevaru pateikt, es nepārskatīju šo te 2002. gada koncepciju, bet, ja es pareizi atceros, šajā 2002. gada koncepcija, manuprāt, bija un paredzēja jājautā varbūt iepriekšējiem tieslietu ministriem, ka šeit deputātu, piedodiet, tiesnešu atalgojums tiek sazobēts arī ar valsts pārvaldi. Manuprāt, jūs, godātais tiesas priekšsēdētāj, savā laikā arī, kad bijāt valsts sekretārs, bijāt saistīts ar šo te koncepciju. Man liekas, jums pat ir zināms labāk nekā man.

G. Kūtris: Ļoti labi atceros, kas tur bija...

I. Čepāne: Nu, jā...

G. Kūtris: Tieši tāpēc...

I. Čepāne: Es, tiešām, tik precīzi nevaru jums atbildēt...

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, ja, atšķirībā no iepriekšējās koncepcijas, veidojāt jaunu sistēmu, kāpēc, tad vispār to veco koncepciju pieminējāt?

I. Čepāne: Vai, man tagad tad... Es esmu tik daudz runājusi Saeimā un ... Kādēļ es pieminēju? Manuprāt, ka, ņemot vērā, ka šajā koncepcijā bija jau ļoti līdzīgi izteikts,

tāda kā pašreizējā kārtība ir izveidota. Jā, man jāprecizē, man jāskatās šī koncepcija, es šodien neesmu, jums tik ļoti precīzi, gatava atbildēt.

G. Kūtris: Paldies, okei. Vēl viens tāds mazs jautājums. Jūs arī teicāt, ka sēdes... Juridiskajā komisijā piedalījās eksperti, apspriežot šo jautājumu. Sakiet, lūdzu, kā jūsu komisijā tiek atlasīti eksperti un kādi eksperti bija attiecība uz tiesnešu algām?

I. Čepāne: Kad es runāju par šiem ekspertiem?

G. Kūtris: Es atvainojos, tas ir Agešina kungs, jā, Saeimas plenārsēdē, Juridiskās komisijas vārdā uzstājoties, teica.

I. Čepāne: Es... Viņš Juridiskās komisijas vārdā toreiz runāja, es atceros kad, man ir tāda profesionāla kaite kā šodien, es biju pazaudējusi balsi toreiz, un viņš uzstājās. Un šeit es domāju, iespējams, viņš runāja par atsevišķiem augsti stāvošiem ierēdņiem, par kuriem tikko runāja arī Plepa kungs, kuri pārstāv Latvijas valsti starptautiski dažādās jomās, un arī šie tika uzaicināti, un viņi raksturoja Juridiskajai komisijai, kādas viņiem ir nepieciešamas zināšanas un kvalitātes, lai varētu šo savu darbu veikt. Iespējams, ka tad jums ir jāsauc Agešina kungs, bet es neatceros, ka es būtu teikusi par ekspertiem.

G. Kūtris: Skaidrs. Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu jautājumi?

J. Neimanis: Jā, es tikai vienu jautājumu par šiem līdzvērtīgajiem nosacījumiem. Mēs jau šodien diskutējām, tātad, ja iepriekšējā sistēma, kas bija paredzēta tiesnešu un prokuroru atalgojumam, paredzēja, tātad, šo piesaisti vidējai darba samaksai valstī, tā tika atzīta par, par nepareizu, tātad. Un jautājums, kāpēc tad Saeimas deputātiem un Ministru prezidentam un Centrālajai vēlēšanu komisijai un citām amatpersonām šī sistēma šobrīd likumā ir pārņemta?

I. Čepāne: Es jau, man liekas, manuprāt, jums teicu, ka, ja runājam par valdības locekļiem un par Saeimas deputātiem, tad viņi ar saviem lēmumiem zināmā mērā ietekmē tautsaimniecības attīstību un, ejot tautsaimniecībai uz leju, piemēram, ka viņiem arī tiek samazināts šis te atalgojums. Es vēl jums varu pateikt, ka, patiešām, ņemot vērā, ka šīs cerības nav Saeimas deputātiem, nav piepildījušās, es neesmu dzirdējusi, ka kāds no 20 deputātiem savāktos kopā un nāktu un prasītu Satversmes tiesai viņiem šo atalgojumu, uz kādu viņiem savulaik bija cerības.

Kādēļ es runāju par šo kroplo sistēmu? Es negribēju, es tagad esmu spiesta jums vienkārši atbildēt. Es esmu arī paņēmusi, izpētījusi par 2007., 2008., 2009. un 2010. gadu datus no Valsts ieņēmumu dienesta publiskojamo datu bāzē esošajām valsts amatpersonu deklarācijām. Un šeit, godātā tiesa, un Neimaņa kungs, pastāvēja tāda situācija, ka uz papīra bija viena dzīve, bet būtībā, īstenībā bija pavisam cita dzīve. Un, proti, ja mēs paskatāmies, nu, ņemsim to 2007. gadu, kad bija saucamie „treknie gadi”. Tad paskatīsimies, kādā līmenī, vai augstākās valsts amatpersonas, tostarp arī tiesu

institūciju amatpersonas, faktiski tā situācija bija tāda, ka gan augstākajām, tiesu institūciju augstākajām amatpersonām, gan Ģenerālprokuram... Ņemot vērā visas šīs prēmijas, visas šīs piemaksas, viņiem bija ārkārtīgi lieli atalgojumi.

Nu, piemēram, 2007. gadā, ja valdības vadītājam nu, nē, ņemsim Augstākās tiesas priekšsēdētāju, viņam bija 52 799 lati, ja. Satversmes tiesas priekšsēdētājam – 44 443, Ģenerālprokuroram – 38 032, ministram Vējonim – ilggadīgam ministram, viņam bija 23 544, Rīgas Apgabaltiesas tiesnesei, vienkārši nejaušības pēc es paņēmu un paskatījos – 15 866, ja. Paskatoties uz valsts prezidentu un Saeimas priekšsēdētāju, viņi atpalika no tiesu augstāko amatpersonu atalgojuma. 2008. gadā, paskatāmies, piemēram, valdības vadītājam – 27 tūkstoši, Saeimas priekšsēdētājam – 35 ar pusi tūkstoši, Ģenerālprokuroram – 38 360 lati. Tālāk: Satversme tiesas priekšsēdētājam – 41, Augstākās tiesas priekšsēdētājam – 43 tūkstoši.

Saprotiet, šeit nebija nekāda samērīguma, ja vienkāršam deputātam, piemēram, es paņēmu Ābiķi, kas no 1990. gada sākuma... viņam par 20 tūkstošiem ir vairāk šī... kopējais atalgojums bija mazāks. Un kā es arī teicu, kad es gāju projām no šīs tiesas, nu, apmēram uz tādu pašu atalgojumu visu laiku Saeimas deputāti, mēs esam dzīvojuši, kā savulaik 2006. gadā kāds bija Satversmes tiesas tiesneša atalgojums.

Jo te nebija nekādas kārtības, ja mēs paskatītos, piemēram, statistikas datus. Pieprasījumu komisijas sēdē vienreiz tika izskatīts, ka, piemēram, kā vienu un to pašu darbu pildoša amatpersona Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrijā saņēma trīs reizes lielāku algu nekā, piemēram, Vides ministrijā. Nu, tas nebija nekādā veidā izskaidrojams. Piemēram, Tieslietu ministrija arī, tā bija arī kaut kur apakšā „nogrūsta” un līdz ar to es vienkārši šodien jums mēģinu iestāstīt to, ka šī reforma bija nepieciešama.

Un tas, kas dara, tas arī kļūdās varbūt, ka šis arī, ka šī visa kārtība ir jāpilnveido. Iespējams, ka tur atsevišķas amatpersonas ieliekot iekšā, šo viņām piemērojot, šo koeficientu varbūt, ka nē, ka tas nebūtu, tur viņas atstājamas. Bet kopumā es domāju, mēs esam uz pareiza ceļa. Un šeit mēs, mēs, galvenokārt, patiešām mēs, galvenokārt, strīdamies šeit, manuprāt, par skaitļiem nevis par šo visu būtību.

G. Kūtris: Paldies, vēl jautājumi būtu? Tiesnešiem? Saeimas pārstāvim būtu jautājumi?

J. Pleps: Jā, paldies. Es noteikti izmantošu šo unikālo iespēju un, un uzdošu jautājumus Saeimas Juridiskās komisijas priekšsēdētājam, jo tas tā bieži negadās, jāteic. Jūs pieskārāties tai apspriešanas procedūrai Tieslietu padomē tā pavisam mazliet, bet man liekas mums svarīgi šos faktus konstatēt šobrīd. Pirmais jautājums. Jūs noteikti atminieties to Tieslietu padomes lēmumu Nr. 18, kurā Tieslietu padome pauda savu attieksmi pret likumprojektiem. Sakiet, jūs bijāt šajā Tieslietu padomes sēdē? Kādā

veidā Tieslietu padome šo projektu gatavoja? Teiksim, vai tika rakstīts, kādas diskusijas notika?

I. Čepāne: Nē, tur nekas netika rakstīts. Jo šis projekts jau bija sagatavots. Un šeit mēs varam redzēt arī pēc protokola, man šie protokoli arī ir, es viņus visus arī savulaik izdrukāju. Šeit Augstākās tiesas priekšsēdētāja kungs, Tieslietu padomes priekšsēdētāja kungs, Bičkoviča kungs, tāpat, jau bija sagatavojis, un pēc tam tikai notika šī te projekta apspriešana. Tur arī pēc protokola mēs to visu varam redzēt.

J. Pleps: Tātad projekts uz Tieslietu padomes sēdi jau bija sagatavots, ja es pareizi saprotu?

I. Čepāne: Es tā sapratu, jā.

J. Pleps: Paldies, jums! Ja jūs atminieties, tad notika sen šī sēde... Kuri Tieslietu padomes locekļi visvairāk iebilda pret to projektu, ko jūs prezentējāt kopā ar tieslietu ministru? Kādas diskusijas notika šajā te sēdē?

I. Čepāne: Hm... Ko jūs gribat, lai es saucu uzvārdus? Nu, es varu arī nosaukt šos uzvārdus, protams, bet es īpaši... varbūt es nezinu... nav šeit varbūt nepieciešams darīt. Es vēlreiz saku, ka šajā gadījumā, es, skaidri apzinoties to, ka varētu būt šāda konstitucionālā sūdzība, ar kuru tiešā vai netiešā veidā jau, uz kuru tiešā vai netiešā veidā norādīja augstākās tieslietu... tiesību aizsardzības institūciju augstākās amatpersonas. Mēs ļoti, es centos ievērot šo procedūru. Es vēl nepieminēju, ka visiem... katram tiesnesim tika aizsūtīta arī šis te Atlīdzības likuma grozījumi.

Nu, un man ir trešo reizi jāatkārtojas, man ir jāsaka, ļoti žēl, ka Bičkoviča kungs nav. Jo Bičkoviča kungs ļoti aizstāvēja šo sistēmu, jo faktiski... nebija jau nekādas citas runas, nu. Arī, ja runājam, augsti godājamais Kūtra kungs, jau arī, es jau sapratu arī Tieslietu padomes sēdē, par ko mēs runājam, jo galvenokārt, es jutu, ka, ņemot vērā to, ka šis te likumprojekts tika iekļauts budžeta paketē un ka šis likumprojekts bija kā steidzams, lai gan tas nebija parastā kārtībā, tā kā parasts steidzams likumprojekts, tas ļoti daudz tika diskutēts. Es ļoti labi jutu, un es centos, lai patiešām šī procedūra būtu ievērota. Lai Satversmes tiesas spriedumā nevarētu tikt norādīts, ka procedūra ir būtiski pārkāpta.

J. Pleps: Sakiet, vēl viens jautājums. Tiesneši arī pēc Tieslietu padomes lēmuma formulēšanas nāca arī uz Saeimas komisijām?

I. Čepāne: Jā, nāca.

J. Pleps: Vai viņi tur izteica savu viedokli, vai notika kādas diskusijas komisijas sēdēs?

I. Čepāne: Notika diskusijas. Ļoti notika diskusijas... Tiesneši, tad vienu laiku... kā es teicu, tad acīm redzot bija tāda taktikas maiņa, ja tā var izteikties, ka augstākās amatpersonas no tiesību aizsardzības institūcijām, izņemot Prokuratūru nenāca, bet nāca

zemāka līmeņa tiesneši un tāpat arī Satversmes tiesas tiesnešu padomnieki, mēs diskutējām par šīm lietām.

J. Pleps: Sakiet, vēl viens jautājums. Diskusija notika, kā es redzu, nu, nejauši atvēru plašsaziņas līdzekļus, ne tikai Juridiskajā komisijā, kur jūs bijāt priekšsēdētāja, bet arī Pieprasījumu komisijā, un jums tai laikā tur bija atnācis viens tiesnesis, kurš brīdināja Juridisko komisiju, ka Juridiskā komisija atkal „kāpa uz tā paša grābekļa”. Nu, būšot rezultāts tāds pats. Sakiet, jums tur tā sēde emocionāla laikam bija?

I. Čepāne: Nē, tā nebija emocionāla sēde. Pieprasījuma komisija bija uzaicinājusi vienu ļoti godājamu tiesnesi uz sēdi un, gribot... vēloties iepazīties ar Satversmes tiesas darbu, un arī šīm te problēmām sakarā ar sprieduma izpildi, Pieprasījuma komisijā, ne pēc manas iniciatīvas, šāda lieta tika izskatīta un, jā. Tur, tāpat, pavisam trijās komisijās šī lieta tika izskatīta. Es vienkārši nevaru jums pateikt, kas tur tika runāts, jo tur šie audioieraksti nav, bet tas lai paliek.

J. Pleps: Godātā tiesa, ja drīkst, pēdējais jautājums. Jūs minējāt, ka šī prēmiju nelīdzsvarošana šobrīd vairs..., prēmiju nemaksāšana šobrīd valsts pārvaldē ir līdzsvarota ar tiesnešu atlīdzības sistēmu, un jūs pieļāvat, kad, ja, gadījumā, tiek pārskatīta prēmiju maksāšana, tad attiecīgi vēlreiz notiek šī te atlīdzības pārskatīšana. Vai mēs pareizi sapratām, ka tas ir tāds līdzsvarojums?

I. Čepāne: Es šeit izsaku savu personīgu viedokli. Protams, grūti paust ir Juridiskās komisijas viedokli, arī pārējo deputātu viedokli. Jo, es uzskatu, ka tomēr, ja arī valsts pārvaldē tiek paaugstināts atalgojums, tad arī tienešiem ir noteikti proporcionāli šim atalgojumam jānāk līdzī, kaut arī viņiem šīs te prēmijas nav paredzētas.

J. Pleps: Jā, paldies, vairāk jautājumu nav.

G. Kūtris: Čepānes kundze, vēl viens maziņš jautājums. To, ko jūs arī minējāt. Šodien Saeimas pārstāvis minēja pie tiesiskās palāgvības principa par to kompensāciju, kas bija ielikta grozījumos arī.

I. Čepāne: Es atceros.

G. Kūtris: Saeimas pārstāvis gan teica tā, ka tā bija sava veida atvairošanās par visu iepriekšējo gadu pāridarījumu un, man liekas, tie ir arī jūsu vārdi, jo jūs vienā no komisijas sēdēm kaut ko minējāt par 2005., 2006. gadu, kad bija nepiedodami tiesnešu algas, salīdzinot ar valsts pārvaldes amatpersonas.

I. Čepāne: Jā, es tajā laikā, starp citu, es tiešām jums varu piekrist, ka tas pamatatalgojums tiesnešiem, salīdzinot ar atalgojumu, kas bija valdības locekļiem un valsts sekretāriem, departamentu direktoriem, padomniekiem, nebija adekvāts. Protams, šeit ir neskaitot klāt šīs te prēmijas. Tajā laikā nebiju skatījusies, un es gribētu arī nobeigumā teikt, ka es kā bijusī Satversmes tiesas tiesnese vienmēr esmu stāvējusi

tiesnešu pusē, zināmā mērā. Un es nekad to neesmu aizmirsusi, es neesmu novilkusi šādu strīpu, ka es vairs neko nezinu, kā tiesneši jūtās, ka tomēr tiesnesim ir jābūt, jāsaņem pienācīgs atalgojums.

Es atceros, kad es arī Augstākā padomē biju 90. gadā, kad mēs atjaunojām Latvijas neatkarību. Tā cīņa, lai tiesnešiem būtu samērīgs un pieklājīgs atalgojums, ir bijusi, manuprāt, 20 gadu garumā. Tad pirmais ministrs bija Birkava kungs un tas visu laiku ir bijis. Un mēs esam centušies. Tas, kas ir bijis atkarīgs no manis, es to, Kūtra kungs, patiešām esmu centusies arī...

G. Kūtris: Mans jautājums, tāpat, būtu saistībā ar šo nostāju un skatoties uz to kompensācijas piešķiršanu. Sakiet, lūdzu, vai kompensācijas piešķiršanai, lai Satversmes tiesai parādītu, ka tika vērtēta tiesiskās paļāvības principa ievērošana, tā kā komisijas sēdē arī norādīja Juridiskā biroja pārstāvis. Vai tika vērtēts, cik šai kompensācijai jābūt lielai, principiem, pēc kādiem šai kompensācijai ir jābūt?

I. Čepāne: Šeit tika vērtēts, mēs tiešām pieprasījām, ja tas būtu viena mēneša, divu mēnešu, trīs mēnešu laikā. Tajā situācijā, ekonomiskajā situācija bija tāda, kāda bija. Jūs variet pajautāt Ošiņas kundzei un arī pārējiem ekspertiem... amatpersonām no Finanšu ministrijas. Mēs patiešām vērtējām. Tas bija Juridiskā biroja priekšlikums un es ar mieru, ja būtu valstī nauda, es atbalstītu kaut vai trīs mēnešu vai pusgada apmērā. Bet ekonomiskā situācija tāda, kāda tā bija...

G. Kūtris: Tātad šajā gadījumā kompensācijas...

I. Čepāne: Vienlaikus es uzskatu, ka nekādā gadījumā šeit nebija pārkāpta tiesiskā paļāvība, jo pretējā gadījumā ar tādām pašām pretenzijām varētu nākt un prasīt valdības locekļi un deputāti, kuriem arī tika zīmēta šī rožainā nākotne.

G. Kūtris: Tiesnešiem, sākot ar 2012. gadu pēc Tiesu varas likuma bija paredzēts izmaksāt pilnā apmērā algu, tas bija bez Satversmes tiesas spriedumiem, tas bija likumdevēja norma 2009. gadā ierakstīta, jo ierobežojums bija tikai līdz 2011. gada beigām. Un arī divi Satversmes tiesas spriedumi pēc būtības vienu gadu ātrāk pievērsa... Tātad, jūsuprāt, vērtējot tiesnešu tiesisko paļāvību uz reālo algu, pietika... bija jāvērtē, cik valsts var maksāt, nevis pēc kaut kādiem tiesiskuma principiem? Tātad ekonomiskais šajā? Un otra lieta. Šī kompensācija bija starpība starp reāli mēnesī samaksāto algu un to, kas pēc likuma būtu pienākusies?

I. Čepāne: Godātais Kūtra kungs, ja es būtu tiesnesis, es teiktu, ka tas ir tendenciozs jautājums. Es domāju, ka šodien mēs par to diskutējam, ka šajā gadījumā tiesnešiem nevarēja izveidoties tiesiskā paļāvība tās klasiskajā izpratnē. Un, manuprāt, šis viena mēneša, tāpat šis atalgojums, nu, nedaudz kompensēja, ja mēs uzskatītu, ka tiesnešiem ir šī tiesiskā paļāvība šajā klasiskajā izpratnē. Tas bija tāda pretimnākšana no Saeimas puses, salīdzinot no citām kategorijām, kur arī deputātiem politiķiem ir jālemj,

kuriem būtiski tika samazinātas algas, viņiem salīdzinājumā ar tiesnešiem, viņi nesaņēma nekādas kompensācijas.

G. Kūtris: Otrs jautājums, ko arī jūs atbildot, un arī teicāt par šo sadarbību jeb, pareizāk sakot, nesadarbošanos no tiesu varas pārstāvju puses. Jūs pieminējāt kā pozitīvu šīs vēstules, ko gan laikam apakškomisijas sūtīja, ne Juridiskā komisija, visiem tiesnešiem elektroniski.

I. Čepāne: Jā, apakškomisija.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, jūs, kā arī juriste un tiesnese, bijusī. Cik neatkarīgs ir tiesnesis, kad viņam jautā, vai jums apmierina šī alga, ja šim tiesnesim pēc dažiem mēnešiem ir jāiet uz Saeimu apstiprināt amatā?

I. Čepāne: Nu, es nezinu, cik no tiem, kas saņēma, vai viņiem cikiem tur bija jāiet apstiprināt amatā un cik jau bija šeit jau pastāvīgi darbojušies... strādājoši tiesneši, man to grūti teikt. Bet tas, ko jūs jautājat, tad, iespējams, ka atsevišķi tiesneši varbūt neatbildēja uz šo jautājumu, baidoties par iespējamām sekām. Bet šeit, ja mēs skatāmies visu to lietas būtību tagad kopumā, tad tikpat labi jūs varat man jautāt un pārējiem deputātiem, kuri šodien atklāti balso par tiesu, ja, man, piemēram, kādreiz būtu jānāk uz tiesu. Vai nu uz šo tiesu, vai nu uz kādu citu tiesu, vai zināmā mērā vispār vajadzēja atrasties un stāstīt varbūt.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vēl viens tad mazs, neliels jautājums. Jūsu komisija arī vērtēja šīs tiesnešu atbildes?

I. Čepāne: Jā.

G. Kūtris: Skatījāties. No tiesnešu atbilžu skaita cik daudz bija tādi, kas piekrita Saeimas izstrādātajam jeb Ministra kabineta piedāvātajam likumprojektam?

I. Čepāne: Nedaudz. Liela daļa vispār nebija atbildējusi.

G. Kūtris: Kopējais skaits bija kaut kur pāri...

I. Čepāne: Es nevaru jums atbildēt, tas ir jāpajautā acīm redzot...

G. Kūtris: ... Saeimas pārstāvim mēs varētu pajautāt...

I. Čepāne: ... Apakškomisijas priekšsēdētājam, viņai visi šie materiāli bija, viņa šo informāciju sniedza. Bet es vairāk tik smalki nevaru atcerēties.

Man ir tāds ļoti liels lūgums. Vai es drīkstu šodien... Paldies!

G. Kūtris: Es domāju, ka jā. Paldies!

I. Čepāne: Paldies!

G. Kūtris: Saeimas pārstāvim varbūt, tad divi nelieli jautājumi. Pirmais jautājums. Cik vispār tiesneši atsaucās uz Saeimas vēstuli?

J. Pleps: Ja drīkst, es varbūt sāksu no tā, kā jūs sākāt ar... Čepānes kundzei uzdot šos jautājumus. Vai tiesneši nebaidījās? Kā visās aptaujās, visas atbildes tika

apkopotas anonīmā veidā. Respektīvi, deputāti iepazīnās tikai ar šo aptauju. Tas ir tas, kas jūsu lietas materiālos arī atrodas.

G. Kūtris: Kāpēc man šobrīd ir pieejamas viņu visas atbildes ar parakstiem? Saeimas? Saeimā?

J. Pleps: Saeimas mājas lapā?

G. Kūtris: Jā.

J. Pleps: Ā... tādā veidā, protams, bet komisijas sēdē tika apspriests apkopots dep... apkopots tiesnešu pozīciju viedoklis, kas ir atspoguļots attiecīgajā tabulā kā tiesnešu priekšlikumi. Tur ir minēti dažādi priekšlikumi.

G. Kūtris: Cik vispār tiesneši atbildēja?

J. Pleps: Es baidos, es nepateikšu jums precīzu ciparu, bet noteikti atbildes bija, pārstāvēja visus reģionus.

G. Kūtris: Cik no šī atbildēm bija tādas, kas piekrita?

J. Pleps: Jāteic, ka bija arī atbildes, kas piekrita. Viņu nebija daudz. Bija atbildes, kas pauda pārmetumus. Jo, iepazīstoties ar šīm tiesnešu vēstulēm, es, piemēram, varētu minēt, es nezinu vai es drīkstu minēt konkrētus uzvārdus, autoritatīvas vēstules, ņemot vēr...

G. Kūtris: Šeit ir tiesa.

J. Pleps: Ņemot vērā jūsu piedraudējumu, ka tur varētu būt negatīvas sekas. Piemēram, Augstākās tiesas senatores Daces Mitas vēstule, ko varētu vērst uzmanību. Kur patiešām korektā veidā ir precīzi izklāstīti visi iepriekšējie izpildvaras, likumdevēja nodarījumi, ja tā drīkst izteikties. Protams, ir pausta ļoti negatīva attieksme. Bet, vērtējot gan šo konkrēto vēstuli, gan daudzas citas vēstules tas, kas parādījās patiesībā... vienkārši tā situācija bija tajā brīdī tiktāl aiz... nu, tiktāl novesta, kad tiesnešu un prokuroru, es pieļauju, aizvainojums par to periodu, kas notika no 2003. gada līdz 2010. gadam, kad Tiesu politikas apakškomisija un Juridiskā komisija Saeimā diskutēja par tiesnešu atlīdzības sistēmas reformu, tie augļi jau bija sazēlušī. Ticība bija zudusi, ka likumdevējs spēj rīkoties godīgi. Un, jūsu godība, no šodien izskanējušiem jautājumiem mēs arī redzam, ka tās ticības likumdevēja rīcībai nav.

G. Kūtris: Mūsu pienākums ir pārbaudīt, lai pārliecinātos. Otrs jautājums ir tas, ko Čepānes kundze nevarēja atbildēt. Saeimas atbildes rakstā bija norāde uz ekspertiem, un konkrēti bija atbildē Satversmes tiesai bija norādīti kā eksperti – Kūtris, Jurcēna, Bičkovičs, Korna, Lazdovskis. Saprotu, ka trīs ir no tiesām un divi ir no ministrijas.

J. Pleps: Mēs... nosacīti sakot, komisiju darbā ar vārdu „eksperti” tradicionāli tiek apzīmēti vai nu uzaicinātie attiecīgās jomas lietpratēji, vai akadēmiskās vides pārstāvji, vai attiecīgi augstākie ministriju darbinieki...

G. Kūtris: Kuri no šiem ekspertiem jums vērtēja izstrādāto sistēmu par atbilstošu? Vai starptautiskiem dokumentiem vai, vai kaut kādai koncepcijai vai kaut kam tamlīdzīgi?

J. Pleps: Ja mēs runājam par analīzi, tad šo abu analīzi sniedza Tieslietu ministrija. Šādu analīzi sniedza Saeimas Juridiskais birojs. Bija divas analīzes pieejamas. Jūsu godība, jūs bijāt klāt, jūs uzdevāt apakškomisijas sēdē jautājumus, protokols pietiekami ir fiksējis jūsu jautājumus, attiecīgo institūciju pārstāvju atbildes. Jums bija iespēja pirms normas pieņemšanas uzdot, nu, tos jautājumus, ko Jūs kā Tieslietu padomes loceklis saskatījāt. Un, ja nemaldos, jūs uzdevāt jautājumu gan par starptautiskajām rekomendācijām, gan par Satversmes tiesas spriedumu piemērošanu, gan par šo te...

G. Kūtris: Mani jautājumi ir tādi paši, kā es šodien uzdodu.

J. Pleps: Jā.

G. Kūtris: Vai ir izvērtēta atbilstība?

J. Pleps: Mūsaprāt, bija divi atzinumi un komisijas deputāti uzklausa arī tiesu varas pārstāvju viedokli. Grūti iedomāties citādāku atbilstības izvērtēšanu kā to, kas notika. Proti, konsultējoties ar tiesu varu – Tieslietu padomes lēmums. Tieslietu padomes lēmums tika atsevišķi vērtēts. Tika uzklauss Tieslietu ministrijas viedoklis. Tika uzklauss Saeimas Juridiskā biroja viedoklis. Tiesnešiem, kas bija pārstāvēti dažādās formās... dažādos statusos, bija iespēja izteikties. Es domāju, Neimaņa kungs nenoliegs, ka viņš puda Administratīvo tiesnešu biedrības viedokli tāpat kā Freimanis kundze. Šie argumenti izskanēja. Un šie argumenti tika vērtēti. Protams, vērtējums bija politisks ar balsošanu, kas atspoguļojas tāda vai citāda priekšlikuma formēšanā un atbalstīšanā.

G. Kūtris: Paldies! Aicinām tālāk nākamo pieaicināto personu. Zinot to, ka Saeimas pārstāvji šodien nevarēja ierasties. Tieslietu padomes pārstāvi, lūdzu! Jūsu pilnvarojums ir lietā, dokumentu uzrādiat tiesas sēžu sekretāram.

Tiesa aicina jūs izteikt Tieslietu padomes viedokli par apstrīdētajām normām, par šo jautājumu un Tieslietu padomes arī argumentus, kāpēc tāds vai savādāks viedoklis tika pieņemts. Lūdzu, jums vārds!

I. Jaunzeme: Jā, godātā tiesa, Tieslietu padome mani ir pilnvarojusi paust šo viedokli.

Un sākumā es gribētu uzsvērt, ka šodien Satversmes tiesai, kas ir tiesību tiesa, skatāmais strīds nav par skaitļiem, kādos šodien tiek izteiktas tiesnešu algas. Un gribētu vērst uzmanību, kas tas tomēr ir strīds par principiem. Kā ir noteiktas šīs tiesnešu algas un kā, tiesnešuprāt, šīm algām būtu jābūt noteiktām. Un tieši šādā aspektā es arī vēlētos paust Tieslietu padomes viedokli, kas formulēts Padomes 2010. gada 1. decembra

lēmumā Nr. 18, un apgalvot, ka Tieslietu padome šajā jautājumā ir vērtējusi arī tieši šādā rakursā.

Tas, par ko es šodien varu, runāt ir Tieslietu padomes noformulētais viedoklis, taču tas sevī, protams, neietver visus viedokļus, arī galēji pretējos, kas Padomes sēdē izskanēja. Īstenībā Tieslietu padomes sēdē bija tieši tāda pati diskusija kā šodien, kad izskanēja viedokļi par un viedokļi pret. Es nevarēšu komentēt katru no viedokļiem, bet, gatavojoties šai Tieslietu padomes sēdei, es esmu pētījusi arī vēl citus dokumentus, kas tika pieņemti pēc tam un radās pēc Padomes sēdes, tāpēc... Jā, un kuros vairāki no jautājumiem, kas bija diskutēti, Padomes sēdē guva dziļāku izvērsumu, tāpēc brīžiem es atļaušos komentēt no sava viedokļa par tiem jautājumiem, kurus es pētīju pēc tam.

Tāpat likumdevēja rīcību tiesnešu darba samaksas noteikšanā, citastarpā, regulē varas dalīšanas princips, un jau Satversmes tiesa savos iepriekšējos spriedumos ir secinājusi, kad ir nepieciešamas konsultācijas ar tiesu varu, ja likumdevējs pieņem lēmumus par tiesu darbību, budžetu vai arī citiem saistītiem jautājumiem. Un tad jādod iespēja tiesu varai vai neatkarīgai institūcijai vērtēt šos iesniegtos priekšlikumus un paust tiesu varas viedokli.

Apstrīdētos likumprojektus izskatīšanai Tieslietu padomē Saeimas Juridiskā komisija iesniedza 2010. gada 25. novembrī ar lūgumu izteikt savu viedokli līdz 6. decembrim. Šeit jāpiebilst, ka komisijas priekšsēdētāja tiešām centās šos dokumentus Tieslietu padomei iesniegt pēc iespējas ātrāk, jo nosūtīja tos vēl pirms Juridiskās komisijas sēdes, kas bija 30. novembrī, kurā skatīja Ministru kabineta iesniegtos likumprojektus, un kur arī pieņēma lēmumu nosūtīt tos Tieslietu padomei viedokļa sniegšanai.

Tieslietu padome 26. novembrī pieprasīja vēl papildus dokumentus, jo uzskatīja, ka nav iesniegta pietiekama dokumentu pakete, lai var pilnvērtīgi izvērtēt iesniegtos priekšlikumus. Un Tieslietu padomes sēde tika sasaukta 1. decembrī, jo tas principā laikam bija vienīgais datums, kad varēja tik īsā termiņā saskaņot ar viesiem Padomes locekļiem, kuri savu darbu, tiesas sēdes un tamlīdzīgus darbus savus bija saplānojuši arī uz nākamo nedēļu jau.

Ar to es gribu teikt, ka pirmais, ko konstatēja tiesneši, kas ietilpst Tieslietu padomē, ka šis laiks konsultācijām ar tiesu varu tomēr tika dots ļoti īss, jo bija jāizvērtē pilnīgi jauna atalgojuma sistēma. Un, it kā no Padomes būtu prasīts detalizēts viedoklis, paužot savu attieksmi pret iesniegto projektu. Padomes locekļiem paralēli saviem tiešajiem darba pienākumiem bija jāpaspēj izvērtēt šie iesniegtie projekti, jāsavāc nepieciešamā informācija un jāizpēta vēl arī citi tiesību akti. Un es pieļauju, ka Tieslietu padomei īstenībā pietrūka laika, lai savāktu visu nepieciešamo informāciju, lai iepazītos ar visiem dokumentiem.

Un es gan gribētu teikt, ka Padomes viedoklis tika formulēts diskusiju laikā un pēc diskusijām Padomes sēdē. Un varbūt arī tāpēc šis Padomes protokols un viedoklis... lēmums, atvainojos, nav formulēts tik detalizēti un sīki, kā to šodien būtu vēlējušies paši Padomes locekļi, jo, piemēram, atšķirībā no tās prakses, kāda valsts pārvaldē, kad tiek formulēts kāds dokuments, kas pēc tam tiek iesniegts izskatīšanai savai vadībai vai kādā citā institūcijā, ir laiks šo viedokli detalizēti izteikt lēmumā, par to domāt.

Šis dokuments ir tapis sēdes laikā no pulksten diviem līdz pulksten pieciem. Es pieļauju, ka bija arī citi jautājumi pirms tam skatīti, un vēl īsākā laika mirklī, ņemot vērā, ka arī diskusijas aizņēma zināmu laika posmu. Es gan negribētu pieļ... piekrist tam, kad šis Padomes lēmums bija uzrakstīts pirms tam, es īstenībā to neatceros tādā veidā. Es zinu, ka diskusiju laikā tika piefiksētas tās tēzes, ko izteica tiesneši, vai ko izteica ... Tieslietu padomes viedoklī ... viņi pēc tam tika parādīti jau uzrakstīti uz ekrāna. Nu, respektīvi, nu, jā, uz ekrāna. Bet, manuprāt, tas tika fiksēts sēdes laikā un, un tas arī varbūt šodien ir šā dokumentu trūkums, kā jau es teicu, ka tas tika formulēts darba laikā, sēdes darba laikā, nevis iepriekš – gludos, pamatotos, sīkos teikumos, sīkā detalizētā izvērsumā. Bet tāda tā dokumenta forma ir, un tādu mēs šodien viņu vērtējam.

Es gribētu uzsvērt, ka šāds tiesnešu atalgojuma variants, kāds tika iesniegts Tieslietu padomē, kādā to skatīja Tieslietu padomes locekļi, pirms tam netika diskutēts ar tiesnešiem un netika diskutēts arī ar Tieslietu padomes tiesnešiem, nu, respektīvi, tiesnešiem, kas ietilpst Tieslietu padomē. Un tāpēc šis jautājumu loks bija ļoti liels, un es gribētu teikt, ka tagad, gatavojoties uz Padomes sēdi, man tas prasīja mēnesi laika ...

G. Kūtris: Tiesas sēdi.

I. Jaunzeme: Es atvainojos, uz tiesas sēdi, jā, tas prasīja mēnesi laika un, un es domāju, ka tik pat ilgs laiks man būtu bijis nepieciešams arī tobrīd, kad es būtu gatavojusies bez steigas uz Padomes sēdi.

Likumprojektā gan ir ietverta informācija, ka konsultācijas ar tiesu varu ir bijušas savlaicīgas, ilgstošas un, ka pievienotie materiāli sniedz vispusīgu un izsmeļošu informāciju. Tas daļēji ir pareizi tiktāl, ciktāl vispār ir runa par dažādām 2010. gadā rīkotām, dažādām sēdēm un apspriedēm, kas šeit arī tika piesauktas un minētas, bet es domāju, ka būtu jāvērtē šīs konsultācijas ar tiesu varu par konkrēto projektu no tāda aspekta, cik runāts par konkrētajiem likumprojektiem, par konkrēto risinājumu pēc būtības. Un šeit jau tas izskanēja arī: Tieslietu padome konstatēja, ka šie projekti tika izstrādāti un iesniegti izstrādāšanai tikai 2010. gada novembra beigās, tātad šis laika posms ir ļoti īss.

Tas, ka likumprojekti tika izstrādāti lielā steigā un arī bija jāpieņem lielā steigā, atspoguļo arī citi dokumenti un sanāksmju protokoli, kā jau es sacīju, un Padomes locekļiem bija šaubas, vai ātri un rūpīgi, kā tas tika lūgts 2007. gada 27. septembra Saeimas vēstulē Ministru kabinetam, vispār var divu nedēļu laikā konceptuāli pieņemt

lēmumu par to, ka ir jāmaina tiesnešu atalgojuma sistēma. Un arī divu nedēļu laikā izstrādāt šo projektu, kas pēc tam tika iesniegts.

Mums radās iespaids, ka, personīgi man, ka diez vai valsts pārvaldē strādājošie darbinieki, kas izstrādāja šo likumprojektu, vai viņi vispār paspēja apzināties, ka attiecībā uz tiesu un tiesnešu atalgo... uz tiesnešu atalgojuma noteikšanu ir jāievēro pavisam citi principi, kā tas ir valsts pārvaldē. Jo Tieslietu padomē principā šķita, ka nē. Jo šajos projektos, kas tika iesniegti izskatīšanai, Tieslietu padome saskatīja neatbilstību Satversmes tiesas spriedumam, kuros tiesa ir atsegusi Satversmes 1. panta un 83. panta saturu par valsts dalīšanas principu un tiesu un tiesneša neatkarības principiem.

Principā es arī gribētu piebilst, ka, pētot dokumentus, kas tika... sanāksmju protokolus un dokumentus, kuri tapa pēc tam, pēc Tieslietu padomes sēdes, es īstenībā secināju arī to, ka īsti šos dokumentus nebija laika, šos iesniegtos projektus nebija laika arī diemžēl Saeimā... Jo šie likumprojekti tika iekļauti budžeta paketē un, protams, un loģiski, ka tie tika ļoti steidzīgi virzīti caur izskatīšanu, caur Saeimas komisijām, lai paspētu pieņemt kopā visu budžeta paketi.

Tā, piemēram, iepazīstoties... Saeimas Juridiskās komisijas sēdes protokolos bija apspriesti iesniegtie projekti, vēlāk arī Tieslietu padomes lēmums. Nu, redzam, ka patiešām notiek daudz diskusiju par to, ka principā runā, ka, jā, šādu lēmumu bija jāpieņem, ka tiesneši bija jāiekļauj vienotajā atalgojuma sistēmā. Tiek analizēts Tieslietu padomes lēmums, bet acīm redzami arī ir redzamas tās lietas, ka pietrūkst laika, lai atsevišķus momentus, būtiskus momentus tomēr vēl saskaņotu ar tiesu varu, paprasītu šo tiesu varas vai Tieslietu padomes viedokli.

Tā, piemēram, Saeimas 2010. gada septembra sēdē Juridiskā komisija konstatēja, ka Atlīdzības likumā īsti labi, nu, nebūs īsti labs regulējums šiem tiesnešu kompensācijas jautājumiem, ka vajadzētu paprasīt vēl Tieslietu padomes viedokli, bet konstatēja arī, ka nav laika to darīt, jo nākamajā dienā tas ir jāturpina virzīt tālāk un nav laika konsultēties, un nav laika diskutēt, jo ir grafiks šiem te, šiem likumiem izskatīšanai...

Kā redzams arī no 9. decembra plenārsēdes materiāliem, debates notika par visu budžeta paketi kopumā, tātad par visiem 94 izskatāmajiem likumprojektiem. Un, ņemot vērā to, ka izmaiņas tiesnešu atalgojuma sistēmā tomēr ir diezgan fundamentāla reforma, nu, tomēr būtu apsverams, vai ar tik niecīgām diskusijām, tā kā tas bija, vai tas būtu pieļaujams, vai gadījumā, ja likumprojekts neietu budžeta paketē un tiktu skatīts kā normāls, es atvainojos, tiktu skatīts kā likums vispārējā kārtībā, vai tomēr nebūtu rūpīgāka šī apspriešana.

Tātad Tieslietu padome savā lēmumā neatbalsta iesniegtos projektus. To, ka diskusijas bija dažādas un, un, un viedokļi bija dažādi, to jau es teicu, un arī šis Padomes lēmums nav pieņemts vienbalsīgi, protams. Ir Padomes locekļi, kas ir

balsojuši pret, divi, un divi ir atturējušies. Arī Ģenerālprokurors lūdza tiesnešu atalgojuma jautājumu nesaistīt ar prokuroru algām, jo starptautiskie principi neparedz tiešu sasaisti, prokurora atalgojuma sasaiti ar tiesneša atalgojumu. Un tas ir atspoguļots protokolā, tāpēc arī tālāk šajā lēmumā nav iekļauti nekādi punkti tieši attiecīgi un konkrēti uz prokuroriem.

Tieslietu padome līdztekus konstatēja, ka projekti izstrādāti sasteigti bez pietiekama pamatojuma funkcionējošas tiesnešu atalgojuma sistēmas reformai, secināja arī, ka nav iesniegti visi materiāli, kas liecinātu, ka notikusi nopietna pašreizējās tiesnešu darba samaksas sistēmas izvērtēšana. Un arī neredzēju, ka būtu šī te notikusi neatkarīga un kompetenta ekspertu viedokļu uzklauššana.

Steiga, ar kādu tika iesniegti šie likumprojekti izskatīšanai Tieslietu padomei, tika pamatota ar Satversmes tiesas spriedumā doto sešu mēnešu termiņu. Tieslietu padome īsti nesaskatīja, ka spriedumos ir noteikts termiņš jaunas tiesnešu atalgojuma sistēmas izstrādei. Tieslietu padome tomēr balstījās uz šiem atzinumiem... atziņām un secinājumiem, kas ietverti Satversmes tiesas spriedumos, ka līdz tam funkcionējošā tiesnešu atalgojuma sistēma ir atbilstoši gan Satversmei, gan starptautiskajiem principiem. Un Satversmes tiesa norādīja, ka darbojas laba sistēma, un norādīja arī to, ka patlaban, nu, krīzes apstākļos it kā nebūtu īstais laiks veikt algu reformu.

Un tāpat Tieslietu padome uzskatīja un savā lēmumā ietvēra to, ka Satversmes tiesas spriedumi norādījuši, ka ir iespēja samazināt tiesneša atalgojumu šajos krīzes apstākļos. Ir paredzēta arī šī procedūra, kā to var izdarīt un, un, un nesaskatīja šo aizliegumu noteikt jaunas vai pār... nu, respektīvi, papildināt likumu ar jauniem pārejas noteikumiem, kas regulētu tiesnešu atalgojumu šajā laikā, kad nepieciešams, pamatojoties uz objektīviem apstākļiem, kas ir pieļaujami, tiesnešu algas samazināt, un tad tālāk tas jau būtu debatējams jautājums, kā to darīt: vai tas ir ar pārejas noteikumiem, ar izmaiņām koeficientā, vai kā savādāk.

Un te ir jāpiebilst, ka līdz tam tika diskutēta un debatēta ar tiesnešiem, kas atspoguļojas gan 5. oktobra gan 11., gan 19. oktobra protokolos, pavisam cita atalgojuma sistēma, kas arī piedāvāja dažādus risinājumus, un kuras šajos protokolos arī saskatīja, ka tā gluži nebija, ka tiesneši noraidīja pilnīgi visus priekšlikumus, ko tanī laikā iesniedza un izstrādāja Tieslietu ministrija un kas tika skatīti arī Saeimā. Tātad šo jautājumu, kāpēc neturpināja šīs iepriekš izstrādātās ne koncepcijas, bet šo likumprojektu, šīs, šī varianta, kā būtu risināms jautājums par Satversmes tiesas sprieduma izpildi likuma "Par tiesu varu" ietvaros. Kāpēc netika turpināts šis darbs, īstenībā, Tieslietu padomē mēs nesapņēmām pamatotu atbildi un, un, un nebija skaidrs, ar ko šī vecā sistēma īsti bija sliktāka, kāpēc bija jāveido jauna.

Tieslietu padome gan neapšaubīja, ka Satversmes 83. pants aizliedz, pareizāk sakot, neaizliedz likumdevējam grozīt tiesneša atlīdzības sistēmu un neapstrīdēja, ka to

ir arī tiesības darīt arī krīzes laikā, bet vienkārši šis pamatojums, kas tika Tieslietu padomei celts priekšā un ietverts dokumentos, un izskanēja arī šajos, šajās diskusijās, viņi nebija pārliecinoši, lai Tieslietu padome atbalstītu šo projektu.

Tātad viens no pamatojumiem bija tas, kad, kā jau es teicu, funkcionējoša atalgojuma sistēma, kas noteikta likumā „Par tiesu varu”, nav uzskatāma par stabilu. Un, un kad šāda sistēma ilgtermiņā nespēja nodrošināt finansiālo drošību, tiesisko palāvību. Un kad jauna atalgojuma sistēma beidzot ļauj pilnā apmērā ieviest jau 2002. gada koncepciju par tiesnešu atalgojumu. Šādi argumenti, protams, ir iekļauti arī Juridiskās komisijas sēžu protokolos un, un atbildes rakstos, ko rakstīja Saeima, Ministru kabinets.

Te gan jāsaka, ka līdz pat jaunajai... līdz pat 9. novembrim, kad Ministru kabinets pieņēma šo savu atbildes rakstu Saeimai un, un, un lēma par atalgo... jaunas atalgojuma sistēmas ieviešanu, šādi argumenti netika minēti. Tātad tie tiesneši, kas piedalījās sarunās ar ministriju un, un, un Saeimu, viņi diskutēja pavisam par citu jautājumu, viņi diskutēja par šo jautājumu, kā realizēt, kā izpildīt Satversmes tiesas spriedumus likuma „Par tiesu varu” ietvaros, nevis šīs jaunās atalgojuma sistēmas ietvaros. Un, un šeit ir tomēr jāņem vērā kad šis laiks, kad vajadzēja izvērtēt jauno sistēmu, patiešām bija ļoti īss. Jo tikai 9. novembra Ministru kabineta sēdē tika lemts par to, ka jāizveido vispār jauna šī sistēma, un tikai 16., ja nekļūdos, novembrī bija Ministru kabineta sēde, kur šos likumus arī pieņēma.

Tātad Tieslietu padome arī neuzskatīja, ka pats par sevi fakts, ka šī jaunā atalgojuma sistēma ir iekļauta Atlīdzības likumā, aizskartu pati par sevi tiesnešu neatkarības principu, taču norādīja, ka tas nav pieļaujams, jo attiecībā uz tiesnešu atalgojuma noteikšanu šajā likumā nav ievēroti vairāki nosacījumi, kas izriet no tiesnešu neatkarības principa, jo attiecībā par valsts pārvaldes algām var pieņemt politiskus lēmumus, bet attiecībā uz tiesu varu jāvērtē, jāievēro no Satversmes 83. panta izrietošie principi. Mēs arī padomes sēdē, uzdodot jautājumus, tiesneši nesaņēmām atbildes, kā tiek ievēroti šie vienlīdzīgie principi, un par to jau arī šeit tiesas sēdē tika diskutēts.

Man laiks vairāk nav?

G. Kūtris: Jūs vienkārši, tā man liekas, ka jūs mazlietiņ atkārtojaties. Varbūt, ka mēs varam pāriet uz jautājumiem, tiesneši kā uzskata?

I. Jaunzeme: Labi.

G. Kūtris: Tāds jautājums. Sakiet, lūdzu, Tieslietu padomei dokumentu projekti no Saeimas vai no kurienes, kad viņi tika saņemti?

I. Jaunzeme: Tātad 25. novembrī tika Padomē iesniegta šī vēstule un Tieslietu padomes locekļiem pa e-pastu tika izsūtīti 25., 26. novembrī dokumenti.

G. Kūtris: Vai jūs varat pateikt, kādi dokumenti tika iesniegti Tieslietu padomes locekļiem?

I. Jaunzeme: Tieslietu padomes locekļiem tika iesniegti paši likumprojekti ar anotācijām, 5. oktobra sanāksmes protokols...

G. Kūtris: Tas ir Saeimas Juridiskās komisijas?

I. Jaunzeme: Jā, jā, Saeimas Juridiskās komisijas, kā arī 11. oktobra Tieslietu ministrijas rīkotās sanāksmes protokols.

G. Kūtris: Un pēc tam, kad jūs prasījāt, Tieslietu padome prasīja papildus kaut kādus dokumentus? 26. novembrī tikai iesniegti vēl kaut kādi...?

I. Jaunzeme: Tika, ja nekļūdos, 29. vai 30. ... saņemta atbilde, ka visi šie dokumenti jau ir iesniegti. Un papildus, šķiet, tika iesniegti tikai audioieraksti.

G. Kūtris: Tātad sanāk, ka pilns dokumentu klāsts varētu būt kaut kur, nu, ap 25., 26. ... Un 1. decembrī jau Tieslietu padomes sēde?

I. Jaunzeme: Jā, tieši tā.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, šeit šodien arī izskanēja jautājums no Saeimas pārstāvja puses, gan citiem runātājiem. Tieslietu padomes sēdē... Kā tika rakstīts šis lēmums?

I. Jaunzeme: Es jau to mēģināju teikt, varbūt tāpēc atkārtojos, jo... Katrs Tieslietu padomes loceklis, vismaz tiesnesis, kas ietilpst šajā padomē, atnāca uz sēdi ar tiem materiāliem, kas viņam bija, ko viņš pats bija mēģinājis formulēt, savu viedokli, viņš pats bija mēģinājis rast atbildes uz šiem jautājumiem. Attiecībā par tiesnešu reālās algas nodrošināšanu, par mehānismiem, kādi ir ietverti, lai saglabātu to, tātad, visdažādākie šie jautājumi tiesnesim pašam bija jānoskaidro.

G. Kūtris: Lēmumprojekts iepriekš nebija nosūtīts?

I. Jaunzeme: Nē, nē. Tad, kad atnāca Tieslietu padomes locekļi uz šo Padomes sēdi, bija diskusija, bija jautājumi un Padomes sēdes laikā tas tika arī formulēts.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai Tieslietu padomes sēdē tika analizēti starptautiskie dokumenti un to prasības?

I. Jaunzeme: Vienkārši laika trūkuma dēļ, es pieļauju, kad tik tālu, lai detalizēti analizētu šos starptautiskos dokumentus, respektīvi, katrs dokuments netika analizēts un nosaukts. Tika konstatēts tikai tas, ka tie starptautiskie dokumenti, kas ir norādīti likuma anotācijās, kas ir norādīti Satversmes tiesas spriedumos, ka viņi nav izpildīti no tā viedokļa, ka nav ievērots šis tiesu neatkarības princips. Ka dažādi traktē, tie, kas likumprojektu ir izstrādājuši, šo likumu ... šo tiesu neatkarības... tiesnešu neatkarības principu ievērošanu. Un, ka dažādi to traktē Tieslietu padome. Tieslietu padome uzskatīja, ka šajos visos starptautiskajos dokumentos noteiktie principi nav ievēroti ar šiem likumiem... likumprojektiem.

G. Kūtris: Tiesnesis Ķinis, lūdzu!

U. Ķinis: Saproto jūsu situāciju Tieslietu padomē, ka jums bija ļoti maz laika sagatavot šo lēmumu, un pēc lietas materiāliem tas acīmredzot tā arī bija. Nu, tagad jums ir bijis daudz vairāk laika, teiksim, un, ja, teiksim, jums būtu dota... Padomei viens mēnesis laika, kas pēc būtības šajā lēmumā mainītos? Vai mainītos tāpēc šī negatīvā attieksme pret šo reformu? Vai jūs sāktu atbalstīt viņu, vai otrādi būtu?

I. Jaunzeme: Ja izskatīšanā tiktu iesniegti joprojām šie paši likumprojekti, kuri bija iesniegti, es domāju, ka padomes viedoklis daudzos jautājumos nemainītos. Jo tas, uz ko norādīja Tieslietu padome, kas nav šajos projektos ietverts un ievērots, tas jau nebūtu mainījies. Nebūtu ietverti šie mehānismi par to, kā tiek tiesnešu algas, kā tiek saglabāta šī patiesā vai reālā vērtība – tiesneša alga, jo padomes... padomei izskatīšanai nebija šie mehānismi iesniegti un parādīti, kurā likuma pantā tas ir ietvers un kādā kārtībā notiks. Tāpat nebija izņemti uz to momentu ārā, mēneša laikā droši vien nebūtu izņemts ārā, normas attiecībā par prēmijām un piemaksām, kur uzskatīja, ka nav iespējams šādā veidā regulēt jautājumus. Tāpat, es domāju, nekas nebūtu mainījies attiecībā par piesaisti vai tiešo sazobi šai 12. mēnešalgu kategorijai, jo tas, uz ko norādīja Tieslietu padomes locekļi, bija tas, ka šajā algas noteikšanā valsts pārvaldē liela kompetence tomēr ir Ministru kabinetam. Un to pēc tam Saeimas Juridiskās komisijas sēdē arī ir konstatējuši, ka nepieciešams šos jautājumus regulēt nevis tikai likumā, bet arī Ministru kabineta noteikumos. Šādā aspektā es domāju, ka nebūtu mainījusies. Es pieļauju, ka mēs būtu labāk sagatavojušies un labāk sagatavojuši šo dokumentu.

U. Ķinis: Sakiet, vai tādā gadījumā var pilnībā uzskatīt, ka Saeima nav ņēmusi vērā jūsu izteikto viedokli?

I. Jaunzeme: Tieslietu padome to nav vērtējusi, šo Saeimas dokumentu. Jo uz to brīdi neparedzēja tādu mehānismu, ka Tieslietu padomei pēc tam būtu jāvērtē, jāvērtē Saeimas viedoklis. Mehānisms bija cits gadījumā, ja Saeima neņem vērā Tieslietu padomes viedokli, viņas rīcībā jābūt dokumentiem un argumentiem, ko pēc tam vērtē Satversmes tiesa, jo šāda nepieciešamība būs.

U. Ķinis: Jūs šeit minējāt arī kā vienu no principiem, kas jāievēro, ir, tās ir konsultācijas ar tiesu varu. Sakiet, kā jūs saprotiet šo jēdzienu – konsultācijas ar tiesu varu. Vai tas ir risināts kaut kur starptautiskos dokumentos, vai kādā veidā, kādā formā viņam ir jāizpaužas? Vai to veic viena organizācija, vai to veic... Pie katra tiesneša jāiet ir konsultēties? Kāds ir jūsu viedoklis kā, teiksim, Tieslietu padomes pārstāvim? Kas ir konsultācijas ar tiesu varu šajā gadījumā?

I. Jaunzeme: Jā, es saprotu jautājumu. Varbūt pienāks arī tāds mirklis, kad kāds no Tieslietu padomes locekļiem iniciēs šādu jautājumu izskatīt Tieslietu padomē, lai noteiktu šo procedūru. Patlaban šāda procedūra nav formulēta precīzi. Tas, kas izriet no patreizējās situācijas, prakses un izpratnes, ir tas, ka Tieslietu padome ir tā institūcija,

kas ir izveidota un kura uz to mirkli, kad pieņēma lēmumu, darbojās burtiski trīs mēnešus. Un, un, un daudzas lietas bija, respektīvi, daudzi jautājumi tika risināti darba gaitā, arī šīs konsultēšanās pienākums Tieslietu padomes izpratnē, protams, ir kad Tieslietu padome skata likumdevēja izstrādātos projektus un pauž savu attieksmi un viedokli. Protams, tas neizslēdz iespēju, ka dažādu likumprojektu izstrādē tiek pieaicināti tiesneši, lai paustu savu personīgo viedokli, lai likumdevējam un izpildvarai būtu iespēja noskaidrot šo tiesnešu viedokli konkrētā jautājumā kā speciālistu viedokli, bet es pieļauju, ka šie viedokļi var būt dažādi.

U. Ķinis: Kad es darbojos arī... strādāju arī rajona tiesā un darbojos arī tiesnešu biedrībā, tad es pietiekami labi atceros, ka tiesneši nemaz tik aktīvi nebija uz šādu konsultāciju, uz šādām, šādiem... viedokļu izteikšanu. Un, praktiski, labākajā gadījumā kaut kur 20, 30 procenti no tiesnešu kopskaita to izteica. Un tas, apmēram, ir tas pats līmenis, kas ir lielākā daļā pasaules valstīs, izņemot varbūt demokrātiskās sabiedrības, teiksim, ar ... tādas Rietumeiropas valstis. Un to, kādā veidā jūs uzskatāt, kādā veidā tad vajadzīgas tās konsultācijas? Ja, piemēram, atbild viena tiesa, cita tiesa vispār neņem par vajadzīgu atbildēt, nākošā tiesa varbūt tur vienkārši atsūta: mēs izskatījām, paldies par informāciju. Vai tā ir konsultācija, vai tā nav konsultācija?

I. Jaunzeme: Es uzskatu, ka tā ir tiesas, tiesas... tiesnešu viedokļu izzināšana kā tiesnešu, kas pārstāv sevi, viedokļa izzināšana. Tādu viedokli, ka būtu formulēts jau kā tiesu varas viedoklis, pēc patlaban izveidotās šīs sistēmas ar Tieslietu padomes izveidi, es domāju, var paust Tieslietu padome. Un Tieslietu padome var deleģēt darbam dažādās darba grupās jau ar tādu kā deleģējumu, kad šis deleģētais tiesnesis, kurš darbosies, piemēram, kādā darba grupā par jaunas tiesnešu atalgojuma sistēmas izstrādi, viņš darbosies kā Tieslietu padomes pārstāvis. Bet tas, ka tiek pieaicināti dažādās darba grupās... arī šodien ministrijā, kas strādā, – Civilprocesa darba grupa, Kriminālprocesa darba grupa – arī tur darbojas tiesneši, bet viņi darbojas kā speciālisti, viņi dod šos te padomus un izsaka savu viedokli kā tiesneši, profesionālu viedokli.

U. Ķinis: Piemēram, 15. novembrī, šeit lietas materiālos ir Andžānes vēstule, kas ir Latvijas Tiesnešu biedrības prezidente, par tiesnešu atalgojumu, tātad. Vai viņa ir tiesīga paust, Tiesnešu biedrības vārdā paust viedokli? Vai viņai nav tiesīga paust viedokli? Kāds ir jūsu viedoklis? Vai tā būtu uzskatāma par konsultāciju?

I. Jaunzeme: Jā, īstenībā arī, arī, protams, šīm te tiesnešu biedrībām – Administratīvo tiesnešu biedrībai un Tiesnešu biedrībai, protams, šīs biedrības veido tiesneši, viņi formulē savus viedokļus, arī viņi pauž šo tiesu varas viedokli. Bet, kā jau es teicu, šāda, šāda procedūra precīzi nav izstrādāta. Varbūt pēc šī jautājuma izskatīšanas šis jautājums varētu aktivizēties. Tieslietu padomē ir nobriedusi nepieciešamība likumdevējam, izpildvarai, tiesu varai vienoties par šīm procedūrām un

pilnvarām, kādās pārstāv katrs... katra no šīm institūcijām tiesu varas viedokli dažādos forumos.

G. Kūtris: Pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu kādi jautājumi? Paldies, nav. Saeimas pārstāvim būs kādi jautājumi? Lūdzu!

J. Pleps: Jā, man būs vairāki jautājumi, es atvainojos, ka tik daudz. Man kādi desmit būs apmēram. Varbūt, lai vēlreiz, lai saliktu tos punktus uz „i”, kas parādījās, jums atbildot uz godātās tiesas jautājumiem. Cik varēja noprast, jūs, atbildot uz tiesneša Ķīņa jautājumiem, jūs teicāt, ka, ja būtu vairāk laika, saturiski tur maz kas mainītos, Tieslietu padomes lēmumā?

I. Jaunzeme: Attiecībā uz tiem principiem, par ko ir norādīts arī šajā Tieslietu padomes lēmumā, es pieļauju, ka daudz nemainītos, ja nebūtu mainīti šie projekti.

J. Pleps: Labi, paldies. Nākamais jautājums. Jūs atzināt, ka procedūra jums nebija skaidra, kad jūs apspriedāt šo, šos likumprojektus Tieslietu padomē?

I. Jaunzeme: Procedūra kādā ziņā? Procedūra kāds, kāds būtu nepieciešams šis...

J. Pleps: Kāda ir komunikācija starp tiesu varu un likumdevēju varu, Tieslietu padomē jums kā Tieslietu padomes locekli nebija skaidra, un jūs uzskatāt, kas to nepieciešams noregulēt?

I. Jaunzeme: Izveidojot Tieslietu padomi, likumdevējs nav noteicis kādas citas konsultēšanās procedūras kā tikai to, ka Tieslietu padomei jāpauž savs viedoklis. Tieslietu padome šādā aspektā arī to pauda.

J. Pleps: Labi, paldies, jums! Vai jūs Tieslietu padomē apspriedāt 2010. gada 19. oktobra vienošanos Saeimas... To 9. Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijā, kur bija klāt tiesu varas pārstāvji, izpildvara un likumdevējs un kur tika panākta vienošanās par konsultāciju procedūru, kāda viņa notiks atbilstoši nevis likumdevēja noteiktajam, bet Satversmes tiesas spriedumiem.

I. Jaunzeme: Jūs domājat šo....

J. Pleps: 2010. gada 19. oktobra 9. Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas sēdi.

I. Jaunzeme: Tātad, kur tika panākta vienošanās par to, ka šo viedokli paudīs Tieslietu padome? To jūs domājat?

J. Pleps: Jā, un tika panākta vienošanās, kāda būs šī procedūra. Jūs neapspriedāt to Tieslietu padomē?

I. Jaunzeme: Atsevišķi mēs, protams, neapspriedām šo Saeimas protokolu un, un, un atsevišķi šo jautājumu neapskatīja, bet katrā ziņā bija skaidrs tas, kad, ka Tieslietu padome pauž šo viedokli un, un, un viņš tiek ietverts lēmumā.

J. Pleps: Labi, paldies! Sakiet, mums šeit parādās domstarpības par to Tieslietu padomes lēmumu, es varbūt nejautāšu, teiksim, vai viņš bija... es saprotu, ka tika rakstīts no baltas lapas, sekretārs sēdēja pie datora, un jūs formulējāt lēmuma punktus?

I. Jaunzeme: Principā, jā.

J. Pleps: Sakiet, vai jūs varētu pateikt, teiksim, piemēram, kurš Tieslietu padomes loceklis... Es saprotu, ir pagājis ļoti daudz laika, bet, piemēram, ierosināja formulēt, teiksim, to 2. punktu, ka nav ņemts vērā Satversmes tiesas sprieduma 11.5. punkts?

I. Jaunzeme: Nu, tādā gadījumā būtu jābūt ļoti sīkam protokolam, lai to varētu šodien pateikt. Kā pats jūs redzat, tāda protokola nav.

J. Pleps: Sakiet, vai Tieslietu padomes sēdes tika audioierakstītas?

I. Jaunzeme: Nē, šīs sēdes netika ierakstītas, un plus pie visa es gribētu piebilst to, ka vienā no pirmajām padomes sēdēm runāja par to, ka šī Tieslietu padome tika izveidota bez materiāltehniskā nodrošinājuma, un īstenībā ilgu laiku Tieslietu padomei vispār nebija štata darbinieka, kas varētu nodarboties ar šīs padomes lietvedību.

J. Pleps: Kā jūs vērtējat, ka atšķiras jūsu kā Tieslietu padomes locekles viedoklis no Čepānes kundzes kā Tieslietu padomes locekles viedoklis par lēmuma Nr. 18 sagatavošanu? Tās bija divas dažādas sēdes varbūt, kur vienā Čepānes kundze nepiedalījās? Jo mēs sapratām no Čepānes kundzes, kas ir fiksēts audioierakstā, ka bija redzams projekts, lēmuma... uz, uz... prezentācijā uz, uz plē... uz, uz dēļa, un Tieslietu padomes locekļi apsprieda esošu projektu, to precizējot.

I. Jaunzeme: Es jau uz šo jautājumu, man liekas, atbildēju, runājot par to, ka, manā iespaidā, tas radās tā, kad šīs sēdes sekretāre fiksēja šos argumentus, un, jā, viņi bija uzrakstīti sēdes laikā...

J. Pleps: Labi.

I. Jaunzeme: ... bet šeit arī citi padomes locekļi..

G. Kūtris: Es vienu precizējošo jautājumu ... [*runā vienlaikus*]

I. Jaunzeme: ... šeit arī citi padomes locekļi ir...

G. Kūtris: ... varbūt, lai rastos... Lai arī Saeimas pārstāvim rastos skaidrība. Sakiet, lūdzu, Tieslietu padomes sēdēs, kad tiek piedāvāts kaut kāds lēmumprojekts, arī šīs nedēļas Tieslietu padomes sēdē, vai ir formulēts pilns lēmums? Vai ir formulēts – atzīt, neatzīt, atbalstīt, neatbalstīt?

I. Jaunzeme: Tieslietu padomes lēmumi šajā laikā ir bijuši dažādi un dažādās situācijās bijuši sagatavoti dažādi šie lēmumi, ko apspriest. Konkrētajā gadījumā, kā jau es teicu, nebija sagatavots. Tāpēc arī, manā izpratnē, mani var oponenti citi Tieslietu padomes locekļi, kas arī šīs lietas dalībnieki, šajā sēdē piedalās, kā šis lēmums tika

formulēts. Manā izpratnē to, to darīja tiesas sekretāre, piefiksējot tās idejas, ja, un tos izteikumus, kādi izskanēja Tieslietu padomes laikā.

G. Kūtris: Paldies!

J. Pleps: Jā, ja drīkst mazliet tālāk turpināt, savādākā veidā. Es noprotu, ņemot vērā, ka Tieslietu padome ir jūs šeit pilnvarojusi, jūs vedāt sarunas ar likumdevēju pēc Tieslietu padomes lēmuma pieņemšanas, nu, paudāt Tieslietu padomes viedokli komisijās, aizstāvējāt?

I. Jaunzeme: Nē, to es nedarīju. Tāpēc, ka es šo pilnvarojumu saņēmu tikai... Godīgi, tad man būtu jāpaskatās... Katrā ziņā tas bija pēc tam, vēlā ...

J. Pleps: Es saprotu, tad vēlāk?

I. Jaunzeme: Vēlāk jā.

J. Pleps: Sakiet, kuri Tieslietu padomes locekļi, nu, tā kā reprezentēja šo te viedokli?

I. Jaunzeme: No sēžu protokoliem es varu secināt, ka to darīja Bičkoviča kungs, Freimanis kundze.

J. Pleps: Labi. Sakiet, jūs minējāt, ka jūs nevērtējāt Tieslietu padom... Saeimas komisijas viedokli par Tieslietu padomes lēmumu?

I. Jaunzeme: Jā.

J. Pleps: Sakiet, ja drīkst jautājumu. Man, man plašsaziņas līdzekļos esošās ziņas liecina, ka šāds izvērtējums notika, jo Tieslietu padomes priekšsēdētājs ir paziņojis žurnālistiem, ka tiesnešu vienīgie argumenti ir juridiski argumenti, un pretējā pusē vairāk valdot emocijas, citējot tuvu relīzes tekstam. Tas nozīmē, ka kāda vērtēšana notika.

I. Jaunzeme: Es pieļauju, ka viņš varbūt vērtēja šo, šo padomes sēdi, kurā tiešām bija emocionāli...

J. Pleps: Drīkst, drīkst...

I. Jaunzeme: ... izteikumi adresēti...

J. Pleps: ... jautāt. Jūs esat redzējusi šo materiālu, kurā ir Tieslietu ministrijas...

I. Jaunzeme: Jā, es esmu redzējusi.

J. Pleps: Kā jūs viņu vērtējat, vai tās ir tukšas emocijas, kurā nav juridisku argumentu, kā minēja Tieslietu padomes priekšsēdētāja kungs?

I. Jaunzeme: Es to vērtēju tā, ka šajā dokumentā tomēr nav, nav ietvertas atbildes uz visiem padomes lēmumā uzstādītajiem jautājumiem, un pats likumdevējs ir šajā tabulā konstatējis, ka vairāki jautājumi ir jārisina gan likuma kārtībā, gan arī, nu, praktiski likuma kārtībā, kā jau es teicu, tas attiecās uz to, ka ir atlīdzības likums

jāpapildina ar citiem pielikumiem, lai no izpildvaras kompetences izņemtu šos jautājumus, kas saistās ar atalgojuma noteikšanu, kā arī ar šī prēmijām un piemaksām.

J. Pleps: Vai tas tika izdarīts uz otro lasījumu? Apspiežot likumprojektu?

I. Jaunzeme: Nē.

J. Pleps: Netika, netika noņemta izpildvaras ietekme uz atlīdzību? Formulējot pielikumus, ar Finanšu ministrijas parlamentārā sekretāra priekšlikumiem?

I. Jaunzeme: Es runāju par visu komplektu šo.

J. Pleps: Labi, labi. Nē, nu, par komplektu arī var runāt.

I. Jaunzeme: Jā.

J. Pleps: Jūs teicāt, ka Tieslietu padome būtu gatava debatēt par pārejas periodu, par to „šķēru sagriešanu”. Kā jūs iedomājaties šo debatēšanu ar likumdevēju? Procesuāli.

I. Jaunzeme: Varbūt tas varētu būt līdzīgi tā, kā likumdevējs ir risinājis jautājumu attiecībā par atalgojuma noteikšanu Latvijas Bankai, ka tomēr deva pietiekami ilgu laiku, šo sešu mēnešu termiņu, ja, lai šo jautājumu varētu rūpīgi izpētīt, un uzdeva attiecīgi šos likuma grozījumus iesniegt. Ja būtu dota tik... ja būtu dots tik ilgs termiņš, un likumdevējs būtu šo jauno sistēmu veidojis ilgākā laika termiņā, nevis pāris nedēļu laikā, es...

J. Pleps: Ja drīkstu jūs pārtraukt, jautājums: tātad jūs akceptējat, ka bija, ka varēja veidot jaunu sistēmu?

I. Jaunzeme: Bet es jau to teicu arī... cik es spēju pateikt. Mēs tikai...

J. Pleps: Paldies, vienkārši protokolam... [runā vienlaikus]

I. Jaunzeme: Mēs tikai apstrīdējām to, ka jaunu sistēmu veidojot, netika ievēroti visi šie principi, kuri bija jāievēro, kas izriet no Satversmes 1. un 83. panta.

J. Pleps: Jā, bet es sapratu, jūs bijāt gatavi runāt arī par substanci. Kādā veidā, nu... Jūs minējāt, ka varēja runāt par pārejas periodu vēl vienu, varēja runāt par saspišanu to, to atlīdzības. Kā jūs procesuāli, nu, tas, ko priekšsēdētāja kungs minēja, vai tā nebūtu „tirgošanās” par algām?

I. Jaunzeme: Tas, protams, jautājums, ko mēs saprotam ar konsultāciju. Ja mēs ar konsultāciju tikai saprotam: iesniedz projektu, pēc tam pasaka – nē vai jā. Un pēc tam tālāk nenotiek nekādas sarunas, tad, protams, arī šādā izpratnē, kā jūs jautājat, tālākas konsultācijas nav iespējamās. Mēs ar konsultācijām tomēr saprotam procesu, kur var pastāvēt dažādi viedokļi, kuri tiek precizēti. Un, un, un, ja ir iespējama tāda situācija, ka, pakāpeniski uzlabojot projektu, notiek sarunas arī par uzlabotiem procesiem, un, un tas nav vienreizējs pasākums, tad es uzskatu, ka varēja par to diskutēt.

J. Pleps: Jā, paldies! Tā, vēl, vēl, vēl daži, daži mazi jautājumi, ja drīkst. Tā, cik es noprotu, Tieslietu padomē Ģenerālprokurors lūdza nodalīt prokuroru atlīdzības jautājumu no tiesu varas jaut...

I. Jaunzeme: Tas ir fiksēts protokolā.

J. Pleps: Jā, jūs apstipriniet to, jā. Vēl viens jautājums. Es saprotu, ka jūs minējāt to, to bijušo likumā „Par tiesu varu” atlīdzības sistēmu, un jūs teicāt, ka tā ir laba, negrozāma vai tā...

I. Jaunzeme: To saka Satversmes ... spriedumā.

J. Pleps: Vai tā ir Satversmes kodolā?

I. Jaunzeme: Kā lūdzu?

J. Pleps: Vai šī sistēma ir Satversmes kodolā? Vai likumdevējs viņu nevar grozīt?

I. Jaunzeme: Es varbūt nevarēju pabeigt līdz beigām izteikt savu viedokli, bet katrā ziņā tas, ko es gribēju pateikt un paspēju pateikt, bija tas, ka Tieslietu padome neapšaubīja likumdevēja tiesības veidot jaunu sistēmu, iekļaut Vienotās atlīdzības likumā. Tas, ko Tieslietu padome apšaubīja, bija tas, kad nav šis regulējums attiecībā uz vairākiem jautājumiem, un tas nonāk pretrunā ar Satversmes ties... ar Satversmes noteiktajiem principiem par tiesnešu neatkarību un tiesu... var... varas dalīšanu.

J. Pleps: Es atkāpšos mazliet tālāk, tas... Tieslietu padomes 2011. gada 2. maija vēstule, kur jūs vērsāt Saeimas uzmanību par vairākām problēmām.

I. Jaunzeme: Jā.

J. Pleps: Vai jūs likumdevēja rīcība, kas sekoja tam, pilnībā apmierina kā Tieslietu padomes pilnvaroto pārstāvi šodienas forumā?

I. Jaunzeme: Es varētu teikt, ka šī... ka padomes vēstulē tika vērsta uzmanība un tika lūgts rast risinājumu, nevis izslēgt šīs normas, kuras bija pretrunā...

J. Pleps: Bet, sakiet, bet kā var rast risinājumu... [runā vienlaikus]

I. Jaunzeme: Es pabeigšu, es pabeigšu, ja! Bet, protams, ka pareizā secība būtu tāda: tad, kad likumdevējs bija šīs te normas... Respektīvi, sagatavojis likumprojektu, ka tas būtu iesniedzis Tieslietu padomei izvērtēšanai. Varbūt Tieslietu padomei būtu kaut kas sakāms par to, ka tagad ir sazobe vai šī tiešā sasaiste ar valsts pārvaldes algu. Un, ņemot vērā to, ka tiesnešu atalgojumā tāpat ietilpst prēmijas un piemaksas, kas šobrīd valsts pārvaldē netiek maksātas, bet kuras perspektīvā varētu tikt maksātas. Un, ņemot vērā, to, ka Satver... ka Saeimas komisijas sēdēs arī Juridiskā biroja pārstāvji paši konstatēja to, ka principā prēmiju un... prēmiju budžetam jābūt iekļūtam perspektīvā tiesnešu atalgo... algā, varbūt arī Tieslietu padomē šis būtu vērtējams jautājums, vai, vienkārši izsvītrotot šīs piemaksas un prēmijas un, un, un ko līdz tam paredzēja noteikt

atsevišķi, un tās nebija noteiktas ar likumu, ja. Ka Tieslietu padome tomēr būtu vērtējusi, vai šāda mehāniska izsvīturošana tomēr nodrošina šo līdzvērtību valsts pārvaldes atalgojumam un tiesnešu atalgojumam.

J. Pleps: Jā, sakiēt vēl divi jautājumi. Viens jautājums... Jūs runas laikā atsaucāties gan uz Saeimas komisijas materiāliem, gan uz ministrijas un Saeimas viedokļiem... nu, es saprotu, jūs esat veikusi tādu nopietnu izpētes darbu. Kā jūs nokļūvat pie šiem materiāliem?

I. Jaunzeme: Es, lūdzu Tieslietu padomē man iesniegt tos materiālus, kas bija viņu rīcībā, es kontaktējos gan ar mūs... ar tiesnešu pārstāvi, gan arī ar Bičkoviča kungu un Freimanis kundzi, un šos materiālus...

J. Pleps: Skaidrs, paldies jums, tas tiešām ir nozīmīgi, jā. Un vēl viens jautājums. Es, tāpat nesaprotu, kad mēs runājam par to 2011. gada 2. maija to situāciju, tad jums tā konsultēšanās procedūra paliek skaidrāka. Ka vajadzēja sūtīt likumprojektu, tad jūs tur formulētu...

I. Jaunzeme: Es domāju, ka – jā. Ka mums visiem šī procedūra paliek skaidrāka, jo, kā jau es teicu, tas vien, ka Tieslietu padome ir izveidota un viņa sāka darbu 2010. gada septembrī, principā, kad viņa tika ievēlēta. Viņa sāka darbu tukšā vietā un tāpat kā Saeimai, kura varbūt atzināt savā runā, kura sākotnēji tika fundamentāli nesaprata tiesu neatkarības principu, es pieļauju, ka arī Tieslietu padomē šī prakse uzkrājas pakāpeniski un varbūt arī gan likumdevēji, gan, kā jau es teicu, izpildvarai un tiesu varai ir jānonāk līdz vienotam secinājumam par to, kā notiek konsultācijas.

J. Pleps: Jā, bet es...

I. Jaunzeme:.. jo tad arī, es pieļauju, ka likumdevējs būtu Tieslietu padomei iesniedzis šo likuma grozījumu, kad grozīja Atlīdzības likuma 3. panta septīto daļu, kas principā izslēdza šo otro teikumu par to, kāds ir likumdevēja pienākums pārskatīt algas tad, kad mainās ekonomiskā situācija un tad, kad iestājas šie apstākļi kad, kas būtu par pamatu algu pārskatīšanai.

J. Pleps: Tātad es varu saprast no, no, no jūsu komentāra, ka tajā, tajā apstrīdēto normu pieņemšanas procedūrā Juridiskā komisija konsultējās, nemaz tik slikti? Tā konsultēšanās bija, teiksim, pilnīgāka un jūsu viedokli plašāk atspoguļojošāka?

I. Jaunzeme: Kā jūs to domājat?

J. Pleps: Nu, teiksim, nosūtīja likumprojektu, apsprieda Tieslietu padomes lēmumu...

I. Jaunzeme: Nosūtīja, nosūtīja mums tikai... Kā jau mēs šeit sākumā konstatējam, 25. novembrī nosūtīja pašu likumprojektu paketi, kas saistījās ar Vienoto

atlīdzības likumu. Tas, kas saistījās tālāk ar grozījumiem Atlīdzības likumā, kur grozījumi 3. pantā...

J. Pleps: Nē, nē... [runā vienlaikus]

I. Jaunzeme: Nē, nē... es tomēr pabeigšu! 3. panta septīto daļu, to Tieslietu padomei neiesniedza izskatīšanai.

J. Pleps: Tieslietu padome pati formulēja viedokli. Bet man jautājums ir par to pirmo konsultēšanās procedūru. Tad uz kopum...

I. Jaunzeme: Tieslietu padome neformulēja viedokli šajā jautājumā...

J. Pleps: Uz kopējas norises fona šī konsultācija bija, jūsuprāt, veiksmīga, neveiksmīga? Kur bija trūkumi?

I. Jaunzeme: Es jau sākumā teicu, ka tur vislielākais trūkums bija laika trūkums. Laika trūkums...

J. Pleps: Tas saturiski ā... bija labi?

I. Jaunzeme: Laika trūkums bija gan Tieslietu padomei, gan ministrijai, gan Saeimai, jo es domāju, ka tik īsā laikā nevar veikt kvalitatīvas konsultācijas. Un nevar apzināt un izteikt visus viedokļus un iekļaut viņus ļoti pamatotos un sīkos lēmumos, kuri iepriekš netiek gatavoti. Ja būtu bijis...

J. Pleps: Ko jūs saprotat ar kvalitatīvām konsultācijām?

I. Jaunzeme: Kvalitatīvas konsultācijas būtu tādas, kurās...

J. Pleps: Saprātīgos termiņos?

I. Jaunzeme: Saprātīgos termiņos ar pieejamu dokumentu klāstu, kas pamato šādu izvēli, kas, kas šādā gadījumā, ko jūs paši esat saukuši par algu reformu, kas pirmām kārtām konceptuāli risina šo jautājumu un...

J. Pleps: Labi, paldies vairāk jautājumu nav, mēs dzirdējām.

G. Kūtris: Tiesnešiem jautājumu nav. Paldies Jaunzemes kundzei!

I. Jaunzeme: Paldies!

G. Kūtris: Saeimas pārstāvim divi mazi, mazi jautājumi.

J. Pleps: Jā, lūdzu.

G. Kūtris: Saistībā ar jūsu uzdotajiem jautājumiem, kamēr neaizmirstam. Jūsu jautājums Jaunzemes kundzei radīja man šaubas, vai Saeimas komisijai ir kādi slepeni protokoli, kas publiski nav redzami Saeimas mājas lapā? Ka jūs jautājat, kur viņi ir bijuši.

J. Pleps: Saeimas komisiju protokoli mājas lapā nav pieejami. Saeimas komisiju protokoli ir pieejami komisijas arhīvā vai lietas materiālos.

G. Kūtris: Tie nav lasāmi?

J. Pleps: Nu, protams, var uzrakstīt... likumā, Iesniegumu likumā noteikto kārtību un lūgt iepazīties ar šiem materiāliem, bet diemžēl mēs joprojām vēl nenodrošinām to, ka komisiju protokoli ir pieejami tiešsaistes režīmā, diemžēl tā ir.

G. Kūtris: Skaidrs. Un otrs jautājums ir saistībā ar to savlaicīgo laiku izstrādei. Sakiet, lūdzu, šiem likumprojektiem, šiem grozījumiem bija izdarīta, tā kā bija algu reforma, tiesnešiem bija neatkarīgo ekspertu piesaistīšanai, tā kā agrākajām tiesnešu algu reformām?

J. Pleps: Grūti komentēt, kas...

G. Kūtris: Nu, mums tiesas sēde vēl priekšā būs.

J. Pleps: Ā... Nē, es varētu mēģināt atbildēt, jo šī, šī vispār kopumā reforma, šī diskusija sākās jau 2009. gadā kā mēs dzirdējām, kad bija pirmais projekts...

G. Kūtris: Okei, tā tad jautājums būs par neatkarīgiem ekspertiem.

J. Pleps: Labi, jā.

G. Kūtris: Paldies! Tiesa pasludina pārtraukumu uz 15 minūtēm.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

P ā r t r a u k u m s

G. Kūtris: Turpinām tiesas sēdi. Un, ievērojot mūsu vienošanos par pieaicināto personu uzklaušāšanu, nākamais ir Tieslietu ministrijas pārstāvis. Lūdzu, dokumenti jāuzrāda, Lazdovska kungs, tiesas sēžu sekretāram.

Un, cik es saprotu, Tieslietu ministrija, laikam ir arī šo likumprojektu izstrādātāja pamatā. Un, lūdzu, ministrijas viedokli, kas tad galu galā ar šīm visām apstrīdētajām normām tika domāts un kas ir iznācis. Lūdzu!

M. Lazdovskis: Godātā tiesa, Tieslietu ministrija pievienojas Saeimas atbildes rakstā minētajam un arī tam, ko teica Saeimas pārstāvis. Līdz ar to es neatkārtošu visu to, lai taupītu tiesas...

G. Kūtris: ... [nerunā mikrofonā]

M. Lazdovskis: Viss tas, kas ir lietas materiālos. Līdz ar to es izstāstīšu, kā Tieslietu ministrijā tapa šie likumprojekti. Un, proti, Tieslietu ministrijā darbs pie šiem likumprojektiem un debates par šo jautājumu sākās jau 2010. gada pavasarī. Pēc pirmā Satversmes tiesas sprieduma, kas bija 18. janvārī.

Strādājot pie šiem jautājumiem, Tieslietu ministrija apkopoja visu informāciju, kas mums ir pieejama. Tāpat paralēli Tieslietu ministrija, izmantojot Eiropas Savienības tiesu informācijas un efektivitātes komitejas ziņojumu, analizēja un pieprasīja

informāciju par tiesnešu atalgojumu un to noteikšanas principiem citās valstīs, izmantojot tiesiskās sadarbības tīkla sniegtās iespējas, kādas ir Tieslietu ministrijai.

Paralēli tam mēs ļoti detalizēti analizējām 2002. gada koncepciju un 2003. gada likumu „Par tiesu varu”, jo Tieslietu ministrijā nav vairs... palikuši darbinieki ar institucionālo atmiņu, kas atceras, kā šie likumprojekti tapa, līdz ar to mēs ļoti uzmanīgi analizējām šo likumprojektu un koncepcijas anotācijas, un, faktiski, tas, ko mēs redzam – 2002. gada koncepcija ir izstrādāta, balstoties uz principa, kad augstākās tiesas priekšsēdētāja amatalgai ir jābūt pielīdzinātai augstākā līmeņa ierēdņu atalgojumam, kas 2002. gadā bija 1000 lati. Vidējais atalgojums 2002. gadā – 160 lati. Izdalot šos divus ciparus, tika iegūts koeficients 4,5. Līdz ar to visa koncepcija, kas bija, ja nemaldos, uz četrām lapaspusēm, tiesneša atalgojumam veltīts ne vairāk par divām trešdaļām no lapaspuses, bija balstīta uz šo principu, nebija ne alternatīvu izvērtējumu nekā cita.

Tas, ko mēs redzam, ka kopš 2003. gada: vidējā darba samaksa valstī ir augusi aptuveni par trīs reizēm, kamēr tiesneš... kamēr augstāko valsts amatpersonu atalgojums ir audzis mazākā apmērā. Līdz ar to koncepcijas ieviešana, saglabājot to garu un domu, kāda bija koncepcijā savulaik – 2002. gadā – faktiski nebija iespējama. un to jau apliecina vairākkārt grozītais likums „Par tiesu varu”, proti, koncepcijas rezultāti un tas... tie principi, uz kādiem atalgojums bija jānosaka, tā arī nekad nav stājušies spēkā.

Protams, paralēli Tieslietu ministrija izstrādāja arī dažādus variantus par to, kādi varētu būt tālākie rīcības modeļi. Un aprēķināja šiem risinājumiem papildus nepieciešamo finansējumu. Jāatzīst, ka 2010. gadā tā nu bija sanācis, ka bija arī parlamenta vēlēšanas, līdz ar to likumprojekta pieņemšana varēja notikt tikai periodā starp oktobra vidu un janvāri. Vēl 5. oktobrī Tieslietu ministrija tika uzaicināta uz Saeimas apakškomisiju, lai apspriestu iespējamus variantus, kur mēs... prezentēju tos potenciālos risinājumus, kādus mēs saskatām, un tos virzienus, kādos likumdevējs varētu domāt.

Attiecīgi pēc apakškomisijas lūguma mēs šos variantus nosūtījām tiesu varas pārstāvjiem. Un 11. oktobrī Tieslietu ministrijā notika diskusija ar tiesu pārstāvjiem par šiem jautājumiem, un sanāksmes laikā, uzklusot Satversmes tiesas pārstāvjus, Jurcēnas kundzes viedokli, klātesošie tiesu varas pārstāvji uzsvēra, ka nepiedalīsies diskusijā par tiesnešu atalgojumu līdz brīdim, kamēr likumdevējs nebūs izstrādājis vienu konkrētu piedāvājumu, ko tad caur... ko likumdevējs tad iesniegtu apspriešanai Tieslietu padomei. Un Tieslietu ministrijas izstrādātie varianti pēc būtības apspriesti netika, jo tiesu varas pārstāvji atteicās to darīt, uzskatot to par tirgošanos par savu atalgojumu.

19. oktobrī Juridiskās komisijas sēdē deputāti tika informēti par sanāksmes rezultātiem, kad arī tika panākta, mūsaprāt, tika panākta vienošanās par procedūru, kādā tālāk virzīt šos jautājumus. 28. oktobrī Tieslietu ministrija saņēma Ministru prezidenta uzdevumu izvērtēt atalgojuma sistēmu, tās samērīgumu un aicināt iekļaut tiesnešu

atalgojumu vienotajā atalgojuma sistēmā, kam sekoja arī uzdevums izstrādāt attiecīgus likumdev... likuma grozījumus. Ņemot vērā visu iepriekšminēto debašu rezultātu, Tieslietu ministrija izstrādāja grozījumus, paredzot tiesnešu atalgojumu noteikšanu Vienotajā atlīdzības likumā.

Izstrādājot šos likumprojektus, īpaši tika ņemti vērā un vērtēti sekojoši jautājumi: jau vairakkārt pieminētais Venēcijas komisijas atzinums; papildus tātad 2002. gada koncepcija un tajā ietvertie principi; Satversmes tiesas sprieduma atziņas, jo īpaši, ka, lai noteiktu, vai tiesnešu atalgojums ir uzskatāms par pienācīgu, tas izvērtējams saistībā ar atalgojuma līmeni, tendencēm valsts sektorā, un jānodrošina saprātīgs un samērīgs atalgojums tiesnešiem un juridiskajās profesijās publiskajā pārvaldes jomā strādājošajiem; citu valstu pieredzi un to izveidoto sistēmu; kā arī iekļaujot... domājot par iekļaušanu vienotajā atalgojuma sistēmā, arī prasības, kādas ir izvirzītas tiesneša amatam un to samērojamība ar valsts pārvaldē strādājošo prasībām, un tādejādi nonākot līdz šai 12 mēnešalgu grupai un 6 kvalifikācijas pakāpei.

Papildus, lai pārliecinātos, ka tas rezultāts ir samērojams arī ar citās valstīs esošo tiesnešu atlīdzības sistēmu, jo nepietiek tikai ar to, kad mēs konstatējam, kad tas ir samērojams ar Latvijas amatpersonu, valsts pārvaldē strādājošo atlīdzību. Mēs gribējām būt pārliecināti arī, ka šis atalgojums absolūtos skaitļos nav diskriminējošs un ir salīdzināms arī ar citās salīdzinošās valstīs esošo tiesnešu atalgojumu. Tas, ko mēs redzam, kad, apkopojot 2008. gada *CEPEJ* pētījumu, kas ir 2010. gada ziņojumā par Eiropas tiesu sistēmas efektivitāti un kvalitāti, attiecībā uz atalgojumu, mēs redzam, ka Latvijā noteiktais atalgojums būtu augstāks, kā tas ir Lietuvā, Rumānijā, Polijā, praktiski tāds pats kā Ungārijā, nedaudz mazāks kā Čehijā, mazāks kā Igaunijā, bet tur jāņem vērā ir tiesnešu kvalifikācijas klases un, un, un piemaksas par stāžu, kas Igaunijā ir ievērojami mazākas.

Ņemot vērā iepriekš minēto, atalgojuma reformas mērķis bija nodrošināt adekvātu un cienījamu tiesnešu atalgojumu, līdz ar to tiesu varas neatkarību. Īpaši es gribētu uzsvērt, ka, ieviešot šīs izmaiņas, tiesnešu atalgojums ir pieaudzis par 40 procentiem un šobrīd ir viens no augstākajiem valstī. Darbu sākot, tiesnesis saņem 1157 latus, vidējā alga rajona tiesās – 1369 lati, vidējā alga apgabaltiesās – 1784 lati, Augstākajā tiesā pat virs 2000 lati.

16. novembrī likumprojekti tika izskatīti Ministru kabineta sēdē, paredzot tos iekļaut budžeta paketē, jo, protams, šie jautājumi ir saistīti ar budžetu. Un mums ir jāatceras fons, kāds valdīja 2010. gadā, proti, joprojām bija aktuāla budžeta konsolidācija un izdevumu samazinājums un šie, šie... algu reforma un 40 procenti vidēji atalgojuma pieaugums prasīja papildus 8 miljonus latu no budžeta, kamēr, protams, valdībai bija jādebatē arī par jautājumiem attiecībā uz izdevumu samazināšanu, kas skāra arī tieslietu sekretāra... ā ...

Vēl pirms citu budžeta likumprojektu apskatīšanas parlamentā, Ministru kabinets nosūtīja šos jautājumus Juridiskajai komisijai, kas attiecīgi tālāk veica konsultēšanos ar Tieslietu padomi. Jāuzsver, kad jau tad paralēli notika konsultēšanās ar tiesu varu, pirms 16. novembra jautājuma izskatīšanas Ministru kabineta sēdē tiesnešu biedrība šo jautājumu bija apspriedusi savā 12. novembra sēdē, par tās rezultātiem informējot ministriju savā vēstulē, cita starpā norādot, ka tiesneši būtu salīdzināmi ar valsts amatpersonām, kas realizē likumdevēja un izpildvaras funkcijas.

Bez tam tieslietu ministrs, tiekoties ar tiesnešiem, šos jautājumus ir apspriedis, saņemot pretim izprotošu attieksmi un visumā tās – vismaz tā, kā ministrs man ir stāstījis – bija pozitīvas un izprotošas atsauksmes. Līdz ar to es gribētu pateikt, ka absolūti nepamatots, piemēram, pieteikuma 13. punktā norādītais, ka līdz 16. novembrim likumprojekts tiesnešiem nebija pieejams.

Satversmes tiesa savā 22. jūnija spriedumā ir norādījusi, ka par tiesneša amatam atbilstošu uzskatāma tāda darba samaksa, kas būtu pietiekami konkurētspējīga, lai piesaistītu tiesneša amatam spējīgus un kompetentus juristus. Ja pavērojām tendences, kā ir izmainījusies interese par tiesnešu darbu, tad konkurss uz vienu tiesu, tiesneša vietu ir palielinājies no 3 uz aptuveni 16 pretendentiem uz vienu vietu. Kamēr labprātīga aizplūšana no tieslietu sistēmas ir samazinājusies no pieciem atlūgumiem, kas nav saistīti ar vecuma, stāža iestāša... vecuma iestāšanos, līdz dieviem tiesnešiem 2011. gadā. Ņemot vērā visu iepriekš minēto un Saeimas pārstāvja minēto, uzskatām, ka atalgojums ir noteikts atbilstošs tiesneša amatam izvirzītajām prasībām un cieņai. Reformai bijis leģitīms mērķis un nopietns pamatojums. Paldies!

G. Kūtris: Paldies! Šodien jūs runājāt par to, ka Saeimai, protams, bija iespēja tikai rudenī ķerties pie likuma izstrādes, jo vēlēšanu gads. Sakiet, lūdzu, vai... cik es saprotu, tad Tieslietu ministrija tomēr sāka pēc janvāra sprieduma izstrādāt kaut kādus grozījumus likumā?

M. Lazdovskis: Pirmās debates par šo jautājumu bija, ja nemaldos, februāra... februāra vidū Juridiskās komisijas sēdē, kad Juridiskā komisija nolēma gaidīt divdesm..., gaidīt otru spriedumu, kas bija 22. jūnijā, un tad formulēt savu viedokli. Ja nemaldos, toreiz tās debates Juridiskajai komisijai bija tādas, ka iespējams, nākamais spriedums... nākamajā spriedumā būs vēl kādi citi aspekti, kas būtu jāņem vērā likumdevējam, tāpēc jauna regulējuma izstrāde līdz tam nebūtu pieļaujama, jo tā varētu būt pretrunā nākamajam Satversmes tiesas spriedumam. Bet, jā paralēli, paralēli Tieslietu ministrija veica darbu, apzinot dažādus potenciāli iespējamus variantus un iegūstot informāciju no citām, no citām Eiropas Savienības valstīm.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, tātad Tieslietu ministrijā bija jau izstrādāti, cik es saprotu, trīs varianti? Par algu reformu?

M. Lazdovskis: Tieslietu ministrijā bija izstrādāti... Teiksim tā: varianti noteikti par šo tēmu ir bijuši vairāk par trim, trīs varianti bija uzlikti uz papīra un apspriesti ar tiesnešiem, un šie trīs varianti bija tie, ko mēs likām priekšā apakškomisijas sēdē, ja nemaldos, 5. februārī... 5. oktobrī.

G. Kūtris: Vai jūs zināt argumentus, kāpēc šos trīs variantus norai... Vai kāds no šiem trim variantiem paredzēja Vienotās atlīdzības likumu? Tā, kā šobrīd tas ir regulēts?

M. Lazdovskis: Viens no, viens no variantiem paredzēja atalgojuma sistēmas reformu.

G. Kūtris: Nedaudz savādākā redakcijā, protams?

M. Lazdovskis: Jā, tur tas princips bija koeficientu mainīšana, tā nebija tajā brīdī vēl vienotā ... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, kāpēc neviens no šiem trim variantiem neaizgāja tālākā attīstībā? Bet ķērāties pie cita principa jeb shēmas izstrādāšanas?

M. Lazdovskis: Nu, tad mums ir jāatskatās atpakaļ uz sanākumi, ja nemaldos 11. oktobrī, kas notika Tieslietu ministrijā, kad Saeimas Juridiskā komisija lūdza man apspriest šos, šos variantus. Tiesu sistēmas pārstāvji iebilda pret šo variantu apspriešanu kā tādu. Lūdza izstrādāt vienu konkrētu variantu, pieņemt to Ministru kabinetam, iesniegt Saeimā un Saeima tad arī veiktu attiecīgās konsultēšanās procedūras.

G. Kūtris: Un kuru no šiem trim variantiem tad jūs pēc tam izstrādājāt un piedāvājāt tiesnešiem?

M. Lazdovskis: Faktiski tas bija modificēts trešais variants.

G. Kūtris: Nākamais jautājums, jūs arī teicāt, ka, izmantojāt tiesiskās sadarbības tīklu, lai iegūtu papildus informāciju un noskaidrotu citu viedokli. Vai jūs varētu pateikt, kuru valstu viedokli jūs mēģinājāt noskaidrot, izmantojot tiesiskās sadarbības tīklu?

M. Lazdovskis: Mēs mēģinājām noskaidrot visu valstu viedokli, jo tiklīdz šo jautājumu ieliek tiesiskās sadarbības tīklā, tā tas ir pieejams visās valstīs... visām valstīm. Mums atbildes sniedza Lietuva, Igaunija, Slovēnija, Vācija.

G. Kūtris: Tālāk anotācijā jūs atsaucāties tikai, laikam, uz Igauniju un Lietuvu, ja?

M. Lazdovskis: Igaunija un Lietuva tradicionāli Latvijas likumdošanas procesā, mēs atspoguļojam anotācijā, jo parasti tas ir pirmais jautājums, ko ... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, ja jūs izmantojat Lietuvas un Igaunijas regulējumu jeb pieredzi. Kāpēc jūs ignorējāt to, ka gan vienā, gan otrā valstī ir paredzēta tiesnešu algu regulāra izvērtēšana un lemšana par algu lielumiem?

M. Lazdovskis: Mēs to neignorējam. Tātad princips, ko mēs iestrādājām vienotajā atalgojuma sistēmā, ir analogs visiem valsts pārvaldē strādājošajiem...

G. Kūtris: Es atvainojos, valsts pārvalde un tiesu vara ir mazliet atšķirīgas sistēmas.

M. Lazdovskis: Jā, jā, protams, bet tomēr visi šie darbinieki saņem atalgojumu no valsts budžeta. Līdz ar to...

G. Kūtris: Arī Saeimas deputāti un...?

M. Lazdovskis: Nu, bet Tieslietu ministrija šobrīd runā par tiesnešiem un 12. grupā ... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Sakiet, kurā no šī valstīm, ko jūs izmantojat kā piemērus, ir tāda pati sistēma?

M. Lazdovskis: Šāda pati sistēma „viens pret vienu” nav citās valstīs. Tajā pašā laikā, piemēram, Vācijā tiesnešu atalgojums ir iekļauts vienotā sistēmā ar pārējo... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Bet atsevišķā tabulā.

M. Lazdovskis: ... valsts pārvaldē strādājošo ... bet princips ir, ir...

G. Kūtris: Tā ir tā pati tabula? Kur valsts pārvaldē strādājošajiem?

M. Lazdovskis: Nu, es nemācēšu jums atbildēt, vai tā ir tieši tā pati tabula, bet princips ir, ir analogs, un arī Neimaņa kungs savā rakstā savulaik „Jurista vārdā” ir ļoti plaši analizējis Vācijas pieredzi.

G. Kūtris: Tā, att... Varbūt, ka pieteikuma iesniedzēja pārstāvim un Saeimas pārstāvim... pēc tam būs jautājumi jums. Lūdzu! Pieteikuma iesniedzēja pārstāvim jautājumi būtu?

J. Neimanis: Jā. Man jautājums, ja jūs iepazīnāties ar Vācijas tiesisko regulējumu, kur noteikts šis atalgojums, fiksēti atalgojuma cipari likumā. Vai jūs esat sekojuši līdzī ar Vācijas tiesnešu pamatproblēmai ar šo likumu, ka viņi nespēj panākt šī fiksētā atalgojuma izmēra izmaiņas saistībā ar Vācijas ekonomisko attīstību? Uz augšu, es domāju, atalgojuma lielumu.

M. Lazdovskis: Mēs zinām to problemātiku, jo īpaši no jūsu, jūsu rakstā „Jurista vārdā”, kur tas tika jo plaši un detalizēti analizēts.

J. Neimanis: Nu, jā, bet tad kādēļ jūs pārņēmat tieši to pašu principu, ka, tātad, šīs summas, šī summa tiek fiksēta likumā, būtībā, nu, izmaiņas uz augšu paredz... ir, ir iespējama nevis atkarībā no ekonomiskās attīstības, bet gan no tā, vai valsts institūcijas ies un vēlēšies paaugstināt šo atalgojumu?

M. Lazdovskis: Es gribētu formulēt savādāk šo jautājumu. Papildus, protams, paralēli mēs atskatāmies 2010. gadā Latvijā bija starptautiskie eksperti no Valūtas

fonda, kas arī ļoti detalizēti analizēja visu atalgojuma noteikšanas sistēmu šai valstī. Un Čepānes kundze jau pieminēja, vēsturiski viena no lielākajām problēmām ir bijusi tā, kad katrā resorā atsevišķi ir bijis noteikts, noteikts šis atalgojums, ir maksātas prēmijas, kā rezultātā, piemēram, Tieslietu ministrijā bija ļoti liela darbinieku mainība, jo mēs nebijām konkurētspējīgi ar citām ministrijām, ja tā var teikt.

Līdz ar to tieši, ieviešot vienotu Atalgojuma likumu, tas, kā mēs Tieslietu ministrijā saprotam tālāk loģiskos risinājumus attiecībā uz atalgojuma pieaugumu, būtu nevis atalgojumu mainīt kādā atsevišķā sektorā Tieslietu ministrijā vai Finanšu ministrijā, bet ekonomiskajai situācijai mainoties, uzlabojoties, tiek pieņemts lēmums par to, kad visiem strādājošajiem tiek pārskatīts atalgojums par noteiktu procentu, tas tiek pārskatīts kā valsts pārvaldē strādājošajiem, tā arī automātiski arī tiesnešiem.

G. Kūtris: Precizējošs jautājums. Tas bija arī iepriekšējā tiesas spriedumā analizēts. Sakiet, lūdzu, vai Starptautiskā Valūtas fonda pārstāvji savā vērtējumā runāja par tiesu varas algu, vai runāja par valsts pārvaldes algu sistēmu?

M. Lazdovskis: Vairāk tika runāts par valsts pārvaldes algu.

G. Kūtris: Konkrēti, par valsts pārvaldi, vai arī tiesu arī iekļāva iekšā?

M. Lazdovskis: Par valsts pārvaldi, bet ar Tieslietu ministriju, protams, ir bijušas sarunas arī par, par Tieslietu ministrijas budžeta programmās esošajiem atalgojumiem.

G. Kūtris: Paldies, lūdzu, tālāk jautājumi!

J. Neimanis: Jūs minējāt, tāpat, par cilvēku pieteikšanos uz tiesnešu amata konkursiem. Vai jūs esat analizējuši jautājumu par potenciālu cilvēku interesi par Prokuratūru... darbu, dienestu Prokuratūrā? Un prokuroru aizplūšanu no dienesta?

M. Lazdovskis: Mēs šo jautājumu atsevišķi neesam vērtējuši. Šobrīd Tieslietu ministrijā... cik nu... Tieslietu ministrija ir atbildīga par tiesnešu atlasīšanu un par tiesnešu...

J. Neimanis: ... [nerunā mikrofonā]... par Prokuratūru?

M. Lazdovskis: Prokuratūra ir neatkarīga.

J. Neimanis: Un tiesa... Tieslietu ministrijā? ... [nerunā mikrofonā]

M. Lazdovskis: Tiesu budžets ir pie Tieslietu ministrijas. Jā, rajona tiesai.

J. Neimanis: Tad jautājums par to brīdi, kad jūs apspriedāt, tāpat, pirmo reizi izstrādāt šo likumprojektu. Jūs minējāt, ka viņš tika apspriests oktobrī, Tieslietu ministram ciemojoties Latgales apgabaltiesā, es pieņemu, ja? Tā varētu ... jeb, jeb vēlāk?

M. Lazdovskis: Nu, ar vienvārdsakot, Tieslietu...

J. Neimanis: Šis konkrētais ... [runā vienlaikus]

M. Lazdovskis: ... ministrija izstrādāja galīgi šo likumprojektu, kurš tad arī tika nodots apspriedei. Konkrētais risinājums varētu būt oktobra beigās.

J. Neimanis: Jā, nu, tad kā jūs vērtējat, vai, teiksim, šāda privāta saruna ar, ar tiesnesi vienā tiesā, vai tā ir uzskatāma par likumprojekta apspriešanu?

M. Lazdovskis: Es negribētu to formulēt kā privātu sarunu ar tiesnesi...

J. Neimanis: Nu, dienesta saruna ... [runā vienlaikus]

M. Lazdovskis: ... bija Tieslietu ministra oficiāla vizīte Latgales apgabaltiesā, apspriežot ar vairākiem, vairākiem tiesnešiem, kur tika apspriesti tiesu varai aktuāli jautājumi, tai skaitā arī tika uzmanība vēltīta šim jautājumam.

J. Neimanis: Tad vēl papildus es gribēju vaicāt, tātad, Saeimas apakškomisijā 5. oktobrī jūs norādījāt trīs variantus, kas skar tiesnešu atalgojuma sistēmas nodrošināšanu. Un šie materiāli arī ir, ir lietā. Būtībā šajos variantos, kas ir norādīts, izcelti ir tieši skaitļi. Tātad pirmais variants no budžeta prasa 15 miljonus, nu, ja mēs noņemam nost tur ceturto un piekto kvalifikācijas klasi, tad – 13, nu, turpat 13 ar pusi miljoni. Otrais variants prasa 11. Vai tas, ka šie skaitļi ir izcelti, nenorāda netieši uz to, ka pamatā visa, nu, šī, sauksim, reforma un debate, tomēr ir saistīta ar vajadzību, vajadzību iekonomēt budžetā šos te līdzekļus, tātad? Nu, ja ne gluži 15 miljonus, tad kaut kādu daļu.

M. Lazdovskis: Jā, piedāvājums, kas sevī ietver papildus 7 miljonu budžetu palielinājumu, kas ir analogs visu tiesu darbinieku summāram atalgojumam, ir budžetu samazinošs piedāvājums, tad es, protams, tam nevaru piekrist. Ja ir jautājums par to, vai mēs rēķinām, cik maksā katrs konkrēts piedāvājums šīs valsts budžetam un šīs valsts nodokļu maksātājiem, protams, mēs rēķinām, un es varu pavisam noteikti skaidri un gaiši pateikt, kad bezdarbība jeb nekā nedarīšana budžetam maksātu vēl papildus 15 miljonus latus jeb tiesu darbinieku ... un summu, kas ir analoga tiesu darbinieku algu trīskāršošanai, summu, kas ir teju vienāda visai Latvijas ieslodzījuma vietu uzturēšanai vai pieciem, vai sešiem uzņemu reģistriem. Protams, kad summas tiek rēķinātas un man kā administratīvajam ministrijas vadītājam ir, ir, ir jāreķina katra, katra piedāvājuma, katra risinājuma ietekme uz valsts budžetu.

J. Neimanis: Jā, bet es... svarīgākais jautājums: vai tas, ka šie te skaitļi ir izcelti un ar kuriem jūs nācāt uz šo apakškomisijas sēdi, tā kā pirmo reizi apspriežot šo reformu ar tiesnešiem, un kādēļ arī tiesneši attiecās apspriest šo jautājumu gan 5. oktobrī, gan arī 11. oktobra sanāksmē Tieslietu ministrijā ir tas, ka tiesnešiem tika nolikts priekšā: lūk, šeit ir 15 miljoni izmaksas, otrais variants – 13, trešais variants – 10. Nu, principā, saprotiet, ka to ko... tik daudz, lai mēs izpildītu pēdējo Satversmes tiesas spriedumu, kurā ir atzīts, ka, nu, tātad šis 73 procentu samazinājums ir atbilstošs, ja vien no tāda un tāda datuma stājas spēkā likumā noteiktā sistēma. Tad, nē, jūs nekad neredzēsiet šo veco sistēmu un jums ir jāvienojas par... Nu, saprotiet paši, šīs konsekvences... Vai nebija tā, ka šajās apspriedēs Saeimā un Tieslietu ministrijā?

M. Lazdovskis: Nu, mēs varam debatēt par to, kas būtu pareizāk: apzināties, cik tas maksā, neapzināties, cik tas maksā, teorētiski debatēt par šiem jautājumiem. Mēs presumējam, kad deputātus interesēs katra no izstrādātajiem variantiem potenciālā ietekme uz budžetu un tāpēc arī tur bija šie cipari. Nu, man ir jāatvainojas, ja tā izceļšana *boldā* ir, ir, ir radījusi varbūt nepareizu priekšstatu.

J. Neimanis: Tad vēl viena lieta. Aizmirsās...

G. Kūtris: Saeimas pārstāvim būtu jautājumi?

J. Pleps: Jā, paldies, būs vairāki jautājumi. Tieslietu padomes pārstāve minēja, ka netika runāts ar... diskutēts ar tiesnešiem. Vai jūs varētu pastāstīt, teiksim, nu, kā, kā ministrija, teiksim, vai kā, kādas jūs sarunas esat vedis ar tiesnešiem? Un kādās procesu stadijās, un par ko?

M. Lazdovskis: Būsim godīgi, diskusijas ar tiesnešiem, neformālas notika regulāri, sākot jau ar 2010. gada pavasari. Nu, mēs esam apsprieduši dažādos...

G. Kūtris: Vai 2010. gada pavasarī jau bija konkrētas...

M. Lazdovskis: Es atvainojos 2011. Ē... 2010. gada ...

G. Kūtris: Vai bija vienotās atlīdzības likuma projekts?

M. Lazdovskis: Nē, vienotās atlīdzības likuma projekta nebija. Bet es neslēpšu, kad neformālās sarunās ar Augstākās tiesas priekšsēdētāju mēs esam apsprieduši dažādus potenciālos situācijas attīstības scenārijus A, B, C. Es esmu prasījis vairakkārt: „Kāds ir, kāds ir jūsu viedoklis?” Un Tieslietu ministrija vienmēr ir, ir gribējusi maksimāli iet ar tiesu varai labvēlīgu viedokli vai saskaņotu viedokli.

G. Kūtris: Vai jums vēl būs jautājumi?

J. Pleps: Jā.

M. Lazdovskis: Ar Ģenerālprokuru mēs esam vairakkārt šos jautājumus tai skaitā...

G. Kūtris: Vairākas neoficiālas sarunas?

J. Pleps: Jā, paldies esam konstatējuši šo faktu. Jūs minējāt 11. oktobra tikšanos ar tiesnešiem. Sakiet, kas no tiesu varas piedalījās šajā tikšanās reizē?

M. Lazdovskis: Bičkoviča kungs, Jurcēnas kundze, Laviņa kungs, ja nemaldos, Andžānes kundze.

J. Pleps: Un par ko jūs tikāt kā Tieslietu ministrijas pārstāvis informēts?

M. Lazdovskis: Es tiku informēts par to, kad par šiem konkrētajiem projektiem mēs nedebatēsim, un tika iezīmēta tā procedūra. Un par to procedūru man radās sajūta, kad mēs panācām vienošanos, kādā tālāk risināt šos jautājumus.

J. Pleps: Paldies! Varbūt nākamais jautājums. Es skatos, kad 16. novembrī Ministru prezidents informē Saeimu, ka gatavos likumprojektu, kur iekļaus tiesnešus

vienotā atalgojuma sistēmā. Un 27. oktobrī, tas ir dažas nedēļas iepriekš, komisija bija lūgusi Ministru prezidentu izvērtēt šo jautājumu. Ministru kabinets šos likumprojektus Saeimai iesniedza tikai 23. novembrī. Es saprotu, ka tas laiks, kas pagāja no tā brīža, kad komisija vērsās pie, pie Ministru prezidenta ar, tā nosacīti sakot... Ministru prezidents tāpat bilda 16. novembrī un ar gataviem projektiem 23. novembrī tas bija tas likumprojekta sagatavošanas laiks? Vai jūs veicāt kādus citus apsvērumus?

M. Lazdovskis: Man liekas, ka kabinetā mēs bijām jau 16. novembrī un premjers mums uzdeva šos jautājumus tieši tādā veidā risināt, ja nemaldos, ar 28. oktobra rezolūciju.

J. Pleps: Labi, paldies. Tā, ja drīkst, vēl viens jautājums par to Tieslietu padomes sēdi, kurā tika formulēts lēmums Nr. 18. Sakiet, jūs, jūs bijāt klāt vai ministrs personiski pārstāvēja Tieslietu ministriju?

M. Lazdovskis: Es biju klāt, un man bija tas gods un nelaime prezentēt šo likumprojektu, jo man bija ļoti spēcīga un kompetenta opozīcija.

J. Pleps: Jūs minējāt spēcīga, kompetenta opozīcija, kas, kuri Tieslietu padomes locekļi diskutēja ar jums par jūsu piedāvāto risinājumu?

M. Lazdovskis: Visvairāk šos jautājumus mēs apspriedām ar Kūtra kungu. Bičkoviča kungs, Ģenerālprokurors mazāk, ja nemaldos, Freimanis kundzei bija, bija diezgan racionāli, ja nemaldos, apsvērumi un Strences kundzei, savukārt, manuprāt, diezgan emocionāli.

J. Pleps: Paldies! Varbūt tagad pēc būtības, sakiet, jūs esat valsts pārvaldē ilgu laiku valsts sekretārs. Kā jūs vērtējat šo, šo, šo te principu, ka rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis saņem mazas juridiskas struktūrvienības vadītāja algas maksimumu, tas ir – 1157, ja nemaldos. Varbūt jūs varētu raksturot šos ierēdņus, kas, kas aptuveni... piemēram, jūsu ministrijā ietilpst šajā kategorijā, kādas viņu funkcijas, kādas ir prasības, lai viņi šos amatus ieņemtu?

M. Lazdovskis: Tieslietu ministrijā šajā 12. amatalgu grupā ir klasificēti, ja nemaldos, divi amati. Tie ir Juridiskā departamenta abu juridisko nodaļu vadītāji, kas faktiski nodrošina visu Tieslietu ministrijas pārstāvniecību tiesas procesos, mūsu viedokļu gatavošanu, pārstāvēšanu tiesā, administratīvo aktu... apstrīdēto administratīvo aktu izskatīšanu, sagatavošanu un tā tālāk. Prasības ir atbilstošas tam, kādas ir noteiktas šādu amatu veikšanai nepieciešamas – augstākā juridiskā izglītība, protams, arī pieredze, pieredze valsts pārvaldē, jo tie nav, nav amati, kur mēs paņemam kādu, teiksim, tā uzreiz „no ielas”. Šie ir, šie ir cilvēki, kas līdz tam ir strādājuši par juriskonsultiem un tad attiecīgi ir, ir pa savām karjeras kāpnēm izauguši līdz... līdz šim amatam. Tie ir, tai skaitā, juridisko zinātņu maģistri.

J. Pleps: Sakiet, jūs esat... Ministrijas struktūrā...

M. Lazdovskis: Es vēl gribētu, es vēl gribētu piebilst, ka nevienam no tiem nav sestā kvalifikācijas klase, un mēs maksājam šobrīd 90 procentus no skalas maksimuma.

J. Pleps: Jūsu ministrijas struktūrā ir tāds Eiropas Savienības tiesas departaments. Varbūt raksturojiet kāds, kāds, kāda ir atlīdzības sistēma šajā departamentā?

M. Lazdovskis: Eiropas Savienības tiesas departaments pārstāv Latvijas valsti visos Eiropas Savienības tiesas procesos. Tās ir prasības brīvi pārvaldīt angļu, franču valodu, vismaz maģistra izglītība. Šobrīd tiek... ņemot vērā to, kad Drēviņas kundze, kas bija pārstāvis līdz, līdz šim, Latvijas pārstāvis Eiropas Savienības tiesā, dēļ atalgojuma ir, ir aizbraukusi strādāt uz Luksemburgu. Šobrīd, šobrīd mums ir cits, cits pārstāvis, kas atbilst minētajām prasībām, bet tas gan tiek, ja nemaldos, klasificēts 14. amatalgu grupā.

J. Pleps: Jā, paldies. Es domāju, ka jūs ziniet arī situāciju, nu, ar tiesnešu valodu prasmēm, ar izglītību, kvalifikāciju. Vai, teiksim, būtu iespējams „rekrutēt”, teiksim, šos pārstāvjus Eiropas Savienības tiesā no, no, no šo augsti kvalificēto ... ?

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, kāds jūsu jautājumam sakars ar tiesnešu ... jeb tiesas spriešanu Latvijas valstī? Viņam ir jāpārzina krievu, angļu, franču valoda?

J. Pleps: Jūsu godība, es jautājumu noņemu. Paldies, vairāk jautājumu nav.

G. Kūtris: Man ir vēl pāris jautājumu par to, ko jūs teicāt, ka, sagatavojot šos likumprojektus, jūs vērā ņemāt starptautisko tiesību dokumentus, un šodien pieminējāt arī Venēcijas komisijas šo atzinumu. Kaut gan anotācijā viņu savulaik nenorādījāt, ar ko saskaņots, bet nu... Sakiet, lūdzu, tad, kad tika uzrakstīta jeb apstiprināta tiesnešu un tiesas darbinieku darba samaksas koncepcija? Šajā koncepcijā, es varbūt necitēšu pilnībā, bet ceturtajā rindkopā tur ir uzrakstīts, ka attiecībā uz tiesu sistēmu, tieši uz darba samaksu, lai varētu iestāties Eiropas Savienībā, ir apzinātas problēmas un tās ir risināmas, un šeit ir piedāvāts risinājums. Šī koncepcija tapa, balstoties uz Eiropas Savienības ekspertu vērtējumu par tiesu stāvokli valstī. Tie bija citu valstu eksperti. 2002. gadā tika izstrādāts Tiesu iekārtas likuma projekts, kurā bija saglabāta tā pati tiesu si... atalgojuma sistēma, kā bija Tiesu varas likumā. Tiesu iekārtas likumprojektu vērtēja trīs Venēcijas komisijas eksperti un norādīja, ka viņi raksta tikai par problemātiskajiem jautājumiem, bet viņi vairs nerakstīja par atalgojumu, uzskatot, ka tas atbilst prasībām. Sakiet, lūdzu, vai, veicot, 2010. gadā izstrādājot, šo tiesnešu algu reformu, jūs kādam no ārvalstu ekspertiem, neatkarīgam, arī prasījāt viedokli?

M. Lazdovskis: Vispirms es... Jūsu jautājums ir attiecībā uz 2002. gada koncepciju un tam sekojošo likumu „Par tiesu varu”. Mēs tiešām iepazināmies ar šo likumprojektu anotācijām. Šo likumprojektu anotācijā balts uz melna ir rakstīts, kad –

„A” – konsultācijas ar starpvalstu ekspertiem nav notikušas. Konsultācijas ar Eiropas Savienības ekspertiem nav notikušas.

G. Kūtris: Bet tas ir rakstīts Latvijas Republikas ziņojumos, par stratēģijas integrāciju Eiropas Savienībā.

M. Lazdovskis: Es saku to, kas ir rakstīts likumprojekta anotācijā, kas ir 2003. gada likumprojekts. Tātad, izstrādājot likumprojektu norādīts, ka izstrādātais likumprojekts nav izstrādāts saskaņā ar starptautiskajām saistībām. Tādas nav norādītas, konsultācijas ar starptautiskajiem ekspertiem – nav notikušas, līdz ar to, nu, ja 2003. gadā anotāciju aizpildīšanas prasības ir bijušas tādas pašas kā šobrīd, tad mēs presumējam, ka tam tur bija jābūt norādītam.

G. Kūtris: Sakiet, kā saukt tos cilvēkus, kas Latvijā brauca vērtēt iestāšanos Eiropas Savienībā un norādīja šos, neatbilstību atalgojuma sistēmā tiesnešiem? Kā tos cilvēkus saukt? Neeksperti?

M. Lazdovskis: Es nemāku atbildēt par jautājumiem, kas bija 2002. gadā. Atbildot uz jūsu jautājumiem par to, kādus mēs ekspertus pieaicinājām, tad faktiski, kā jau minēju, šis bija periods, kad Latvijā bija Valūtas fonda eksperti. Līdzīgi kā citus regulējumus, mēs, protams, saskaņojām ar, ar šiem ekspertiem, kas bija no Valūtas fonda un Eiropas Komisijas un, protams, Ministru kabineta atbildes rakstā ir arī minēti tie starptautiski dokumenti, ko mēs esam analizējuši un plus papildus informācija no citām valstīm, ko es jums nosaucu.

G. Kūtris: Okei. Tad, tieši izejot no šīs jūsu norādes, ka tika vērtēti arī starptautisko tiesību dokumenti un, kā es sapratu no Tieslietu padomes pārstāvju viedokļa, ka bija piedāvāts vienkārši anotācijā ierakstītais, ka vērtēts ir. Sakiet, lūdzu, kā likumprojektā tika iestrādāta starptautiskajos dokumentos minētā prasība par tiesnešu finansiālo drošību, kas ir tiesas neatkarības viens no pamatelementiem. Finansiālo drošību, proti, lai viņa reālā darba samaksa netiktu citādā veidā samazināta? Tas ir, lai viņa alga saglabātu savu patieso vērtību.

M. Lazdovskis: Tātad, likumprojekts paredz konkrēta atalgojuma palielināšanu par 40 procentiem, konkrēti noteikto atalgojuma summu un principu, kad, ja šis atalgojuma līmenis tiek pārskatīts, tad tas tiek pārskatīts visiem valsts pārvaldē strādājošajiem un no budžeta atalgojumu saņemošajiem.

G. Kūtris: Tātad jūs gribat attiecināt tiesu neatkarības principu attiecībā arī uz valsts pārvaldes darbiniekiem?

M. Lazdovskis: Es nesapratu īsti jautājumu.

G. Kūtris: Tiesu neatkarības garantijā viens no principiem ir tiesnešu atalgojuma patiesās vērtības saglabāšana jeb reālās vērtības saglabāšana pie inflācijām, deflācijām

un citām likstām. Vai jūs uzskatāt, ka tādi paši principi ir jāattiecina arī uz valsts pārvaldes darbiniekiem?

M. Lazdovskis: Es pieļauju, ka likumdevējs, izstrādājot, akceptējot grozījumus Vienotajā atlīdzības likumā ir prezumējis, ka attiecībā uz visiem no budžeta atalgojuma saņemošajiem šiem principiem jābūt ir, ir līdzīgiem. Ja būs situācija, kad inflācija Latvijā sasniegs divciparu skaitli, visticamāk būs debāte par to, kā kompensēt šo dzīves dārdzības pieaugumu. Kā Tieslietu ministrijas darbiniekiem, tā tiesnešiem, tā policistiem un citiem.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, Vienotās atlīdzības likums – tas nav jūsu ministrijas gatavotais projekts? Tas ir Finanšu ministrijas, laikam, jā?

M. Lazdovskis: Nu, jā.

G. Kūtris: Tad arī par to principu, kādā veidā un kas tad iniciē par tiesu varas pārstāvju darba algas izmaiņām inflācijas vai deflācijas dēļ, jūs it kā atbildēt nevarētu?

M. Lazdovskis: Nē, to es atbildēt nevaru.

G. Kūtris: Jo jūs sakāt, ka jūs ievērojat starptautisko dokumentu principus?

M. Lazdovskis: Jā.

G. Kūtris: Man jautājums bija par to, par to, kurā no normām šis princips ir iestrādāts?

M. Lazdovskis: Es domāju, ka šis princips ir iestrādāts šī likumprojekta garā kā tādā.

G. Kūtris: Skaidrs. Sakiet, lūdzu, attiecībā uz tiesnešu prēmijām, kas šodien no Čepānes puses izskanēja, ka tās laikam pārāk lielas vai netaisnīgas, vai nelikumīgas bija, bet tiesnešiem bija prēmijas, ja, savulaik. Likums arī sākotnēji paredzēja, ka tiesnešu prēmēšanu un piemaksu esamību no Tiesu varas likuma izņem un iestrādā Vienotās atlīdzības likumā. Tagad šī norma ir izņemta. Sakiet, lūdzu, kā šajā aspektā tiek garantēts, ka tiesnešu atlīdzinājums ietver sevī arī to domāto daļu, kas ierēdņiem var tikt maksāta kā prēmijas vai piemaksas?

M. Lazdovskis: Kā jau iepriekšējie runātāji ir teikuši, šobrīd ierēdņiem prēmijas netiek maksātas. Tas, kā Tieslietu ministrija saprot šo regulējumu, kur Tieslietu ministrija uzstās, kad attiecīgi, gadījumā, ja turpmāk būs paredzētas veikt izmaiņas Vienotajā atlīdzības likumā un paredzēt, piemēram, prēmijas ierēdņiem, tad mums, protams, būtu jāskatās, kādā veidā mēs šo potenciālo prēmijas daļu varētu ierēķināt tiesnešu atalgojumā. Attiecīgi tas tad būtu skatāms, komplekss jautājums.

G. Kūtris: Vēl jautājums. Kad jūs iesniedzāt Ministru kabinetā projektu, projekta anotācijā jūs rakstījāt, ka pastarpināti tiek saglabāta arī piesaiste tautsaimniecībā nodarbināto darba samaksas apmēram. Kādā veidā pastarpināti tiek nodrošināta šī piesaiste?

M. Lazdovskis: Es pieļauju, ka tas varētu būt Vienotās atlīdzības likuma anotācijas jautājums.

G. Kūtris: Es nezinu, tas ir Ministru kabinets tad, kad Tiesu varas likumā grozījumus virzīja. Saistībā ar iekļaušanu vienotās atlīdzības...

M. Lazdovskis: Tas droši vien tad Finanšu ministrijai jautājums būs.

G. Kūtris: Tad ir viens jautājums attiecībā par šīm darbinieku algām. Jūs šeit skaidrojāt, stāstījāt, cik augstas prasības tiek izvirzītas, tātad tiesnešiem, es atvainojos ierēdņiem, kas strādā Tieslietu ministrijā. Sakiet, lūdzu, vai tā varētu būt, ka jūs ministrijā kādam nodaļas vadītājam maksājat algu, lielāku par 13. mēnešalgu grupu?

M. Lazdovskis: Nodaļas vadītājam? Nevajadzētu tā būt. Varbūt vienīgi nodaļas, kas ir autonomas kā, piemēram, personāls vai audits.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, saskaņā ar kuru likumu jūs mēģināt ievērot šo 12. mēnešalgu grupu nodaļas vadītājam?

M. Lazdovskis: Saskaņā ar vienoto Atlīdzības likumu un to klasifikācijas sistēmu, kā ierēdņu amati tiek klasificēti. Ir speciāli noteikta kārtība kā, kādi ierēdņi tiek klasificēti. Tas tiek viss saskaņots ar Valsts kanceleju. Katra ministrija vai katra iestāde nemaz nevar klasificēt tā, kā tai ienāk prātā.

G. Kūtris: Bet visām šīm grupām arī...

M. Lazdovskis: Ir gari raksti, kam jāatbilst, kādām prasībām un kā ir klasificējams.

G. Kūtris: Gan 12., gan 13., gan 14., ja nemaldos, arī tālāk ir rakstīts, ka tie visi ir struktūrvienību vadītāji varbūt?

M. Lazdovskis: Nu, struktūrvienības ir dažādas: departaments, nodaļa arī valsts sekretāra vietnieks pārrauga vairākas struktūrvienības.

G. Kūtris: Vēl viens jautājums no tā, ka... anotācijā bija rakstīts, ka pēc būtības izmaiņas sociālajā jomā tiesnešiem un prokuroriem... pēc būtības saglabā tiesnešu un prokuroru atlīdzību. Jums kā Tieslietu ministrijas pārstāvim jautājums, sakiet, ideja, kāpēc atteicās no tiesnešu dzīvības apdrošināšanas principa?

M. Lazdovskis: Manuprāt, attiecībā uz tiesneša... tiesnešu apdrošināšanām regulējums ir palicis tieši tāds pats.

G. Kūtris: Nē, tagad ir... tagad ir, izmaksā tad, kad ir persona... ja darba apstākļu dēļ bojā... mirst.

M. Lazdovskis: Es nemācēšu komentēt, jo, manuprāt, visiem tiesnešiem šobrīd tiek pirktas ā...

G. Kūtris: Veselības apdrošināšanas, dzīvības apdrošināšana nav.

M. Lazdovskis: ... veselības apdrošināšanas polises tieši tāpat kā tas ir noticis iepriekš.

G. Kūtris: Likumā tika iestrādātas šīs normas, tika izņemtas tās normas, kas paredzēja obligāto dzīvības apdrošināšanu.

M. Lazdovskis: Droši vien, ka tad tās normas tiek... šīs bija horizontālas normas...

G. Kūtris: Aizstājot ar noteiktas summas izmaksu, ja gadījumā ir iestājusies nāve darba pienākumu dēļ. Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu no praktiskās puses man izstāstīt, nelaiķis tiesnesis Laukroze, viņš gāja bojā darba dēļ vai privātu iemeslu dēļ?

M. Lazdovskis: Es nezinu...

G. Kūtris: Kā šādā situācijā Tieslietu ministrijas atbilde būtu par kompensācijas piešķiršanu ģimenei?

M. Lazdovskis: Nu droši vien, ka tad mēs skatīsimies konkrēto situāciju un attiecīgi arī reaģēsim līdzīgi kā, kā Iekšlietu ministrija reaģēja Jēkabpils traģēdijas gadījumā. Nu, man ir grūti teikt...

G. Kūtris: Kriminālprocess nav beidzies vēl, cik es saprotu, lai noskaidrotu, kā ir tiesnesis gājis bojā. Ja tiesnesis, pārstrādājies darbā, aizbrauc mājās un ar insultu, nedod dievs, nomirst, kompensāciju maksā sakarā ar darbā gūtu traumu?

M. Lazdovskis: Kādu jūs atbildi no manīm gribētu sagaidīt? ... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Jautājums ir par to – jūs izņēmāt obligāto, apdrošināšanu, dzīvības no likuma un paredzējāt, ka tiek izmaksāta vienreizēja kompensācija sakarā ar viņa nāves iestāšanos darba apstākļu dēļ. Jautājums: kritērijs, pie kādiem kritērijiem šī norma sāk darboties?

M. Lazdovskis: Ja tas ir darba apstākļu dēļ, piemēram, spriežot...

G. Kūtris: Es jums uzdevu konkrētus jautājumus.

M. Lazdovskis: Ja tiesnesis, teorētiski pārstrādājies, aizbrauc mājās vai iebrauc, mājās braucot, grāvī, tad, protams, mēs nevaram prezumēt, ka tas ir tieši darba iemeslu dēļ.

G. Kūtris: Vai pieteikuma iesniedzējs atcerējās, kādu jautājumu gribēja uzdot?

J. Neimanis: Jā, es gribēju jautāt par to pašu, ko es prasīju Čepānes kundzei un Saeimas pārstāvim. Tātad tā doma šai te atalgojuma reformai ir, ka mēs nosakām uz līdzīgiem nosacījumiem vienotu sistēmu. Es pieņemu, kad, nu, kā tas arī parādīts dokumentos, nu anotācijā, iepriekš, tātad, šī sistēma nebija vienota, ja?

M. Lazdovskis: Jā.

J. Neimanis: Vai tādā gadījumā, ja šobrīd likumā ir paredzētas dažādas šīs atalgojuma rēķināšanas sistēmas, vai tad mēs to varam saukt par vienotu, un vai tas iecerētais mērķis ir sasniegts?

M. Lazdovskis: Manuprāt, iecerētais mērķis ir sasniegts.

J. Neimanis: Bet, nu, es jau minēju, teiksim, politiskajām amatpersonām un, tostarp, arī nepolitiskām amatpersonām ir paredzēta tā pati, nu, atalgojuma aprēķināšanas sistēma, kura bija atzīta par nederīgu tiesnešiem un prokuroriem.

M. Lazdovskis: Čepānes kundze jums jau atbildēja uz jautājumu par, par ...

J. Neimanis: Bet jūs kā Tiesību politiskā ... šo projektu sagatavojot, par to neskatījāt... tikai skatījāt attiecībā par tiesnešiem vai skatījāt arī ...?

M. Lazdovskis: Tieslietu ministrija šo skatīja attiecībā uz tiesnešiem. Debatēs mēs esam vērsuši uzmanību, kad, iespējams, šeit arī būtu piemērojami analogi principi, bet tomēr, tā kā šīs pārsvarā ir politiskas amatpersonas tad, tad, attiecīgi, tām arī tika, tika saglabāta šāda sistēma...

J. Neimanis: Ka viņiem mainās atkarībā no valsts ekonomiskās situācijas?

M. Lazdovskis: Es neesmu sekojis līdzī deputāta, deputātu atalgojumam, bet, ja es pareizi saprotu, tad šobrīd tas nebūt nemainās līdzī ekonomiskajai situācijai.

J. Neimanis: Nu, likumā vismaz ir iestrādāts, tātad, ņemot vērā mēneša vidējo atalgojumu valstī, no tās mainās.

M. Lazdovskis: Plepa kungs, manuprāt, ļoti detalizēti uz šo jautājumu atbildēja.

J. Neimanis: Labi. Un tad man jautājums par, par šo likumprojektu sagatavošanu. Varbūt tam procesam tiešām nav tik lielas nozīmes, mēs redzam, ka tas notika diezgan steidzīgi, bet, piemēram, jūs 11. oktobra sanāksmē norādāt tiesnešiem, ka mums nav kāda konkrēta uzstādījuma, ka jāmaina tiesnešu atalgojuma sistēma pilnībā. Tas ir, 11. oktobrī jūs sakāt. Tai pašā laikā novembrī jau Saeimā, tātad Ministru kabinetā parādās tāds projekts, kas paredz šo sistēmu mainīt pilnībā.

M. Lazdovskis: Jā, 11. oktobrī bija aicināti visi uz debati un apspriest variantus un tas, kā es redzu, katrā ziņā, ko Tieslietu ministrija sagaidīja no šīs sanāksmes, kad arī tiesu varas pārstāvji tomēr spētu formulēt savu viedokli vienā vai otrā veidā.

J. Neimanis: Šis ir ļoti labs brīdis...

M. Lazdovskis: Līdz ar to jautājums, vai tajā brīdī bija kāds konkrēts izvēlēts variants? Nē, tajā brīdī tāds nebija izvēlēts.

J. Neimanis: Man ļoti patika šis, šis brīdis. Jūs minējāt, ka tiesnešiem būtu jāspēj formulēt, ko tad viņi vēlas. Jautājums, vai tiesnešiem būtu jānāk klajā ar tiesību politiskiem, konceptuāliem jautājumiem, kā turpmāk būtu jāregulē viņu atalgojums? Tas tomēr ir politisko partiju... nu, politisko programmu jautājums.

M. Lazdovskis: Nē, tiesnešiem, protams, nav jāizstrādā konkrēts regulējums, bet, manuprāt, tiesnešiem ir jāspēj paust savu attieksmi pret, pret vienu vai otru variantu un nevis tikai teikt – nē, šis mums neapmierina, šis mums neapmierina un šis mums neapmierina. Jo arī pirmais variants, kas bija vissaudzīgākais un vismazāk izmaiņas, ja tā var teikt, paredzošais, faktiski tika noraidīts, jo arī tur bija paredzēts, nu, piemēram, tas pats, tiesnešu kvalifikācijas klašu potenciālā pārskatīšana. Līdz ar to tas, ko tīri subjektīvi, ko es varu teikt, kad, protams, nebija, nebija debates pēc būtības un, īstenībā, jau, nu, mums, runājot par vienu un to pašu, mēs faktiski domājam katrs, katrs savu.

J. Neimanis: Nu, jā, es piekrītu. Arī Saeimas apakškomisijas sēdes protokolos parādās, kad komisijas... apakškomisijas priekšsēdētāja vaicā tiesnešiem, nu, kā tad jūs vēlaties, lai turpmāk tas būtu regulēts? Un būtībā tas ir vaicājums pēc politiskas izšķiršanās, tas primārais uzdevums ir deputātiem un vēlāk tas tika nodots Tieslietu ministrijai.

M. Lazdovskis: Tāpēc, tāpēc arī tika paredzēta procedūra: izstrādājat variantu, tad mēs par to debatēsim. Un tāpēc tika izstrādāts variants, par to notika, notika debate tāda procedūrā, kādā tika panākta vienošanās un Tieslietu padomes pārstāve jau pietiekami skaidri norādīja – pat, ja laiks būtu vairāk, tas piedāvājums, vienalga nebūtu, nebūtu pieņemams. Jo, nu, mēs visi saprotam, kad, kad... stāsts jau „nav par kreklīm, bet sirdsapziņām”. Mums ir jārunā par cipariem. Nu, būsīm godīgi.

J. Neimanis: Nu, tas ir ļoti labs patiesības brīdis, ka...

G. Kūtris: Kāds jautājums?

J. Neimanis: Un jautājums ir, vai tiesnešiem var pārņemt to, ka viņu pozīcija bija sagaidīt Satversmes tiesas jūnija sprieduma izpildi un janvāra sprieduma izpildi?

M. Lazdovskis: Satversmes tiesa jau nav lēmusi par to, kad atalgojumam ir jābūt 2070 latu rajona tiesas tiesnesim. Tāda sprieduma, manuprāt, nav. Ir konkrēta, konkrēta procedūra, kādā mēs veicām iepriekšējos grozījumus, kas tika atzīta par neatbilstošu.

G. Kūtris: ... [nerunā mikrofonā] Saeimas pārstāvim arī vēl kāds jautājums ir?

J. Pleps: Nē, paldies, jūsu godība, vairāk jautājumu nav.

G. Kūtris: Tiesnešiem jautājumu nav? Paldies, Lazdovska kungs!

M. Lazdovskis: Paldies!

G. Kūtris: Šodien ir labi pastrādāts. Kā jau tiesa pagājušajā nedēļā teica, plānosim savu darbu arī rīt. Tad šodien tiek izsludināts tiesas sēdē pārtraukums. Nākamā tiesas sēde būs rīt pulkst... Jums ir kāds lūgums?

J. Pleps: Drīkst pieteikt vienu lūgumu. Ņemot vērā, ka izskanēja jautājums par šo klasifikāciju dažādās mēnešalgu grupās – 12., 13., 14. Izskanēja jautājumi par to, kādā veidā konkrēti amati tiek ielasīti konkrētās vietās un ka viņi diezgan daudz sakrīt. Mums būtu lūgums, varbūt var pieaicināt uz rītdienu kā pieaicināto personu Valsts

kancelejas pārstāvi, kas principā nodrošina šo valsts pārvaldes amatu klasifikāciju konkrētās mēnešalgu grupās, kas varētu izstāstīt, kā tas ir noticis un kas notiek pēc plāna.

G. Kūtris: Man liekas, ka mēs katrs esam jurists un mēs varam izlasīt Ministru kabineta noteikumus, kas tālāk saregulē, kuru personu, kurā grupā, ne vis to, kā kurai amatpersonai iegribās kādu ielikt, bet tā, kā normatīvi ir noregulēts.

Paldies! Tiesa izsludina pārtraukumu. Rīt mēs turpinām tiesas sēdi pulksten vienpadsmitos, 11⁰⁰.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

2012. gada 15. februāra sēde

Tiesas sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs Gunārs Kūtris.

G. Kūtris: Labdien! Turpinām tiesas sēdi, izskatām vairāku apstrīdēto likuma normu atbilstību, kas attiecas uz tiesnešu atlīdzības sistēmu, atbilstību trim Satversmes pantiem. Skatos, ka tiesas sēžu zālē atrodas Štokenberga kungs. Ievērojot vakardienas tiesas sēdē izteikto lūgumu no Saeimas puses, jūs esat pieaicināts kā liecinieks, un saskaņā ar likumu lieciniekam atrasties tiesas zālē diemžēl nav atļauts. Jums tiks paziņots par nākamo tiesas sēdi, kas visticamāk varētu būt 24. datumā.

Jums precīzāk paziņos tiesas sēžu sekretārs.

Vakar mēs uzsākām noklausīties pieaicinātās personas. Pirms mēs pārejam pie nākamo pieaicināto personu uzklausišanas, tiesneši pārtraukuma laikā apspriedās par Saeimas pārstāvja izteikto lūgumu pieaicināt Juridisk... Saeimas... es atvainojos, Valsts kancelejas juridiskā dienesta vai departamenta pārstāvi viedoklim par mēnešalgu noteikšanas procedūru, un tiesneši nolēma noraidīt šo lūgumu.

Saskaņā ar mūsu vienošanos, mēs kā nākamo pieaicināto personu vēlamies uz klausīt Finanšu ministrijas pārstāvi. Lūdzu, jūs!

Jūsu pilnvarojums laikam bija lietā un dokumenti pārbaudīti. Brenča kungs, ja? Lūdzu aicinām izteikt Finanšu ministrijas viedokli attiecībā uz apstrīdētajām normām un, kas varbūt vairāk skar tieši Finanšu ministriju, un arī jūsu viedokli par to atbilstību Satversmei. Lūdzu!

M. Brencis: Labdien, godātā tiesa, klātesošie! Finanšu ministrijas pozīciju izklāstīšu es un, respektējot tiesas arī rīcības sēdē lemto un Ingas Ošiņas pieaicināšanu, būs jautājumi, kuri būs vairāk adresējami viņai, bet es pamatā pieskaršos trijām lietām.

Proti, tā saucamajam pielīdzināšanas principam, izejot no Satversmes tiesas janvāra un jūnija lēmumiem, un budžeta paketes jautājumam, jo jautājums par šīm te likuma normām tika skatīts kontekstā ar budžeta likumu 2011. gadam. Sākot ar...

Par šo te pielīdzināšanas principu. Tātad Finanšu ministrija bija iesaistīta šī te likuma izstrādē. Valdībā šis jautājums tika skatīts, kā jau minēju, kontekstā ar 2011. gada budžetu. Sākotnēji, kā jau arī Tieslietu ministrijas pārstāvis minēja, tātad 27. oktobrī, bija Saeimas priekšsēdētājas vēstule Ministru prezidentam ar lūgumu sniegt viedokli par iespēju iestrādāt tiesnešu atlīdzības principus Vienotajā atlīdzības likumā. Jāsaka, ka iedeja par tiesnešu atlīdzības principu iekļaušanu Vienotajā atlīdzības likumā nebija radusies tikai šajā te 27. oktobrī, bet tā jau bija zināmā mērā briedusi arī 2008. un 2009. gadā. Ja mēs runājam konkrētāk, tad 2009. gada Atlīdzības likums pārejas noteikumos paredzēja izstrādāt šādu vienotu likumu visai no valsts, visai no valsts budžeta finansētai darbinieku un amatpersonu kopai, un šāds te Vienotās atlīdzības likums tika arī iesniegts un pieņemts kopā ar 2010. gada budžetu, stājās spēkā pirmā gada... 2010. gada 1. janvārī.

Tas, kādēļ tiesnešu atlīdzības principi netika iekļauti Vienotās atlīdzības likumā, tam jau pieskārs arī Saeimas pārstāvis Jānis Pleps. Un, ja mēs runājam par šo konkrēto apstrīdēto normu kopumu, tātad, kā jau minēju, kopā ar 2011. gada budžeta paketi šie te likuma projekti tika izskatīti valdībā, tātad arī, izejot no iepriekš minētā... iepriekš minētās vēstules, Ministru kabinets atbildēja Saeimas priekšsēdētājai, ka šie te algu principi ir nosakāmi Vienotā atlīdzības likumā. Un 16. novembrī šie četri likumi tika arī izskatīti valdībā. 23. novembrī valdība iesniedza šo projektus Saeimā un, kā jau minēja Saeimas pārstāvis, notika atsevišķa diskusija Juridiskā komisijā par šo te likuma, teiksim tā, atbilstību Satversmes tiesas spriedumos minētajam.

Ja mēs runājam par, teiksim tā, fiskālo ietekmi, kas ir... no pieteicēja puses tika uzsvērta kā viens no galvenajiem argumentiem Satversmes tiesas spriedumu pildīšanā vai nepildīšanā, kā tas te ir izskanējis, tad mūsu ieskatā visa informācija, to, cik šie spriedumi varētu, vienkāršiem vārdiem runājot, maksāt, vai kāda ir šī finansiālā ietekme, nu, budžetā, ir norādīta, tātad, trešajā sadaļā. Aprēķinus veic Tieslietu ministrija kopā ar Finanšu ministriju. Finanšu ministrija minētos projektus atbalstīja un saskaņoja, kā minēju, 23. novembrī iesniedza valdībā ē... iesniedza Saeimā.

Ja mēs runājam par budžeta paketi, kam es vēlētos pieskarties, ņemot vērā to, ka tā pamatā ir Finanšu ministrijas kompetence. Tad, protams, no Satversmes 66. panta izriet valdības pienākums iesniegt Saeimā budžeta likumu saimnieciskajam gadam, kārtējam saimnieciskajam gadam un likumā „Par budžetu un finanšu vadību”, un... 21. panta trešajā daļā ir noteikts pienākums iesniegt šo te projektu četru mēnešu laikā kopš jaunās valdības apstiprināšanas.

Tātad 2010. gadā notika kārtējās Saeimas vēlēšanas un, teiksim tā, ievērojot šo te politisko dienas kārtību, arī tika sagatavoti noteiktie likumprojekti un iesniegti Saeimā.

Kā jau minēju par paketi. Protams, jautājums ir finansiālas dabas, jo tomēr ir papildus atlīdzības pieaugums tiesnešiem, salīdzinot ar to algu, kas tanī brīdī bija spēkā un, ievērojot šo Satversmes tiesas spriedumu, tātad, Tieslietu ministrija kopā ar Finanšu ministriju izstrādāja šo projektu par piesaisti 12. mēnešalgu grupai.

Es domāju, es neatkārtošos un, un, un šeit jau izskanēja pietiekoši daudz argumentu attiecībā uz pašu piesaisti. Mēs uzskatām, ka tā piesaiste ir korekta, jo tā nodrošina ekonomiskam svārstību ciklam atbilstošu algu un tā ir piemērota... un tā ir sasaistīta ar Satversmes tiesas spriedumā, jūnija spriedumā norādīto principu par sasaisti un samērojamību ar augstāk atalgotajiem juridiskās profesijas pārstāvjiem valsts pārvaldē un vispār juridiskā profesijā kā tādā.

Ņemot vērā to, ka arī tiesas ir no budžeta finansētās... finansētas institūcijas un tiesneši algoti no valsts budžeta, mums pat bija pienākums sagatavot... tā bija Finanšu ministrijas atbildība un Finanšu ministrijas pienākums – šos projektus virzīt budžeta paketē.

Par to, kādēļ tik vēlu, es jau ieskicēju, kārtējās Saeimas vēlēšanas ar budžetu saistītos projektus... To nosaka ne tikai Satversme, bet ir bijuši vairāki tiesas... Satversmes tiesas spriedumi, kas nosaka saimnieciskajam gadam paredzēto izdevumu... Likumprojekti, kas paredz, tātad, fiskālo ietekmi, ir jāvirza kopā ar budžetu.

Tas ir gan 01-05(98) Satversmes tiesas spriedums maternitātes un slimības pabalstu lietā, kur iezīmēts ir princips par Saeimas saistību ar sevis pieņemto budžetu un ideja par to, ka nedrīkst paredzēt likumprojektā tādus izdevumus, kas nav saistīti un paredzēti budžetā. Proti, ka Saeima ir saistīta ar savu pieņemto budžetu un šādi likumprojekti ir jāvirza budžeta paketē, vai vismaz jāparedz tam finansēšanas avots.

Tāpatās arī lieta 2011-03-01, kur Satversmes tiesa arī detalizēti ir analizējusi budžeta likumprojektus, teiksim tā, saturiskos momentus, un arī ir secinājusi, ka budžets kā Saeimas apstiprināts izdevumu un ieņēmumu plāns, nu, ir tas pamata dokuments, kurā ir jāietver šie visi, arī tajā skaitā, arī atlīdzības jautājumi. Un papildus, papildus, ja ir runa par Satversmes tiesas spriedumu, jūnija spriedumu, nu, tad, kā jau minēju, Ošiņas kundze labāk varēs izstāstīt, teiksim tā, gan amatu saimi, klasifikāciju, gan piesaisti 12. mēnešalgu grupai, gan to, kādi ir amatu pienākumi.

Bet, teiksim, man kā jurista ieskatā, reforma bija nobridusi, reforma bija jāveic budžeta paketē, reformai bija finansiālais slogs, finansiālā ietekme. Tas ir nenoliedzami. Un tas, kā mēs lasām gan Satversmes tiesas janvāra spriedumu, gan arī jūnija spriedumu, citēju: „Lai noteiktu, vai tiesnešu atalgojuma līmenis ir pienācīgs, tas būtu

izvērtējams sasaistē ar vispārējām atalgojuma līmeņa tendencēm un samēru valsts sektorā”. Tāpat tiesa konstatēja, ka ir jānodrošina saprātīgs, samērīgs atalgojuma noteikš... Tāpat ir jānodrošina saprātīgs samērīgums atalgojuma noteikšanā tiesnešiem un juridiskā profesijā publiskās valsts parva... publiskās pārvaldes jomā strādājošajiem.

Mūsu ieskatā šī sasaiste ir nodrošināta un, ievērojot arī to, ko teica iepriekšējās... iepriekšējā tiesas sēdes dienā, proti, vakar Saeimas pārstāvis Plepa kungs, ka 3. panta septītā daļa, teiksim tā, ietver šo domu par no budžeta finansēto institūciju, teiksim tā, atalgojumu svārstību un, un... Un tas pluss šai sistēmai ir tāds, ka nav iespējama kaut kāda konkrēta, atrauta sektora darbinieku un kalpotāju algu nepamatota augšana iepretim pret citu no budžeta finansēto institūciju atalgojumam. Un tas ir tas pluss un...

Ja ir jautājums, vai, pareizāk sakot, tas tā, no vakardienas diskusijas sapratu, ka, kas tad ir tas moments, kritērijs vai nosacījums, kur likumā ir pateikts tas, kā tas ietekmē tiesu, tiesnešus... Jo 3. panta septītā daļā, tur nav tiešā tekstā rakstīts par, par tiesnešu algām. Tad manā ieskatā, pagājušā gada jūnijā izveidota, pareizāk sakot, likumā paredzētā un tikai, ja nemaldos, septembrī vai oktobrī izveidotā Tieslietu padome – tas ir tas forums, kurā, kurā būtu jārunā par atlīdzības jautājumiem, un tas ir tas jautājums arī nākotnei, ja mēs runājam par šīs reformas, teiksim tā, satversmību un konstitucionalitāti. Tad Tieslietu padome ir tā īstā vieta, kurā tiesnešu, izpildvaras un likumdevēja diskusijām arī ir vieta.

Es domāju, tas īsumā būtu viss, esmu gatavs atbildēt uz jautājumiem.

G. Kūtris: Paldies! Jautājums saistībā ar jūsu teikto par to budžeta... par oktobri, novembri, kad vajadzēja iekļaut budžeta projekta paketē... Sakiet, lūdzu, ja ņem kalendāro gadu, kurā mēnesī sāk strādāt pie budžeta projekta izstrādes?

M. Brencis: Sāk strādāt jau martā, aprīlī, kad...

G. Kūtris: Martā, aprīlī?

M. Brencis: Jā.

G. Kūtris: Martā, aprīlī Finanšu ministrijai bija zināms Satversmes tiesas janvāra spriedums par sistēmas neatbilstību Satversmei?

M. Brencis: Jā, protams, bija zināms. Tomēr, kā jau arī to minēja gan Saeimas pārstāvis, gan arī Tieslietu ministrijas pārstāvis, pilnīgai skaidrībai bija nepieciešams sagaidīt arī tā saucamo jūnija spriedumu.

G. Kūtris: Bet neatbilstība jau bija pateikta?

M. Brencis: Jā, tomēr neatbilstība... Teiksim tā, tika pateikts „A”, bet netika pateikts, mūsu ieskatā, „B”, un Satversmes tiesa vērtēja līdzšinējās sistēmas neatbilstību. Un tas, kā mēs nolasījām, ko es arī teicu, ka mēs nolasījām no janvāra un jūnija sprieduma, ka ir nepieciešams raudzīties uz kompleksu reformu. Līdz ar to, nu, teiksim tā, no vienas puses, mēs zinājām par neatbilstību, par esošas sistēmas

neatbilstību Satversmei, tomēr tas prasīja laiku, lai dotu piedāvājumu, priekšlikumu jaunai, jaunai reformai.

G. Kūtris: Tiesnese Krūma.

K. Krūma: Jūs varētu, lūdzu, paskaidrot sīkāk, kas ir „A” un kas ir „B”? Kas bija tas „A”, kas bija janvāra spriedumā, un „B”, kas bija...?

M. Brencis: Janvāra spriedumā, teiksim tā, janvāra spriedumā tika norādīts, teiksim tā, uz Satversmes 83. panta atklāstu jeb, teiksim, saturu, proti, par tiesnešu finansiālās drošības principu. Un jūnijā tika, teiksim, tas vēlreiz apstiprināts. Plus, plus paga...

G. Kūtris: Es varbūt tad labāk, precīzāk atgādināšu. Pirmajā spriedumā janvārī tiesa pateica, ka tiesneša atalgojuma iesaldēšana neatbilst likumā paredzētajai kārtībai un Satversmes 83. pantam, iesaldēšana. No 1. janvāra 2011. gadā bija jāpāriet uz vidējās algas rēķināšanu tā, kā likuma normā noteikts. Savukārt jūnija spriedumā tiesa pateica, ka 27 procentu iesal... samazinājums atbilst, ja vien no 1. janvāra 2011. gadā pamatalgu rēķina, tas summu, no kuras tiek procentuālais atskaitījums, rēķina pēc sprieduma janvārī. Tātad, vai martā, gatavojot budžeta projektu, jūs jau rēķinājāt finansējumā, ka tiesnešu atalgojums ir jārēķina pēc pamata normas?

M. Brencis: Plus vēl trešā lieta, ja drīkst papildināt, plus vēl bija arī jūnija spriedumā par neatbilstību Ministru prezidenta algai, par to ierobežojumu. Bet, ja ir jautājums par to, kāpēc mēs nesākām gatavot jau martā vai aprīlī. Tiešām, nu, man jāatkārto vēlreiz tie paši argumenti, ka, teiksim tā, jūnija spriedumā bija skaidrāk minēts tas, ka ir nepieciešama sasaite ar citām juridiskā profesijā strādājošām amatpersonām.

G. Kūtris: Cik spriedumu vajag ministrijai, lai saprastu, ka, ja kāda norma neatbilst Satversmei, ka tā ir jālabo? Vai arī ir jādarbojas pēc šīs normas?

M. Brencis: Nu, jebkurā gadījumā, šajā gadījumā janvāra un jūnija spriedums ir pietiekošs signāls, tas ir skaidrs. Par to, kāpēc martā vai kāpēc aprīlī tas netika darīts, es jau atbildēju, ka 2010. gada kārtējās vēlēšanas jebkurā gadījumā ir fakts, kas ir jārēķinās. Un tas jebkurā gadījumā ir likumdevēja izšķiršanās jautājumus. Un, ja janvāra un jūnija spriedumi paredz jaunu reformu, tad tā prasa laiku.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai valsts tiesu varas atlīdzības sistēma un tās reforma ir saistīta ar Saeimas vēlēšanām?

M. Brencis: Nē, nav saistīta ar Saeimas vēlēšanām. Tomēr, kā jau minēju, finansiālā ietekme ir nenoliedzama šiem četriem likumprojektiem. Un saskaņā ar likumu „Par budžetu un finanšu vadību” 21. panta trešo daļu valdības pienākums ir iesniegt Saeimai, iesniegt budžeta projektu četru mēnešu laikā pēc valdības apstiprināšanas. Tādā veidā tas ir saistīts ar 2010. gada Saeimas vēlēšanām.

G. Kūtris: Man ir jautājums attiecībā uz Vienotās atlīdzības likuma grozījumiem, kas tiek apstrīdēti. Anotācijā bija norādīts, ka apstrīdētās normas nodrošina motivējošu atlīdzības sistēmu un vērš to uz konkrētu darba rezultātu sasniegšanu. Sakiet, lūdzu, kā šī jaunā sistēma motivē tiesnešus strādāt labāk vai arī vērtēt viņu konkrētos darba rezultātus?

M. Brencis: Jāsaka, ka anotāciju gatavoja Tieslietu ministrija, es varu izteikt tikai savu viedokli, ka, proti, motivējoši tie ir no, teiksim tā, no atalgojuma pieauguma viedokļa, lai gan, protams, mēs... Es šeit nevaru stāvēt un apgalvot, ka tiesnešu darba kvalitāte ir atkarīga tikai no atalgojuma. Tomēr zināmā mērā atalgojums ir tas, par ko mēs šeit runājam, un par ko ir arī šis te juridiskais strīds. Līdz ar to, ja mēs runājam par, par kvalitāti un motivāciju, tad tas ir vērtējams, teiksim, Finanšu ministrijas un manā ieskatā, ņīri no likumprojekta anotācijas viedokļa skaitliskā izteiksmē, proti...

G. Kūtris: Sakiet, kādā veidā tiesnesis, kas strādā rajona tiesā, strādājot aktīvāk, skatot, es nezīnu, vairāk lietas – sestdien, svētdien nākot uz darbu. Kāda viņam motivācija varētu būt, ievērojot Atlīdzības likumu?

M. Brencis: Viņš vienkārši saņem lielāku algu.

G. Kūtris: Kādā veidā viņš var saņemt lielāku algu?

M. Brencis: Viņš var... nē, nu... Jūs jautājat kādā veidā šī jaunā sistēma motivē. Es jums atbildēju, ka, manā ieskatā, tā ir motivējošāka, jo tā nodrošina lielāku algu salīdzinājumā ar to, ko viņš saņem.

G. Kūtris: Šobrīd tiesnesis saņem vienu algu, pieņemsim, 1100 vai 1200. Viņš veselu gadu strādā intensīvi, radoši. Kāda viņam nākamā... par to aktīvo darbu viņam motivējošāka sistēma?

M. Brencis: Nē, nu, man grūti atbildēt. Es neesmu nekad strādājis par tiesnesi, neesmu arī šādus pētījumus veicis.

G. Kūtris: Nē, es no finanšu viedokļa jums jautāju.

M. Brencis: Es jums no finanšu viedokļa arī atbildēju, ka, manā ieskatā, ja sistēma paredz lielāku atlīdzības, teiksim tā, apmēru, tādā gadījumā, nu, viņa ir motivējošāka.

G. Kūtris: Likums neparedz lielāku atlīdzību par to, ka viņš aktīvāk strādā vai radošāk strādā.

M. Brencis: Nē, nu es domāju, ka tas nebija anotācijā ietvertais, teiksim, nu, tā ideja, pie kā mēs tagad diskutējam, bet iedeja ir tāda, ka, ja Atlīdzības likums jeb, pareizāk sakot, tā grozījumi paredz lielāku atlīdzību, tad tā sistēma ir motivējošāka, jo alga...

G. Kūtris: Saskaņā ar ko šī jaunā sistēma paredz lielāku atlīdzību?

M. Brencis: Saskaņā ar to spēkā esošo regulējumu, kurš paredzēja mazāku atlīdzību tiesnešiem.

G. Kūtris: 2012. gadā spēkā esošā sistēma paredzēja tiesnešiem atlīdzību pilnā apmērā pēc vecās kārtības.

M. Brencis: Kas nestājās spēkā, jo... [runā vienlaikus].

G. Kūtris: ... nestājās spēkā? Satversmes tiesas spriedums pateica, ka no 1. janvāra ir... jau jāstājas spēkā.

M. Brencis: Satversmes tiesa lēma par konkrētu normu neatbilstību Satversmei, bet Satversmes tiesa, teiksim tā, nevar izdot likumu, kurš stātos spēkā Saeimas pieņemtu likumu vietā. Līdz ar to...

G. Kūtris: Brenča kungs, es jums jautāju tā... Jūs mēģināt izskaidrot tiesai, ka motivējošāka sistēma jaunā ir tāpēc, ka ar jauno likumu tiesnešiem ir lielāka alga nekā iepriekšējā sistēmā.

M. Brencis: Nē, nu, jūs...

G. Kūtris: Kādā veidā šī sistēma motivē tiesnesi vairāk darbam? Jo šī sistēma ir ilglaicīgā nevis vienai pārejai no vecā regulējuma uz jauno.

M. Brencis: Nu, par atlīdzību es jau izstāstīju, bet, ja mēs runājam par, teiksim tā, par, nu, par pašmotivāciju, par darba kvalitāti, nu, tad, protams, ka šis nav varbūt, nu, jautājums, kas adresējams man, jo, ja mēs runājam par sistēmu, kas ir motivējoša, kas ir, teiksim tā, nu, uz stabilu atlīdzību vērsta, nu, tāda viņa ir, tā mēs uzskatām, jo viņa ir sasaistīta ar visu valsts budžeta finansēto institūciju darbinieku atlīdzību. Un tas nozīmē, ka, nu, vienā brīdī nevarēs būt tā, ka tiesnešiem algas, teiksim tā, nu, paliks esošā līmenī vai tiks iesaldētas tai brīdī, kad teiksim, civildienestā šīs algas tiks celtas, nu. Es to skatu tādā, nu, plašākā kontekstā, ka, nu, atlīdzības sistēma ir saprotama, sasaistīta, piesaistīta noteiktām profesiju grupām. Un to paredz arī likums un, nu, manā ieskatā, nu, motivējošāka atlīdzības sistēma tomēr zināmā mērā ir šis finansiālais faktors, kas spēlē lomu. Par to arī šeit mēs runājam, strīdamies.

G. Kūtris: Vai es pareizi sapratu, ka Finanšu ministrijas viedoklis ir tāds, ka tiesnešu atlīdzības noteikšanas princips ir tāds pats kā valsts pārvaldes darbinieku atalgojuma noteikšanas princips? Tas nozīmē, ka tiesnešu neatkarības garantija tiek vai no pazemināta līdz pārvaldes ierēdņu atlīdzības sistēmai, vai arī pārvaldes ierēdņu atlīdzības sistēma tiek paaugstināta līdz tiesu neatkarības principam?

M. Brencis: Nē, nu, šajā gadījumā...

G. Kūtris: Citās valstīs tā gan nedara.

M. Brencis: Es... Iespējams, es esmu pārprasts attiecībā uz šī principa pazemināšanu vai paaugstināšanu. Tas, ko es mēģināju pateikt – ka visas no valsts budžeta finansētās institūcijas, tajā skaitā arī tiesneši un tiesu vara, ir sasaistītas ar,

teiksim tā, pēc vienotiem principiem gan ar likumdevēju, gan ar izpildvaru. Un ka, likumdevēja ieskatā, nebūtu prātīga vienas atlīdzības daļas audzēšana un, un, teiksim, citu nodarbināto algas iesaldēšana. Tas ir tas, ko es mēģināju pateikt. Es nekādā ziņā nemēģināju salīdzināt tiesu varu ar civildienestu vai kā citādi, jo katram ir savas noteiktas funkcijas un sava kompetence.

G. Kūtris: Bet es sapratu tā, ka jūs balstāties uz 3. pantu, kurā ir ietverts princips, ka tagad gan tiesnešiem, gan valsts pārvaldei šis atlīdzības pieaugums būs visiem vienlaicīgi, ja?

M. Brencis: Nu, es varu tikai piekrist tam, ko vakar Lazdovska kungs teica par to, ka tas ir likuma gars, bet, nu, tas arī izriet gan no Satversmes spriedumiem – gan no janvāra un jūnija, gan no arī no tā likuma 3. panta septītās daļas, plus arī, nu, par Tieslietu padomi es minēju, tas ir tikai un vienīgi loģiski.

G. Kūtris: Jautājums, tiesnesis Balodis.

K. Balodis: Man ir jautājums par to, vai pašreizējais normatīvais regulējums, pirmām kārtām jau Atlīdzības likums, paredz iespēju izpildvarā tomēr – ar dažādu normatīvo, nu, triku pielietošanu – paaugstināt atalgojumu? Vai šeit tomēr izpildvara nav tā kā privilēģētākā situācijā salīdzinājumā ar tiesu varu?

M. Brencis: Ja jūs domājat, vai likumdevējs var mainīt šo minēto pielikumu, kurš paredz sasaiti ar 12. mēnešalgu grupu, – izpildvara to nevar mainīt, jo tas ir ar likumu noteikts un, ja mēs runājam par, teiksim tā, šo izpildvaras algu, ja nemaldos, šī izpildvaras alga ir piesaistīta premjera algai un par... Lielāka alga par premjera algu valsts pārvaldē nevar būt, es precīzi nepateikšu apmēru, tur Ošiņas kundze labāk zinās.

Līdz ar to te ir... Juridiskie triki, nu, izpildvarā viņi, nu, teiksim tā, nevētu iet cauri, ņemot vērā to, ka likums jau skaidri nosaka šo piesaisti. Bet, ja mēs runājam par 12. mēnešalgu grupu, tas arī ir likumdevēja izšķiršanās jautājums, un šī piesaiste ir skaidri un gaiši pateikta, proti, 12. mēnešalgu grupas sestās pakāpes, proti, nu, visaugstākajai, maksimālākajai atlīdzības... atlīdzības, nu, teiksim tā, robežai – 1157 lati. Tā kā, nu, izpildvaru es neredzu šajā gadījumā... kaut kādu izpildvaras privilēģēšanas momentu, ņemot vērā, ka izpildvaras alga ir ierobežota ar premjera algu.

G. Kūtris: Tad vēl viens jautājums attiecībā uz mazlietiņ senāku vēsturi, bet saistībā arī. Sakiet, lūdzu, vai šī Vienotās atlīdzības likuma algu noteikšanā jeb grupām tika izmantots SIA „Fontes” pētījums jeb metodika?

M. Brencis: Finanšu ministrija ir sagatavojusi atbildes uz Satversmes tiesas uzdotajiem jautājumiem, bet, ņemot vērā, ka gatavotāja bija Inga Ošiņa, es tomēr lūgtu to jautājumu adresēt viņai.

G. Kūtris: Jūs par „Fontes” pētījumu izmantošanu šeit nevarētu atbildēt?

M. Brencis: Es varētu sniegt viedokli, bet es domāju, ka daudz izsmeļošāks ir tās personas viedoklis, kura gatavoja reāli šo dokumentu, arī pētīja savā darbā.

G. Kūtris: Labi, tad vēl viens jautājums par likumprojektu pieņemšanu. Jūs minējāt, ka vajadzēja oktobrī, novembrī attiecībā uz budžeta projektu pieņemt... Un vienoto atlīdzību iekļaut... visas iestādes. Laikam arī tāda bija nostāja Finanšu ministrijai 2009. gadā?

M. Brencis: Tātad tā vēsture jau senāka un, protams, tas jau bija 2008. gada decembra budžeta paketē, kurā bija īpašs likums, ko Finanšu ministrija izstrādāja par 2009. gada Atlīdzības likumu. Jā, un tur bija pārejas noteikumi, ka līdz 1. jūlijam jāizstrādā vienots... Tur gan, iespējams tā neveikli skan no tiem pārejas not... pārejas noteikumu redakcijas, ka valsts pārvaldes un pašvaldību iestādēm... Bet, nu, tā doma ir tāda, ka nepieciešams vienots likums, kurš regulē vienotus principus visām no valsts budžeta finansētām iestādēm.

G. Kūtris: Man tad ir viens, teiksim, no praktiskās puses, no procedūras tāds jautājums. Atlīdzības likuma pārejas noteikumos, kurus pieņēma 16. decembrī 2010. gadā, bija ierakstīts arī tāds 2.³ punkts – Ministru kabinets līdz 2011. gada 1. martam izstrādā likumprojektu un sāk nepieciešamās konsultācijas par Latvijas Bankas amatpersonu (darbinieku) atlīdzības regulējuma iekļaušanu likumā. Tātad, tas ir decembris, 2010. gads. 2010. gada maijā, tas ir, pēc pieciem mēnešiem, Saeimas komisijā tiek diskutēts par grozījumiem, tiek paskaidrots, ka jau ir uzsāktas sarunas ar Latvijas Banku, tātad piecus mēnešus ir uzsāktas sarunas, bet vēl nepieciešams saskaņojums ar Eiropas Centrālo banku. Pēc tam Saeimas plenārsēdē deputāte Viņķele saka – principā daļēja vienošanās ar Latvijas Bankas amatpersonām panākta, likumprojekts gatavs, vēl labprāt... tātad, jāsaņem Eiropas Centrālās bankas... Un attiecīgi 2011. gada 15. decembrī, tas ir pēc gada, pārejas noteikumu norma par pienākumu iekļaut kopējā atlīdzības likumā Latvijas Bankas amatpersonas un darbiniekus tiek izslēgta. Sakiet, lūdzu, kāpēc ar Latvijas Banku konsultācijas notika, nu, vismaz piecus gadus, ar tiesu varu oktobris un novembris? Es atvainojos, piecus mēnešus, pārteicos.

M. Brencis: Nē, nu, ja mēs runājam par Latvijas Banku, par šo konkrēto posmu es neesmu tik ļoti informēts, par šīm te konsultācijām... nepiedalījos. Bet, ja mēs runājam par atlīdzības principiem un to iekļaušanu Atlīdzības likumā, tad skaidrs, ka Latvijas Banka, nu, būs šis izņēmums attiecībā uz Vienotās atlīdzības likumu, proti, konkrētās algas veidā, jo Latvijas Banka tiek finansēta no... Teiksim tā, viņiem pašiem savs budžets, un viņa tiek finansēta no, no, teiksim tā, ne no budžeta naudas. Bet, ja mēs runājam par konsultācijām, tad, nu, es tiešām nevarēšu atbildēt uz šo jautājumu.

G. Kūtris: Jūs pārstāvat Finanšu ministriju.

M. Brencis: Nu, jā, bet es nebiju šodien gatavojies runāt par Latvijas Banku.

G. Kūtris: Par Vienotās atlīdzības likumu mēs runājam.

M. Brencis: Ja mēs runājam par Vienotās atlīdzības likumu, tas, ko ar Latvijas Banku izdevās panākt, un, teiksim, tas, ko viņi arī ievēro un – viņi ir solidāri samazinājuši atlīdzību, ievērojot 3. panta septīto daļu, proti, šo solidaritātes klauzulu. Tā ir arī tā... Un tas ir arī tas kompromiss...

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, jūs vienojāties ar Latvijas Banku par šo kompromisu. Pēc kāda principa Latvijas Bankas darbiniekiem un amatpersonām tiek noteikta alga?

M. Brencis: Nu, tas jājautā Latvijas Bankai.

G. Kūtris: Nē, es atvainojos, no likuma... tas ir rakstīts...

M. Brencis: Latvijas Banka nosaka pati savas algas un savu atlīdzību saskaņā ar likumu „Par Latvijas Banku”. Vienotā atlīdzības likumā ir noteikta solidaritātes klauzula, kas runā par ekonomiskam ciklam, teiksim tā, pieņemamiem lēmumiem attiecībā uz atlīdzību.

G. Kūtris: Latvijas Banka ir informējusi Finanšu ministriju un jūs to... Finanšu ministrija to arī ierakstīja likumprojektā par izslēgšanu, pārejas noteikumu. Ka Latvijas Banka atlīdzību nosaka līdzīgi kā Finanšu un kapitāla tirgus komisija savām amatpersonām un darbiniekiem, proti, rēķinot no vidējās algas valstī ar koeficientu 4,95. Tā vismaz ir Atlīdzības likumā rakstīts. Kāpēc pret Latvijas Banku ir pieļauts cits princips uz atalgojuma aprēķināšanas metodiku?

M. Brencis: Kā jau minēju, nu, Latvijas Banka tomēr ir autonoma neatkarīga institūcija...

G. Kūtris: Tiesu vara Latvijā nav neatkarīga institūcija?

M. Brencis: Tiesu vara tiek finansēta no valsts budžeta. Latvijas Banka netiek finansēta no valsts budžeta, līdz ar to, nu, kompromiss tādā ieskatā, kādā jūs vēlaties, proti, likumā ierakstīt Latvijas Bankas amatpersonu algas, nu, nav izdevies. Un Latvijas Banka uzsver savu neatkarību, kas nostiprināta 1957. gada Romas līgumā, un četras brīvības, kuras Rimševica kungs, teiksim tā, piemin attiecībā... tiklīdz tas jautājums tiek skarts, par Latvijas Bankas neatkarību un, teiksim tā, mums neizdevās vienoties ar Latvijas Banku par šīs atlīdzības iekļaušanu Vienotās atlīdzības likumā. Tā ir tā atšķirība. Es nerunāju šajā gadījumā par, par kompetenču neatkarību vai par kaut kādu autonomiju, es runāju pašlaik par finansēšanu, finansēšanas avotiem. Un šajā ziņā ties... tiesu sistēma ir finansēta no valsts budžeta, Latvijas Banka – finansēta no sava budžeta.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai starptautisko dokumentu prasības par tiesu neatkarību, kuras vienas no garantijām ir arī tiesnešu finansiālā drošība, ir zemāka ranga prasība nekā Latvijas Bankas neatkarība starptautiskajos dokumentos?

M. Brencis: Tā nav zemāka ranga prasība. Vienkārši Latvijas Banka netiek finansēta no valsts budžeta. Tā ir tā galvenā atšķirība, ko es mēģinu pateikt. Es nevienā

brīdī nemēģinu pielīdzināt vai kaut kādā mērā salīdzināt autonomijas principu vai kompetenču principu. Es mēģinu pateikt to, ka Latvijas Banka netiek finansēta no valsts budžeta, bet no sava budžeta, un tā ir tā finansiālā autonomija, finansiālā neatkarība. Es nerunāju par kompetenču neatkarību, kas ir 83. panta lēmums. Tā ir tā vienīgā atšķirība, un tāpēc arī Atlīdzības likumā Latvijas Banka nav ietverta kā... kā institūcija.

G. Kūtris: Tiesnesis Balodis.

K. Balodis: Runājot par Latvijas Banku, tas jautājums izskanēja arī citās Satversmes tiesas sēdēs par tiesnešu algām. Kas tad Latvijas Banka tāda ir? Viņa gadījumā tomēr nav daudz tuvāka valsts pārvaldei nekā tiesu vara? Un kā tad, piemēram, ir ar valsts kapitālsabiedrībām, kāpēc tieši Latvijas Bankai, nu, tādas īpašas privilēģijas? Vai to tiešām var attaisnot tikai ar Eiropas Savienības tiesību noteikumiem? Kāpēc valsts nevar regulēt Latvijas Bankas... tiešām ir specifiska valsts pārvaldes iestāde?

M. Brencis: Tā nebūtu īsti specifiska valsts pārvaldes iestāde, tā ir autonoma, neatkarīga institūcija. Ja mēs runājam par Latvijas Banku, nav jau tā, ka nevar regulēt, ir speciāla kārība, kādā šo jautājumu ir jāsaskaņo ar Eiropas Centrālo banku. Un, cik nu man tā prakse ir bijusi, šie jautājumi parasti netiek saskaņoti. Jo, ja Latvijas Bankas viedoklis ir negatīvs, proti, ka tas aizskar kaut kādā mērā autonomiju, un šajā jautājumā Rimševica kungs vienmēr ir bijis ļoti strikts, tik, cik man arī ir bijusi iespēja šajos jautājumos strādāt, tad tas rezultāts arī tāds ir, kā Kūtra kungs nolasīja. Proti, ko mēs pārejas noteikumos... to neesam panākuši.

G. Kūtris: Paldies. Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu kādi jautājumi?

J. Neimanis: Jā, man ir jautājums saistībā ar to, kā esošā, pašreizējā regulējumā, pie cik lielas inflācijas vai deflācijas jūs kā valsts pārvaldes institūcija rosinātu tiesnešu atlīdzības, nu, teiksim, ierēdņu atlīdzības pārskatīšanu, un cik liels būtu šis procents?

M. Brencis: Nu, es jums konkrēti nevarēšu atbildēt uz šo jautājumu. Tad 3. panta septītā daļa, viņa ir ietverta kā princips, un izstrādājot budžeta likumu, likumā „Par budžetu un finanšu vadību” ir precīzi noteikti tie posmi. Un, kā jau minēju, martā, aprīlī runa par budžetu, teiksim tā, par iestāžu apakšprogrammu bāzu apstiprināšanu un tālāk, ja tālāk ir iespējama šī te papildus ieņēmumu sadaļas, teiksim tā, pārdale, tad tā ir valdības izšķiršanās, kurā valdība dod uzdevumu Finanšu ministrijai un nozaru ministrijām, teiksim tā, iesniegt finanšu pieprasījumus, un tad, izejot no tā iespējamā ieņēmuma...

J. Neimanis: Būtībā, tāpat, īpaši to, vai varētu kāds iesniegt kādu pieprasījumu palielināt sev atalgojumu, izlemtu tad Finanšu ministrija atkarībā no finansējuma, budžeta rādītājiem un prognozēm?

M. Brencis: Finanšu ministrija... tur ir atsevišķa sadaļa likumā “Par budžetu un finanšu vadību”, ja nemaldos, 16. pants un saistītie panti, kur runā par Finanšu ministrijas atbildību apkopot nozaru ministriju priekšlikumus budžeta pieprasījumiem. Tas nozīmē, ka, ja tiesnešu algu apakšprogramma ir Tieslietu ministrijas, teiksim tā, atbildībā, tad, nu, tas pamata pieprasījuma atbildības slogs gulstas uz Tieslietu ministriju. Tas nozīmē, ja mēs zinām, kāds ir budžeta “rāmis” – cik ir ieņēmumi, cik ir izdevumi un, ja tur ir starpība, jeb, pareizāk sakot, papildus ieņēmumi, kurus mēs redzam no prognozēm, no IKP, gan no citiem faktoriem, kuru jūs tur minējāt.

J. Neimanis: Tad Tieslietu ministrijai ir jāskata šīs te finanšu prognozes, nesapratu?

M. Brencis: Izejot no kopējā budžeta „rāmja”, un no makro termiņa prognozēm visas ministrijas... nozaru ministrijas iesniedz savus pieprasījumus Finanšu ministrijai. Jā, to nosaka likums.

J. Neimanis: Un attiecībā uz prokuroru atalgojumu, kas ierosinātu?

M. Brencis: Es jums to nepateikšu, es vienkārši tik labi nepārzinu apakšprogrammas sadalījumu. Ja tas ir Tieslietu ministrijas programma, tad jā.

J. Neimanis: Tad jautājums attiecībā par ... Jūs minējāt, ka Tieslietu padome būtu tas forums, kur diskutētu par tiesnešu atalgojuma, prokuroru atalgojuma palielināšanu, bet jūs... Tātad šī sistēma, kā jūs minat, ir sazobēta ar valsts pārvaldes atalgojumu, tad sanāk, ka Tieslietu padomei būtu jādiskutē arī par valsts pārvaldes atalgojuma palielināšanu?

M. Brencis: Es domāju, ka – nē. Tā tas...

J. Neimanis: Tur nevajadzētu?

M. Brencis: Es varbūt neprecīzi izteicos, vai esmu pārprasts. Vienkārši, runājot par to, ka šī sistēma nodrošina to, ka kādā citā, teiksim tā, kādā valsts pārvaldes vai valsts budžeta finansētā institūcijā vai kopumā tiek celtas algas un citā, nē, tas nozīmē, nodrošina... Šī sazobe paredzēta, un tādu kompleksu skatījumu uz šīm lietām... Tas nenozīmē, ka Tieslietu padomei būtu jālemj par to, vai ierēdņiem jāceļ vai jāsamazina algas, es runāju par to, ka... Es runāju par to, ka, ja līdz šim, tas arī no vakardienas diskusijas, es tā sapratu, ka pietrūka šīs te... diskusiju foruma, kurā pietiekoši autoritatīvi varētu lemt par tiesu varas neatkarības jautājumu, tajā skaitā arī par atlīdzību, šis būtu tas forums, kurā šo, šo jautājumu apspriest. Bet, nu, jebkurā gadījumā tas atduros, tā kā jau jūs arī minējāt pirmajā jautājumā, tas atduros pie finansējuma jautājuma.

J. Neimanis: Jā, tad jautājums, jūs minējāt, ka esošā sistēma ir motivējošāka tādā ziņā, ka tā palielina tiesneša atalgoj... prokurora atalgojumu salīdzinājumā ar to, ko viņi faktiski saņēma 2009. gadā. Vai jūs... un jūs minējāt, ka Jūs, gatavojot šos jaunos

at... atlīdzinājuma... atalgojuma reformas likumus, gaidījāt otro Satversmes tiesas spriedumu, tātad punktu „B”. Bet vai jūs pamanījāt šajā Satversmes tiesas spriedumā punktu, kas saka, ka tiesnešiem un, tostarp, arī prokuroriem, bija tiesiskā palāvība – palauties, ka noteiktā sistēma tomēr stāsies spēkā? Un tad attiecībā, ja raugāties uz šo, tad būtībā jau šis atalgojums nevis tika palielināts, bet gan samazināts?

M. Brencis: Nē, nu, es sapratu to jautājuma būtību, un tam patiesībā jau pieskārs arī Plepa kungs, vakar uzstājoties attiecībā uz tiesisko palāvību...

J. Neimanis: Jūs uzskatāt, ka tur nebija tā tiesiskā palāvība?

M. Brencis: Nu, tā nevar teikt.

J. Neimanis: Kaut kāda ... [nerunā mikrofonā]

M. Brencis: Es Satversmes tiesas spriedumu lasu kompleksi, un tas, ko mēs, tas ko es arī savā, savā runā minēju, ka tas, kā mēs raugāties uz to, ka visas budžeta finansētās institūcijas, viņām ir jābūt sasaistē pēc vienotiem principiem, un tas, ko mēs izdarījām – mēs šo te reformu, mēs šo reformu ieviesām arī, izejot no, es jau minēju, Satversmes tiesas sprieduma šī te punkta, kur es runāju par sasaisti ar, teiksim tā, juridiskajā profesijā strādājošajiem.

J. Neimanis: Labi, bet tad tā... vienotie principi... Man, es arī iepriekš uzdevu to pašu jautājumu, man nav īsti skaidrs, kā izpaužas vienots princips, ja Saeimas deputātiem un citām politiskām amatpersonām un nepolitiskām amatpersonām, kā arī noskaidrojām tagad – citām valsts institūcijām – alga tiek noteikta atkarībā no mēneša vidējās darba samaksas valstī un, savukārt, nu, tātad, attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem – no fiksēta cipara.

M. Brencis: Par šo piesaisti...

J. Neimanis: Kā tad izpaužas tā vienotā sistēma?

M. Brencis: Vienotā sistēma nenozīmē, ka tie ir, nu...

J. Neimanis: Vienoti nosacījumi, nu, es nezinu.

M. Brencis: Tie ir vienoti nosacījumi. Vienkārši, ja mēs runājam par šo te piesaisti, iespējams, tas ir nākotnē arī jākorģē, nākotnē arī, arī jārunā par, par šīs te piesaistes, teiksim tā, kaut kādu korekciju vai mainīšanu, bet, ja mēs runājam, teiksim, tīri par šo Saeimas deputātu atlīdzību, nu, tad Saeimas kārtības rullis ir Saeimas, teiksim tā, Saeima tikai pati var grozīt savu, savu Kārtības rulli. Ministru kabinets, pasargdievs, Finanšu ministrija, viņa nevar iesniegt priekšlikumus kā deputātiem pašiem lemt par savu atalgojumu, iespējams, ka tas ir tas vājšais punkts šajā, šajā mūsu pozīcijā, bet...

J. Neimanis: Bet jūs jau gatavojāt šo Vienoto atlīdzības likumu.

M. Brencis: Nu, jā, bet...

J. Neimanis: Un sadalījumu.

M. Brencis: Jā, bet mēs jau šeit iepriekšējā tiesas dienā secinājām, ka šī sazobe ar ekonomisko ciklu, viņa strādā tikai uz augšu, līdz ar to uz leju samazinājums ir, teiksim tā, ekonomiskā cikla ietvaros šis samazinājums uz leju parasti ir iesaldēts. Līdz ar to tas nozīmē, ka šī sistēma nebija efektīva. Un tas, ko arī Plepa kungs vakar minēja, ka Saeimas deputāti ir iesaldējuši arī paši savu algu, un līdz ar to tā reālā ekonomiskā svārstību cikla ietekme, viņa tikai strādā uz augšu. Tas ir tas, ko mēs esam secinājuši – šī te piesaiste šai te vidējai tautsaimniecības algai, viņa strādā tikai uz augšu... Un tā, manuprāt, vienkārši ir izlikšanās, ka šī sistēma nodrošina, nu, tādu ciklisku atlīdzību piesaisti vidējai algai, jo tas strādā tikai uz augšu, tas tik labi, kamēr vien alga aug, ja alga jāsamazina, tad parasti tā ir iesaldēšana, to prakse ir pierādījusi.

J. Neimanis: ... [nerunā mikrofonā] Saistībā ar to, ko Jūs minējāt, un arī likumprojekta anotācijā norādīts, ka šis, šīs apstrīdētās normas nodrošinās atbilstību ekonomiskās svārstības ciklam?

M. Brencis: Viņas nodrošinās ekonomiskās svārstības ciklam tādā mērā, ka tas nebūs tikai vienīgi viens kritērijs. Protī, 3. panta septītā daļā ir komplekss kritēriju kopums, ne tikai šī te tautsaimniecības vidējā alga. Respektīvi, mēs raugāties uz savienībā kompleksāku sistēmu, kurā jāņem vērā ne tikai...

J. Neimanis: Vai tautsaimniecības vidējā alga nav tieši saistīta ar tiem kritērijiem, kas ir minēti šajā pantā, teiksim, inflācija un deflācija, kaut kādas citas tendences un tamlīdzīgi?

M. Brencis: Nu, ne tikai. Es jums atbildēju, ka praksē, praksē parasti, nu, uz leju ir iesaldējums, uz augšu ir pieaugums. Tas nav efektīvi.

J. Neimanis: Vēl man jautājums. Mēs šeit apstrīdam arī normas, kas samazināja tiesnešu un prokuroru sociālās garantijas. Jūs minējāt, ka esošā sistēma, kāda tagad ir, būs motivējošāka. Kādā veidā šeit izpaužas šī motivācija?

M. Brencis: Jā, par tiesnešu sociālajām garantijām, prokuroru... Šo jautājumu, šo jautājumu labāk atbildēs Ošiņas kundze, kura gatavoja pati likumprojektu, iesaistījās diskusijās. Viņai ir, es zinu, ka viņai ir atbilde uz šo jautājumu, viņa atbildēs labāk nekā es.

J. Neimanis: Tā. Un tad, protams, arī man jautājums par patiesajiem reformas mērķiem. Vakar Tieslietu ministrijas pārstāvis atzina, ka patiesā reformas nepieciešamība bija šie budžeta skaitļi, tātad nauda. Vai jūs to varat arī apstiprināt, jeb tomēr jūs uzskatāt, ka šeit bija kādi citi – cēlāki un anotācijā minēti likumprojekta mērķi?

M. Brencis: Es vakar uzmanīgi klausījos Lazdovska kunga teikto, un tā nu gan es nesaklausīju, ka tas ir tas galvenais mērķis. Protams, ka tas, ko viņš teica, ka fiskālā ietekme nav noliedzama, skatot reformu, un Finanšu ministrija...

J. Neimanis: Vai tas nebija primārais, kādēļ...

M. Brencis: Es domāju...

J. Neimanis: ... vispār jūs veicāt šo normu sagatavošanu?

M. Brencis: Es domāju, tas nebija primārais. Patiesībā es esmu pārliecināts, ka tas nebija primārais, jo, teiksim tā – skaitļi jau tikai atspoguļo to reformas būtību, reformas ideju. Reformas ideja, kā jau minēju, bija sasaistīt kopā ar visu valsts budžeta finansējumu.

J. Neimanis: Bet, vai tad tas nenonāk pretrunā ar jūsu pašu minēto, ka šie... šīs likuma normas... faktiski tas laiks... gatavošanas laiks sakrīta ar valsts budžeta likumprojekta gatavošanas laiku, un tādēļ arī tas tieši tika gatavots reizē ar valsts budžetu, jo tam ir fiskāla ietekme?

M. Brencis: Tā, teiksim, tā – šie četri likumprojekti tika skatīti kopā ar budžeta paketi, tomēr šie projekti tika iesniegti ātrāk nekā budžeta pakete ā...

J. Neimanis: Cik ātrāk?

M. Brencis: Ātrāk. Viņi tika iesniegti 23. novembrī, budžets tika iesniegts, ja nemaldos, 7. decembrī. Plus vēl arī jau Saeimas pārstāvis un Tieslietu ministrijas pārstāvis norādīja, ka ir bijusi jau iepriekš diskusija apakškomisijās un komisijās parlamentā, jau oktobrī.

J. Neimanis: Bet tas, vai tas īsti tā atbilst lietām... lietā esošajiem materiāliem? Tieslietu padomē ir prasīts vienlaicīgi viedoklis gan par tiesnešu atlī... tiesnešu un prokuroru atlīdzības likuma normām un vienlaicīgi arī par Tieslietu ministrijas, Augstākās tiesas budžeta pieprasījumu nākamajam gadam, kur šie cipari, tātad, atbilda arī šiem likumprojektiem?

M. Brencis: Ja, bet es arī vakar klausījos citu pieaicināto personu uzstāšanos, un es tomēr sapratu, ka arī diskusija ir bijusi pirms tam par to ideju un piesaisti kā tādu, un tā jau nav... Formāli, formāli, jā, tai brīdī, ko prasa...

J. Neimanis: Lazdovska kungs gan norādīja, ka 11. oktobrī... norādīja, ka nav nekādu konkrētu uzstādījumu, ka jāmaina tiesnešu atalgojuma sistēmu pilnībā...

M. Brencis: Tas ir jautājums Lazdovska kungam. Ja jūs jautājat formāli par budžeta paketi...

J. Neimanis: Jā.

M. Brencis: ... es vados no tā pieejamā materiāla, kas ir Saeimas mājas lapā. Jā, fakts ir tāds, ka 23. novembrī MK iesniedz projektus Saeimā. Likumdevējam bija iespējams konsultēties ar tiesu varu. Uz tiem jautājumiem jau Plepa kungs jums atbildēja, kā notika šī diskusija. Es domāju, tur mans papildus piensums būtu niecīgs.

Bet, ja mēs runājam par budžeta paketi, nenoliedzami šis ir fiskālās ietekmes jautājums, un viņš bija jāskata budžeta paketē.

J. Neimanis: Un vēl pēdējais jautājums. Kā jums šķiet, tāad, šīs tiesvedības starplaikā likumdevējs grozīja Valsts un pašvaldību institūciju (amatpersonu) atlīdzības likuma normas un paredzēja, ka atvaļinājuma pabalsts un pabalsts tiesnesim, kura apgādībā ir bērns invalīds līdz 18 gadu vecumam, tāad šīs summas tiks noteiktas atkarībā no tā, cik valstī būs budžeta līdzekļu. Un, tāad, šo summu sadalīs vai nu, tāad, Tiesu administrācijas direktors, vai attiecīgi citi... nu, tāad, ar vienvārdsakot izpildvaras, ar izpildvaras lēmumu. Augstākās tiesas priekšsēdētājs, es pieņemu, Satversmes tiesas priekšsēdētājs pildīs šo administratīvo budžeta vadības funkciju... Cik tas ir motivējoši un cik tas ir finansiāli droši? Ja jūs gaidījāt Satversmes tiesas spriedumu... Tāad pirmajā Satversmes tiesas spriedumā minēts, ka tāad, nu, šis būtisks elements ir šī tieņu atalgojuma sistēmas drošība. Cik tas ir droši un cik tas motivējoši, ja katru gadu atkarībā no tā, cik naudas ir atvēlēts, var, nu, kā saka, sadalīt?

M. Brencis: Jebkurā gadījumā ne tikai atlīdzība, bet arī sociālo garantiju jautājums, nu, tās ir ar fiskālu ietekmi, mēs šai gadījumā... Es saprotu, tas jūsu jautājums ir vairāk uz to kompetenci, vai izpildvara...

J. Neimanis: Nu, cik es varu, teiksim, būt drošs, ka 2013. gadā rajona tiesas tiesnesis atvaļinājuma pabalstā saņems, nu, tā kā šogad ir – 173, bet, nu, nākamgad... Vai viņš saņems 173? Varbūt viņš saņems 50? Varbūt vispār – nulli?

M. Brencis: Nē, nu, tādas garantijas es diez vai varētu izteikt un dot...

J. Neimanis: Nē, bet cik tā pati sistēma kā tāda... Jo jūs, pieņemu, arī šeit esat pielikuši savu roku, jo šim likumprojektam ir bijusi fiskāla ietekme. Jūs taču skatījāties šos Satversmes tiesas spriedumus iepriekšējās lietās, un tur bija atzīts, ka jābūt drošam. Un cik tas ir droši tad?

M. Brencis: Ja mēs... es to jautājumu tomēr divās daļās vēlētos atbildēt. Pirmais, ja mēs runājam par, teiksim, finansiālo ietekmi un drošību, tad, nu, nenoliegsim, tas ir saistībā ar tiem ieņēmumiem un tiem izdevumiem, kas valsts budžetā ir paredzēti. Tad, nu, tas jebkurā gadījumā ir valdības uzdevums, izvērtēt vai tās saistības, kuras likumdevējs ir paredzējis likumos, un viņas ir reāli izpildāmas. Mēs zinām daudzus gadījumus, kurus es neuzskaitīšu, kad likumā paredzētais, nu, diemžēl budžeta likumā nav ticis attiecīgi paredzēts, un šādas lietas arī novedušas... arī pie Satversmes...

J. Neimanis: Nevajag tādas lietas solīt.

M. Brencis: Nē, nu, tāpēc, tāpēc, tāpēc arī likumdevējs... likumdevēja pienākums ir šīs normas vai nu koriģēt vai paredzēt pārejas periodu. Bet, ja mēs runājam par to kompetences otru jautājumu, pareizāk sakot, to jautājuma daļu. Nu, tad es varu tikai un vienīgi piekrist, ka tiesu varas šie te kompetences jautājumi būtu

lemjami pamatā tiesu varas pārstāvjiem un, un izpildvaras un likumdevēja iesaistei jābūt... pēc iespējas jāmazina. Bet, nu, tas, ka likumdevējs ir tas, kas pieņem likumus un, un, teiksim, finansiālā ietekme ir tas, kas ir izpildvaras kompetencē – kādā, kādā mērā mēs uz to iedarbojamies, tas ir fakts, un mēs nevaram... es nevaru dot garantijas, ka nākošgad Finanšu ministrija iesniegs tādu budžetu MK, kurš paredzēs tādu vai citu konkrētu ciparu, nu, teiksim tā – izpildi likumā.

J. Neimanis: Paldies!

G. Kūtris: Pieteikuma iesniedzējs uzdeva vairākus jautājumus, un man divi precizējošie, no jūsu sniegtajām atbildēm. Pirmais precizējošais jautājums. Vai es pareizi sapratu, ka Atlīdzības likuma 3. panta septītā daļa, kura paredz to periodisku... kaut kad pārskatīšanu atkarībā no ekonomiskās situācijas izvērtējuma valstī, ka tas ir atkarīgs no ministrijas kaut kāda lēmuma par iespējamo ekonomisko izaugsmi un nepieciešamību pacelt algas, ja?

M. Brencis: Likumā „Par budžetu un finanšu vadību” ir noteikta kārtība, kādā veidā sagatavo budžetu.

G. Kūtris: Tātad ministrijas, kad iesniedz budžeta projektu, viņas saka, ka vajag grozīt... Atlīdzības likumā tās... algu lielumus?

M. Brencis: Likumā „Par budžeta un finanšu vadību” noteikta kārtība. Sākotnēji ir ietvars, kurš paredz lielo, kurš nosaka lielos skaitļus – ieņēmumus un izdevumus. Ir valdības lēmums par to, ka mēs tādus, teiksim tā, mēs tam ticam un mēs šādas ieņēmumu prognozes, teiksim, uzskatām par pamatotām. Un tālāk jau notiek budžeta izstrāde, un viens no izstrādes posmiem, jā, ir šo te ministriju pieprasījumu iesniegšana un attiecīga apstrāde Finanšu ministrijā.

G. Kūtris: Tātad, ja es jums vēlreiz atgādināšu – ja es pareizi saprotu, tad Atlīdzības likuma 3. panta septītā daļa, kura paredz, ka valsts un pašvaldību institūcijas pašas, tātad, pārskata amatpersonu darba atlīdzību. Tātad tās var izlemt par algu izmaiņām, ja atalgojums jeb atlīdzībai atvēlētā summa ir pieejama budžetā piešķirto līdzekļu ietvaros?

M. Brencis: Budžetā piešķirto līdzekļu ietvaros, tas ir, protams, tam nevajag likumdošanas izmaiņas. Ja pašlaik ir maksimālais sliekšnis, kas nav, teiksim tā, sasniegts, skaidrs, ka tam nevajag likuma grozījumus, tam vienkārši vajag grozījumus...
[runā vienlaikus]

G. Kūtris: Skaidrs. Vai šī norma paredz, ka iespējas iestādei, valsts un pašvaldības institūcijai... Mainīt algu ir iespējams tikai līdz tai robežai, kāda ir noteikta likumā un Ministru kabineta noteikumos?

M. Brencis: Es domāju, es domāju, ka... Jā, tas... Tas ir, tas ir, nu, tas ir loģiski. Bet, ja mēs runājam par papildus budžeta finansējuma piešķiršanu, tad ieslēdzas tas

mehānisms, kuru es jau aprakstīju, proti, ka ir nepieciešams papildus apakšprogrammas finansējums.

G. Kūtris: Tātad šajā normā nav paredzēts princips, ka, attīstoties valsts ekonomikai, visām valsts pārvaldes iestādēm un arī tai... un arī tiesām un prokuroriem tiek pārrēķināts kaut kāds citāds algu līmenis?

M. Brencis: Nē, tas arī to ietver, nu, jo...

G. Kūtris: Kas to paredz šajā normā? Valsts un pašvaldību institūcijas pārskata amatpersonām noteiktās algas?

M. Brencis: Nē, nu... Šo 3. panta septīto daļu mēs uztveram kā solidaritātes klauzulu, kas nozīmē, ka – „A” – jebkurā gadījumā esošā budžeta ietvaros var notikt šīs te svārstības, kam nevajag papildus finansējuma pieprasījumu, ja mēs runājam par papildus budžeta pieprasījumu izaugsmes gados vai papildus budžeta piešķiršanu – ja mēs redzam, ka mums ir papildus ieņēmumi, tādā gadījumā ir budžeta procedūra. Un tajā brīdī apakšprogrammas, teiksim, nu, turētājs vai atbildīgā ministrija par apakšprogrammu, viņas sniedz šo papildus pieprasījumu budžetā. Tad, principā, šai te normai... Atbildes uz jautājumu ir tad, nu, ir, ir, ir divi aspekti. Pirmais aspekts – jā, kad ir iespējams celt un samazināt algas, ievērojot esošu budžetu... un, ja mēs redzam, ka izaugsmes gados mēs varam atļauties vairāk, tad attiecīgi...

G. Kūtris: Tātad jūs pieļaujat, ka Tieslietu ministrija, vērtējot, ka ekonomika ir palieli.. uzlabojusies, var budžetā projektēšanas gaitā “iegriezties” Finanšu ministrijā un teikt, ka juridiskajam... juridiskajiem amatiem jeb juristu saimei nākamajā gadā aicinām pat... noteikt lielākas algas, visiem?

M. Brencis: Nu, tā vienkāršoti, bet, es domāju, ar tādām juridiskām niansēm un procedurālām lietām, ka, jā, tas ir iespējams.

G. Kūtris: Un, ja Tieslietu ministrijai šāda griba nav, tad principā tas paliek kādas citas ministrijas iespēja?

M. Brencis: Nu, es nedomāju, ka tā ir tikai Tieslietu ministrijas griba. Mēs jau vakar piešķirām jautājumam...

G. Kūtris: Kuram jānāk ar šo gribu?

M. Brencis: Nu, es saprotu, ir izveidota Tieslietu padome, kura izskata šos jautājumus par tiesu varas...

G. Kūtris: Tieslietu padome iesniedz likumprojektus budžetam?

M. Brencis: Es neesmu detalizēti iepazinies ar Tieslietu padomes....

G. Kūtris: Jūs atsaucāties uz Tieslietu padomes kompetenci?

M. Brencis: Nu, teiksim, es tā to sapratu no vakardienas diskusijas, ka Tieslietu padome izskata visu ar tiesu varas neatkarību un saistītajiem jautājumiem, un līdz ar to

arī... Atlīdzības aspekts iekļaujas 83. panta vēlumā, un tas nozīmē, ka tā ir tā vieta, tā ir tā diskusija, kurā, kurā to nodrošina.

G. Kūtris: Jūs zināt, ka Tieslietu padomei ir tiesības tikai akc... atbalstīt vai neatbalstīt iesniegtos likumpr... budžeta pieprasījumus?

M. Brencis: N...

G. Kūtris: Nevis griezties patstāvīgi Finanšu ministrijā vai valdībā ar konkrētu budžeta projektu?

M. Brencis: Nē, nu, jebkurā gadījumā valdībā, uzdodot izstrādāt kādu likumprojektu, dos šo uzdevumu nozares ministrijai, ne jau Tieslietu padomei. Tieslietu padome, teiksim, kā forums šai diskusijai nodrošina šo te nepieciešamo saskaņošanu un konsultāciju.

G. Kūtris: Skaidrs. Otrs jautājums ir tas, ko pieteikuma iesniedzēja pārstāvis pieminēja par pabalstiem. Norādīja par to, ka, nu, atsevišķos gadījumos par šiem atvaļinājumiem un tamlīdzīgi lemj Tiesu administrācija vai attiecīgi Augstākās tiesas vai Satversmes tiesas priekšsēdētājs. Un es paskatījos arī šo pabalstu normu. Sakiet, lūdzu, kā tas nākas, ka valsts pārvaldes amatpersonām atlaišanas vai atvaļināšanas pabalsts var būt arī četru mēnešu apmērā, a tiesnešiem pabalsts, atlaišanas – kaut vai slimības dēļ vai kā – ir viena mēneša apmērā?

M. Brencis: Nevaru komentēt.

G. Kūtris: Kādi vienoti principi vai vienāda attieksme?

M. Brencis: Nevaru komentēt šo... šo atšķirību...

G. Kūtris: Tas ir vienotās atlīdzības likums...

M. Brencis: Nē, nu, es...

G. Kūtris: ...par kuru atbild Finanšu ministrija.

M. Brencis: Es jau minēju, ka Vienotās atlīdzības likums nenozīmē, ka viesim ir vienādas algas un vienādi pabalsti. Ir runa par to, ka šī te sasaiste visām institūcijām, kas ir finansētas no valsts budžeta, nu... Teiksim tā, es nebiju gatavs šodien iet cauri pa visām sociālo garantiju listēm un salīdzināt, un pamatot, kāpēc vieniem ir četri, kāpēc vieniem ir viens... Es jau minēju, Ošiņas kundze ir sagatavojusi informāciju par sociālajām garantijām. Viņa varēs komentēt, komentēt detalizētāk.

G. Kūtris: Paldies! Kolēģiem jautājumi? Es atvainojos, Saeimas pārstāvi, jums ir laiks uzdot jautājumus.

J. Pleps: Jā, paldies, jūsu godība! Jūsu izsmelošie jautājumi rosināja dažu jautājumus, jo patiesībā es nebiju gatavojies uzdot jautājumus, bet, nu pēc tik lielas tiesas „karsēšanas” droši vien vajadzētu kaut ko pajautāt. Sakiet, vai anotācija atspoguļo likuma, likumdevēja mērķus vai likumprojekta izstrādātāja mērķus?

M. Brencis: Likumprojekta izstrādātāja mērķus.

J. Pleps: Paldies, jums! Sakiet, vai es pareizi sapratu, kad atlīdz... Es no jums sapratu, ka Atlīdzības likuma grozījumus var piedāvāt tikai Ministru kabinets Saeimai. Vai citi subjekti to nevar darīt, kas paredzēti Satversmes 65. pantā?

M. Brencis: Jā, šī bija tā sadaļa, kurā es varbūt, nu, varbūt tā... no tiem jautājumiem, kurus man uzdeva, varbūt to es tiešām palaidu garām. Proti, ne tikai Ministru kabinets ir tiesīgs iesniegt priekšlikumus, to ir tiesīgi darīt arī Satversmē un Saeimas kārtības rullī noteiktie subjekti un arī, protams, likumdevējs.

J. Pleps: Jā, paldies. Tātad, runājot par Latvijas Banku, varbūt jūs vēlreiz varētu minēt to aktu, kas nosaka Latvijas Bankas neatkarības šīs te garantijas? Šo starptautisko dokumentu?

M. Brencis: Ja nemaldos, 1957. gada Romas līgums, bet...

J. Pleps: Jā, paldies. Bet, ja es pareizi saprotu, ka tas ir starptautisks līgums, kuru Latvijas Republika ir parakstījusi, uzņēmusies noteiktas saistības pret pārējām dalībvalstīm?

M. Brencis: Jā, tieši tā.

J. Pleps: Sakiet, vai jūs varētu nosaukt līdzīgu starptautisko dok... starptautisko līgumu, ko ir parakstījusi Latvijas Republika un kurā ir uzņemtas saistības attiecībā uz tiesu varu pret citām dalīb... kā starptautiskas saistības, kas ir juridiski saistošas valstij?

M. Brencis: Gatavojoties jau pēc skaita trešajam tiesnešu... tiesu atlīdzības, teiksim tā, spriedumam, nu, man nav izdevies atrast šādu dokumentu. Es esmu iepazinies ar virkni starptautisko rekomendāciju, kā arī dokumentu, ekspertu viedokļiem, bet, nu, šādu dokumentu es...

J. Pleps: Sakiet, ar ko atšķiras starptautisks līgums no starptautiskajām rekomendācijām?

M. Brencis: Starptautiskie līgumi ir obligāti izpildāmi valstīm, kas tās uzņemas, proti, valstij šādas te saistības ir jāpilda un jāievieš savos likumos vai attiecīgā darbība jānodrošina. Starptautiskās rekomendācijas ir labā prakse no nozaru asociācijām, ekspertiem par vēlamo rīcību.

J. Pleps: Jā, paldies. Un varbūt vēl viens jautājums. Mēs šeit sākām runāt par bērniem un par tiem pabalstiem bērniem. Sakiet, tas laikam attiecas gan uz ierēdņiem, gan uz tiesnešiem. Es nezinu, teiksim, nu, vai mums veidojas jauna privilīģēta kasta, ka bērni tiek dalīti atkarībā no tā, kas ir viņu vecāki? Vai šāda likumdevēja prakse ir ētiska? Jo, manuprāt, Bērna tiesību konvencija paredz, ka visi bērni ir vienlīdzīgi. Un gan tas bērns, kas piedzimst tiesnesim vai, vai ierēdnim, ir tieši tāds pats bērns, kas piedzimst prokuroram, atvainojiet, bezdarbniekam un darbiniekam, kas strādā par... simtlatnieku programmā.

M. Brencis: Tas ir retorisks jautājums. Grūti teikt, katrā ziņā...

J. Pleps: Finanšu ministrija nav vērtējusi šī regulējuma atbilstību Bērna tiesību konvencijai?

M. Brencis: Nu, katrā ziņā, nu, ... nē, nu...

J. Pleps: Es saprotu, ja drīkst, es jūs precizēšu. Es saprotu, pieteikuma iesniedzējs tā kā gribētu vairāk saņemt...

M. Brencis: Nē, nu, es sapratu, ko viņš vēlējās, bet, nu, grūti komentēt, kurām vēl konvencijām ir jāvērtē Atlīdzības likuma normas un kādi vēl pabalsti, teiksim, tā, kādi vēl pabalstu gradējumi ir nepieciešami vai, vai vēlami, izejot no tā, vai cita konvencijas vai dokumenta, bet, nu, katrā ziņā diskriminācija šajā jautājumā nebūtu vēlama.

J. Pleps: Labi, paldies, jums! Vairāk jautājumu nav.

G. Kūtris: Tiesnešiem būtu kādi jautājumi? Paldies! Es atvainojos, pieteikuma iesniedzējam bija jautājums.

J. Neimanis: Man bija viens jautājums.

G. Kūtris: Lūdzu!

J. Neimanis: Jūs minējāt, tāpat, par Finanšu kapitāla tirgus komisiju. Kādā veidā veidojas Kapitāla tirgus komisijai šis valsts budžets, vai viņu pieprasījums vai sadaļa?

M. Brencis: Finanšu kapitāla tirgus komisijai kā neatkarīgai autonomai valsts iestādei budžets veidojas no tirgus dalībnieku iemaksām, proti, no kredītiestāžu un citu licenzēto finanšu pakalpojumu sniedzēju iemaksām.

J. Neimanis: Sakiet, ja šie Atlīdzības likuma nosacījumi ir līdzvērtīgi, tad kādēļ Finanšu kapitāla tirgus komisijas amatpersonas mēnešalgu nosaka, ņemot vērā finanšu sektorā strādājošo atalgojumu? Varbūt tad attiecība uz tiesnešiem un prokuroriem būtu jāņem vērā juridiskajā sfērā strādājošo, nu, vidējais atalgojums?

M. Brencis: Nu, Finanšu kapitāla tirgus komisijas algu piesaiste finanšu sektoram pamatota ar nepieciešamību nodrošināt kompetenta un kvalificēta darbinieku kopuma...

J. Neimanis: Nu, lai viņi neaizietu uz komercbanku?

M. Brencis: Nu, jā, vienkāršiem vārdiem runājot.

J. Neimanis: Bet līdzīgas bažas, es domāju, varētu pastāvēt, nu, teiksim, līdzīgi mērķi varētu būtu saskatāmi arī attiecībā un tiesnešiem un...

G. Kūtris: Tas ir visiem valsts darbiniekiem.

J. Neimanis: ... ka, ka tāpat, valstij varētu būtu neizdevīgi, ka tiesneši atstāj darbu...

G. Kūtris: Jautājums Finanšu ministrijas pārstāvim?

J. Neimanis: Jā, jautājums tāds, kur šeit ir saskatāmi šie līdzvērtīgie nosacījumi? Vienotā sistēma?

M. Brencis: Nu, es jau atbildēju, ka šie līdzvērtīgie nosacījumi ir... Jau fakts pats par sevi, ka, pirmkārt, viņi ierakstīti likumā, „Fuktuka” algas ir regulētas likumā nevis „Fuktukam” ir pašam, teiksim tā, kompetence lemt par savām algām ar vai bez šīs te piesaistes. Par piesaisti finanšu sektoram es jau atbildēju. Ja ir runa par tiesnešu algu piesaisti, tad likumdevējs ir izšķīries šo piesaisti veikt 12. mēnešalgu grupai, kas ir pietiekoši augsta, teiksim tā, augstas kvalifikācijas civildienesta ierēdnis, 12. mēnešalgu grupa.

G. Kūtris: Tā, viss būtu? Paldies!

Nākamo aicinām, kā jau Brenča kungs norādīja, vairāk mums jājautā Ošiņas kundzei, Finanšu ministrijas parstāv..., es atvainojos, konkrēti uzaicināta uz šo sēdi. Ošiņas kundze, kura pārzina valsts pārvaldē strādājošo, valsts finansēto institūciju darbinieku atalgojuma līmeni. Lūdzu, jūsu skaidrojumi par šo situāciju, Vienoto atlīdzības likumu, un daudzus jautājumus jūs jau arī dzirdējāt. Lūdzu!

I. Ošiņa: Labdien! Tātad varbūt sākumā ļoti īsi, kāpēc tika izstrādāts Atlīdzības likums. 2009. gadā bija pieņemts speciālais Atlīdzības likums konkrētam gadam, kas noteica ierobežojumus atlīdzības izmaksai, un šajā likumā pārejas noteikumos arī tika nodefinēts uzdevums Ministru kabinetam izstrādāt vienotu atlīdzības likumu, attiecinot to uz valsts un pašvaldību institūcijām. Nu, respektīvi, arī šajā deleģējumā nebija nodalīts, kaut kā, ka, izņemot, teiksim, tiesu varu. Tas aptvērums attiecās uz viesiem, tāds visaptverošs. Un tas arī bija Saeimas uzdevums Ministru kabinetam. Un arī sākotnēji, par cik mēs pieskaramies 2009. gadam, tad 2009. gadā arī darba grupa, kad tika... kad uzsāka izstrādāt Atlīdzības likumu, arī šajā Atlīdzības likumā tika iekļauti, gan tiesneši, gan prokurori.

Un šī te likuma, likumprojekta saskaņošana jau tika uzsākta maijā, sākotnēji. Un arī maijā ar 14. maija vēstuli Finanšu ministrija izsūtīja visām ieinteresētajām institūcijām sākotnējo projektu, tai skaitā arī projekts tika adresēts gan Augstākajai tiesai, gan Satversmes tiesai, gan arī Ģenerālprokuratūrai un arī Tieslietu ministrijai. Respektīvi, visas ieinteresētas puses varēja sniegt viedokli par šo te likumprojektu.

Un arī saņēmām attiecīgi šos te viedokļus, un arī, nu, Satversmes tiesa arī savā atzinumā, vai arī savā vēstulē norādīja, ka, ievērojot likumprojektā norādīto mērķi, likums būtu attiecināms uz visām valsts institūcijām.

Bija saņemta arī vēstule no Latvijas tiesnešu biedrības, un arī bija pausts viedoklis. Nu, viedoklis bija negatīvs, kā tas ir bijis visu laiku līdz šim, bet šajā vēstulē bija teikts arī par to, respektīvi, ar ko varētu salīdzināt tiesnešus. Un bija teikts, ka Augstākās tiesas priekšsēdētāja atlīdzība par darbu varētu būt līdzvērtīga Ministru

prezidenta atlīdzībai. Un arī šajā te likumprojektā, kas tika izsūtīts, un arī vēlāk Ministru kabinetā iesniegtajā, kur sākotnējās redakcijās arī parādījās tiesnešu algas ar koeficientiem, šie te koeficienti bija gan Augstākās tiesas priekšsēdētājam, gan Satversmes tiesas priekšsēdētājam vienā līmenī ar Ministru prezidentam noteikto koeficientu.

Un arī mēs, kad izstrādājām šo te sistēmu, mēs arī veicām tādu kā apzināšanu, kā ir ārvalstīs. Nu, secinājums ir tāds: katrā valstī šī hierarhija ir sava, nevienā valstī amati hierarhiski no paša, kā lai saka, augstāk novērtētā amata līdz zemāk novērtētajam, nevienā valstī šī hierarhija nav analoga. Tātad, katra valsts raugās pēc tās, pēc tā, kāda specifika ir katrā valstī, kādas ir valsts tradīcijas un, pamatojoties uz to, arī tiek izstrādātas šīs te atalgojuma sistēmas.

Jā, un kā jau minēju, arī tika iesniegts Ministru kabinetā un, izskatot 13. oktobra sēdē, tika uzklauts Augstākās tiesas priekšsēdētāja vietnieks Gruzija kungs, un arī izteikti iebildumi. Un tā rezultātā tajā brīdī tika izslēgtas tiesnešu algas...

Nu ar to visu es gribu pateikt, ka šis jautājums nav jauns, un arī nevarētu teikt, ka tiesneši nekad neko nebūtu iepriekš dzirdējuši, ka ir bijuši, nu, ka ir bijis... bijusi iecere jau iekļaut iepriekš, un, un pagājušais gads nebija pirmais, kad, kad, respektīvi, nevis pagājušais, bet aizpagājušais gads nebija pirmais gads, kad tas tika darīts. Par to, par vienot....?

G. Kūtris: Par 2010. gada darbu.

I. Ošiņa: Jā, par 2010. gada darbu. Tad, kad bija uzsākta šī te likumprojekta izstrāde, arī tika vērtēts... un ļoti rūpīgi šajā posmā pieskārāties šai te otrā gada koncepcijai. Un tāpēc tas arī bija, būtībā, viens no pamatiem, kāpēc tiesneša alga tika salīdzināta. Mēs ņemām vērā arī to iepriekšējo praksi, kas bija bijusi līdz šim – un gan 1993., gan 1997. gada, gan 1998. gada Tiesu varas likuma redakcijās parādās šī te sal... salīdzināmība ar augstāko valsts civildienesta ierēdņi. Un salīdzināts tiek Augstākās tiesas priekšsēdētājs un tiesnesis. Līdz ar to arī šis bija viens no pamatiem salīdzinājumam.

Un, protams, arī vēlāk mēs skatījām Venēcijas komisijas plenārsēdē skatītos tiesu varas neatkarības, minētos principus, un arī šeit bija teikts, ka ir jāskata gan sociālie apstākļi valstī, gan arī jāskata salīdzinājums ar augstāko ierēdņu atalgojuma līmeni.

Tiesnešu atalgojuma līmenis tika salīdzināts, pamatojoties uz gan tiesnesim, gan arī juridiskās struktūrvienības vadītājam izvirzītajām prasībām, un tā mēs vērtējām gan to, ka šīs te izglītības prasības ir līdzvērtīgas, gan arī tiesnesim jābūt juridiskajā specialitātē vismaz pieci gadi darbojušam.

Savukārt, valsts pārvaldē juridiskās struktūrvienības vadītājam šis te pamatprasības nosaka speciāls dokuments, kas ir valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogs, kas ir izdots kā Ministru kabineta noteikumi. Un attiecīgi arī šeit tās pamatprasības ir nodefinētas, ka vada mazu vai vidēju struktūrvienību, respektīvi, līdz 10 padoto darbinieku šādā struktūrvienībā var būt, izstrādā gan juridiskos, gan kontroles jautājumu risināšanas politiku, izstrādā tiesvedības stratēģiju, vada un izvērtē valsts... ar valsts interešu pārstāvību tiesvedības procesos saistītos jautājumus, organizē pārrunas starp lietā iesaistītām pusēm, var risināt arī strīdus gadījumus, pārstāvēt tiesā iestādi vai valsti, kā arī konsultē iestādes vadību un politiskās amatpersonas juridiskajos jautājumos. Un, piemēram, Finanšu ministrijā juridiskās struktūrvienības vadītājam, nu, bez šīm izglītības prasmēm ir jābūt iepriekšējai pieredzei –tiesību zinātņu specialitātē strādātam – vismaz trīs gadi.

Bet šeit jāņem vērā arī tas, ka pielīdzinot tika paredzēta sestā kvalifikācijas pakāpe. Un, lai iegūtu sesto kvalifikācijas pakāpi, ir jābūt izcilam. Pie izcila vērtējuma to var iegūt pēc pieciem nostrādātiem gadiem, pie vērtējuma „C”, kas tiek definēts „atbilst prasībām”, ir jānostrādā 11 gadi, un tad var iegūt sesto kvalifikācijas pakāpi. Tātad, izvērtējot šis te prasības un salīdzinot, arī mēs kā darba grupa vienojāmies, ka šis būtu tāds salīdzināmākais un visatbilstošākais amats, kuram varētu pielīdzināt tiesneša... zemākā tiesneša bez kvalifikācijas klases atalgojumu.

Ja runājam par statistisko informāciju, arī mēs paskatījāmies pēc jaunākiem datiem, kas ir mūsu rīcībā, 12. mēnešalgu grupā ar sesto kvalifikācijas pakāpi kopā ir 48 amatpersonas, tas ir valsts pārvaldē kopā, tās ir ministrijas kopā ar padotības iestādēm. Un no šīm 48 amatpersonām maksimālā mēnešalga, kas ir līdzvērtīga tiesnesim ar zemāko kvalifikācijas klasi, ir 12 amatpersonām, un to skaitā četras šādas amatpersonas ir ministrijās.

Savukārt, par tiesnešiem šāda informācija ir, ka ir 54 tiesneši, kas šobrīd ir bez kvalifikācijas klases un kuriem ir noteikta šī te alga – 1157 latī. Jā, tas būtu par pielīdzināšanu.

Vēl mazlietiņ varētu arī piebilst par algu pieaugumu, tas jau, protams, ļoti daudz ir minēts, bet mēs paskatījāmies tiesnešu algu ietekmi uz budžeta iestādēs nodarbināto algu pieaugumu kopumā, ja šis te pieaugums, vērtējot 2011. gada trešo ceturksni salīdzinājumā ar 2010. gada trešo ceturksni valsts budžeta iestādēs, kas ietver gan ministrijas, gan padotības iestādes, gan neatkarīgās, tai skaitā arī tiesu un prokuratūru – ir 8,7 procenti.

Ja mēs no šo iestāžu skaita noņemam nost Augstāko tiesu, Satversmes tiesu un Tiesu administrāciju un Prokuratūru, tad pieaugums ir 5,8 procenti, respektīvi, šis te tiesnešu algu pieaugums dod 3 procentpunktus plusā valsts budžeta iestāžu atalgojuma pieaugumam.

Vēl es gribētu pieskarties tādai lietai arī, kas te daudz tika pieminēta – par sociālajām garantijām. Un tika minēts tas, ka viss ir samazināts, bet tai pat laikā nevienā... vispār netika pieminēts, kas ir nācis klāt tas jaunais, un tie labumi, kas iepriekš nav bijuši, bet, iekļaujot Vienotajā atlīdzības likumā šo... tagad ir noteikti līdzīgi kā citiem nodarbinātajiem gan valsts, gan pašvaldību institūcijās.

Un tas, kas ir nācis klāt. Tātad, pirmais, tie amati, kuriem ir specifiska un, un kuriem varētu būt arī tās iespējas, kad amats, kad, kad amatpersona tiek pārcelta uz noteiktu laiku uz citu administratīvo teritoriju, tad šajā gadījumā tiek kompensēta dzīvojamās telpas īre un arī komunālie maksājumi. Arī iepriekš šeit izskanēja doma, ka nav nekāda interese strādāt atpūtas laikā, virsstundās vai, vai svētku dienās. Un ir speciāla norma paredzēta, ka par darbu nedēļas atpūtas laikā vai svētku dienā saskaņā ar izmeklēšanas tiesneša darba grafiku saņem piemaksu 3 procentu apmērā vai arī tiek piešķirts apmaksāts atpūtas laiks citā nedēļas dienā.

Jauna norma, kas ir paredzēta, ir tāda arī, ka, ja saistībā ar dienesta izpildi tiek nodarīts kaitējums ģimenes locekļa veselībai vai mantai, tad arī šajā gadījumā tiek paredzēts, ka šis te kaitējums tiek kompensēts. Ir arī paredzēta iespēja kompensēt mācību izdevumus līdz 30 procentu apmērā, kā arī kvalifikācijas celšanas izdevumus, paredzēta transporta izdevumu kompensācija dienesta pienākumu izpildei, sakaru izdevumu kompensācija, kā arī ir paredzētas papildus brīvdienas vairākos gadījumos. Respektīvi, uzsākot skolas gaitu 1.–4. klasē 1. septembrī vai arī pirmajā skolas dienā, kurā tas iekrīt, trīs apmaksātas brīvdienas sakarā ar stāšanos laulībā, kā arī viena apmaksāta brīvdiena izlaiduma dienā gan amatpersonai, gan arī viņas bērnam.

Runājot par atvaļinājuma pabalstu un pabalstu bērnam invalīdam, šī te norma likumā šobrīd nav kā obligāta, viņa ir iekļauta tajā sadaļā, kur var paredzēt iestāde līdzekļu ietvaros, savā iekšējā kārtībā un noteikt. Tā, ka nebūt nav, ka visiem ierēdņiem tūlīņ maksās atvaļinājuma pabalstu vai arī visās pašvaldībās tūdaļ tāds tiks noteikts.

Vēl mazlietiņ par Finanšu kapitāla tirgus komisiju un Latvijas Banku. Tiešām, tās sarunas mums ir bijušas pietiekami garas un, kā jau minēja, min arī kolēģi, lai iekļautu likumā, nepieciešama Centrālās... Eiropas Centrālās Bankas saskaņojums. Bet, lai šo te saskaņojumu saņemtu, ir, protams, jābūt saskaņojumam no Latvijas Bankas pašas. Bet Latvijas Banka, arī izvērtējot to, kas ir likumā, ir paudusi, ka ir šajā viņu noteiktajā kārtībā veiktas izmaiņas līdzīgi, kā tas noteikts Finanšu kapitāla tirgus komisijai un, ja mēs paskatāmies likumā, tad Finanšu kapitāla tirgus komisijai šī te piesaiste finanšu sektoram izpaužas tādā veidā, ka tie ir griesti. Ir pateikts – ne vairāk kā... Un, nosakot konkrētās algas, tiek līdzīgi kā gan valsts, gan pašvaldību iestādēm, tiek ņemta vērā amatu vērtība, kā arī tā ir atbildības līmeņa sarežģītība, kā arī konkrētās amatpersonas individuālās kvalifikācijas prasmes un kompetences.

G. Kūtris: Vai tas būtu viss?

I. Ošiņa: Tā...

G. Kūtris: Mēs varam pāriet uz jautājumiem?

I. Ošiņa: Vienu mirklīti, es paskatīšos... Jā, varam pāriet pie jautājumiem.

G. Kūtris: Pirmais. Varbūt vēsturiskais aspekts. To, ko arī jūsu kolēģis no ministrijas teica, lai pāradresēju jums. SIA „Fontes” piedāvātā amatu vērtēšanas metodika sākotnēji tika likta pamatā šim likumam par vienoto atlīdzību?

I. Ošiņa: SIA „Fontes” vērtēšanas metodikai tā vēsture ir mazliet senāka, jo pats, pats pamats jau bija 2004. un 2005. gadā, kad tika izstrādāts amatu katalogs valsts pārvaldes iestādēs nodarbinātajiem. Pēc tam, kad tika izstrādāts Atlīdzības likums, tad arī tika paplašināts šis te aptvērums un arī pašvaldības iekļautas. Jā.

G. Kūtris: Skaidrs. Sakiet, lūdzu, Finanšu ministrijas vēstulē, ko jūs sniedzāt atbildē Satversmes tiesai, jūs norādījāt, ka, aktualizējot algu grupu intervālu robežas, valsts tiešās pārvaldes iestāžu darbinieku samaksas sistēmā Finanšu ministrija ir izmantojusi informāciju no SIA „Fontes” atalgojuma pētījumiem, izmantota amatu vērtība punktos. Tāda ir Finanšu ministrijas vēstule. Sakiet, lūdzu, kā tika vērtēta tiesnešu amata vērtība punktos?

I. Ošiņa: Tiesnešu amatu vērtība punktos, konkrēti 2010. gadā, vērtī... vērtēta netika, tika izmantota salīdzināšanas metode. Bet šī vērtēšanas... vērtēšanas metodika punktos tika... bija piemērota jurista struktūrvienības vadītāja amata novērtēšanai, un šī metodika punktos tika piemērota 2009. gadā, kad darba grupa vērtēja, lai saprastu kāda ir hierarhija... Tik daudz, kāda ir tā hierarhija. Bet, kā jau es minēju, šī te, nu, vērtēšanas metodika būtībā ir viens no rīkiem. Tas nav vienīgais, ko ņem vērā, nosakot algas. Un tāpēc arī ņem vērā gan šīs te tradīcijas un tā tālāk. Tāpēc arī pielikumā jums bija tabula, arī tajos Atlīdzības likuma projektos, kas 2009. gadā tika virzīti, šī hierarhija nebūt nebija tāda, kāda ir tajā tabulā.

G. Kūtris: Tātad, nu, īsti punktu sistēma laikam pie tiesnešu pielikšanas pie 12. algu grupas laikam nepastāvēja, ja?

I. Ošiņa: Viņa...

G. Kūtris: Bez punktu sistēmas?

I. Ošiņa: Nu, tīri punktos mēs neskaitījām, bet mēs izmantojām savu pieredzi, jo konkrēti es esmu piedalījies gan pie šīs te punktu sistēmas 2004. gadā un 2005... Un arī pietiekami labi pārzinu gan to struktūru amatu katalogam un, un, un, un arī, nu, tas arī bija viens no pamatojumiem.

G. Kūtris: Jā, jūs savā vēstulē arī tiesai teicāt jā, ka amatu vērtība punktos nav vienīgais, ir arī citi faktori, piemēram, pieprasījums darba tirgū, amata veicēja individuālās prasmes un kompetences, citi amata būtībai specifiski aspekti. Sakiet,

lūdzu, vai jūs vērtējāt tiesnešus, viņu pieprasījumu darba tirgū vai amata veicēja individuālās prasmes un kompetences?

I. Ošiņa: Mēs vērtējam atbilstoši tām prasībām, kādas ir, stājoties amatā. Nu, respektīvi, kādām jābūt prasībām, lai cilvēks varētu šo te darbu veikt.

G. Kūtris: Jā, jūs arī, šodien runājot, teicāt par to, ka, redziet, lai saņemtu sestā „A” līmeņa, laikam 12. grupā, juristiem šo algu... Ir vajadzīga ierēdnim, kurš ir nostrādājis piecus vai astoņus gadus, – atkarībā „A” vai „B” vērtējums. Sakiet, lūdzu, vai jūs pievērsāt uzmanību, ka par tiesnesi var būt profesionāls jurists ar noteiktu reputāciju, kuram jau ir 30 gadi, kuram arī tiek prasīts darba stāžs jurista specialitātē?

I. Ošiņa: Jā, šīs prasības ir iekļautas likumā, mēs viņas izlasījām, protams.

G. Kūtris: Tiek vērtētas iekšā? Tātad te varētu pielīdzināt, ka tie pieci un astoņi gadi ar „A” un „B” vērtējumu arī tāpatās varētu būt?

I. Ošiņa: Protams, jo juridiskās struktūrvienības vadītājs arī noteikti nebūs students no augstskolas sola, bet cilvēks, kas jau ir pastrādājis, nu, kā jurists, un arī izprot šīs te lietas.

G. Kūtris: Vai jūs vērtējāt arī amata ierobežojumus, kādi ir tiesneša amatā?

I. Ošiņa: Tiesneša amatā ierobežojumi ir līdzīgi arī kā noteikti valsts civildienesta likum... ierēdņiem, atbilstoši tam, kā tas noteikts likumā par interešu konfliktu.

G. Kūtris: Tātad valsts civildienesta ierēdnis nevar strādāt citu darbu?

I. Ošiņa: Civildienesta ierēdnis... Ir atsevišķi šie te darba veidi, piemēram, mācību darbs. Līdzīgi arī, kā tas noteikts tiesnešiem.

G. Kūtris: Sakiet, vai ierēdnis varētu iet pa vakariem „piestrādāt” par apkopēju, sētnieku, un tā tālāk?

I. Ošiņa: Varētu tajā gadījumā, ja tā darba noslodze nebūtu tik liela šajos amatos, kā tas ir, bet, nu...

G. Kūtris: Bet likums viņam neliedz?

I. Ošiņa: Likums to neliegtu, saskaņojot...

G. Kūtris: Ar priekšnieku?

I. Ošiņa: ...ar iestādes vadītāju.

G. Kūtris: Ar vadītāju, nu, skaidrs. Tiesnesim, liekas, ka šāda „piepelnīšanās” īsti nebūtu atļauta ar likumu? Ir tā? Tad mēs varam runāt nevis par vienādiem, bet, tā, kā jūs maigāk teicāt, līdzīgas sit...ierobežojumi kaut kādi ir.

I. Ošiņa: Jā.

G. Kūtris: Otrs jautājums ir par tām mēnešalgu grupām, par ko Plepa kungs vakar teica, ka vajag Valsts kancelejas juristus aicināt. Bet varbūt mēs tiksim galā, jo jūs

noteikti esat pētījusi. Sakiet, lūdzu, mēnešalgu grupu, protams, ka to nosaka Ministru kabineta noteikumi, - sagrafē, kurai grupai, kas pieder, algu saimei, apakš saimei, līmeņiem un prasībām katram.

I. Ošiņa: Tā shēma ir tāda, ka pamatprasības un amatu sai... amatu saimes ar pamatprasībām ir nedefinētas Atlīdzības likuma pirmajā pielikumā. Savukārt otrajā pielikumā ir atbilstoši noteiktas maksimāli iespējamās mēnešalgu grupas. Bet sīkāka gradācija - tā ir paredzēta Ministru kabineta noteikumos.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai varētu būt tāda situācija pareiz... Jautājums tāds, kas konkrētai personai var manīt mēnešalgas grupu?

I. Ošiņa: Mēnešalgu....

G. Kūtris: Tātad jums cilvēki strādā Finanšu ministrijā. Kas varētu izmainīt konkrētam darbiniekam mēnešalgas grupu?

I. Ošiņa: Mēnešalgu grupas izmaiņa ir iespējama tad, ja mainās amata pienākumi, piemēram, amats kļūst sarežģītāks. Tajā gadījumā arī cilvēkam mainās līmenis. Ja viņš ir sācis varbūt kā jaunākais speciālists, bet pēc tam, pieaugot... ja pieaug pienākumu sarežģītība un arī atbildība, iespējams viņš... viņam tas līmenis pēc tam, atbilstošais, ir otrais vai trešais. Bet, konkrēti, šie te amati visi ir jāsaskaņo ar Valsts kanceleju, tas arī attiecīgā dokumentā ir paredzēts.

G. Kūtris: Tātad, ja es saprotu, ievērojot Ministra kabineta noteikumos rakstīto, ja kādas iestādes - mazas vai vidējas - juridiskas struktūrvienības vadītājam, kas ir piektais „A” līmenis, ja?

I. Ošiņa: Jā?

G. Kūtris: Vada juridiskās struktūrvienības darbu, viņam ir ierakstīti tie pienākumi, kas šajos noteikumos, atliek viņam ierakstīt no nākamās grupas kādu papildus pienākumu, un viņam ir tiesības būt arī citā grupā jau?

I. Ošiņa: Tas... Nākamā grupa – pieci „B”, tā attiecas uz lielu juridisko struktūrvienību, tātad...

G. Kūtris: Vai?

I. Ošiņa:.. vai arī vada vairākas, tas ir departamenta direktors.

G. Kūtris: Vai?

I. Ošiņa: Vai arī veic Ministru kabinetā iesniegto plānošanas dokumentu un tiesību aktu projektu juridisko ekspertīzi.

G. Kūtris: Tādu veic Tieslietu ministrijā juriskonsulti.

I. Ošiņa: Respektīvi, ja viņam amata... ja viņš reāli to veic, bet juriskonsultiem šis nebūs, jo juriskonsults atbilst...

G. Kūtris: Nevar būt?

I. Ošiņa: ... otrajā vai trešajā... Noteikti nebūs juriskonsultam, jo otrajā vai trešajā līmenī ir, būtībā, speciālistu līmenis.

G. Kūtris: Tātad, jūsaprāt, iestādes, valsts pārvaldes iestādes vadītājs nevar tā vienkārši nomainīt mēnešalgas grupu savam darbiniekiem? Arī, mainot viņa amata aprakstu?

I. Ošiņa: Vienkārši nomainīt nevar, ir jāmainās, protams, gan amata aprakstam, gan arī reāli viņam ir jāveic šie pienākumi, un tam ir jābūt saskaņotam ar Valsts kanceleju.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, bet kas tad, kas varētu mainīt, konkrēto amatu, kurā grupā ielikt? Piemēram, pieci „A”, kāpēc viņš jāieliek 12. grupā? Kāpēc nevar 11. vai 10. vai 16.?

I. Ošiņa: Nu, šeit jāatgriežas pie tās punktu vērtēšanas metodikas, kura 2004., 2005. gadā arī tika izmantota. Bija izveidota pietiekami liela darba grupa ar dažādu iestāžu pārstāvjiem, un arī „Fontes” pārstāvji piedalījās. Un arī, pēc būtības, vadīja visu šo te darbu darba grupā un, un arī tad notika šis te, noteikšana punktos, un arī attiecīgi sadalījums tika noteikts.

G. Kūtris: Kas šo maiņu var izdarīt? Pārcelt tabulā to pieci „A” no 12. grupas, teiksim, uz 14. grupu?

I. Ošiņa: Bez pamatojuma to nevar izdarīt.

G. Kūtris: Bet ar pamatojumu?

I. Ošiņa: Tie ir Ministru kabineta noteikumi un, ja ir, kā jau es teicu, ja tiešām darbi radikāli ir mainījušies, bet tas ir jāskatās kompleksā, jo šī metodika neattiecas un, un noteikumi tikai uz vienu konkrētu iestādi. Tā nevar būt vienas iestādes iegriba, lai kaut ko mainītu.

G. Kūtris: Cik es saprotu, tad šogad 7. februārī Ministru kabinets šajā tabulā mainīja vismaz attiecība uz 11. saimi 11.2 apakšsaimi un 11.4 apakšsaimi, un tā vienkārši no astotās grupas pārcēla uz desmito vienu amatu grupu, vienu amatpersonu. Pēc tam citu – finanšu administrēšanā – no 12. uz 13. Tas nozīmē, ka Ministru kabinets var, teiksim, saskaņā ar pamatojumu pārcelt šajā tabulā kādu amatu, es atvainojos, mēnešalgu grupu uz citu mēnešalgu grupu? Kādā...

I. Ošiņa: Ministru kabinets šīs te izmaiņas veic, pamatoj... nu, ir jābūt nopietnam pamatojumam to darīt.

G. Kūtris: Nu, jā, ir pamatojums – ir pārcelts.

I. Ošiņa: Nu, ja tāds pamatojums ir bijis, tad, tad pārcelts ir, bet attiecībā uz amatu katalogu ir plānota arī šī te amatu kataloga tāda kā pārvērtēšana un vēlreiz pārskatīšana, jo ik pa laikam visas lietas ir jāaktualizē.

G. Kūtris: Vai tas nozīmē, ka kādā dienā Ministru kabinets var 12. algu grupu atstāt tukšu priekš valsts pārvaldes iestāžu vadītājiem? Vienkārši neielikt tur iekšā?

I. Ošiņa: Nu, ja šī grupa paliek tukša, tātad tāda grupa nav vajadzīga.

G. Kūtris: Nē, ir tādas grupas tukšas, es atvainojos, tabulā.

I. Ošiņa: Nav tukšas.

G. Kūtris: Es atvainojos, nav, jā, tas ir, grozījumos tikai tukšas paliek. Laikam noteiktai apakšsaiemei ir tukšas vietņas atstātas?

I. Ošiņa: Nu, tajā tabuliņā...

G. Kūtris: Nu, nav jau vienai apakšsaiemei visas ailītes aizpildītas...

I. Ošiņa: Ā, nu, tajā tabuliņā ir šīs te algu grupu sagrupētas, bet nav dom... nav teikts, jā... Atgriežoties pie šī paša kataloga, tātad šīs te amatu grupas ir ļoti dažādas un, piemēram, fiziskajam darbam noteikti neviens nebūs pie 16., viņš būs, nu, tabuliņas sākuma galā līdz kādam septītam varbūt, augstākais. Un, un, un attiecīgi, ja ir komplicētāks darbs, tad atkal viņi būs tabuliņu augstākā galā. Bet, nu, nav tā, ka kāda grupa būtu ielikta un, un arī noteikti netiks veidots... Jo tad tā grupa vienkārši jāsvītro, ja viņa paliek tukša, un apzinās, ka tur neviena iekšā nav.

G. Kūtris: Bet šo svītrosānu var izdarīt Ministru kabinets?

I. Ošiņa: Grupas...

G. Kūtris: Tas ir Ministru kabineta noteikumos?

I. Ošiņa: Šīs te grupas noteikti, neviena no šīm grupām netiks svītrotā, jo 12. mēnešalgu grupā jau nav tikai juridiskā... Ja mēs paskatāmies, 12. mēnešalgu grupā ir arī cita veida amatu saimes, nu, citi...

G. Kūtris: Mēs šobrīd runājam par juristu saimi.

I. Ošiņa: Jā.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai Ministru kabinets, gribot valsts pārvaldes juristiem pacelt algu, pēkšņi izdomā un pārceļ šo sesto „A” uz 13. mēnešalgu grupu?

I. Ošiņa: Ministru kabinets to izdarīt nevarēs.

G. Kūtris: Kāpēc?

I. Ošiņa: Tāpēc, ka Atlīdzības likumā tajā pantā, kur tiek runāts pat tiesnešu algu pielīdzināšanu, tur ir pateikts, ka juridiskās struktūrvienības vadītājam... un arī nosaukta šī te – 12.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai Vienotās atlīdzības likumā, kur ir runāts par šo 12. grupu, tiesnešiem pielīdzināmais, vai tur ir runāts par jebkuru struktūrvienību, vai mazu struktūrvienību?

I. Ošiņa: Tur ir runāts par vidēju vai mazu. Mazu vai vidēju. Tas ir amatu katalogā.

G. Kūtris: Tur ir rakstīts – to pielīdzinot valsts tiešās pārvades iestādes juridiskās struktūrvienības vadītāja mēnešalgas maksimālajam apmēram. Tātad, struktūrvienības vadītāja. Struktūrvienības, man liekas, ir sešās algu grupās – no... Sākot no 12. līdz 16., četrās grupās.

I. Ošiņa: Bet tur ir arī atsauce, tūlīt paskatīšos.

G. Kūtris: Atsauce uz trešo pielikumu.

I. Ošiņa: Jā, atsauce ir uz trešo pielikumu. 12. mēnešalgu grupa saskaņā ar trešo pielikumu. Bet, kā jau minēju, ir amatu katalogā, ir pieci „A”, un arī tur ir, tur ir nodefinēts – tā ir maza vai vidēja, amatu katalogā.

G. Kūtris: Likums, Vienotās atlīdzības likums nesaka – maza vai vidēja, Vienotās atlīdzības likums saka – pielīdzināt struktūrvienības vadītāja algai – 12. grupa. Trešais pielikums 12. algu grupā nosaka maksimālos griestus.

I. Ošiņa: Jā.

G. Kūtris: Tur nav runāts par mazu vai vidēju. Tas nozīmē, ja Ministru kabinets grib tam nelielajam skaitam cilvēku, ko jūs teicāt, kas ministrijās ieņem 12. grupu, ja viņiem grib palielināt algu, ir iespējams šo grupu vienkārši pārcelt citā, vienu tabulā ailīti uz priekšu?

I. Ošiņa: Ministru kabinets nevar...

G. Kūtris: Likums to liedz Ministru kabinetam darīt?

I. Ošiņa: ...nevar vienkārši tā pārcelt...

G. Kūtris: Nu, ar juridiskiem argumentiem?

I. Ošiņa: ...jo, kā jau es teicu, šis te ir vērtēts punktos, un arī viņš attiecīgi iekrīt šajā te 12. algu grupā.

G. Kūtris: Man ir vēl viens jautājums attiecībā par... nu, nedaudz varbūt tā... Jūs varbūt varētu pateikt... Ja rēķin... Ja skatās uz jūsu pieminēto, ka esot vērtēta koncepcija 2002., 2003. gadā, tā jūs sākat pašā sākumā teikt.

I. Ošiņa: Jā.

G. Kūtris: Un, ja mēs paskatāmies šo vienu koncepciju. Šajā koncepcijā, kura balstās uz Eiropas ekspertu vērtējumu, lai Latvija varētu iestāties Eiropas Savienībā, bija teikts, ka salīdzinoši... vidējai... Iepriekšējā sistēma, kas nodrošināja tiesnešu algu, vidējo reizinot ar 1,8 līdz 2,5, ir neatbilstoša. Un šajā algu koncepcijā rakstīts, ka koeficients 4,5 būtu tā kā atbilstošais. Arī tobrīd, salīdzinot vidējo algu ar to parēķināto summu, nu, diezgan lielas nesamērības. Bet šajā koncepcijā tā bija ierakstīts, un tā tas attīstījās?

I. Ošiņa: Jā...

G. Kūtris: Jūs sakāt, ka turpināt šīs koncepcijas garā visu uz priekšu?

I. Ošiņa: Mēs tiešām turpinām šīs koncepcijas garā, jo šis koeficients – 4,5 ir aprēķināts, izejot pēc būtības... pielīdzinot Augstākās tiesneša... priekšsēdētāja mēnešalgu ar augstākās kategorijas ierēdņa mēneša darba samaksu, un tādā veidā arī izrēķināts ir šis te koeficients. Un, acīm redzot, tajā – es pabeigšu – šajā 2002. gadā tomēr tika uzskatīts, ka šie amati ir salīdzināmi gan pēc atbildības, gan arī pēc prasībām, un, nu, mēs nedomājam, būtībā mums pat nav pamata domāt, ka šobrīd būtu kaut kas mainījies un ka valsts sekretāra amatam šobrīd būtu pēc līmeņa pielīdzināms tiesnesis bez kvalifikācijas klases, vai arī, tas ir no vienas puses. No otras puses, ka šis te amats – tiesneša – bez kvalifikācijas klases uz šodienu ir tik pat vērtīgs kā 2002. gadā bija Augstākās tiesas priekšsēdētājs.

G. Kūtris: Es šobrīd īpaši negribu cīnīties par algas lielumu. Es šobrīd gribu saprast tos argumentus, kas bija pamatā jaunajai sistēmai. Un tāpēc man tas jautājums ir tāds, ka jūs pagājušajā tiesas sēdē, es atvainojos, 2010. gada 22. jūnijā teicāt, ka Ministru prezidenta alga ir pēc būtības politiski noteikta, un tā ir nesamērīgi zema. Ošiņas kundze, tā jūs teicāt, mēs varam pacelt to stenogrammu, ja vajag. Šobrīd ir pateikts, ka valsts pārvaldē – nu, ne pa kam lielākas algas kā premjeram. Vai jūs uzskatāt, ka arī tiesnešu algām būtu jābūt politiski noteiktām, kuras, iespējams, var politiski lemt – uz augšu, uz leju? Atkarībā no politiskās situācijas vai... koalīcijas izskatīšanos tautas acīs?

I. Ošiņa: Šobrīd tās algas, kas noteiktas gan valsts pārvaldē, gan arī ar koeficientiem, ir noteiktas gan atbilstoši ekonomiskai attīstībai, gan arī tam, kā... kādas valsts var atļauties. Un ē...

G. Kūtris: Tad laikam šeit pamatā ir tā – kādas valsts var atļauties, ja?

I. Ošiņa: Tas nav vienīgais pamats, bet, protams, šis te pamats ir ļoti svarīgs. Bez tā, bez, bez šī te pamata mēs nevaram runāt ne par sabalansētu budžetu, ne arī par... par līdzekļu samērīgu izlietošanu tam vai citam jautājumam.

G. Kūtris: Man vēl pēdējais jautājums. Tika runāts par... Iepriekšējos, arī, spriedumos bija runāts par to, ka tiesnešu atlīdzība ir noteikta... Nedaudz savādāki principi nekā valsts pārvaldē jābūt. Tas izriet no tiesu neatkarības principa. Un arī bija teikts, ka, ja gadījumā kaut kas mainās, tad tai jābūt... Sakiet, lūdzu, tad, kad izstrādāja šo, sākumā grozījumus Vienotās atlīdzības likumā, un tiesnešiem ielika 12. amatu... mēnešalgu grupā, es atvainojos, vai tika rēķināts, ka tiesneši vēl saņem prēmijas un pabalstus? Jeb vakardienas tiesas sēdē Čepānes kundze skaitīja tādas šausmīgās prēmiju summas, ko tiesneši ir kādreiz saņēmuši...

I. Ošiņa: Šeit runa iet par mēnešalgu, tātad ir salīdzinātas mēnešalgas.

G. Kūtris: Netika ņemts vērā, ka ierēdņiem var būt arī prēmijas un piemaksas?

I. Ošiņa: Ierēdņiem prēmijas jau nav maksātas no 2009. gada...

G. Kūtris: Es atvainojos, es nerunāju par pārejas noteikumu, es runāju par likumā ierakstīto normu. Jo pārejas norma beigs darboties šogad, ja?

I. Ošiņa: Jā.

G. Kūtris: Tātad pārejas normai beidzot darboties, nepastāvēs nekāda savādāka sistēma, likumdevējam nav jāizsaka sava griba? Bet pamatnorma paredz – 6. panta, ja nemaldos, otrā daļa... pirmā daļa – arī šobrīd jau paredz, otrā daļa paredz prēmijas. Vai tiesnešiem arī prēmijas ir paredzētas nākotnē?

I. Ošiņa: Uz šo brīdi – nē, sākotnēji netika paredzētas, bet, iestrādājot, ja tiek domāts par to, ka vajadzētu iestrādāt tiesnešu pamatalgā... Tomēr, kā es uzskatu, tas nav īsti pareizi, jo tomēr katrs cilvēks individuāli darbu dara mazliet atšķirīgi. Mēs nevaram teikt... Protams, tiesneši lemj godīgu tiesu un tā tālāk. Bet tomēr katrs indivīds ir atšķirīgs. Nu, negribētu piesaukt slikto piemēru, bet tomēr ir tiesneši, kuriem ir arī disciplinārlietas ierosinātas un, ja mēs iestrādājam kaut daļiņu prēmijas, tas nozīmē, ka arī šiem tiesnešiem šī daļiņa ir iestrādāta.

G. Kūtris: Paldies! Tātad, jūs pie 12. grupas pieliekat, domājāt tikai par pašu amatalgu, nevis par pārējām piemaksām un prēmijām?

I. Ošiņa: Jā, šeit tika salīdzināta pamatalga, bet tiesnešiem ir spēkā piemaksas par kvalifikācijas klasi.

G. Kūtris: Tas attiecas uz... par kvalifikācijas klasi?

I. Ošiņa: Jā, jā.

G. Kūtris: Skaidrs. Pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu kādi jautājumi?

J. Neimanis: Jā. Jūs minējāt par to, kas ir nācis klāt, kādas sociālās garantijas. Nu, tad paskatīsimies. Tātad, septītajā nodaļā – kompensācija mācību izdevumu segšanai, kvalifikācijas paaugstināšanas izdevumu segšanai. Vai jums ir zināms, ka šis ir noteikts ar likumu? Tātad, gan tiesnešu, gan prokuru, vismaz tiesnešu pienākums celt savu kvalifikāciju. Un vai tādā gadījumā nav jau automātiski, no tā neizriet valsts pienākums arī šo kvalifikācijas paaugstināšanu, šīs... mācību izdevumus segt?

I. Ošiņa: Tātad, likums ir izstrādāts attiecībā uz visiem – gan valsts, gan pašvaldību iestāžu nodarbinātajiem. Un līdz ar to šis princips ir kā vispārīgs un attiecināms uz visiem, un, ja arī ir pienākums segt, tam tomēr ir jābūt ar likumdošanu noteiktam. Un tādā gadījumā arī tie izdevumi ir attaisnoti.

J. Neimanis: Jautājums tālāk par... Vai iepriekš arī nebija paredzēta transporta izdevumu kompensācija saistībā ar tiesnešu došanos komandējamā?

I. Ošiņa: Par došanos komandējumā – šie te noteikumi arvien vēl spēkā ir, bet likums nerunā...

J. Neimanis: Es domāju iepriekš. Jūs sakāt, ka tās ir jaunas garantijas ...

I. Ošiņa: Jā...

J. Neimanis: ...kas ir nākušas klāt?

I. Ošiņa: Es runāju par transporta izdevumu kompensācijām. Par tām, kuras nav par došanos... saistītas ar došanos komandējumā, bet darba pienākumu izpildei, piemēram, lai nokļūtu no punkta A uz punktu B darba pienākumu izpildei.

G. Kūtris: Sakiet, kā jūs tādā sakarībā domājat? Tiesnesis, kā viņš var tiesu nespriest uz vietas? Viņam ir jāizbrauc no punkta A uz punktu B? Loģiski, kā tad šī norma var attiekties uz tiesnesi?

I. Ošiņa: Nu, kā jau es teicu, norma ir vispārīga – attiecas uz visiem. Un, ja tiesnesim, tiesnešiem es, protams, tik sīki nezinu to, jūs iekšējos procesus, kā jums, kas notiek, bet gadījumā, ja tāda situācija ir, tad šī norma ir piemērojama arī uz tiesnešiem.

J. Neimanis: Teiksim...

G. Kūtris: Tiesnese Branta.

A. Branta: Jūs domājat kā kādreiz, kad bija izbraukuma lieta, kad neskata lietu konkrētā tiesas telpā, bet izbrauc uz kultūras namu, piemēram?

I. Ošiņa: Jā, jebkuras tādas situācijas, kad ir nepieciešams atrasties citā vietā darba pienākumu izpildei.

G. Kūtris: Man liekas, ka likums „Par tiesu varu” šobrīd, procesuālie likumi tādu normu šobrīd neparedz. Nu, vienkārši...

I. Ošiņa: Nē, nu, es tik sīki...

G. Kūtris: Skaidrs.

I. Ošiņa: Kā jau es teicu, es tik sīki nepārzinu šo te jūsu darba specifiku, kurā brīdī, kur un kam ir jāatrodas.

J. Neimanis: Nu, jā, bet vai tas, nu, teiksim, administratīvajā tiesā ir paredzēts šis objektīvās izmeklēšanas princips, kas paredz, ka tiesnesis var arī izmeklēt lietas faktiskos apstākļus, noteiktā vietā apskatīt un tamlīdzīgi. Bet vai tas tad nav automātiski saistāms ar tiesneša dienesta pienākumu izpildi? Un nav iedomājama situācija, ka tiesnesis, izpildot savus dienesta pienākumus, atrodoties valsts dienestā, dotos un pildītu šos dienesta pienākumus uz sava rēķina. Vai tas nav automātiski jau tā, nu, saprotams, ka valsts to kompensē. Teiksim, tāpat kā tiesneša mantijas izgatavošana vai iztīrīšana ķīmiskajā tīrītavā.

I. Ošiņa: Es saprotu jūsu jautājumu.

J. Neimanis: Vai tas ir kaut kas jauns, kas ir nācis klāt? Vai tas ir, jau bija vienkārši iepriekš likumā piešķirts?

I. Ošiņa: Nē, nu, kā jau es minēju, lai jebkuriem izdevumiem... ir jābūt pamatotiem, un, attiecīgi, arī šīs te normas tiek... *[runā vienlaikus]*

J. Neimanis: Labi. Tad ir jautājums par... Nu, jā, faktiski vairāk arī mums tur nav. Nu, jā, jau jūs minējāt, tātad, apmaksā virsstundas un svētku dienas. Bet vai tiesnesim vispār ir noteikts darba laiks?

I. Ošiņa: To jums labāk zināt, vai ir noteikts darba laiks vai nav.

J. Neimanis: Nu, jūs sakāt, ka tā ir, tas ir bonuss vai priekšrocība. Vai tiesneša darba laiku var izmērīt?

G. Kūtris: Pieaicinātā persona to attiecināja uz izmeklēšanas tiesnešiem, cik es sapratu...

I. Ošiņa: Jā...

J. Neimanis: Jā..

I. Ošiņa: Jā.

G. Kūtris: ...kuriem varētu gadīties, ka jāstrādā sestdienās un svētdienās, un par to tiek brīvdiena kompensēta...

J. Neimanis: Nu, jā, un tad jautājums...*[runā vienlaikus]*

G. Kūtris: ...kas iepriekš arī tika kompensēta...

I. Ošiņa: Nu, iespējams, bet...

G. Kūtris: ...balstoties uz vispārējiem darba tiesību principiem.

I. Ošiņa: Nu, iespējams, arī tika, bet es tiešām salīdzināju to... tās normas, kas bija likumā un, un tas bija...

G. Kūtris: Vai jums būtu kādi vēl jautājumi?

J. Neimanis: Jā. Jūs minējāt, pēdējais jautājums, par, ka šī atalgojuma sistēma, kas ir ieviesta, nenoliedzami ir saistīta ar to, ka nepieciešams nodrošināt sabalansētu budžetu. Vai ir kaut kāda iespēja, kā tiesnesis var ietekmēt sabalansēta budžeta veidošanu? Nu, teiksim, vai tiesnesis var ietekmēt to, ka „Latvijas Valsts mežiem” nevajadzētu ziedot miljonus atsevišķiem sporta klubiem, bet vajadzētu, teiksim, šo naudu iemaksāt valsts budžetā? Un izmantot, nezinu, citiem mērķiem.

I. Ošiņa: Tiesnesis...

J. Neimanis: Nu, kā tiesnesis to var ietekmēt... *[runā vienlaikus]*

I. Ošiņa:... sava amata pienākuma izpildē droši vien, ka nē, bet kā godīgs pilsonis varbūt arī kaut kādā veidā var.

J. Neimanis: Paldies!

G. Kūtris: Paldies! Vai Saeimas pārstāvim būtu kādi jautājumi?

J. Pleps: Jā, ja drīkst, es varbūt sākšu, sākšu ar tādu lietu. Jūs minējāt, ka tiesnešiem ir piemaksas par kvalifikācijas klasi. Varbūt jūs varētu kaut kā paraksturot mums, kā izskatās tas griezums? Es pierakstīju ciparu, ka 54 tiesneši ir bez kvalifikācijas klasēm, tas ir, tie, kas tikko sākuši šīs gaitas? Tad pārējiem ir šīs kvalifikācijas klases?

I. Ošiņa: Jā, pārējiem tiesnešiem tiešām ir šīs kvalifikācijas klases, un šeit mēs runājam par 54 tiesnešiem. Bet, nu, vēl pieskaroties kvalifikācijas klasēm arī, tomēr es gribētu piesaukt 2002. gada koncepciju, kur cita starpā arī tika paredzēts, ka šīs piemaksas apmērs varētu līdz 18 procentiem, bet šobrīd ir 35 procenti.

G. Kūtris: Ja drīkst precizēt, pēc cik gadiem tiesneša stāžā saņem pirmo kvalifikācijas klasi un attiecīgo piemaksu?

I. Ošiņa: Pēc trim.

G. Kūtris: Pēc trim. Un piekto kvalifikācijas klasi?

I. Ošiņa: Nu, es no galvas jums tiešām nenocitēšu.

G. Kūtris: Tas ir apmēram?

J. Pleps: Atkarībā, ja tiesnesis karjeru nesāk vai nu Augstākajā tiesā vai Satversmes tiesā... tad ir automātiskās klases.

G. Kūtris: Protams.

J. Pleps: Tā kā Neimaņa kungam, piemēram.

Ja drīkst turpināt, jūs minējāt par 12. mēnešalgu grupu, un jūs teicāt, ka tikai 48 amatpersonas ir kopā šajā grupā, un tikai 12 saņem to maksimumu. Ja mēs ticētu jūsu godības jums uzdotajam jautājumiem – ka tas ir tik vienkārši, tā sakot, tur visu samest un pārņemt, un pārskatīt – kā jūs komentēsiet, kā cilvēks, kas redz šo sistēmu kopumā, kāpēc ir tik maz šo amatpersonu 12. mēnešalgu grupā un tik maz amatpersonu pie maksimuma?

I. Ošiņa: 12. mēnešalgu grupa, kā mēs runājam, ir juridiskās struktūrvienības vadītājiem. Un šādu amatpersonu loks, protams, ir ierobežots valsts pārvaldē. Tas nav neierobežots skaits. Un attiecībā uz to, ka nav pie maksimuma... Tās ir... Tie ir iestāžu ierobežotie finanšu līdzekļi, ka nav iespējams visiem darbiniekiem noteikt atalgojumu atbilstoši maksimumam. Pie kam, darbojas šīs te sešas kvalifikācijas pakāpes un darbinieks sāk, uzsākot darbu, sāk ar pirmo un pakāpeniski viņš virzās uz sesto.

J. Pleps: Jā, paldies, bet, nu, es saprotu to uzstādījumu, ka mēs šeit nerunājam, cik kurš vairāk pelna. Bet varbūt par cipariem, bet ne algu izteiksmē. Vēl ir tur tās 13., 14., 15., 16. mēnešalgu grupa. Varbūt jūs varētu mūs informēt, lai mēs varam

nostiprināt tiesas izmeklēšanā, cik amatpersonas no juristiem Latvijā ir tādas, kas saņem šo te 13., 14., 15. un 16. mēnešalgu grupu?

I. Ošiņa: 13. mēnešalgu grupā ir 20 amatpersonas un kopā sestajā kvalifikācijas pakāpē no tām ir četras. 14. mēnešalgu grupā ir septiņas, un sestajā pakāpē ir sešas, un 15. – četras, un tur nevienam nav maksimums. Un 16. – ir četri, četri juriskonsuli.

J. Pleps: Tātad mēs runājam par juristiem tieši. Šie, šie cipari?

I. Ošiņa: Jā, šeit mēs runājam par juristiem. Nu, pēc būtības...

J. Pleps: 35 juristi valsts pārvaldē ir iekvalificēti augstāk nekā šis te mazās struktūrvienības vadītājs?

I. Ošiņa: Jā.

J. Pleps: 35 juristi. Jūs vakar tiesas sēdē izdalījāt šos te, šo te tabulu. Man liekas, jūs kopā ar Čepānes kundzi bijāt kooperējušies droši vien. Ir redzēta. Vai es pareizi esmu sapratis šo tabulu, ka valstī virs 1157 latiem tikai 2000 personas – publiskajā sektorā strādājošie – saņem šādu atalgojumu. Aptuveni 2000 personas?

I. Ošiņa: Nu, mazliet pat mazāk.

J. Pleps: Mazliet mazāk.

I. Ošiņa: Jā.

J. Pleps: Un tas lielais vairums strādā zem 1157? 50 tūkstoši, pēc maniem aprēķiniem, tādiem ātriem.

I. Ošiņa: Jā. Pamatā lielais vairums tiešām ir zem 1157, un tikai 3 procenti ir virs.

J. Pleps: Jā un, un tas tā, tā, tā atsevišķā mazā, mazā šī te piramīdiņa, kas parāda, teiksim, šo te... Tas ir tas tiesnešu atalgojums, ja?

I. Ošiņa: Tā mazā piramīdiņa ir šī brīža tiesneša atalgojums. Un arī pēc šīs te tabuliņas ir redzams, ka arī pārsniedz Valsts prezidenta atalgojumu.

J. Pleps: Nu, droši vien Valsts prezidentam nav vajadzīga juridiskā pieredze, es pieļauju. Bet, ja, tad labi... Paldies, jums, mēs šos faktus esam noskaidrojuši.

G. Kūtris: Paldies. Vēl viens mazs papildus jautājumiņš, Ošiņas kundze. Mēs no ministrijām paprasījām šo informāciju par struktūrvienību vadītāju algām. Kā tas nākas, ka, teiksim, nodaļas vadītāju, kas ar juridisko darbu nodarbojas, nodaļu vadītāja alga, piemēram, Aizsardzības ministrijai ir ne tikai 12., bet arī 13. un 14., un arī Iekšlietu ministrijai 12., 13., Kultūras ministrijā 13.?

I. Ošiņa: Šī te kvalificēšana atkarīga no tā, kāda līmeņa amats. Un 13. mēnešalgu grupā, tur ir pamatā departamenta...

G. Kūtris: Nē, es atvainojos, nodaļas. Par departamenta algām es nerunāju, departamenta algas ir 13., 14. un pat 16. – Valsts kancelejā. Bet par ministriju nodaļu vadītāju algām?

I. Ošiņa: Tātad viņiem būs, viņiem ir papildus šie te pienākumi, kas minēti amatu katalogā pie 13., 14., 15., 16. algu grupas.

G. Kūtris: Tiesnešiem jautājumi būtu? Nav. Paldies, Ošiņas kundze!

Man saistībā ar Ošiņas kundzes teikto un Saeimas pārstāvja uzdotajiem jautājumiem Ošiņas kundzei viens mazs jautājums saistībā ar to jūsu zīmēt... norādīto piramīdu, kas jūsu materiālos arī ir.

J. Pleps: Jā, jūsu godība.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, jūs noteikti ļoti uzmanīgi lasījāt Satversmes tiesas spriedumus 2010. gadā – gan janvāra, gan jūnija spriedumus. Un tur ir vairākas atsauces uz citu valstu konstitucionālo vai Augstāko tiesu spriedumiem tiesnešu algu lietās. Un tur ir norādīts, ka tiesnešu atlīdzība nevar, es atvainojos, precīzi šobrīd nenocitēšu, bet varētu būt laiks arī paskatīties... tas nav obligāti saistīts ar valsts augstāko amatpersonu algu, un tā var būt pat lielāka. Tā ir gan ASV, gan Kanādā, gan... šobrīd no galvas nepateikšu, vēl kurās valstīs.

J. Pleps: Protams, jūsu godība, šīm dažādām valstīm ir dažādas tiesību tradīcijas, es negribēju apgalvot, ka Valsts prezidentam jābūt lielākai algai. Jūs dzirdējāt manu komentāru, ka Valsts prezidentam netiek prasīta augstākā juridiskā izglītība un darba stāžs. Tieši tāpat nemaz šaubas nerodas, ka prestižākais un augstākais amats jurista karjerā valsts pārvaldē ir tas amats, kurā jūs šodien... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Tātad jūsu viedoklis ir tas, ka jurista karjerai algai vajadzētu būt piesaistītai valsts pārvaldes ierēdņu vai amatpersonu algai? Nekādā gadījumā pārsniegt?

J. Pleps: Mūsu viedoklis, Saeimas viedoklis ir tāds, ka Venēcijas komisija ir norādījusi – tiesneša atlīdzībai jābūt adekvātai sociālajiem apstākļiem.

G. Kūtris: Es jums jau vakar, Čepānes kundzei teicu, ka Venēcijas komisijas atzinums ir izstrādāts, balstoties uz konstitucionālo tiesu spriedumiem, tostarp arī uz Latvijas Satversmes tiesas spriedumu – konkrēti tiesnešu lietā.

J. Pleps: Atvainojiet, es runāju par Venēcijas komisijas, nevis *amicus curiae* atzinumu, bet es runāju par Venēcijas komisijas ziņojumu par tiesu neatkarību.

G. Kūtris: 2010. gada beigās?

J. Pleps: Tur ir precīzi pateikts, ka tiesneša atlīdzībai jābūt piesaistītai sociālajiem apstākļiem valstī un salīdzināmiem jeb samērojamiem ar augstākajiem civildienesta ierēdņiem jeb kalpotājiem. Ja drīkst nedaudz plašāk pakomentēt, protams, mēs zinām dažādus valstu modeļus, mēs varam noteikt ļoti lielas augstas algas augstākajām valsts amatpersonām, tostarp arī visai tiesu varai, bet mēs varam

paskatīties, kāda ir problēma šajās valstīs, kur šāds modelis funkcionē. Tās ir Āfrikas valstis, tās ir Dienvidamerikas valstis. Protams, ir šī atlīdzība, bet reāli pastāv sabiedrības segregācija, kad šie kvartāli ir nodalīti. Sabiedrība dzīvo divos līmeņos. Ir šī te, nosacīti, elite, kas pārvalda valsti, ir pārējā sabiedrība. Ir jābūt samērojamībai, ir jābūt saprātīgam līdzsvaram.

Šī samērojamība ar valsts pārvaldes augstākajiem ierēdņiem, es domāju, neviens nenoliegs, ka gan parlamentā, gan Latvijas Bankā, gan Finanšu ministrijā, gan Tieslietu ministrijā ir vajadzīgi zinoši, kompetenti, spējīgi ierēdņi. Es ticu, ka tiesas mērķis nav pateikt to, ka šodien mēs nosakām tādu atlīdzību, ka šie visi ierēdņi printē ārā savus CV, iet uz tiesnešiem, un Latvijas valsts, nu, teiksim, Neimaņa kungs to konstatēja savā rīta radio intervijā iepriekšējā dienā, ka civildienests ir iznīcināts.

Mēs gatavojamies Latvijas prezidentūrai Eiropas Savienībā. Prezidentūra balstīsies uz ierēdniecību. Un, ja ir signāls tāds, ka juristiem, kas strādā valsts pārvaldē, viņiem, nu, teiksim tā, *a priori*, teiksim, šajā gadījumā, es nezinu, ko es varētu minēt, piemēram, tā grūtu teikt, teiksim, nu, varbūt klātesošo priekšnieku – Saeimas juridiskā dienesta vadītāju. Ja signāls *a priori* ir tāds, ka rajona (pilsētas) tiesas tiesnesis atlīdzības ziņā *a priori* saņem vairāk nekā parlamenta juridiskā dienesta vadītājs vai Valsts kancelejas jurid... vadītājs, tas signāls patiesībā ir vērsts, tieši tāpat, kā to ir darījuši politiķi, pret profesionālo civildienestu.

Gan profesionāls civildienests, gan neatkarīga, stipra tiesu vara ir vienlīdz aizsargājamas konstitucionālas vērtības. Ja drīkst, jūsu godība, es vēl varētu izdarīt referenci uz Otto fon Bismarku, kurš teica, ka ar sliktiem likumiem vēl var labi dzīvot, ja ir labs ierēdņu korpuss, bet ja nav ierēdņu korpusa – vislabākie likumi nepalīdzēs.

G. Kūtris: Paldies, par arī šo atsauci! Mēs varam diskutēt arī turpmākajās tiesas sēdēs.

J. Pleps: Jebkurā laikā, jūsu godība.

G. Kūtris: Tiesa nolēma, ka nākamā tiesas sēde notiks 24. februārī. Tā ir piektdiena, pulksten 10⁰⁰. Tiesas sēžu sekretāram ir aicinājums nodrošināt, lai tiktu paziņots pieaicinātajām personām – Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas vadītājam Solvitai Āboltiņai un Saeimas pašvaldību komisijas vadītājam Staņas kungam. Ja gadījumā viņš vēl aizvien veselības dēļ nevar ierasties, tiesa uzskata, ka varētu aicināt komisijas pārstāvi, tātad, lai attiecīgi deleģē komisijas pārstāvi. Un vienlaicīgi uzaicināt arī abus lieciniekus, lai ierastos tiesas sēdē 24. datumā. Tiesai ir... jūs gribējāt pieteikt kādu vēl lūgumu?

J. Neimanis: Nē, es gribēju informēt, ka 24. komandējumā... 24. februārī es būšu komandējumā. Un vai es varu pilnvarot Ilstera kungu pārstāvēt?

G. Kūtris: Jūsu, jūsu lietā pirmā persona, kas pārstāv – tā ir Suipes kundze.

J. Neimanis: Jā.

G. Kūtris: Viņa var ierasties jebkurā laikā, stāties jūsu vietā, vai arī viņa pilnvaro kādu citu personu.

J. Neimanis: Paldies!

G. Kūtris: Paldies, šodien tiesas sēdi beidzam. Pārtraukums līdz 24. datumam.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

2012. gada 24. februāra sēde

*Tiesas sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas
priekšsēdētājs Gunārs Kūtris.*

G. Kūtris: Labdien!

Turpinām tiesas sēdi un izskatām lietu Nr. 2011-10-01 par vairāku likumu normu, kas attiecas uz tiesnešu un prokuroru atlīdzību, izvērtēšanu atbilstībai Latvijas Republikas Satversmes 1., 83., 107. pantam. Šīsdienas sēdē mums ir plānots turpināt uzklaut pieaicinātās personas, kā arī lieciniekus, uzaicinātos. Vai tiesas sēžu zālē neatrodas abi uzaicinātie liecinieki? Neatrodas? Paldies!

Tiesas sēdes pārtraukumā tiesa ir saņēmusi Saeimas pārstāvja Jāņa Plepa atkārtotu lūgumu tiesai izlemt jautājumu par divu pieaicināto personu, tas ir, Tieslietu padomes priekšsēdētāja un Augstākās tiesas priekšsēdētāja Ivara Bičkoviča uzaicināšanu kā pieaicināto personu, kā arī uzaicināt Valsts kancelejas pārstāvi. Es saprotu, ka netiek konkrēta persona minēta ne Ektermanes kundze, ne kāds cits, vienkārši Valsts kancelejas pārstāvi, kurš pārzinātu kaut ko par attiecīgajām amatu saimēm un šo personu amatu katalogiem.

Tiesa izvērtēja šo lūgumu un, nejūtot gan īpašus argumentus no tiesas puses, bet piekrīt Saeimas pārstāvim – ja ir nepieciešamība Saeimas pārstāvim noskaidrot šos jautājumus – uz nākamo tiesas sēdi uzaicināt šīs divas personas kā pieaicinātās, tas ir, Tieslietu padomes priekšsēdētāju Bičkoviču un Valsts kancelejas pārstāvi, kas varētu sniegt viedokli par attiecīgajiem normatīvo aktu, kas regulē dažādas... amatu klasifikāciju... Šis jautājums ir izlemts.

Tā. Lietas dalībnieks, tātad, šodien pieteikuma iesniedzēju pārstāv cita persona, jūsu pilnvara un personas apliecinošie... Paldies! Jānis Ilsteris pārstāv pieteikuma iesniedzēja pusi.

Sākam uzklaut pieaicinātās personas. Un šodien mums ir vēl divas pieaicinātās personas. Pirmo, tā kā mēs esam vienojušies vienmēr uzsākt uzklaut ar Saeimas

pārstāvjiem, tad arī aicinātu 10. Saeimas Juridiskās komisijas Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāju Solvitu Āboltiņas kundzi.

Lūdzu, un kā jebkurai pieaicinātajai personai, mēs jūs lūdzam izstāstīt jūsu viedokli par jūsu izvērtētajiem jautājumiem. Īpaši, tieši tāpēc, ka tieši jūsu vadītā apakškomisija vērtēja šos likuma projektus, kas attiecas uz tiesu varu un prokuratūru. Lūdzu!

S. Āboltiņa: Augsti godātā tiesa, es priecājos, ka jūs esat mani uzaicinājuši kā Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāju un vēlos arī tiešām vēlreiz uzsvērt, ka tas viedoklis tāpat, kuru es mēģināšu paust, visdrīzāk būs kā apakškomisijas priekšsēdētājam, kura vadīja šo apakškomisiju, kura darbojās šajā apakškomisijā un vadīja viņu gan 9. Saeimā, gan 10. Saeimā, gan, analogiski, es vadu arī šobrīd. Tātad apakškomisijas priekšsēdētājs runā komisijas vārdā. Un, tāpat, mēģināšu sniegt savu viedokli par tiem viedokļiem, kas ir skanējuši apakškomisijā, un atspoguļot to gaitu, kas ir notikusi.

Bet, protams, saistībā ar tiesnešu algām esmu saistīta arī dažādos citādos aspektos, tāpēc varbūt īsi par to, ka tiesnešu algu reforma pašā pirmsākumā, protams, tika veikta 2002., 2003. gadā. Tika radīta koncepcija, ka tiesnešu algas ir jāpielīdzina augstākajiem valsts pārvaldē strādājošajiem juristiem. Un pēc tam tika uzaicināta arī ANO attīstības programma, kura līdzdarbojās un finansēja veselu virkni pētījumu, kas arī noteica gan šos kritērijus, kā tas būtu veidojams, lai saglabātu gan tiesnešu neatkarību, gan arī domātu par tiesu sistēmas attīstību. It sevišķi tajā skaitā nodrošinot to, ka sabiedrībai ir tiesa, kurai tā var uzticēties, un ka ikvienam, kurš vērsas tiesā, ir pārlicība par to, ka viņš saņems kvalificētu juridisku palīdzību.

Tātad jautājumā, manuprāt, par to es esmu ļoti daudz stāstījusi iepriekšējā tiesas sēdē, kad tas tika vērtēts... Un, tāpat, šobrīd ir jautājums par to, kas notika pēc iepriekšējiem Satversmes tiesas nolēmumiem. Tātad 2010. gada 18. janvārī tika pasludināts Satversmes tiesas spriedums vienā no lietām, kur tika apstrīdētas tiesnešu algas, kur Satversmes tiesa atzina par neatbilstošu tiesnešu algu iesaldēšanu. Un tad arī Saeima, tā bija vēl 9. Saeima, sanāca Juridiskā komisija. Sanāca, lai lemtu, ko darīt, kādā veidā realizēt, kādā īstenot Satversmes tiesas spriedumu.

Droši vien, ka jums ir zināms, šie te apstākļi, jo šo Juridisko komisiju tajā laikā vadīja Juridiskās komisijas priekšsēdētāja Vineta Muižniece, kura šobrīd ir jūsu kolēģe. Un šajā sēdē apspriežoties, pieaicinot visu varu pārstāvjus, tika nolemts sagaidīt, saprotot, ka Satversmes tiesā izskatīšanā atrodas vēl viena lieta, un, tāpat, sagaidīt arī šo lietu. Bet paralēli izpildvarai tomēr mēģināt jau domāt par risinājumiem, potenciāliem risinājumiem, bet lai viņa nenonāktu pretrunā ar iespējamo nākamo spriedumu.

Tātad 22. jūnijā Satversmes tiesa pieņēmu spriedumu nākamajā lietā par tiesnešu algām, kur atzina par Satversmei atbilstošu algu samazināšanu, bet par

neatbilstošu – piesaisti Ministru prezidenta algai. Tātad, kā šajā sistēmā tika noteikts, augstākā alga ir Ministru prezidenta alga un tātad, tātad ar ļoti tādiem izsvērtiem argumentiem, atsaucoties uz neatkarības nodrošināšanas nepieciešamību un daudzām citām lietām, tātad, tika nolemts, ka alga var būt arī augstāka.

Tā 2010. gada 5. oktobrī, tātad tiklīdz Saeima pēc vasaras brīvdienām atgrie... pēc vasaras pārtraukuma atgriezās darbā, tātad tika sasaukta apakškomisija, lai lemtu par to, kādā veidā izpildīt nu jau abus šos spriedumus, kurā ir jau konkrēti uzdevumi, konkrēti, lai varētu to risināt. Tātad tika... bija šajā sēdē pārstāvēti visu trīs varu pārstāvji. Tika nolemts, ka Tieslietu ministrija organizēs sarunas ar ieinteresētajām pusēm un, ka šī apspriede tālāk risināties jau 19. oktobrī.

19. oktobrī apakškomisija turpināja darbu un tika informēts par to, ka tālāk, tātad, būs viens projekts un tiks apspriests ar Tieslietu padomi. Un arī Satversmes tiesas pārstāve Laila Jurcēna akceptēja, ka tam ir jābūt konkrētam projektam, kuru ministrija sagatavojusi. Un pēc tam notiks konsultācijas tālāk par to, kāds tas projekts varētu būt. Tas, kas notika šajās apakškomisijas sēdēs, – ļoti daudz tika diskutēts par to, kas, – lai novērstu argumentu tiešām pēc būtības – ka jautājums, kas attiecas uz tiesnešu algām, netiek saskaņots, netiek apspriests ar tiesu varas pārstāvjiem, kas arī bija šajā spriedumā vairākkārtīgi norādīts. Un tieši tāpēc sēdē ļoti daudz laika tika veltīts tam, lai tad arī saņemtu pilnīgi izsmeļošu izskaidrojumu tam, kādā veidā ir jābūt saskaņotam šim procesam, kādā veidā ir jānotiek saskaņošanas procesam.

Tajā brīdī gan, jāsaka, ka bija ļoti dīvaina situācija. Ļoti dažāda tiesnešu reakcija, kur bija gan no reakcijas, ka mēs neko te nespriedīsim un, un tad, tad tādā veidā gandrīz vai nonākot strupceļā. Līdz, beidzot, tas, kas šajā apakškomisijas sēdē arī šis... Vienošanās tika panākta, ka tas, tātad, būs caur sagatavotu konkrētu projektu caur Tieslietu padomi. Bet tiešām šī, šīs bija vienas no vispretrunīgākajām diskusijām par to, kādā veidā tad šo saskaņojumu, šo saskaņojumu panākt, lai tiktu izpildīts tas, kas ir norādīts Satversmes tiesas spriedumā, ka tiesneši nav informēti un šis process ar viņiem nav saskaņots.

Tātad pēc tam, kad šis projekts tika sagatavots un skaņots, viņš tika nosūtīts Tieslietu padomei, un arī Tieslietu padome savā sēdē izskatīja. Saprotu – visi šie protokoli pievienoti, gan protokoli, gan audio ieraksti ir Satversmes tiesas rīcībā, un, es domāju, ka jūs... ja ir kādi papildus jautājumi, ko es varu precizēt, kas nav skaidrs no šīm te sarunām vai ierakstiem, tad, protams, esmu gatava to precizēt.

Bet saprotot, ka Tieslietu padomes aa... Tieslietu padome nepiekrita šim projektam, savukārt apakškomisijas sēde analizēja katru no šiem iebildumiem atsevišķi, un šādā koleģiālā apakškomisijas diskusijā, kurā arī bija pieaicināti visu varu pārstāvji, analizēja argumentus, kurus ir minējusi Tieslietu padome. Savukārt, deputāti savā

vairākumā, tātad, uz katru no šiem argumentiem mēģināja atrast pretargumentus un, un, koleģiāli balsojot, tātad, tika pieņemts lēmums. Un projekts tapa tāds kāds, kāds tas ir.

Saprotot, ka varbūt arī Tieslietu padome arī, koleģiāli pārstāv, ir, ir šī tiesu varas institūcija, kura runā visu tiesnešu vārdā, paralēli tika šis projekts nosūtīts visiem tiesnešiem. Ne visi tiesneši atsaucās. Jā, lai būtu godīgi, praktiski tādas ļoti atbalstošas reakcijas no tiesnešiem nebija, bet arī visi šie argumenti, visi šie viedokļi, kuri tika saņemti no tiesnešiem, tika apkopoti tabulā un skatīti arī apakškomisijas sēdē un... Sagrupēti, jā, sagrupēti viņi pa grupām, kur šie viedokļi bija līdzīgi, tika sagrupēti apakškomisijas sēdē, tika skatīti, un arī šeit tika... Apakškomisija tos noraidīja.

Tātad, savukārt, uz otro lasījumu... Pieteikumi jau pēc... Pēc būtības iesniedza viņi, citi pārstāvji. Tiesu varas pārstāvji konkrētus priekšlikumus neiesniedza, savukārt, manuprāt, kā ļoti būtiska bija šī apakškomisijas un arī pēc tam Juridiskās komisijas sēde, lemjot par to, ka, protams, tiesu varai pienākas kaut kādā veidā kaut vai kompensācija par to, ka šī tiesu... tiesnešu algu reforma nav bijusi ieviesta līdz galam. Un tieši tāpēc tika nolemts, ka tiks maksāta arī īpaša, atsevišķa kompensācija. Un vēl bija vesela virkne priekšlikumu, kur virkne no viņiem pēc tam tika arī noraidīta attiecībā par piemaksām un tamlīdzīgām lietām, bet tos noraidīja pati tiesu vara.

Jā, interesants stāsts par kompensācijām, ka neviens no tiesnešiem vai prokuroriem nav no šīs kompensācijas atteicies un, tātad, viņu ir pieņēmis un, tātad, ir akceptējis, visdrīzāk, šo likumdevēja rīcību kā, kā korektu un likumam atbilstošu, un tamlīdzīgi.

Tātad, droši vien tas man tāds īsais, īsais ievads par to, kādā veidā tas ir noticis. Vēl es varētu, protams, minēt, ka ļoti svarīgi... Mērķis, kāpēc tas tika darīts, bija, pirmām kārtām, tāpēc, ka mēs sapratām, ka šī reforma, kas ir piedāvāta, tika piedāvāta, pamatojoties uz šīs 2002., 2003. gada koncepcijas, ne tikai viņa netika ieviesta, viņa arī, konstatēts bija, ka viņai ir vesela virkne problēmu.

Tajā pat laikā arī, protams, viņa tika pieņemta, sākoties, sanākot jaunajai Saeimai, un bija ļoti svarīgi šo jautājumu izlemt. Un diemžēl laika grafiks bija tāds, kāds bija, jo Saeima sanāk pirmajā – saskaņā ar Satversmi – sanāk pirmajā novembra otrdienā. Kļūst praktiski... praktiskus uzdevumus var risināt tajā brīdī, kad ir ievēlētas komisijas, kuras var konkrēti, konkrētos jautājumus risināt. Un, protams, tūlīt arī tika risināti šie jautājumi, kas, protams, ir... kuri ietekmē arī budžetu. Bet šis jautājums, pretēji tam, tika skatīts tomēr arī Juridiskajā komisijā, tika skatīts apakškomisijā, saprotot šī jautājuma nozīmību, saprotot, ka tam pamatā ir arī, konkrēti, Satversmes tiesas nolēmums, kurš arī ir jārealizē un kuri ir arī jāatrod.

Tas kāpēc, kāpēc tiesneši, manuprāt, tika... tiesnešu atlīdzība tika iekļauta vienotajā atalgojuma sistēmā. Vai tam ir nepieciešams kāds papild paskaidrojums? Manuprāt, mēs par to runājam iepriekšējā Satversmes tiesas sēdē. Ja ir nepieciešams,

varu, protams, atkārtot tos argumentus. Savukārt, kā Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāja varu teikt – mums ir, vienmēr ir bijis svarīgi, lai risinātos jautājums, kas attiecās uz to, lai tiesu sistēma būtu uzticīg... uzticama un kvalitatīva. Lai mēs zinām, ka arī valstī krīzes laikā tika konstatēts tas, ka ierēdņu atalgojums nebija pielīdzināts, un viņam netika prasīts pretī attiecīga kvalifikācija, kas noveda pie tā, pie kā tas noveda – pie burbuļa, pie sašķeltības.

Tas pats arī vienmēr ir bijis pamatā tiesnešu algām, tikai, protams, tiesnešiem šīs algas „treknajos gados” netika paaugstinātas, un, tāpat, bija jāatrod kāda sistēma, kurā tad, tad mēs varētu arī runāt gan par neatkarību nodrošināšanu, atbilstošu atalgojumu, gan arī par to, lai tiesu sistēma būtu, strādātu pietiekami kvalitatīvi. Un te, šeit diemžēl man jāsaka – sadarbība ar tiesu sistēmu ne vienmēr ir ļoti veiksmīga, jo jautājumā par to, lai runātu par tiesnešu kvalifikācijas regulāru ieviešanu, atsauce bija absolūti nekāda, un tas prasīja daudz vairāk laika un daudz grūtāk.

Šobrīd es priecājos, ka tas ir ieviests, un vismaz kāds solis uz priekšu ir sperts. Arī šobrīd tiesu politikas apakškomisija galvenokārt risina šos jautājumus, jo mēs redzam, cik liela ir tomēr arī sabiedrības šobrīd attieksme pret to, ka tiesu procesi ir ļoti gari un dažkārt ir nesaprotami gari. Un kā piemēru mēs varam minēt kaut vai jautājumu – mantojuma lietas. Jau 10 gadus mantojuma lietas mums skata notāri, bet, savukārt, mēs bijām spiesti vēl iepriekšējās Saeimas beigās grozīt likumu, lai pagarinātu tos 10 gadus. Jo izrādās, ir tiesās, ir lietas par mantojumiem, kur izrādās, kuras nespēj risināt šajā laikā, kamēr jau sen to dara notāri, un, tāpat, ir jau sen, jau ir citi mantinieki, bet risinājuma joprojām nav.

Arī tas, ko, protams, Ģenerālprokurors minēja šajā nedēļā notikušajā ģenerālprokuroru sanāsmē par lietām, kuras saistībā ar naudas atmazgāšanu, kur varētu valstī būt ļoti daudzi miljoni, ka šīs liet... ka par šīm lietām ir tikai nosacīti sodi un tamlīdzīgi. Nu, tas, manuprāt, tās ir lietas, kas ir saistāmas kopā.

Un vienmēr Tiesu politikas apakškomisija ir domājusi par to, kādā veidā, tāpat, uzlabot šo tiesu sistēmu un saprotot, ka tas nav bieži vien, tie nav jautājumi, kas ir, attiecās tikai uz tiesu. Tās ir gan procesuālas normas, gan arī normas, kas ir iekļautas tieši, konkrēti Tiesu varas likumā. Tā kā tie ir tie galvenie uzdevumi, ar kuriem Tiesu politikas apakškomisija strādā. Tā kā tas man varbūt īsumā viss.

G. Kūtris: Paldies! Jautājumu sāksim ar to, ar ko jūs pēc būtības beidzāt. Jūs, izstāstot visu komisijas viedokli, arī piebildāt, ka tā tika izstr... jaunā sistēma jeb reforma tika veikta, ievērojot, teiksim, nebūšanas jeb to, kas netika izpildīts 2002. gada koncepcijā. Sakiet, lūdzu, vai nu Satversmes tiesas spriedumos, vai jūs komisijā konstatējāt, kuras no 2002. gada koncepcijas nebūšanām jeb, kas netika izpildīts no šīs koncepcijas un kāpēc?

S. Āboltiņa: Pirmām kārtām, tika vairākkārtīgi, tika alga iesaldēta. Pirmais, kas netika izpildīts šajā koncepcijā, kā es teicu, bija sasaiste ar šo kvalifikāciju. Un šīs kvalifikācijas prasības ir ieviestas tikai iepriekšējā Saeimā. Un tā tad, tā tad viņas tika atrautas viena no otras. Otra lieta, kas nav bijusi izpildīta un, kas, manuprāt, ko mēs nedrīkstam aizmirt un neskatīt, un par ko mēs esam runājuši arī Tiesu politikas apakškomisijā, tā ir saistība ar tiesu sistēmas dažādu posmu atalgojumiem. Tā ir tiesu darbinieku atalgojums, jo tajā laikā, kad es biju Tieslietu ministre, es gribu atgādināt, ka tiesnešiem tika šī... Lēmums uzsākt tiesnešiem maksāt algas pēc šīs koncepcijas, kas tika izstrādāta, tika pieņemts un sākts realizēt vismaz ar, ar, ar pārejas noteikumiem. Tad, savukārt, tiesu darbiniekiem atalgo... šī... atalgojums netika pielīdzināts, un tas ir radījis milzīgu plaisu starp tiesu darbinieku atalgojumu un tiesnešu atalgojumu.

G. Kūtris: Sakiet, es atvainojos, kāda jaunajai tiesnešu atalgojuma sistēmai ir saistība ar tiesas darbinieku atalgojuma paaugstināšanu?

S. Āboltiņa: Jūs man jautājāt par problēmām 2002. gada, 2003. gada...

G. Kūtris: Jūs teicāt, ka...

S. Āboltiņa: 2002. gada, 2003. gada atalgojuma sistēmu un...

G. Kūtris: Jaunā tiesnešu algu sistēma tika ieviesta tāpēc, ka bija plaisa starp tiesas darbinieku algām un tiesnešu algām?

S. Āboltiņa: Nē, jūs man jautājāt argumentus, un tas ir viens... viens no argumentiem. Un tas, ka ieviešot arī atalgojuma sistēmu, jau arī veco, netika ņemts vērā par tiesnešu kvalifikācijas prasībām, tas bija arī viens no argumentiem. Otrs, kā izrādījās, ka viņi nespēj strādāt, jo viņu neieviesa man nezināmu iemeslu pēc. Tajā brīdī, tad, kad tika valsts pārvaldē paaugstināts atalgojums, jums nevaru minēt, jūs man to jautājāt kā Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētājam, šo argumentu tajā brīdī nav.

Mēs šobrīd runājam par to, kāpēc tika ieviesta viena. Kāpēc tika ieviesta viena, es gribētu, tad, protams, citēt vienu no prasības pieteicēja Neimaņa kunga, kurš, kurš pilnīgi uzskata, ka tas ir pilnīgi normāla sistēma, ka arī tiesneši būtu vienotā atalgojuma sistēmā, un gribu atgādināt, ka tas par ko... ko lēma, ieviešot tiesnešiem šo jauno atalgojuma sistēmu, pirmām kārtām saglabājot šo principu, lai nodrošinātu viņu neatkarību, otrām kārtām, lai šī alga būtu konkurētspējīga juristu vidē. Ņemot vērā to, ka šī alga var būt augstāka nekā Ministru prezidenta alga, un tādā veidā, lai, kā jau es teicu, lai, lai būtu valstī viena sistēma, kurā... Vienota sistēma, bet ne vienāda sistēma, kurā, kurā jebkuram sabiedrības loceklim būtu skaidrs, kāpēc šis atalgojums, kādā veidā veidojās. Tāpēc arī likumdevējs lēma arī par savu algu iekļaušanu šajā sistēmā. Un tie pamatā ir šie argumenti.

Bet, bet tās problēmas, kuras es nosaucu – gan ar darbiniekiem un vēl, ja jūs man atļautu turpināt, labprāt arī pieminētu par šo tiesu procesu kvalitāti. Mēs arī no tā paša Ģenerālprokurora, mēs redzam, ka posms, kurā policija, kura sāk, veic šo sākumposmu, ir daudz nevienlīdzīgākā sistēmā... ē... atbildības jautājumā nekā tiesneši. Tas arī rada šīs te problēmas.

G. Kūtris: Tātad jūs nosaucāt pēc būtības no vecās koncepcijas – 2002. gada – divas būtiskākās atšķirības jeb neizpildīšanas. Algu plaisa starp tiesu darbiniekiem un tiesnešiem, es gan īsti neredzu kā jaunā tiesnešu algu sistēma šo plaisu samazina. Un otrs jautājums ir par tiesnešu kvalifikāciju. Sakiet, lūdzu, kā jaunā tiesnešu algu sistēma maina tiesnešu algu saistībā ar viņu kvalifikāciju?

S. Āboltiņa: Man ļoti patīk jūsu spējas interpretēt, jo... *[runā vienlaikus]*

G. Kūtris: Nē, jūs... Jums jautājums bija par konkrētiem... Kas no vecās koncepcijas nebija izpildīts, kāpēc bija jāievieš jauna sistēma? Jo tas arī, arī Saeimas atbildes rakstā un komisijā runāts, tāpēc arī jānoskaidro šīs te.

S. Āboltiņa: Jā, jūs ļoti labi zināt, jo ir tikai viens cilvēks mūsu valstī, kurš no sākta gala ir bijis šajā jautājumā iesaistīts. Latvijā nav kompetentāku cilvēku par to, kādā veidā ir attīstījusies tiesnešu algu sistēma, par jums, godātais Kūtra kungs. Jo jūs kā valsts sekretāra vietnieks bijāt iesaistīts šajā 2002. gada koncepcijas izstrādē, un arī šobrīd lemjat par to, un lēmāt to arī iepriekšējā... Tā kā, es domāju, jums šie argumenti... Jūs vienmēr esat bijis klāt un esat bijis klāt arī gan apakškomisijas, gan komisijas sēdē...

G. Kūtris: ... *[runā vienlaikus]* atbildēt uz jautājumu.

S. Āboltiņa: ... un šos argumentus arī dzirdējis. Un tas, kāpēc tika ieviests... ieviesta vienotā atalgojuma sistēma. Tāpēc, ka arī likumdevējam uz to ir jāskatās kopumā. Un tas, kas mums bija svarīgi, saglabāt šos principus, lai saglabātu tiesu varas neatkarību, lai nodrošinātu kaut kādu pēctecību, un lai arī tiesu varas atalgojums būtu sabiedrībai saprotams un salīdzināms.

G. Kūtris: Otrs jautājums arī ir saistīts ar to, ka... ko jūs teicāt, lai ieviestu vienotā atalgojuma sistēmā un būtu saprotams arī sabiedrībai. Tātad šobrīd tiesnešu algu sistēma ir pēc būtības pilnībā savienota jeb mēs varam... saistīta ar valsts pārvaldes atalgojuma sistēmu, konkrēti piesaistīta 12. grupai. Tā ir?

S. Āboltiņa: Jā.

G. Kūtris: Tā... Sakiet, lūdzu, bet starptautiskajos dokumentos jeb, pareizāk sakot, šo dokumentu skaidrojumos, lai izskaidrotu īso ierakstu, un arī Satversmes īsajā pantā par tiesu neatkarību, Satversmes tiesa, atsaucoties uz šiem dažādu citu valstu skaidrojumiem, norādīja, ka tiesnešiem... tiesu neatkarība ir cieši saistīta ar vienu garantiju par tiesnešu finansiālo drošību. Un noteikti arī jūs apakškomisijās Satversmes

tiesas spriedumus skatījāt. Sakiet, lūdzu, vai šobrīd, ja mēs runājam par tiesnešu atalgojuma jeb finansiālo drošību, šis princips attiecībā pret tiesnešiem tiek pielīdzināts tāds pat kā valsts pārvaldei? Vai valsts pārvaldei šī finansiālā drošība tiek pielīdzināta tāpat kā tiesnešiem? Un ja tā, tad kāpēc starptautiskajos dokumentos runā par tiesnešu finansiālo drošību, bet nerunā par valsts pārvaldes ierēdņu finansiālo drošību?

S. Āboltiņa: Es domāju, Kūtra kungs, ka jūs jaucat dažādus principus, jo atalgojuma sistēma negarantē... Satversme negarantē nevienam ierēdnim neatkarību. Un tas, kas tika risināts ar atalgojumu, arī atalgojumam tiesu varas sistēmā ir kurs... arī ir atalgojums, kurš tiek maksāts no valsts pārvaldes un tas nozīmē, ka sabiedrībai ir jābūt skaidram, kāpēc tas tiek maksāts ka...kāpēc viņš tiek maksāts. Ņemot arī šo atalgojuma sistēmu, kā es vēlreiz gribētu atgādināt, arī šīs te ANO attīstības programmas rekomendācijas, kas tika izstrādātas, lai ieviestu šo tiesnešu atalgojuma sistēmu, tur arī šāds noteikums bija, šāds ieteikums – viņu pielīdzināt augstākai ierēdniecībai. Tas attiecas uz algas apmēru, bet tas nekādā veidā, šis apmē...apmēra pielīdzinājums neattiecas uz pārējiem tiesnešu neatkarības nodrošināšanas instrumentiem.

G. Kūtris: Tad ir precizējošais jautājums. Es šobrīd citēšu laikam arī Satversmes tiesas iepriekšējo spriedumu, 11.2 punkts. Ja likumā nav ietverta formula, kas notur tiesnešu atalgojumu likumdevēja noteiktajā līmenī attiecībā pret vidējo algu, tad likumdevējs nosaka tiesnešu atalgojumu un skaidru kārtību, kādā šis atalgojums tiks periodiski palielināts. Tā ir arī atsauce uz ASV Augstākās tiesas spriedumu tiesnešu algu lietā. Balstoties uz šīm starptautiski pieņemtajām... pieņemtajiem principiem šādu... Šādi teikumi ir arī ierakstīti arī Lietuvas un Igaunijas likumos, kas regulē tiesnešu atlīdzību. Sakiet, lūdzu, vai, ievērojot šos finansiālās drošības mērķus un prasība noteikt skaidru procedūru, objektīvus kritērijus, vai tas tika iestrādāts arī Vienotās atlīdzības likumā attiecībā pret tiesnešiem?

S. Āboltiņa: Šādi principi ir pamatprincipi, kas ir iestrādāti Vienotās atlīdzības likumā, un viņi attiecas arī uz tiesnešiem.

G. Kūtris: Vai jūs varbūt varētu pateikt, kurš... kurā likuma pantā mēs tiešām varētu atrast šādu principu, ka tiesnešiem ir skaidra kārtība, kādā viņu atalgojums, pēc kādiem kritērijiem tiks palielināts?

S. Āboltiņa: Droši vien, ka nevarēšu jums nocītēt precīzu pantu.

G. Kūtris: Saeimas pārstāvis vienmēr pieminējā to 3. panta septīto daļu, šī Atlīdzības likuma. Bet tas teikums ir tāds, ka valsts un pašvaldību iestāde var paaugstināt algas. Īsti nevarēja saprast, kā tas attiecas uz tiesnešiem.

S. Āboltiņa: Es domāju, ka strādājot Tiesu politikas apakškomisijā, kā es teicu, kurā galvenie uzdevumi ir tomēr rūpēties par to, par tiesu sistēmas attīstību, par tiesas

kvalitāti, mēs šobrīd redzam to, ka ir ļoti grūti ieviest šos otrus... otrus risināmos jautājumus, un arī mēs redzam, arī pieņemot šā gada budžetu, kādā veidā tas tika risināts. Un tiklīdz tas būs saistīts ar iespējām, ar pārliecību, ka šī kvalitāte aug, es domāju, es esmu arī pilnīgi pārliecināta, ka likumdevējs lems par to, kādā veidā tiek palielināts atalgojums. Bet tikai saistībā ar, ar konkrētiem kvalitatīviem uzlabojumiem.

G. Kūtris: Vai jūs gribat teikt, ka tas ir atkarīgs no likumdevēja politiskās gribas? Nevis kaut kādiem objektīviem kritērijiem?

S. Āboltiņa: Nē... Atalgojums un valsts ekonomiskā sistēma nav atkarīga no likumdevēja politiskās gribas.

G. Kūtris: Bet, sakiet, jūs iepriekš teicāt...

S. Āboltiņa: Jo Satversmē ir noteikti vairāki principi, pēc kuriem darbojās viss mūsu valstī – tajā skaitā gan tiesas, gan likumdevējs.

G. Kūtris: Jā, bet jūs iepriekš teicāt, ka „treknajos gados”, kad valsts ierēdņiem algas tika palielinātas, tiesnešu algas ar politiķu gribu tika iesaldētas. Tā nebija politiskā griba? Vienu, teiksim, sistēmu nevirzīt uz priekšu?

S. Āboltiņa: Kā cilvēks, kurš strādājis šajā sistēmā, arī, arī bijis atbildīgs par šo sistēmu, arī 2008. gadā, tajā brīdī, kad tas ir bijis varēts, es savu politisko gribu esmu arī mēģinājusi tādā veidā paust. Saeima pieņem lēmumus, koleģiāli par viņiem balsojot ar, ar vairākuma interesēm. Šajā brīdī tie argumenti, kāpēc Saeima pieņem katru lēmumu, ir atrodamī gan komisijas sēdēs, gan viņu ierakstos, gan arī stenogrammās. Un tas, ko jūs citējāt, ir pan... stenogramma 2008. gadā, kad vēl bija iespējams par to risināt un kur es norādīju tieši uz to, ka šāda problēma ir bijusi. Kas apliecina tieši pretējo, ka politiķi tomēr rūpējās par to, par tiesu sistēmas neatkarību – to, kas ir noteikts Satversmē.

G. Kūtris: Nedaudz mazlietiņ par konkrēto likumprojektu virzību caur Saeimas jūsu komisiju. Es sapratu tā, ka reāli projekts par šo jauno tiesnešu algu sistēmu komisijā parādījās tikai pēc tam, kad sanāca jaunā Saeima, tas bija rudenī. Jo, cik es sapratu no dažādu komisiju protokoliem, tad Tieslietu ministrija vēl oktobrī runāja par trijām meto... trijiem modeļiem, kas pilnībā nerunāja par jaunu sistēmu, bet kas runāja par tiesu ies... Tiesu varas likumā dažādu procentuālo izmaiņu.

S. Āboltiņa: Jā, ja mani atmiņa neviļ, bija vairāki projekti, bet tas arī, ko es jau jums citēju, minēju, tajā sēdē, kurā piedalījās arī Satversmes tiesas pārstāvji, tika panākta vienošanās, ka tas ir viens modelis, un Tieslietu ministrijai tika arī uzdots saskaņot vienu šo modeli, un Tieslietu ministrija atnāca ar vienu modeli, kurš bija saskaņots ar tiesu varas pārstāvjiem.

G. Kūtris: Sakiet, vienojoties par jauno modeli, jūs teicāt, ka visas iestādes tagad tiek saliktas tajā likumā, ievērojot vienādus principus. Vai jums komisijā nebija

diskusijas, kā tas nākas, ka, teiksim, tiesnešus no principa, ka tiesnešu algas tiek rēķināts no vidējās algas, tiek pārliktas, piesaistītas konkrētam valsts pārvalde līmenim, sākot no viena līmeņa, savukārt tajā pašā laikā likumdevēja algas saglabā to pašu jūsu nokritizēto principu, kāds bija iepriekš uz tiesnešiem? Teiksim, dažādu principu lietošana vienā likumā.

S. Āboltiņa: Es neatceros, ka būtu bijusi kādreiz saruna par to, ka deputātu algas būtu jāpiesaista ierēdņu algām un...

G. Kūtris: Nē, vienotu principu noteikšana?

S. Āboltiņa: Jā, vienoti principi attiecas uz, uz saprotamu un vienotu principu, kurā ir vienādas gan šīs te sistēmas par, par iespējamām piemaksām, par iespējamiem atvieglojumiem, par atvaļinājumiem un tamlīdzīgi, Savukārt, mums likās svarīgi arī tiesnešus, ievietojot šajā... iekļaujot šajā vienotajā atalgojuma sistēmā, saglabāt to principu, kāds ir bijis koncepcijā, par to, ka viņi ir jāpielīdzina. Jo tas vienmēr ir bijis – arī šī te pretruna, kura bija. Lai šo pretrunu novērstu, tātad – pielīdzināt augstākajiem, augstākajiem valsts juridiskajiem ierēdņiem. Un, protams, arī vēl, vēsturiski skatoties, arī Latvijā 1929. gada likumā arī tiesnešu atalgojums arī tika pielīdzināts augstākajiem juridiskajiem ierēdņiem.

G. Kūtris: Vai juridiski nav atšķirības starp terminiem pielīdzināt un saistīt, sasaistīt? Arī 1929. gada likumā, vai tiesneši bija ielikti ierēdņu atalgojuma listē vai atsevišķi?

S. Āboltiņa: Viņi bija piel... Vienā likumā viņi bija.

G. Kūtris: Tiešām vienā tabulā?

S. Āboltiņa: Vienā likumā.

G. Kūtris: Likumā, jā. Jau turpinot par likumprojekta virzību caur jūsu komisijas sēdi. Jūsu komisijai bija tā ideja, ka vajag apjautāt tiesnešus. Un, cik es sapratu, elektroniski. Bet, iespējams, arī pie... *[runā vienlaikus]*

S. Āboltiņa: Jā, elek...

G. Kūtris: ...rakstveidā...

S. Āboltiņa: Bija gan rakstv...

G. Kūtris: ...nosūtīts...

S. Āboltiņa: ...bija gan Tieslietu padomei un, saprotot, cik ļoti dažādus viedokļus puda apakškomisijas sēdē dažādi tiesneši un tiesu varas pārstāvji, lai mēs precīzi izpildītu to, mēs arī paši izšķīrāmies par šādu soli, tomēr informēt visus tiesnešus, katru no tiesnešiem individuāli, aizsūtīt šo projektu.

G. Kūtris: Tā, no vienas puses, apveicami laikam tomēr uzklaut plašāku sabiedrību, kas ir skarta ar konkrēto likumprojektu. Vienlaicīgi nedaudz tāds... Vai

jums neradās šaubas, ka tiesnešu, kuru amata iecelšana vai pārcelšana ir atkarīga no Juridiskās komisijas, vai viņi šajā brīdī izteiks negatīvu attieksmi pret likumprojektu, kas samazina viņu algu? Vai nenobaidīsies teikt viedokli? Bet, okei, tas varētu būt arī retorisks jautājums, tas ir cilvēku iekšējā...

S. Āboltiņa: Es, es nekad neesmu uzskatījusi, ka Latvijas Republikas tiesnešiem kaut kādā veidā būtu jābaidās paust...

G. Kūtris: Labi, paldies...

S. Āboltiņa: ... savu viedokli un tas tomēr arī ir Satversmē noteiktais 100. pants par vārda brīvību kā...

G. Kūtris: Paldies!

S. Āboltiņa: ... kā minimums un vēl, jo vairāk aizstāvēt savas tiesības jeb paust savu pārliecību.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, jūs prasījāt no tiesnešiem viedokļus, kāpēc no prokuroriem neprasījāt?

S. Āboltiņa: Prokuroru vārdā Ģenerālprokurors pauda precīzu viedokli, ka viņš atbalsta šo sistēmu, protams.

G. Kūtris: Kopumā tiesneši, es saprotu, ka bija atsaucīgi uz jūsu aicinājumu, jo tabula bija apkopota, arī šie priekšlikumi apakškomisijā izvērtēti.

S. Āboltiņa: Es gribētu teikt, viņi nebija tik atsaucīgi, cik mēs sagaidījām, jo, nepateikšu precīzi, cik, cik uz to brīdi bija tiesnešu, pāri par 500, ne tuvu 500 atbildes...

G. Kūtris: 300 atbildēja, vismaz spriežot pēc jūsu mājas lapā pieejamās informācijas. Apmēram 300 tiesneši bija parakstījuši atbildes. Cik no 300 tiesnešiem izteica piekrišanu šai jaunajai algu sistēmai? Apakškomisijas sēdē rakstīts – atsevišķi, vēstulēs mēs reāli redzējām vienu, bet čet... trīs vēstules nevarējām atvērt. Nu, pieņemsim, ka četras vēstules. Piekrītat?

S. Āboltiņa: Jā. Es katrā ziņā neapgalvošu, ka vairāk. Arī savā sākuma uzrunā es teicu – nebūt nebija atsauce jeb piekrišana šai sistēmai.

G. Kūtris: Tātad, ja lielākā daļa, vairāk kā puse no valsts tiesnešiem nepiekrīt sistēmai vai piekrita Tieslietu padomes viedoklim. Sakiet, lūdzu, kā apakškomisija vērtēja šādu tiesnešu pārstāvības viedokli?

S. Āboltiņa: Apkopojot tabulā katru, kā jau es teicu, šos te kopīgos viedokļus, un par katru no šiem viedokļiem tika, notika apakškomisijā diskusijas, un katrs no šiem jautājumiem, tātad, es pieņemu, tas arī protokolā un audio ierakstos ir atrodams, tātad argumentējot, vai ir argumenti, lai šādu viedokli pieņemtu – atbalstīt vai nē. Un arī, protams, izsakot pateicību, par to, tur bija arī idejas par iespējamām turpmākām... turpmāku tiesnešu algu sistēmas attīstību.

G. Kūtris: Skatoties jūsu sē... jūsu apakškomisijas 14. decembra sēdi, kur jūs skatījāt tieši šo tabulu, vērtējāt šo tabulu, skatoties no šī protokola trīsarpus lapām, trijās lapās ir uzklauti citu ministriju juristu viedokļi, vai viņiem pietiek algas, kādas viņiem ir prasības, cik viņiem ir grūta dzīve vai, vai kādas svešvalodas viņi zina. Un attiecībā par tiesnešu atbilžu viedokļiem ir tikai viens ieraksts, ka kom... Rasnača kungs atzīst piekto priekšlikumu par tiesnešu rotāciju par labu esam. Nu, bet tas neattiecas uz šo likuma grozījumu, līdz ar to... Kā tika vērtēts, citi iebildumi?

S. Āboltiņa: Visi iebildumi, kas bija tabulā, tika skatīti, kā es teicu, viņi tika apkopoti par grupām, un katra no šīm grupām tika skatīta. Ja protokols neatspoguļo precīzu šo sarunu gaitu, tad ir iespējams iepazīties ar audio ierakstiem. Pēc manas informācijas sēde ir ilgusi stundu un piecdesmit astoņas minūtes, un viņa tika strukturēta tieši tādā veidā, lai konkrēti katru priekšlikumu... Ļoti labi saprotot, ka tas ir, ja cilvēki ir savus iebildumus jeb ieteikumus komisijai nosūtījuši, tad viņi ir arī analizējami, vērtējami, un attiecīgs lēmumus par katru no viņiem ir pieņemts.

G. Kūtris: Jā, bet īsti... Komisija ir vērtējusi, kādi tie vērtēšanas rezultāti, neredzam ne no tabulas, ne no protokola, pilnīgi nekā – vienkārši, ja tas ir audio ierakstā tas, laikam arī audio ierakstā paliek, ja?

S. Āboltiņa: Jā, bet katrā ziņā šī komisijas sēde, pirmām kārtām, ir atklāta, tajā piedalījās pārstāvji, kuri redzēja, kādā veidā tas notiek, un jebkurš no šiem lēmumiem koleģiāli tika izdiskutēts. Tas norāda uz to, ka šī sēde ir ilgusi stundu un piecdesmit astoņas minūtes, tai skaitā arī joprojām par, par...

G. Kūtris: 11³⁰ un 12³⁰ beidzās, viena stunda un jūsu paraksts ir galā.

S. Āboltiņa: Droši vien tad mums ir dažādi... Dažādi dokumenti, man ir iedots neprecīzs, bet es domāju nav stāsts par sēdes ilgumu, bet mēs šobrīd diskutējam par to, vai šie priekšlikumi tika izskatīti un vai viņi tika vērtēti. Un atbilde uz to, vai viņi tika izskatīti un vērtēti – jā, viņi tika izskatīti un vērtēti, un tika meklēti argumenti, vai viņus pieņemt vai viņus noraidīt.

Ja jūs minat, ka šajā sēdē ir minēti arī šie kritēriji citiem ierēdņiem, tas ir bijis vēlreiz, vēl viens arguments par to, kādā veidā tika mēģināts tomēr salīdzināt arī to. Ja tiesnešus mēs pielīdzinām augstāk... atalgojumu pielīdzinām augstāko ierēdņu atalgojumam, kādas ir prasības augstākajiem ierēdņiem, lai, no otras puses, arī varētu domāt, kā jau es teicu, par tiesu sistēmas kvalitāti un par to, lai attīstītu... Vai varbūt ir nepieciešams arī uzdot izpildvarai, pieņemsim, tiesnešiem tādā veidā apgūt vēl kādas svešvalodas vai tamlīdzīgas lietas, kas varētu paaugstināt un radīt ticamāku to, kāpēc tiesnešiem ir šāds, tik augsts atalgojums.

G. Kūtris: Skaidrs, tā tad jūs...

S. Āboltiņa: Jo tas arī ļoti daudz bijis jūsu jautājumos, kāpēc pielīdzināt ierēdņiem vai iekļaut, mums bija ļoti svarīgi arī saprast, cik ir tādu ierēdņu, kāds ir viņu atalgojums, kas saņem tādu atalgojumu, vai tas tiešām atbilst tai, augstajām prasībām, ko mēs izvirzām tiesnešiem. Tieši tāpēc arī ir bijusi šī diskusija, un tas ir bijis, šie argumenti, kas mums ir likuši svarīgi.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, kāda nozīme ir prasīt tiesu varas pārstāvju viedokli – tas ir, Tieslietu padomes viedokli un tiesnešu viedokli, ja, nu, teiksim tā, gandrīz visi pasaka, ka nepiekrīt, bet jūs vienkārši tā – mēs izvērtējam un mēs jums nepiekrītam. Iepriekšējās ties... Satversmes tiesas spriedumā bija rakstīts tā, ka tādos gadījumos, ja likumdevējs nepiekrīt tiesu varas pārstāvju vai institūcijas viedoklim, likumdevējam ir jāargumentē, kāpēc nepiekrīt. Bet nevienā no šiem dokumentiem neparādās konkrēta argumentācija, kāpēc šiem viedokļiem nepiekrīt.

S. Āboltiņa: Savukārt gan visos Saeimas piedādītajos paskaidrojuma rakstos, gan Saeimas stenogrammās, kad tika pieņemts šis likums, ir ļoti daudz precīzu argumentāciju, kāpēc šāds lēmums ir pieņemts. Ir precīza argumentācija un izklāsts par to, ar ko ir tikušas veiktas konsultācijas, kā šī saskaņošana ir notikusi. Un gribu atgādināt, ka saskaņā ar Satversmi gala lēmumu... Ir ļoti svarīgi šos lēmumus saskaņot, argumentus uzklaut, viņiem arī ir jābūt publiski pieejamiem, kā tas ir šobrīd arī konkrētajā gadījumā, un šo lēmumu saskaņā ar Satversmi pieņem parlaments, balsojot par to.

G. Kūtris: Viena niansīte, kas arī saistās ar šī... Nu, gan ar Tieslietu padomes viedokli, es atvainojos, lēmuma vērtēšanu apakškomisijas sēdē. Un tas arī... ko Tieslietu padome norādīja – uz Satversmes tiesas spriedumu. Lai nekavētu laiku... Tur ir galīgais tad secinājums, ka pēc būtības tiesnešu atlīdzību viņa pilnvaru laikā nedrīkst samazināt. Tiesa spriedumā arī bija pamatojusi, kādās situācijās ir iespējams samazināt. Labi, tātad ir ieviesta jauna tiesnešu atlīdzības sistēma, kas pēc būtības samazināja agrāko likumā noteikto algu, par ko jūs arī nenoliedzāt, jo sapratām, ka tā kompensācija... kompensācija bija domāta kā šīs iepriekšējās algas daļas atdošana. Sakiet, lūdzu, vai pēc šīs jaunās tiesnešu algu ieviešanas, tiesnešu atlīdzība kā tāda turpmāk nedrīkstētu tikt samazināta?

S. Āboltiņa: Es gribētu minēt, ka rezultātā apstrīdētās normas nepazemināja reālās tiesnešu un prokuroru mēnešalgas, bet tieši otrādi, tās tika palielinātas par vismaz 30–40 procentiem laikā, kad citiem algas nepalielināja vai pat samazināja.

G. Kūtris: Tad kāpēc bija kompensācija?

S. Āboltiņa: Kompensācija... par kompensāciju komisija lēma, un par to arī tika informēti... Tāpēc, ka netika šī te sistēma ieviesta, kas bija, manuprāt, Čepānes kundze savā uzrunā no Sai... no parlamenta tribīnes, aizstāvot šo likumu, ļoti precīzi šo izskaidrojumu ir devusi, viņš jums, es domāju, ir pieejams.

G. Kūtris: Jā. Bet, nu, turpināsim, tātad, šo jautājumu. Sakiet, lūdzu, vai jaunā algu sistēma, tātad, tika ieviesta, vai tas nozīmē, ka tagad jaunajā algu sistēmā tiesnešu kopējā atlīdzība nedrīkstētu samazināties?

S. Āboltiņa: Pašreiz nav plānā projekta par atlīdzības samazinājumu. Pašreiz. Es gribētu atkal citēt Neimaņa kungu, ka likumdevējs var nākotnē pat samazināt tiesneša algu, ja tam ir saprātīgs attaisnojums. Bet, vēlreiz, šeit pārstāvot Tiesu politikas apakškomisiju kā vadītāja... Mums šobrīd nav šādu diskusiju. Tas, kas mums ir šobrīd dienas kārtībā, attiecas par tiesas procesu paātrināšanu, kvalitātes uzlabošanu un tamlīdzīgām lietām. Attiecībā par atalgojumu droši vien ir man ... Ja mēs kopumā par atalgojuma likumu, ir mani kolēģi no parlamenta, kura pārstāv... kurā tiek skatīts šis likums. Joprojām šie principi, kas ir bijuši minēti gan Satversmes tiesas spriedumā, iepriekšējā, gan tie, kas ir minēti Satversmē, nav šobrīd nekas plānots par kaut kādiem samazinājumiem atalgojuma sistēmā.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, pagājušajā gadā šajā likumā tika izdarīti grozījumi, balstoties uz Tieslietu padomes arī norādījumu, ka nav atbilstoša tiesnešu neatkarības principam tā kārtība, ka tiesnešiem tiek maksātas prēmijas vai piemaksas. Izņēmums ir piemaksas par papildus darba veikšanu konkrētās ievēlētās institūcijās, pašpārvaldes institūcijās, ko likumdevējs precīzi noteica, cik procenti no kādas algas tiek piemaksāts. Sakiet, lūdzu, tad, kad noteica tiesnešu algu un pielīdzināja ierēdņu jeb valsts pārvaldes iestāžu darbinieku algām, taču rēķināja, ka viņiem visiem vienādi varētu būt prēmijas un piemaksas?

S. Āboltiņa: Manuprāt, ka tiesneši atteicās no šīm te piemaksām. Tika, tika piedāvātas piemaksas, sākotnējā projektā bija piemaksas par intensitāti, kvalitāti un papilddarbu. Un Tieslietu padome bija tā, kas piedāvāja to izslēgt no likuma. Un, savukārt, šis ir viens no tiem argumentiem, ar kuriem nāca arī Tieslietu padome, un ko apakškomisija arī akceptēja.

G. Kūtris: Mans jautājums ir mazlietīn savādāks. Sakiet, lūdzu, tad, kad tika vērtēta tiesneša atlīdzība un pielīdzināta valsts pārvaldes iestāžu darbinieku atlīdzībai, tika vērtēts iekšā, ka abas grupas saņem gan prēmijas, gan piemaksas?

S. Āboltiņa: Tāda iespējamība tika pieļauta.

G. Kūtris: Tajā brīdī...

S. Āboltiņa: Tieši tāpēc arī tiesnešiem tika piedāvāts, bet Tieslietu padomes...
[runā vienlaikus]

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai tad, kad tiesnešiem un... Tiesnešiem ir likumā izslēgta iespēja maksāt prēmijas un piemaksas. Vai šī atlīdzības sistēma saglabā to pašu līdzsvaru, kas bija domāts sākumā?

S. Āboltiņa: Protams.

G. Kūtris: Saglabā?

S. Āboltiņa: Jā.

G. Kūtris: Bet, skatoties procentos, izskatās, ka valsts pārvaldes ierēdņiem saskaņā ar likumu prēmijās varētu tikt palielināta piemaksa pat līdz kādiem, man šobrīd jāšķirsta būtu lietas materiāli... Es atvainojos, jūs rādāt tabulu, kurā nav ierādīta tiesu vara, tur nav iezīmēti iekšā pilnībā, jo tāpat kā valsts pārvaldē ir 200 latu alga, arī tiesu sistēmā ir darbinieki ar 200 latu algu, un tā ir nekorekta shēma.

S. Āboltiņa: Jā, bet tie nav tiesneši.

G. Kūtris: Kā lūdzu?

S. Āboltiņa: Mēs šobrīd runājam par tiesnešiem.

G. Kūtris: Mēs runājam par tiesnešiem, tātad jautājums ir par tiesnešiem.

S. Āboltiņa: [runā vienlaikus] ... ar tiesnešiem... mēs runājām... Mēs runājam par tiesnešiem un prokuroriem, manuprāt, arī šobrīd mēs skatām tiesnešu un prokuroru algas. Un, ja mēs viņus salīdzinām ar valsts pārvaldi, tad, protams, šī ir tā tabula un tas, tas par ko mēs runājam. Un ja jūs man... Es jums atļaušos atbildēt kā politiķe. Tas, kas, tas, kas mums ir svarīgi – lai jums būtu mazāk darba, lai tiesu sistēmai būtu mazāk darba, varētu strādāt un kvalitatīvi. Mēs esam tikpat ieinteresēti kā... lai arī mums būtu augsti kvalificēta un labi apmaksāta valsts pārvalde. Šobrīd mēs par to nevaram runāt. Un, jau manā uzrunā pieminētais, lai, lai tiesu sistēma kvalificēti strādātu, mēs par to nekad nevarēsim runāt, ja mums policisti saņems 200 latu algu. Un arī tieši, tieši... tiesu darbinieki, tieši tāpat. Šī ... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Mēs šajā lietā neskatām par algu nepietiekamību visiem, bet jautājums ir par to, vai tad, kad likumdevējs lēma par likumprojektu, kurā bija paredzēts pielīdzināt tiesnešu atlīdzību valsts pārvaldes ierēdņiem, un secināja, ka adekvāts atlīdz... adekvāta atlīdzība ir šādā līmenī, un tajā atlīdzībā ietilpst ne tikai alga, bet arī pārējie sociālie labumi, ko paredz Vienotās atlīdzības likums visiem, kas šajā likumā ir fiksēti. Vai, mainoties kādam no pārējiem atlīdzības sastāva elementiem – prēmijām, piemaksām, iespējams, ka vēl kaut kādām citām papildus garantijām – vai šī sistēma atkal nesabruks?

S. Āboltiņa: Pirmām kārtām, lai lemtu par... Tas atkal, protams, nav jautājums Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētājam, bet es jums atbildēšu. Ka, manuprāt, tajā brīdī, ja lems par ierēdniecības algu izmaiņām vai par prēmijām vai tamlīdzīgām, viņas var būt tikai saistībā ar kvalifikāciju. Un, lemjot par jebkuru no šīm izmaiņām, ir likumdevējiem jāskatās, lai netiktu izjaukts šis līdzsvars un šis pamatprincips, ka tiesnešu atalgojumi ir šajā kategorijā, un nedrīkst būt tāda situācija, ko arī likumdevējs skaidri parādīja attiecībā uz savām algām, iekļaujot sevi vienotā atalgojuma sistēmā, ka

tas ir saprotams, ka tā ir viena, viena alga, kura tiek saņemta, un viņa nevar būt tā, ka trīs reiz lielāka pēkšņi ir šo piemaksu un prēmiju sistēma.

Tas ir tas, kas ir jānovērš, nedrīkst tādu sistēmu pieļaut atkārtoties, kad ir teorētiski alga, atalgojums, pamatatalgojums ir zemāks, savukārt visa šī prēmiju sistēma divvainā kārtā ļauj šo atalgojumu palielināt trīs, četras un pat nezin cik reizes. Tieši tāpēc arī tika radīta vienotā atalgojuma sistēma un, es esmu pārliecināta, runājot par prēmijām, tas varbūt kaut kādu individuāli darba vērtējumi un tamlīdzīgi, viņi nedrīkst radīt tādu situāciju, ka šis atalgojums jebkurā no zariem, vai mēs runātu par to, ka tas attiektos uz tiesnešiem, vai tas attiektos uz valsts pārvaldes ierēdņiem, vai citiem, kas atrodas vienotajā atalgojuma sistēmā, ka šīs piemaksas varētu būt lielākas par pamat atalgojumu.

G. Kūtris: Paldies! Tad vēl tāds viens... Sakiet, lūdzu, ja jūs runājat tikai par šo atlīdzību saistību tajā algu grupā. Vai jūs pieļaujat, ka politiski tiesnešus var izslēgt arī citos pantos, kur dažnedažādas sociālās garantijas ir, tādā veidā sakot – atlīdzība, alga jau netiek samazināta.

S. Āboltiņa: Nē, nepieļauj.

G. Kūtris: Nepieļauj?

S. Āboltiņa: Nē.

G. Kūtris: Bet attiecībā uz prēmijām un piemaksām jūs piekrītat, ka tās varēja samazināt kopējo samaksas lielumu?

S. Āboltiņa: Es gribu, ja mēs runājam par tomēr, par konkrēto likumu, kurā ar, ar kuru tas tika ieviests, un par konkrēto situāciju. Un tiešām, nu, ir, ir šī te tabula, kas ir reāla. Un ir šie reālie skaitļi, kādus saņem tiesneši un kādus saņem valsts pārvaldē strādājošie. Arī droši vien, šajā, šajā tabulā nav deputāti, tāpēc, ka, kā jau jūs minējāt, nekad nav bijis tas viņiem. Ir, ir šie absolūtie skaitļi, kurus es, protams, negribu minēt. Par, par veselību un citu, par šiem 419 latiem, vai par skolotājiem un tamlīdzīgām lietām.

Bet, ja mēs runājam par versiju atgriezties pie prēmijām, kā es teicu, pirmām kārtām, Tieslietu padome ir noraidījusi šo te bonusu sistēmu pati, Tieslietu padomei ir pilnas tiesības tajā brīdī, ja kaut kas tiek darīts vienotā atalgojuma sistēmā, nākt ar saviem priekšlikumiem, lai šis līdzsvars netiktu izjaukts. Un katrā ziņā nav šobrīd likumdevējam nekādu, ne izpildvarai kādu projektu, kuros tiktu mēģināts domāt par to, kādā veidā tad mēs varētu pēkšņi pagriezt sistēmu atpakaļ.

Un, manuprāt, šī sistēma, kura ir tikusi ieviesta, šobrīd strādā, un pie jebkurām šīm te izmaiņām viņa ir jāskata kopsakarā. Un tas arī ir šīs vienotās atalgojuma sistēmas varbūt pluss, pretēji tam, ka tiesneši bija šajā atsevišķajā likumā, kur varbūt, varbūt pat

par viņiem aizmirsa. Šajā situācijā, ja tas ir vienotā atal... vienotā likumā, nav iespējams skatīt šo likumu, neskatot, kā tas likums viss izskatās kopumā.

G. Kūtris: Jā, nu principā prēmijas un piemaksas nozīmē, ka ierēdņiem var būt 20 procentus lielāka alga, atlīdzība, es atvainojos, ne alga, bet atlīdzība.

S. Āboltiņa: Šobrīd arī, manuprāt, šajā gadā, pieņemot šā gada budžetu pagājušajā gadā, manuprāt, tika ļoti precīzi noteikti gan apmēri – ļoti samazināti, ļoti ierobežoti, tai skaitā par apdrošināšanām un tamlīdzīgām lietām, kur ir ļoti ierobežoti apjomi... apmēri. Un, cik es zinu, tikai trīs ministrijas atļaujās šī ierobežotā apmēra apdrošināšanas lietot. Arī parlaments, lai arī šāds priekšlikums ir bijis, uzskatot par labu zīmi demonstrēt savu labo gribu un solidaritāti ar sabiedrību, no šādas iespējas ir atteicies, lai arī likums to šobrīd atļauj.

G. Kūtris: Man ir vēl viens jautājums tieši par budžeta paketē pieņemšanu. Sakiet, lūdzu, Juridiskais birojs jūsu apakškomisijas sēdē, ja nemaldos, 14. septembris, man tā ir pierakstīts, bet varbūt esmu tehniski kļūdījies, teica, ka projektu nevar pieņemt budžeta paketē, jo tie būs atceļami grozījumi. Sakiet, lūdzu, kā jūs vērtējat šo juristu viedokli? Vai budžeta paketē var tikt veikta tiesnešu algu sistēmas reforma?

S. Āboltiņa: Reforma nevar tikt atrauta no budžeta, pirmām kārtām, ja tā ir algu reforma. Un, protams, ir vairākas politiskas sakritības, kuras arī nosaka mūsu Satversme, kad notiek Saeimas vēlēšanas – un tas bija Saeimas vēlēšanu gads – un bija ļoti svarīgi...

Šis likumprojekts tika skatīts ārpus budžeta paketes. Viņš, protams, tika pieņemts kopā ar budžeta paketi, jo reforma nevar būt atrauta, un ir ļoti svarīgi, vai tika organizētas visas šī konsultācijas. Un varu apliecināt, ka gan apakškomisijā, gan Juridiskajā komisijā šīs konsultācijas tika veiktas, un tādējādi tas tika vērtēts. Bet reforma, kura attiecās uz arī... kurai ir finansiāla ietekme uz budžetu, tajā brīdī, ja sanāk, ja parlaments sanāk tikai pirmajā novembra otrdienā, un līdz gada beigām ir jāpieņem budžets, šajā laikā arī tas bija no uzdevumiem, un tieši tāpēc, ja visu budžeta paketi skata Budžeta un finanšu komisija, saprotot šī jautājuma nozīmīgumu, saprotot to, ka ir Satversmes tiesas nolēmums, tika pieņemts šis lēmums, ka viņa tiek skatīta atsevišķi, lai šīs konsultācijas iespējami plašāk un kvalitatīvāk varētu veikt.

G. Kūtris: Parasti reforma, it īpaši, ja tās skar valsts varas savstarpējās attiecības, reformas tiek izstrādātas koncepciju formā, kur pieaicina arī neatkarīgus citu valstu ekspertus, kas varētu dot savu vērtējumu. Attiecība uz 2003. gada koncepciju – tā balstījās uz Eiropas Savienības iestāžu, novērtējuma ziņojumiem, kur ārvalstu eksperti brauca un vērtēja tiesu sistēmu. Tiesu iekārtas likumprojektā, kas ilgu laiku atradās jūsu apakškomisijas arī, teiksim tā, darba kārtībā, iespējams...

S. Āboltiņa: Jā, bet tā komisija saucās... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: ... bija saglabāta iepriekšējais, iepriekšējā atalgojuma sistēma. Par šo likumprojektu arī bija izteikušies Venēcijas komisijas trīs eksperti un Venēcijas komisijas apvienotais ziņojums bija. Sakiet, vai šī tiesnešu jaunā algu sistēma arī tika vērtēta no neatkarīgu ekspertu viedokļa, vai uzklausti kādi starptautiski vērtējumi?

S. Āboltiņa: Katrā ziņā mēs ņēmām vērā tās rekomendācijas, kuras mums bija pieejamas un, protams, es arī gribētu teikt, ka Endziņa kungs arī ir šīs Venēcijas komisijas dalībnieks...

G. Kūtris: Es arī.

S. Āboltiņa: ... kaut arī ne starptautisks eksperts, ja.

G. Kūtris: Tā. Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu kādi jautājumi Saeimas apakškomisijas priekšsēdētājam?

J. Ilsteris: Paldies, godātā tiesa, jā, jautājumi būs daudz. Varbūt viņi mazliet dublēsies ar jūsu jautājumu, bet es tā atbildi nesagaidīju, tāpēc es varbūt mēģināšu, mēģināšu uzdot jautājumu, ja jūs uzskatīsiet, ka tas neattieksies vai ir atbildēts, jūs varēsiet noņemt.

Tātad, iepazīstoties ar šīs te Saeimas Juridiskās komisijas Apakškomisijas darbam ar Tiesu iekārtas likumu 2010. gada 14. septembra šajā sēdē, astotajā sēdē, jūs izteicāties šādi – visdrīzāk būs jāmeklē izpildvarai un likumdevējam risinājumi uz divvainajiem Satversmes tiesas spriedumiem, arī atsauce uz pārejas noteikumiem par algām, protams, arī nekorekti, viņi ir pretrunā ar spriedumu, lai arī mēs uz budžetu darīsim, kā gribēsīm. Tad man vienkārši tādi jautājumi, vai jūs varētu paskaidrot, ko jūs bijāt domājusi, sakot “divvainajiem Satversmes tiesas spriedumiem”, vai tas ir jaunais juridiskais termins spriedumiem, kurus nevēlas pildīt?

S. Āboltiņa: Nē, tas... Satversmes tiesas spriedumu... Es tā kā dzīvoju tiesiskā valstī un neapstrīdu to, ka spriedumi ir izpildāmi. Bet, vērtējot un rūpīgi iepazīstoties ar diviem šiem spriedumiem abās šajās tiesnešu algu lietās, tā saucamajās, viņos bija atrodamā vesela virkne pretrunu. Un tieši tāpēc mēs uzaicinājām Satversmes tiesas pārstāvjus ar lūgumu konkrētas lietas precizēt, kas arī attiecās par jau manis pieminētā un daudz šodien runātajā jautājumā par saskaņošanas procedūru, un mēs ļoti... Gribētu teikt tā – arī nesaņēmām precīzu atbildi no tā, kāda tad būtu šī saskaņošanas procedūra, mēs nesaņēmām pilnīgi precīzu atbildi ne par tiesiskās paļāvības ievērošanu, ne par tiesnešu neatkarības ievērošanu.

J. Ilsteris: Paldies! Jā, pretrunas. Jūs varat nosaukt kādu no pretrunām, jo es arī izlasīju diezgan rūpīgi šos Satversmes tiesas spriedumus, viņi viens uz otru atsaucās.

S. Āboltiņa: Es šobrīd... tiešām man nav priekšā šo spriedumu, tad man būtu jums jācītē precīzi šīs vietas. Es tiešām esmu jums to gatava darīt un... Tiešām šajā sēdē

biju uz to sagatavojusies, bet šodien es neesmu, nebiju gatava jautājumam, ka jūs man prasīsit par pretrunām Satversmes spriedumos, kuras es tajos esmu saskatījusi.

J. Ilsteris: Jā, paldies! Tad nākošais tāds. Es vērstu uzmanību uz to – “mēs uz budžetu darīsim, kā gribēsim”. Jūs variet izskaidrot šo izteikumu? Ko jūs gribējāt ar to pateikt, vai tā ir likumdevēja vai izpildvaras spēka demonstrēšana attiecībā pret tiesu varu, grozot tiesnešiem noteikto atlīdzības sistēmu, gan atalgojuma lielumu? Vai šāda pozīcija ir sagaidāma nākotnē?

S. Āboltiņa: Saeima ir koleģiāla institūcija, un, ja jūs citējat varbūt kādu manu viedokli, es būtu priecīga, ja jūs citētu vēl daudz skarbākus manu kolēģu viedokļus. Kā jūs saprotat, es šeit esmu uzaicināta kā apakškomisijas priekšsēdētāja, kura var paust komisijas kopīgo viedokli. Komisijas kopīgais viedoklis ir atspoguļots gan protokolos, gan arī tajos lēmumos, gan Saeimas stenogrammās, pēc tam diskutējot no tribīnes, gan arī tajā lēmumā un balsojumā, kāds ir parlamentā par šo jautājumu bijis.

J. Ilsteris: Jā, skaidrs. Nē, nu, komisijā diskutējot un runājot visādas lietas, tad veidojas šis te kopsaucējs. Tāpēc es vienkārši gribu saprast, kas ar to ir domāts. Un es domāju, ka jūsos vienmēr visi ieklausās un ņem vērā jūs teikto...

S. Āboltiņa: Jā, bet es esmu uzaicināta kā apakškomisijas priekšsēdētāja, nevis kā Solvita Āboltiņa, bijusī Tieslietu ministre vai Saeimas priekšsēdētāja vai “Vienotības” priekšsēdētāja.

J. Ilsteris: Jā, jūs sākumā teicāt, kad jūs sniegsiet šo informāciju par šajās sēdēs notiekošo un runāto, tāpēc es arī jautāju par šīm sēdēm.

S. Āboltiņa: Jā, bet, bet par to, kāds ir bijis apakškomisijas kopējais viedoklis.

J. Ilsteris: Jā, labi, paldies! Tātad jūs savās atbildēs minējāt, kad tiesnešiem un tiesu varai tiek maksāts no valsts pārvaldes. Kā to saprast?

S. Āboltiņa: No valsts budžeta, nevis no valsts pārvaldes. Es varu atvainoties tad varbūt par, par nekorektu, varbūt steigā kļūdīšanos, bet katrā ziņā tiek maksāt no Valsts kases. No nodokļu maksātāju naudas arī tiesa...

J. Ilsteris: Es sapratu, jā.

S. Āboltiņa: ... tiesa tāpat kā likumdevējs, tāpat kā valsts pārvaldes...

G. Kūtris: Jautājumus pēc būtības varbūt, ne par juridisku pārteikšanos vai...

J. Ilsteris: Nē, vienkārši tas, kad nākošais jautājums ir saistīts, jo Finanšu ministrijas pārstāve norādīja, ka Ministru prezidenta atalgojumu noteikt bija politisks lēmums, to esot iespējams mainīt atkarībā no politiskās situācijas valstī. Turklāt Ministru prezidenta atalgojums neesot balstīts uz aprēķiniem vai objektīviem kritērijiem. Vai tiesnešiem un prokuroriem būtu jāvadās pēc atalgojuma, kas nav

balstīts ne uz kādiem objektīviem kritērijiem? Jūs teicāt, ka tā latīņa ir noteikta – Ministru prezidenta atalgojums.

S. Āboltiņa: Nē, es gribu teikt, ka tad arī man jāaizrāda jums. Tad jūs neesat pats iepazinies ar Satversmes tiesas spriedumiem. Arī savā uzrunā jau es teicu, ka otrā spriedumā viens no šiem te pamatprincipiem bija, ka tiesnešu atalgojums var atšķirties no Ministru prezidenta atalgojuma, jo pirms tam sistēma noteica to, ka Ministru prezidenta atalgojums ir augstākais atalgojums valstī. Tātad, nu, šis bija tas kritērijs, kurš arī tika ņemts vērā un kurš reāli arī tika uzmantots, lemjot par tiesnešu atalgojumu.

G. Kūtris: Vēl, lūdzu, kādi jautājumi?

J. Ilsteris: Jā, jautājums būs par... arī par 2010. gada 12. oktobra Saeimas apakškomisijas sēdes protokolā fiksēto. Jūs izteicāties – pa lielam mums ir jādomā, gan kā šo jautājumu risināt tīri šo 15 miljonu kontekstā, no viņiem ir jāvienojas pa lielam, ka tas maksās 3 miljoni nevis 15, pašiem jāpiekrīt uz to pagarinājumu. Tad jautājums būs attiecībā par šo komisijas sēdē fiksēto – vai tas būtu jāsaprot, ka pirmais un noteicošais likumprojekta virzīšanai par tiesnešu un prokuroru atalgojumu bija nevis algu sistēmas sakārtošana, bet gan šie skaitļi, un pēc tam tiek piedzīta kaut kāda algu skala, lai iekļautos budžeta ietvaros.

S. Āboltiņa: Nē, reforma nevar būt atrauta no budžeta, es jau minēju. Un mums pamats, nosacījumi, pēc kuriem mēs lēmām, bija Satversmes tiesā minētie argumenti, kuri tika arī katrā no sēdēm analizēti un veikti. Savukārt, gribu jums atgādināt, ka iepriekš tieši šī te pēdējā, vēl vecajā likumā un vecajā sistēmā esošā alga gan tādā veidā tika risināta, ka tur tika pārņemts, ka nav saskaņota viņa ar tiesu varu, savukārt es kā pierādījumu tam minēju gluži pretējo – to, ka bija šis divvainais procents, kurā bija tā summa, par kuru vienojās – kādu tiesneši ir gatavi saņemt. Šajā situācijā, protams, tika runāts apakškomisijas sēdē neapšaubāmi par to, kādu summu tas no budžeta prasa. Bet šie kritēriji, pirmām kārtām, ka tas ir no vienotās atalgojuma sistēmas, tā, ka tie ir augstākās kategorijas juristi valsts pārvaldē, tātad pielīdzināti, ka alga var būt augstāka kā Ministru prezidentam, bet, protams, rēķinot arī šajā situācijā, cik tas valstij izmaksās.

J. Ilsteris: Paldies! Tas ir skaidrs. Un tad varbūt vēl jautājums par šo te e-pasta sūtīšanu katram tiesnesim. Kā jūs uzskatāt, kad... Vai tādā veidā netika pārkāpts Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija spriedums, 29.1.1. punkts, kur norādīts, ka nav pieļaujams tiesas sarunas starp likumdevējiem un atsevišķiem tiesu varas pārstāvjiem?

S. Āboltiņa: Nu, šis ir jūsu minētais viens jautājums, par ko es esmu minējusi un runājusi par nesaprotamiem spriedumiem. Tieši tāpēc tika uzaicināti Satversmes tiesas pārstāvji, tieši tāpēc iesākumā tiesu varas pārstāvji atteicās nākt uz komisiju to tieši, tik burtiski iztulkojot. Jo, kādā veidā var notikt dialogs, ja nav iespējams noskaidrot viedokli. Un tieši tāpēc tad, tās ir bijušas arī sarunas par to, kādā veidā tad

nākt. Arī tiesneši – vesela virkne – atteicās nākt tajā brīdī, tieši sakot, ka – nē. Bet, uzskatot, ka viedoklis ir svarīgs un tas vismaz ir mēģinājums, kurā korekti aizsūtīt projektu un pajautāt viedokli, mēs to nekādā veidā neuzskatījām un, manuprāt, arī šajās diskusijās, kas mums bija ar Satversmes tiesas pārstāvjiem, prasot arī šo normu precizēt, mēs sapratām, ka tas nebūs pretrunā.

J. Ilsteris: Paldies! Šī vēstuļu izsūtīšana bija pirms Tieslietu padomes viedokļa saņemšanas vai pēc? Vai jūs varat atcerēties to?

S. Āboltiņa: Manuprāt, vienlaicīgi.

J. Ilsteris: Vienlaicīgi. Kāpēc jūs nesūtījāt, tiešām, prokuroriem šādu e-pastu, jo neskatoties uz to, ka Tieslietu padome ir devusi savu viedokli, jūs tik un tā sūtat, nu, tiesnešiem?

S. Āboltiņa: Ģenerālprokurors piedalījās šajās sēdēs un arī puda savu viedokli par to, ka viņš uzskata, ka šim dialogam ir jābūt, un man nebija pamata apšaubīt, ka ģenerālprokurors, uzskatot, ka šī sistēma atbilst iespējamam, ka viņš pat uzskata, ka viņa ir ļoti pozitīva, nebija pamata apšaubīt ģenerālprokurora viedokli, ka viņš runā visu prokuroru vārdā.

J. Ilsteris: Paldies! Tad pēdējais jautājums attiecībā par tiesību akta projekta sākotnējās ietekmes novērtējumu. Ziņojuma 4. punktā tika norādīts, kad, iekļaujot vienotā regulējumā tiesnešu, prokuroru un Saeimas deputātu... tiks sasniegts Atlīdzības likuma mērķis – panākt, ka valsts un pašvaldību institūcijas amatpersonu (darbinieku) atlīdzības noteikšanā tiek ievēroti līdzvērtības nosacījumi. Tātad likumprojektā paredzēts, ka Saeimas deputātu mēnešalgu noteikšanai līdzīgi kā šobrīd Atlīdzības likumā paredzēts pašvaldības deputātiem piemērot koeficientu sistēmu, piesaistot to Centrālās statistikas pārvaldes oficiālajā statistikas paziņojumā... Bet tiesnešu atalgojuma aprēķināšanas kārtība, piesaistot to valstī strādājošo vidējai darba samaksai, nav uzskatāma par veiksmīgu, jo tā veidojas no dažādas kvalifikācijas darbinieku atalgojuma. Tad man tāds jautājums, tad kāda atšķirība ir starp deputātu mēnešalgu noteikšanai un...

S. Āboltiņa: Deputātus nepielīdzina ierēdņiem, nekad nav bijis kritērijs, nekur vēsturiski, ka deputāta atalgojumu pielīdzinātu ierēdniecības atalgojumam, kurā ir izmērāmi kritēriji.

J. Ilsteris: Jūs varētu pateikt, kāpēc, kāpēc tiesu vara būtu pielīdzināma izpildvarai, bet savukārt izild...likumdevēj... [runā vienlaikus]

S. Āboltiņa: Vai jums ir arguments, kāpēc tiesu vara būtu pielīdzināma likumdevējam, ja mēs katrs savādāk iegūstam savu darbu, un ir konkrēti kritēriji, kuri tiek prasīti tiesu varas pārstāvjiem, lai kļūtu par tiesu varas pārstāvi. Savukārt, savukārt

likumdevējs... likumdevēja darba devējs ir tauta, kura to ievēl vienlīdzīgās un tiešās vēlēšanās reizi četros gados.

J. Ilsteris: Vai šis, nu... sistēma vai, vai amatalgas aprēķināšanas kārtība tomēr nav tas garants vienai vai otrai varai, tai saglabāt neatkarību un...

S. Āboltiņa: Vai jūs to runājat par deputātu neatkarību?

J. Ilsteris: Jā, tieši tā. Tāpat kā deputātiem nepieciešama neatkarība, tāpat arī tiesu varai ir...

S. Āboltiņa: Ja mēs esam gatavi diskutēt par deputātu neatkarību un atalgojumu, es atļaušos apšaubīt par iespējām nodrošināt deputātu neatkarību ar esošo atalgojumu. Bet droši vien šodien šī tiesas sēde mums ir par tiesu varas neatkarības nodrošināšanu, par atalgojuma atbilstību Satversmei.

J. Ilsteris: Nē, es vienkārši gribēju saprast šo atšķirību, kāpēc...

G. Kūtris: Es atvainojos, tā būtu liela diskusija. Konkrēts jautājums un atbilde.

J. Ilsteris: Paldies, jautājumu nav.

G. Kūtris: Es atvainojos, Āboltiņas kundze, jūs tikko, atbildot uz jautājumiem, runājat par dīvaino summu, kādu tiesneši vienojās saņemt, es saprotu, tas bija kaut kur...

S. Āboltiņa: Tas bija iepriekš...

G. Kūtris: ... 2008. vai 2009.

S. Āboltiņa: Jā, tas bija, tas bija tad, kad vēl pēdējais atalgojums...

G. Kūtris: Jūs norādījāt arī uz Satversmes tiesā, uz to "dīvaino lēmumu", ka nevar ar atsevišķiem tiesu varas pārstāvjiem diskutēt par algu... *[runā vienlaikus]*

S. Āboltiņa: Jā, un, un tas bija jautājums, ka es to esmu minējusi..

G. Kūtris: Jā.

S. Āboltiņa: ... un par pretrunām...

G. Kūtris: Saeimas apakškomisijas sēdēs....

S. Āboltiņa: ... tāpēc arī tika organizēta šī sēde, jā.

G. Kūtris: .. es šobrīd nevaru galvot, vai plenārsēdē, bet apakškomisijas sēdē, bet, manuprāt, jūs arī plenārsēdē uzstājoties runājat par to, ka bija panākts zināms kompromiss ar tiesnešiem par kaut kādu ...

S. Āboltiņa: Jā.

G. Kūtris: ... nevis 20 procentu iesaldēšanu, bet 17 procentu, dīvaino 17.

S. Āboltiņa: Ja, tur bija 17. Un viņš tika panākts tieši tādā veidā, ka Gruzija kungs kā tiesu varas pārstāvis vienojās par konkrēto atalgojuma summu tajā gadā, jo visiem bija kaut kāds procents, par kuru samazināja, savukārt tiesnešiem bija konkrēta

summa, par kuru vienojās. Un tad arī attiecīgi tika šis procents, līdzīgi kā iesaldē deputātu algas, saprotot kāds ir šis procents, tieši tāpat notika ar tiesnešiem.

G. Kūtris: Es saprotu, ka deputāti lasa arī Satversmes tiesas spriedumus, it īpaši, tad jau uz tā sprieduma pamata ir jāgroza kaut kas likumos...

S. Āboltiņa: Jā.

G. Kūtris: ... un šajā Satversmes tiesas spriedumā ir norādīts, kāpēc, tiekoties ar atsevišķu tiesnesi vai tiesu varas pārstāvi – vai tev pietiek vai nepietiek algas – ir nepieļaujami, jo tā ir zināmā mērā tirgošanās ar atsevišķu tiesnesi, nevis tiesu varu kopumā. Un no tā brīža, kad tiesnesis piedalās šādā algas strīdā, veidojas taču šī tiesneša zināmā mērā saistība jeb politiskā atkarība no tā, ar ko viņš vienojas?

S. Āboltiņa: Es gribu teikt, ka tas pieminētais piemērs par 17 procentiem attiecās uz krīzes laiku. Un ir droši vien atšķirība starp to, ko nozīmē tirgošanās par... ar, ar politiķi, vai tirgošanās ar ties... tiesu varai starp izpildvaru un likumdošanas varu, vai, pretēji, ja nav šādas sarunas, var viņas sauktu par tirgošanos, bet jebkurā situācijā tās ir sarunas, un kurās ir jāpanāk kompromiss, kurš ir pieņemams abām pusēm.

Un ja šāda dialoga nav vispār, tad, protams, viena no varām var diktēt savus noteikumus otrai varai. Un, sarunājoties šādā veidā, tas bija vienīgais kompromiss, ko tajā brīdī... Tie pie tam bija šie krīzes apstākļi, ja. Mēs šobrīd nerunājam par krīzes likumu un, un šis likums netika pieņemts kā krīzes likums. Tad, savukārt, šis atalgojums, kurš pēdējais tika vēl noteikts, iesaldēts pēc šī tiesu varas likuma, bija šis kompromiss, kurš tika panākts. Un varat to, protams, saukt par tirgu, manā uztverē tas nebija nekāds tirgus, jo tirgū netika piedāvāts kāds likuma grozījums vai vēl kaut kas, vai vēl kaut kas. Tas bija mēģināts panākt un saprast krīzes situācijā, kā tiesu vara varētu realizēt... Un tas bija dialogs, kurā saprast. Pretējā gadījumā likumdevējs, rēķinot sausi tikai pēc budžeta skaitļiem, varētu arī uzskatīt, ka šis lēmums ir arī... Tas būtu bijis vēl skarbāks, un samazinājums varējis būt bijis vēl lielāks. Vai tieši tāpat, kā tajā brīdī ar valsts pārvaldi dialogs netika veikts, tika pieņemti konkrēti procenti, kur samazināt. Un vienkārši, voluntāri... *[runā vienlaikus]*

G. Kūtris: ... pārvalde pati nolēma šos procentus samazināt?

S. Āboltiņa: Nē to nolēma...

G. Kūtris: Budžetu sastādīt...

S. Āboltiņa: To nolēma Ministru kabinets kā vienu konkrētu procentu, bet es gribu tiešām šajā situācijā paslavēt gan izpildvaru, gan likumdevējvaru, ka tika mēģināts šāds dialogs panākt. Tas nebija nekāds politiskais tirgus, bet mēģinājums atrast dialogu, kurā atrast savstarpēji pieņemamu kompromisu.

G. Kūtris: Un, noslēdzot arī šo jautājumu, man liekas, ka jūs piekristīsiet, ka īstenībā likumdevējam jau jānosaka tāds atlīdzības, tiesnešu atlīdzības regulējums, ar

skaidru, kā viņš mainās, ja pieaug vai samazinās ekonomika valstī, lai tiesnešiem nebūtu jāstrīdas tiesās par savu algu? Normālā valstī, kur šī sistēma ir sakārtota, laikam tiesai nebūtu labi šādus jautājumus skatīt? Jūs piekritīsiet tam?

S. Āboltiņa: Jūs to man jautājat?

G. Kūtris: Jā, jo pēc būtības tas ir jautājums par šo algas lieluma tirgošanos. Ja starptautiski ir atzīts to, ka šim regulējumam jābūt tādām, lai nebūtu problēmu, ka tiesnešu atalgojums ir sasniedzis noteiktā līmeni un viņš reizē ar līmeņa attīstību valstī attīstās.

S. Āboltiņa: Tieši tāpēc mēs runājam par šo reformu, kura tika veikta, un tiesneši tika iekļauti šajā atalgojuma sistēmā. Jo mans minētais piemērs, šobrīd diskutē, par kuru mēs diskutējam pirms tam, bija šī te tirgus objekts. Šis likuma regulējums, kurā tiesnešu atalgojums bija atsevišķā likumā, kurā tiesnešu atalgojums bija stingri piesaistīts kam? Izrādījās, mēs šobrīd runājam – jūsu vārdos – par tirgu, manā... manos vārdos – par dialogu un kompromisu meklēšanu. Tas pierāda to pilnīgi pretējo, par ko mēs tagad runājam. Tirgus jūsu vārdos bija tad, kad tas bija vecajā likumā. Šobrīd esošajā atalgojuma sistēmā mums nav bijušas šādas problēmas, un viennozīmīgi šis likums ir veidots tādējādi, lai, attīstoties valsts ekonomiskajai situācijai, automātiski atalgojums arī pieaugtu. Neprasot, un ne šādā veidā tas, par ko mēs runājam, šobrīd es saprotu, ka apstrīdēta šobrīd ir paša atrašanās šajā sistēmā. Jūsu minētais piemērs attiecās uz tiesnešu algu atrašanos vecajā sistēmā.

G. Kūtris: Un viens no šīs lietas objektiem, ko mēs vērtēsim ir, vai šajā sistēmā, jaunajā sistēmā, ir nostiprināts šis princips, kādā veidā tiesnešu atlīdzība tiek attīstīta ar reālo jeb patieso algas vērtību valstī, mainoties ekonomikai. Tas bija tas jautājums, ko es jums kā otro laikam uzdevu, jūs teicāt, ka īsti tajā likumā...

S. Āboltiņa: Es mēģināju atbildēt, ka, manuprāt, par šo likumu kopumā, kad tam ir tur jābūt iekļautam. Bet, nu, atkal, protams, politiski es tiešām gribētu teikt, vai mēs runājam par sistēmu, vai mēs runājam par konkrētiem skaitļiem. Un, ja mēs runājam par konkrētiem skaitļiem, jau manis pieminētie skaitļi un manis pieminētā tabuliņa parāda par valsts attieksmi pret tiesnešiem. Jūs esat stipri virs tā, un virs vēl jebkā. Ja mēs šobrīd runājam situācijā, kad policisti saņem 200, kad mediķi saņem vidēji 400 un brauc prom.

G. Kūtris: Vai jūs gribētu... [runā vienlaikus]

S. Āboltiņa: Droši vien, droši vien šajā situācijā runāt par to... Jā, ir jādodomā par valsts attīstību kopumā, par to, kā tas attīstās. Un es atkal atbildēšu jums politiski, ne kā Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētāja, ka svarīgākais ir, lai attīstītos ekonomika, mūsu kasē būtu vairāk ienākumu un, tāpat, mēs arī proporcionāli varētu par to domāt, kā celt atalgojumu visās sfērās kur, kur viņš ir, kur viņš ir nepietiekams. Bet

šajā situācijā, tīri politiski uzskatu, ka likumdevēja attieksme pret tiesu varu ir daudz vairāk devusi nekā, nekā šobrīd mēs redzam šos 10, 20 gadiem ilgos procesus, kuros ir nesaprotami spriedumi. Diemžēl šo problēmu... mēs neesam pavirzījušies uz priekšu.

G. Kūtris: Es saprotu, jūs šodien vairakkārt, arī tagad pieminējāt policijas darbiniekus ar zemo atalgojumu un arī citus. Vai jūs tiešām gribētu, ka tiesneši saņem 200, 300 latus, un mēs tādu tiesu gribētu redzēt?

S. Āboltiņa: Manuprāt, es, šis jautājums...

G. Kūtris: Bet kāpēc tad bija tāds salīdzinājums?

S. Āboltiņa: Es viņu uztveru kā ļoti retorisku, jo gan tad, kad jūs bijāt valsts sekretārs un es tieslietu ministre, gan tad, kad es esmu vadījusi Juridisko komisiju, man nekad nav bijusi šāda attieksme, nekad šādu attieksmi neesmu aizstāvējusi, un tiešām tāpēc uzskatu jūsu jautājumu par dīvainu un nesaprotamu šajā situācijā.

G. Kūtris: Un kāpēc šāds salīdzinājums ar tām zemajām algām?

S. Āboltiņa: Es uzskatu...

G. Kūtris: Ka tiesnesis par daudz saņem?

S. Āboltiņa: Nē, es uzskatu, ka šajā situācijā – ja jūs man jautājat ne kā Tiesu politikas apakškomisijas priekšsēdētājam, bet kā politiķim – ir jābūt samērojamam. Tas arī ir bijis mērķis, tiesnešus iekļaujot šajā sistēmā. Ņemot vērā visus jau, gan Satversmes tiesas spriedumus par Ministru prezidenta algu, par augstākās kvalifikācijas juristiem, kurā tas ir samērojams. Bet tas, kā politiķi var uzskatīt... Es gribētu, lai tiesu sistēma attīstās, un tajā es nosaucu arī problēmas, savukārt, kuras es redzu, kuras vēl ir risināmas, arī tai skaitā, arī ar atalgojuma sistēmu, jo mēs par viņu runājam. Bet kopumā, protams, pie jebkuras no šīm atalgojuma sistēmām, krīze un šī nevienlīdzība starp ierēdņiem radās arī, ierēdņiem ceļot algas, bet paralēli neprasot arī šo te kvalifikācijas pieaugumu. Un tas rezultātā radīja šo nevienlīdzību, no kuras cieta arī tajā laikā tiesneši. Un tieši tāpēc es uzskatu, mēs nedrīkstam pieļaut arī šajā brīdī, runājot tikai par tiesnešu algu celšanu, nerunājot par šo otru jautājumu – par to, kādā veidā tad arī tiek kontrolēta kvalifikācija, kādā veidā sabiedrība ir pārliecināta, ka tiesnesis izpilda to, kas ir rakstīts likumā „Par tiesu varu” – patstāvīgi ceļ savu kvalifikāciju.

G. Kūtris: Paldies. Vai Saeimas pārstāvis vēlētos uzdot jautājumus, izmantot iespēju uzdot jautājumu savai priekšniecībai?

J. Pleps: Paldies, jūsu godība! Pēc izsmeļošā un kopīgās tiesu varas izmeklēšanas mums jautājumu nebūs.

G. Kūtris: Paldies! Kolēģiem tiesnešiem jautājumi ir? Paldies un atvainojiet, ka mēs jūs tik ilgi iztaujājam. Bet...

S. Āboltiņa: Darbs ir darbs.

G. Kūtris: Paldies! Tālāk aicinām šodien nākamo pieaicināto personu. Tā, pilnais nosaukums – 10. Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas sekretāri, laikam ja, Čigānes kundzi. Lūdzu! Pilnvaru jūs atsūtījāt. Jau vakar bija, ja. Paldies, ir.

L. Čigāne: Jā, godātā tiesa, es gribētu no sākuma, protams, atzīmēt to, ko Āboltiņas kundze jau vairākas reizes minēja, un kas, protams, arī bija acīm redzami iepriekšējā diskusijā, ka Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija, lai gan parasti ir atbildīgā komisija par šo te Vienotās atlīdzības likumu, tomēr attiecīgi šie grozījumi, kas bija saistīti ar tiesnešu iekļaušanu šajā te likumā, netika skatīti Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā kā atbildīgajā komisijā, bet Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija bija līdzatbildīgā komisija šajā situācijā.

Bet, protams, man kā Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas pārstāvei vajadzētu varbūt īsi analizēt un īsi pieskarties šim te likumam kopumā un šī te likuma jēgai kopumā. Un, kā jau te vairākkārt ir minēts, ka šī te likuma galvenais mērķis ir radīt līdzvērtīgus nosacījumus cilvēkiem, kas strādā valsts un pašvaldību institūcijās – gan attiecīgi amatpersonām, gan darbiniekiem.

Šis te likums rada paredzamu, pārskatāmu atskaites perspektīvu par to, kur šo te attiecīgo institūciju darbinieks atrodas kopējā sistēmā. Tas dod darbiniekam drošības sajūtu par nākotni. Ir skaidrs, kādas attiecīgi piemaksas, kādas sociālās garantijas ir, ir iespējamās, ir saņemamas, un arī, protams, iezīmē ļoti konkrētas izaugsmes iespējas. Un, protams, šie te caurskatāmības un sabalansētības principi šajā te likumā ir ļoti, ļoti svarīgi.

Vienlaicīgi es gribētu teikt, ka, kā jau šeit vairākkārt ir izskanējis, protams, šis likums nav kā „akmenī iecirsts”, šo likumu Saeima pieņēma 2009. gadā un Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijā ir vairākas reizes novērtēts, ka šī likuma pieņemšanas fakts ir ļoti pozitīvs. Bet, neapšaubāmi, mums darbā, komisijas darbā, ir bijušas situācijas, kur mēs šo likumu esam labojuši, kur par iespējamiem labojumiem un nepieciešamām izmaiņām esam diskutējuši.

Tā, piemēram, 2010. gada beigās pie mums vērsās sociālie darbinieki, kas uzskatīja, ka šajā likumā tā grupa, kurā sociālie darbinieki ir iekļauti, nav atbilstoša, jo viņu darbs bija pielīdzināts sekretariāta tehniskam darbam, kas viņu uztverē un, ņemot vērā viņu atbildību, strādājot ar sociāli nelabvēlīgām ģimenēm, piemēram, laukos, bija neatbilstoša. Attiecīgi Saeima reaģēja uz šo te, uzklausa šo te priekšlikumu un laboja gan darba aprakstu, gan arī attiecīgo grupu.

Ja mēs runājam vispārīgi par tiesnešu atalgojuma iekļaušanu šajā te vienotajā atalgojuma sistēmā, tad, teiksim, no Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas viedokļa izvērtējot šo, es gribētu paust viedokli, ka tiesnešu iekļaušana šajā vienotajā atalgojuma

sistēmā neapšaubāmi tiesu varai ir ļoti pozitīvs, paredzams... paredzams solis uz priekšu, kur tiesu vara var konkrēti... var konkrēti rēķināties ar paredzamiem, prognozējamiem, ilgtermiņa nosacījumiem.

Tāpēc es gribētu noraidīt tos argumentus, kas šeit izskanēja par to, ka tā kā šie te grozījumi gāja budžeta paketē, tāpēc tā ir kaut kāda politiska iegriba vai politiska kaprīze, kā te izskanēja, un, ka tas nav tāds ilglaicīgs process un, un paredzams... paredzama sistēma kopumā. Tātad tam es negribētu piekrist.

Vienlaicīgi es arī gribētu atsaukties uz to, ko minēja Āboltiņas kundze, ka, iekļaujot tiesnešus šajā te vienotajā atalgojuma sistēmā, tiesneši ir guvuši apstiprinājumu, ka tiesu varas neatkarība Latvijas Republikā ir ļoti nozīmīga, ļoti svarīga, un tas atspoguļojās šajā te salīdzinoši ļoti augstajā atalgojumā, jo tiešām kopsummā tiesnešu atalgojums mūsu valstī ir viens no augstākajiem. Plus arī vienlaicīgi tika papildinātas sociālās garantijas, iekļaujot šajā kopējā sistēmā.

Un es arī gribu atgādināt, ka salīdzinoši ar 2010. gadu, 2011. gadā tiesnešu atalgojumam paredzētā kopsumma pieauga par 33 procentiem. Tā kā tas arī, lai gan kopēji valstī bija ļoti smaga ekonomiska situācija, joprojām, arī bija liela ekonomiska nedrošība gan Eiropā, gan globālā līmenī, tomēr šo te svarīgo prioritāti likumdevējs joprojām saglabāja un apliecināja gan likumdevēja līmenī, gan izpildvaras līmenī. Un, kā jau te vairākas reizes tika minēts, šādā te vienotajā atalgojuma sistēmā tiesneši ir iekļauti gan kaimiņvalstī Igaunijā, gan arī Vācijā, kuras labas pārvaldības principus mēs nereti citējam kā labu piemēru, gan arī, tai skaitā, šāda te situācija ir bijusi Latvijas Republikā kopš 1929. gada.

Es arī gribētu īsi pieskarties pie argumentiem, ko pieteikuma iesniedzēji bija minējuši par to, ka, viņuprāt, process bija sasteigts un notika bez konsultācijām. Es arī izskatīju cauri to procesa gaitu, lai gan es, kā jau minēju, pati nestrādāju Tiesu politikas apakškomisijā. Tomēr es negribētu piekrist, ka no likumdevēja nebija nodemonstrēta atvērtība tiesu varas pārstāvjiem, tomēr iesaistīties šajā diskusijā un diskutēt pēc būtības, tai skaitā diskutēt nevis par subjektīviem, personīgiem aspektiem, bet skatīties tiešām šo te situāciju kopumā, uz valsts pārvaldi un tai skaitā tiesu varu kā vienotu organismu, un skatīties uz to kopumā, gan ar konkrēto ekonomisko situāciju valstī, gan arī, protams, šīm te globālajām tendencēm.

Tātad, tad, kad šie te grozījumi tika iesniegti Saeimā, tad anotācijā bija citēta tajā laikā Valda Dombrovska valdības deklarācija, kur bija izteikts mērķis, ka ir nepieciešams pilnveidot attīstības... atbildības sistēmu, vēršot to uz konkrēta darba rezultāta sasniegšanu, atbilstoši izvirzītajiem mērķiem un ceļot darba efektivitāti. Un, tātad, pārskatot šo te procesu, kādā veidā tiesu politikas apakškomisijā notika diskusijas par šiem grozījumiem, man ārkārtīgi iztrūka tieši šī te elementa, kur būtu diskusija par to, kā atalgojumu sistēmu vērst uz konkrētu darba rezultātu sasniegšanu un kā celt

darba efektivitāti, jo šobrīd patiešām, strādājot dažādās Saeimas komisijās un apakškomisijās, tiesu varas un tiesu efektivitātes jautājumi tiek celti visu laiku.

Es, piemēram, pati arī darbojos Latvijas Vācijas parlamentārās sadarbības grupā un mums Vācijas vēstnieks ir vairākas reizes uzsvēris, ka vācu investori... vācu investori, kas ir tiešām pasaulē pazīstami kā sociālai atbildīgi, uzticami, ilgtspējīgi investori, no Latvijas šobrīd izvairās tieši tāpēc, ka Latvijā nav paredzamas, uzticīgas, efektīvas un laicīgas... laicīgu tiesas, tiesu procesi un...

G. Kūtris: Es atvainojos, es jūs nedaudz pārtraukšu! Par tiesu procesu laicīgumu un kvalitāti. Sakiet, lūdzu, kā šī atlīdzības sistēma uzlabos tiesu efektivitāti un laicīgumu?

L. Čigāne: Es šobrīd runāju, es šobrīd runāju par diskusiju, kas norisinājās Saeimā laikā, kad tika diskutēti šie te konkrētie grozījumi, un es pašlaik izsaku savu viedokli, ka šie aspekti kā, piemēram, mūsu ievērojamas sadarbības... būtiskas Eiropas Savienības valsts – Vācijas vēstnieka apsvērumi šajā jautājumā, šajā diskusijā diemžēl neparādījās. Tieši tāpat, kā Āboltiņas kundze jau minēja, arī ģenerālprokurors Kalnmeijera kungs pavisam nesen runāja par pirmās instances tiesu lēmumiem, kas ir saistīti par ievērojamiem... kas ir saistīti ar ievērojamiem naudas atmazgāšanas gadījumiem, kur tiek lemti nosacīti sodi...

G. Kūtris: Okei, tad sakiet, kādā veidā šī atlīdzības sistēma uzlabos tiesas spriedumu kvalitāti vai operativitāti?

L. Čigāne: Tas, ko es saku ka, ja mēs diskutējam par tiesnešu atlīdzību, to ir nepieciešams skatīties plašākā kontekstā...

G. Kūtris: Šobrīd tiek apstrīdētas konkrētās normas par konkrētu tiesnešu atlīdzības sistēmu...

L. Čigāne: Jā.

G. Kūtris: ... jūs teicāt, ka tā ir motivējošāka, labāka, sliktā kvalitāte tiesās. Kā šī sistēma novērsīs šīs nebūšanas? Šī jaunā sistēma?

L. Čigāne: Šī jaunā sistēma ir tikai viena daļa no visa kopējā stāsta. Mums ir jāskatās kopumā gan uz ekonomisko situāciju Latvijas Republikā šajā laikā, kad šīs diskusijas notika, gan uz globālo nestabilo ekonomisko situāciju, gan arī uz tiesu efektivitāti, jo ir pilnīgi skaidrs, ka tiesnešu cerību uz to, ka mums pieaugs algas gan valsts pārvaldē, gan arī tiesnešiem, lai nodrošinātu efektīvu un neatkarīgu darbību, šo te varēs risināt tikai tad, ja kopēji Latvijas ekonomika pieaugs. Ja mums pieaugs kopprodukts un mums būs iespējas maksāt lielākas algas. Tas nozīmē, ka mums ikviens investors, kas potenciāli varētu ierasties Latvijā un šeit investēt, ir ļoti, ļoti būtisks. Tādēļ neieklausīties argumentos, ka būtiskai Eiropas Savienības dalībvalstij Vācijai ir kopējais vēstījums saviem investoriem – Latvijā nevajadzētu investēt, jo šeit ir

problēmas ar tiesu procesiem – tajā nedrīkst neieklausīties un šo argumentu nedrīkst nevērtēt kopā ar šo te kopējo atalgojuma sistēmu... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Tiesnese Krūma grib saistībā ar to tieši uzdot jautājumu...

K. Krūma: Es atvainojos, es gribētu jautāt, vai, teiksim, šodien mēs skatām jautājumu par tiesnešu algām. Jūs daudz runājat par tiesu efektivitāti. Vai šī vācu vēstnieka minētā tiesu efektivitāte nav daudz tiešāk saistīta ar akūti nepieciešamiem grozījumiem daudzos procesuālos likumos Latvijā, nevis ar tiesnešu algu jautājumu, kas varbūt drīzāk skar to jautājuma aspektu, lai mums tie tiesneši būtu kvalificēti un atbilstoši visām prasībām, bet, ka tas nebūt nav obligāti saistīts ar tiesas procesa efektivitāti?

L. Čigāne: Jā, es jums katrā ziņā piekrītu, ka tas nav obligāti saistīts, bet es aicinu šos jautājumus diskutēt plašākā kontekstā. Un, ja ir nepieciešami labojumi likumos, tai skaitā likumos, kas ir Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijas atbildībā... Saeima šobrīd ir ļoti atvērta šādiem te labojumiem, Saeimas apakškomisijas ir gatavas par šiem labojumiem diskutēt, tāpēc es tiešām aicinātu paturēt šo plašāko kontekstu prātā un, un varbūt neveltīt tik daudz laika, tik daudz enerģijas tieši kādiem konkrētiem jautājumiem kā šis... tas... šis ko mēs šobrīd diskutējam tādā ļoti, salīdzinoši šaurā izpratnē.

G. Kūtris: Mums tomēr ir jāvērtē konkrētas apstrīdētās normas, tāpēc mēs par tām šodien gribētu runāt. Jūs pieminējāt, pašās beigās jūs pieminējāt – ja pieaugs kopprodukts ekonomikā, varēs arī paaugstināt algas. Sakiet, lūdzu, kas izlems, kurā brīdī varēs paaugstināt?

L. Čigāne: Šobrīd algu paaugstināšanas princips jau ir iestrādāts Vienotās atlīdzības likumā.

G. Kūtris: Proti?

L. Čigāne: 3. panta septītā daļa, tur šis princips ir iestrādāts.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, pēc kādiem kritērijiem, kurš ierosinās algu paaugstināšanu valstī, ja ir kaut kas mainījies ekonomikā?

L. Čigāne: Nu, šinī gadījumā, protams, tā ir, ja mēs runājam tieši par tiesnešiem... tad, nu, nevar teikt, ka tiesnešiem nav instrumenti, ar kuriem jūs varētu strādāt un piedalīties tiesu politikas veidošanā.

G. Kūtris: Sakiet, jūs teicāt – likums 3. pants...

L. Čigāne: Man nav likums priekšā...

G. Kūtris: 3. panta septītā daļa – valsts un pašvaldību institūcijas pārskata amatpersonām un darbiniekiem noteikto atlīdzību, ņemot vērā valsts ekonomisko attīstību, solidaritātes principu, kā arī izvērtējot ekonomisko situāciju valstī, iekšzemes

kopprodukta izmaiņas, produktivitātes izmaiņas, inflāciju, deflāciju un citus pamatotus kritērijus. Sakiet, lūdzu, kurš lemj attiecībā par tiesnešu algu?

L. Čigāne: Es domāju, ka, Kūtra kungs, šeit tā situācija ir tāda, ka, ja šeit ir viens, viena konkrēta norma, kur tiesnešiem nav skaidri principi un priekšnoteikumi... Šobrīd, ja es pat nemaldos, mums šis likums atkal ir atvērts Saeimā, ir jānāk ar konkrētiem priekšlikumiem. Ja tur tiesneši sevi nevar redzēt un nevar ieraudzīt, tad ir vajadzīgi konkrēti priekšlikumi, ko Saeimā var izdiskutēt.

G. Kūtris: Es atvainojos, Saeimas komisija, kad pieņēma lēmumu, izvērtēja visus šos jautājumus. Jūsu komisija noteikti redzēja arī Tieslietu padomes lēmumu Nr. 18 un redzēja arī argumentus, kāpēc kaut kas šajā likumā tika mainīts attiecībā uz tiesnešiem. Un viens no kritērijiem ir tas, ka jābūt skaidri redzamiem kritērijiem, kādā veidā šī inflācija, deflācija un viss tas pārējais, kas spiež konkrētu valsts institūciju šo jautājumu risināt... Vai šī norma paredz kādam to darīt obligāti kaut kad?

L. Čigāne: Jā, nu, jautājums ir, vai mēs vispār varam atļauties šajā situācijā, kur Latvija ir atvērta, maza ekonomika globālajā pasaulē, kas šobrīd ir tā kā tāds bangojošs okeāns, ņemot vērā to, kas notiek, piemēram, Eiropas Savienībā. Vai mēs varam atļauties paredzēt šādu obligātu normu? Tanī brīdī... Piemēram, šobrīd – pēc smagas situācijas, kurā Latvijas sabiedrība ir izgājusi cauri 2009. un 2010. gadā, mūsu ekonomika sāk atkopties. Un obligāti paredzēt, ka šobrīd mēs par katru cenu izskatīsim iespēju pacelt algas, es domāju, ka tas ir mazliet riskanti. Tāpēc, piemēram, Saeimā šobrīd tiek diskutēti tā sauktie fiskālās disciplīnas principi, kas pamatā mēģina valsts pārvaldē, likumdevējā un izpildvarā iedibināt fiskālas disciplīnas un taupības domāšanu. Šie ir ļoti svarīgi principi. Tāpēc, es domāju, kad tāds imperatīvs, ka tas ir obligāti paaugstināms tanī brīdī, kad sāk augt kopprodukts, varētu būt potenciāli riskanti. Bet par labāku formulējumu noteikti varētu domāt.

G. Kūtris: Tas nozīmē, ka pašreizējā norma saka, ka valsts un pašvaldības iestādes attiecībā uz saviem darbiniekiem to var lemt tad, kad šī iestāde vēlas?

L. Čigāne: Tur...

G. Kūtris: Kas attiecībā uz tiesnešiem šo jautājumu lemj?

L. Čigāne: Jā, droši vien jūs esat, es esmu pārlicināta, jūs... jums ir bijušas ļoti detalizētas diskusijas ar Finanšu ministriju, kas ir šī te likuma parastais referents. Tā kā es domāju, ka šis būtu ļoti precīzs jautājums, ko jūs varētu uzdot Finanšu ministrijai, kas veido šo te kopējā atlī... atalgojuma...

G. Kūtris: Jūs šodien, izsakot jūsu komisijas viedokli, ļoti labi pieminējāt, ka, redziet, mēs... Tas ir, jūs, izstrādājot, vadījāties no labajiem piemēriem, kas ir Lietuvā un Igaunijā. Un abi šie labie piemēri ir minēti arī Tieslietu ministrijas anotācijā, kad šie likumprojekti gāja arī uz jūsu komisiju, un tur bija...

L. Čigāne: Ja es nemaldos, es nepieminēju Lietuvu, bet varbūt es steigā...

G. Kūtris: Var Igauniju, vienalga. Abās šajās valstīs attiecībā uz tiesnešiem ir runāts par šo – obligātiem, skaidriem kritērijiem – periodiski, cik bieži, kam ir jāizvērtē reālā inflācija, deflācija un pārējā...

L. Čigāne: Paldies par šo piemēru, es jau vēleiz gribu... es vēleiz gribu uzsvērt, ka tieši šos grozījumus patiešām neskatīja Valsts pārvaldes un pašvaldības komisija kā galvenā – atbildīgā komisija, bet, nu, noteikti mēs varam šos piemērus apskatīt un, un domāt, kā ar tiem rīkoties. Mums notiek daudz dažādas diskusijas komisijā, un mēs varam arī šo jautājumu diskutēt. Tomēr es uzskatu, ka attiecībā uz tiesu politiku attiecīgā apakškomisija, kas ir zem Juridiskās komisijas, ir tā vieta, kurai, protams, ir vislielākā pieredze un vislielākās zināšanas diskusijās ar tiesu varas pārstāvjiem.

G. Kūtris: Tad jautājums par to, ko tieši jūs pati iesniedzāt. Jūs apakškomisijā. Priekšlikumus Vienotās atlīdzības likumam iesniedz deputāte Čigāne un Kārklīņa... Tas bija pēc tam, kad tika diskutēts par prēmijām un par piemaksām. Sakiet, lūdzu, vai, iesniedzot šo priekšlikumu, jūs vērtējāt arī Tieslietu padomes viedokli un Satversmes tiesas spriedumus?

L. Čigāne: Protams, mēs vērtējam Tieslietu padomes viedokli, un Tieslietu padomes viedoklis bija tāds, ka no prēmijām vajadzētu atteikties. Tā kā šis bija viens no iemesliem, kāpēc šie te priekšlikumi tika iesniegti. Un lielā mērā, protams, mums ir jāņem vērā tā kopēja situācija valsts pārvaldē, ka valsts pārvalde šobrīd nesaņem prēmijas. Ar pārejas noteikumiem tas, tāpat, ir apturēts un, protams, savā veidā, atstājot pārejas noteikumos tiesnešus, kurus var prēmēt šajā situācijā, mēs turpinājam to nesakārtoto situāciju, kas bija pirms tam, kad tiesnešiem bija šie te, šie te, nu, tādi *ad hoc* lēmumi, ja tā varētu teikt, nevis pārredzams... pārredzama kopēja sistēma.

Bet, protams, arī uz šo te... Ja šobrīd Tieslietu padomei ir radies citāds viedoklis vai, ja ir sag... sa... sakopota citāda argumentācija, argumentu bāze, kas īpaši varētu nākt ar priekšlikumiem, kas palīdzētu šo te Vienotās atalgojuma sistēmas likumu veidot tād... veidot tādu, lai patiešām motivētu efektīvus, kvalitatīvi strādājošus tiesnešus, tad mēs labprāt izskatīsim tos priekšlikumus.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, šajā diskusijā jūsu apakš... jūsu komisijā tieši, kad bija runa par jūsu priekšlikumiem, lai gan Saeima atsaucās uz to, ka Ministru kabinets ir iesniedzis šos projektus, bet reālos projektus iesniedzāt – konkrētas deputātes. Sakiet, lūdzu, jūs diskutējāt par to, ka prēmijas valsts pārvaldē var sastādīt pārāk lielu procentuālo daļu? Vai, samazinot tiesnešiem prēmijas un piemaksas, tika vērtēts, vai šī atlīdzība, nu... tas, kas bija izdarīts sākotnēji Vienotās atlīdzības likumā – sasaistīt jeb izlīdzsvarot... Vai atkal neradās disproporcija, šī pārāk lielā piemaksu daļa, kas var būt valsts pārvaldes darbiniekiem?

L. Čigāne: Jūs ļoti precīzi citējāt šo te manu uzstādījumu, ka esošais regulējums, lai gan, protams, ar pārejas noteikumiem viņu šobrīd nevar realizēt, attiecībā uz prēmijām valsts pārvaldē, ir, nu, nesamērīgs un pārāk subjektīvi traktējams attiecībā uz prēmēšanu valsts pārvaldē. Tā kā to es patiešām uzsvēru, tāpēc arī sniedzu konkrētus priekšlikumus, kā šo te prēmēšanas sistēmu gan padarīt objektīvu, gan arī samazināt. Ja mēs runājam tieši par šo te, šī te ietekme uz konkrēto tiesnešu atalgojumu un iespējām, tad es šobrīd par to nevaru ļoti kompetenti izteikties, jo, kā jau es teicu, mums Saeimā strādā cita apakškomisija tieši ar tiesnešu motivācijas jautājumiem, bet, protams, kad attiecībā uz šo te manu priekšlikumu par, par pārejas punktu izslēgšanu attiecībā uz tiesnešu prēmēšanu – tas bija Tieslietu padomes viedoklis.

G. Kūtris: Jā, skaidrs kopumā, paldies! Vai vēl būtu jautājumi tiesnešiem? Pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu kāds jautājums?

J. Ilsteris: Jā, paldies, godātā tiesa. Es mēģināšu uzdot dažus jautājumus tikai, jo sapratu, kad... Tātad, jūs tikko arī liecinājāt – pozitīvs, ka šis te, tiesu varas iekļaušana Atlīdzības likumā ir pozitīvs, paredzams solis uz priekšu?

L. Čigāne: Jā es domāju, ka tas tā tiešām ir, jā.

J. Ilsteris: Tātad man vienkārši ir nācies saskarties darbā, praksē... diezgan nepatīkamu situāciju. Un mēs esam arī iesnieguši šo te konstitucionālo sūdzību, ka tas apdraud tiesu varas drošību un garantiju. Un situācija bija sekojoša: nu, tā ir tiesas sēde, atklāta, un apsūdzētais norādīja, – ja es kļūšu par premjeru, tiesnešiem vairs algas neņems nost, jums ir ļoti grūts, sarežģīts darbs, a prokuroriem cita skaņa... Es atvainojos, tas ir, tas ir tīrs piemērs no prakses. Un mans jautājums ir sekojošs: kā jūs varētu, nu, izskaidrot situāciju konkrēti attiecībā uz šo Atlīdzības likumu, kad mēs esam pasargāti no šādām te... fizisko personu ietekmes un darbības? Jo Atlīdzības likums, mainot šo sistēmu...

G. Kūtris: Es ļoti atvainojos, tiesa tomēr šeit iebilst pret šo jautājumu, jo īsti nesaprot kāda sakarība diskusijai...

J. Ilsteris: Nē, nē...

G. Kūtris: ... ar to, kā varētu šajā sistēmā...

L. Čigāne: Bet es varu atbildēt.

G. Kūtris: ... kāda fiziska persona...

J. Ilsteris: Nē, es atvainojos, es varu paskaidrot, kāpēc man tāds jautājums ir. Jo, mainot šo te atalgojuma sistēmu, nav skaidri kritēriji, kas tad tagad mums šo atalgojumu virzīs un noteiks, ja. Un kā es no Finanšu ministrijas dzirdēju, ka būs šīs tiesu... izpildvara būs, kas virzīs šos grozījumus – vai paaugstinās vai samazinās, ja. Šī konkrētā situācija... Un man kā tiesu varas pārstāvim ir, ir, nu, ierobežotas vai arī apdraudētas, nu, funkcijas pildot, tieši šādas Atlīdzības likuma, nu, apstrīdētajām

normām. Vai, vai min... Ministru kabinets, izpildvara var ietekmēt tiesu varas atalgojumu pēc šīm apstrīdētām normām vai nevar?

L. Čigāne: Šobrīd tiesu varas atalgojums ir iekļauts vienotā, caurskatāmā sistēmā. Vienīgais jautājums ir par vienu normu un kā to piemērot. Es domāju, ka šeit ir jāšķir, absolūti jāšķir divas lietas. Jums ir kāds komentārs tiesas zālē, es arī dzirdu dažādus komentārus no saviem darba devējiem – vēlētājiem, kad es aģitēju ielās. Daži ir solījušies mani pakārt, bet vai tāpēc es uzreiz esmu pieprasījusi aps... [runā vienlaikus].

G. Kūtris: Skaidrs.

J. Ilsteris: Bet šeit ir apdraudējums tiesu varas kā neatkarībai.

G. Kūtris: Paldies, vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim ir vēl kāds jautājums, kas attiecas uz lietu?

J. Ilsteris: Nē, jautājumu nav.

G. Kūtris: Paldies, Saeimas pārstāvim būtu jautājumi?

J. Pleps: Jā, paldies varbūt, ja drīkst, divus jautājumus saistībā ar to, kas izskanēja. Tātad, jūs minējāt par fiskālo disciplīnu un tiem jaunajiem regulējumiem, kas notiek, rodas Eiropas Savienībā un Latvijā. Sakiet, vai fiskālās disciplīnas principi attieksies tikai uz likumdevēju un izpildvaru, vai arī uz visu valsts varu, uz visu valsti kopumā?

L. Čigāne: Jā, šobrīd tas priekšlikums par fiskālo disciplīnu patiešām grib attiecināt taupīgu un rūpīgu saimniekošanu uz visu valsti kopumā, protams, ne tikai uz izpildvaru vai likumdevēju. Tātad, ieviest un, iespējams, vēlams ar Satversmi noteikt, ka taupīguma principi ir, nu, zināmā mērā tādi valsts, visu iestāžu funkcionēšanas mugurkauls.

J. Pleps: Un, sakiet, kā jūs kā tautas vēlēts priekšstāvis redzētu šo fiskālo disciplīnu kopumā ar to, ka, teiksim, būtu atsevišķas amatpersonas vai atsevišķas prioritātes, kurām būtu garantēts iepriekš paredzēts pieaugums neatkarīgi no tā, kas notiek, tā kā, tā kā kopumā valstī?

L. Čigāne: Es to redzētu tādā veidā, ka jebkādam pieaugumam ir jābūt samērīgam, apdomīgam, bet arī motivējošam. Tātad samērīgam un apdomīgam, īpaši ņemot vērā, kādā globālā situācijā mēs šobrīd dzīvojam, kas notiek Eiropas Savienībā un eiro zonā un arī, cik nestabila tomēr ir ekonomiskā situācija ārpus tās.

J. Pleps: Jā, paldies vairāk jautājumu nav.

G. Kūtris: Paldies, Čigānes kundze!

Šodien mēs jau esam gandrīz divas stundas strādājuši, ir nedaudz jāatpūšas.

Pirms pārtraukuma lūgums Finanšu ministrijas Ošiņas kundzei. Ja, jūsu rīcībā bija tā tabula, ko jūs sagatavojāt priekš Čepānes kundzes uzstāšanās un kas arī parādījās masu medijos, nejauši, šīs divas piramīdas, vai jūs varēt iesniegt šajā piramīdā korektu ierakstu par visu tiesu sistēmas darbinieku algām un likumdevēja darbinieku algām līdzīgas piramīdas veidā? Paldies jums. Būtu vēlams, jā, uz nākamo reizi, vēlams, ja var, pirmdien atsūtīt, lai mēs varam iedot arī lietas dalībniekiem, redzēt lietas materiālos, lai būtu korekta informācija.

Tiesneši nolēma izsludināt pārtraukumu uz vienu stundu un desmit minūtēm, proti, mēs tiesas sēdi atsākam pulksten vienos.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

Pārtraukums

G. Kūtris: Paldies, lūdzu, sēžaties!

Turpinām tiesas sēdi. Pieaicinātās personas ir visas uzklausītas, mēs varam uzsākt arī uzklausīt lieciniekus.

Tā... Un ievērojot to, ka mēs visu laiku runājam par konkrēto likumprojektu un ar tiesu varu saistību... kā liecinieks šajā lietā ir aicināts Aigars Štokenberga kungs. Viņš bija tieslietu ministrs tajā laikā, kad likumprojekts virzījās. Štokenberga kungs, lūdzu šeit... Jūsu personas dokumenti jau gan tika pārbaudīti, un mēs personiski pazīstam.

Pirmām kārtām, ievērojot likumā noteikto, tiesa brīdina, ka liecinieks ir atbildīgs saskaņā ar Latvijas... es pazīstu viņu... ka liecinieks ir atbildīgs saskaņā ar Latvijas Krimināllikuma 300. un 302. pantu par apzināti nepatiesu liecību vai par nepamatotu attiešanos dot liecību. Par to arī jums ir jāparakstās.

Paldies, tiesas sēžu sekretārs var paņemt... Parakstīja.

Šajā sakarībā jūs aicināts kā liecinieks saistībā ar vairāku likumprojektu, apstrīdēto likumprojektu normām, kas skar tiesnešu atlīdzības sistēmu, jeb arī, kā mēs šajās sēdēs esam runājuši – par jauno tiesnešu atlīdzības sistēmu. Jums kā lieciniekam... Varbūt no sākuma izstāstiet, kā šis likumprojekts tika izstrādāts. Kā Tieslietu ministrija šo likumprojektu virzīja: pēc kā iniciatīvas, pēc kā šāds risinājums bija. Pēc tam pāriesim pie jautājumiem.

A. Štokenbergs: Protams, ir pagājis kaut kāds laiks, es varbūt neatceros visas detaļas, bet pamat iemesls, kāpēc likumprojekts tika izstrādāts, bija, manuprāt, tas pats termiņš, kas bija noteikts iepriekšējos Satversmes tiesas spriedumos. Tur bija noteikts laiks iedots, lai sakārtotu atalgojuma sistēmu.

Un šajā sakarā aptuveni četrus, piecus mēnešus notika konsultācijas ar tiesnešiem. Es pats apmeklēju četras apgabaltiesas – Rīgas, Vidzemes, Kurzemes un Latgales apgabaltiesu – un vairāk nekā 10 rajona (pilsētu) tiesas. Tās, ko es varētu atcerēties droši vien – Jūrmala, Valmiera un tā tālāk.

Un es iepazinies ar tiem Satversmes tiesas spriedumiem, kas bija pieņemti, un arīdzan, atkal, ja atmiņa mani neviļ, tad likumprojekta izstrādāšanas gaitā tika pieņemts vēl viens tiesas spriedums attiecībā uz zemesgrāmatu tiesnešiem.

Bez tam mēs konsultējāmies arī ar prokuroriem. Tiesa gan, ar prokuroriem nepastarpināti es konsultējos tikai ar Kalnmeijera kungu, pašreizējo ģenerālprokuroru, bet mans padomnieks kā Tieslietu ministram bija iepriekšējais ģenerālprokurors Jānis Maizītis, kurš konsultējās arī ar citiem cilvēkiem, ar ko viņš... ar ko viņš kopā bija strādājis savā laikā Ģenerālprokuratūrā.

Nu, tad arī, protams, es palūdzu visus materiālus, kas attiecās uz atalgojuma sistēmu, sākot ar 2002. gada koncepciju, kas bija tapusi un, šķiet, pat tika uzsaukta valsts sekretāru sanāksmē – 2002. gada Tieslietu ministrijas koncepciju par vienoto atalgojuma sistēmu. Un šos dokumentus un konsultācijas ņemot vērā, Tieslietu ministrija arī virzīja šo likumprojektu Saeimas Juridiskajā komisijā.

G. Kūtris: Paldies! Jūs teicāt, ka tikāties ar tiesnešiem un aprunājāties arī par šo... Vai tieši par šo algu sistēmu vai par kaut kādu citu – shēmu vai metodēm jeb principiem?

A. Štokenbergs: Mēs runājām... Protams, tas nebija vienīgais iemesls, kāpēc es apmeklēju tiesas, mēs runājām vienlaikus arī par, par vienotu atalgojuma sistēmu un dažādu stilu... sistēmu tiesu darbiniekiem. Atceraties, arī viņi toreiz runāja par algu pielikumu. Mēs paspējām vēl 2010. gada decembrī, ja nemaldos, mēs pacēlām visiem tiesu darbiniekiem algas par kādiem 10 latiem. Vienlaikus, tātad, mēs arī rūpējāmies par to tajās konsultācijās, lai uzlabotu tiesnešu darba apstākļus, lai padarītu procesu efektīvāku, tādejādi samazinot tiesnešu slodzes. Nu, tas viss bija kontekstā, protams, tas bija vienlaikus gan priekšlikumi attiecībā uz tiesnešu atalgojuma sistēmu gan, protams, arī darba apstākļu uzlabošana tiesā, procesu vienkāršošanu nolūkā samazināt slodzes.

G. Kūtris: Ja es pareizi sapratu, tad no lietas materiāliem, kas ir iesniegti Tieslietu ministrijai vēl 2010. gada septembrī, nostāja bija tāda, ka tiesnešu atalgojums ir jānosaka tajā pašā Tiesu varas likumā? Vai pareizi pēc lietas materiāliem varētu secināt, ka vēl Saeimas komisijā Tieslietu ministrija aizstāv kādu no šiem risinājumiem?

A. Štokenbergs: Nu, bija vairāki, vairāki risinājumi. Ar to jau atšķiras katrs nākamais tieslietu ministrs, ka viņš iepazīstas ar viesim iepriekš pieņemtajiem dokumentiem un virza, nu, tos savus priekšlikumus atbilstoši tā laika situācijai, atbilstoši savai izpratnei par to, kā ir jāraksta likums, un atbilstoši arī kaut kādai

politiskai situācijai, atbilstoši koalīcijas balsu skaitam. Ir ārkārtīgi daudz apstākļu, kuri tiek ņemti vērā. Un, nu, man jāatzīmē, ka likumi tiek diezgan bieži mainīti neatkarīgi no tā, kāda ir bijusi Tieslietu ministrijas vai Aizsardzības, vai Iekšlietu ministrijas konkrētā nostāja konkrētos likumprojektos pirms tam bijusi. Tāda ir dzīve.

G. Kūtris: Tātad jūs bijāt tieslietu ministrs šajā smagajā periodā. Sakiet, lūdzu, tad kāda jums toreiz bija nostāja, uz kādu risinājuma modeli jūs virzījāt tajā laikā, kad jūs šīs sarunas ar tiesnešiem vedāt, un kur šis modelis pēc tam... kādā veidā viņš tika publicēts jeb, jeb diskutēts?

A. Štokenbergs: Kā jau es teicu, tas, tas projekts, tie uzmetumi – tos mēs pārrunājām ar tiesnešiem. Skaidrs, ka mēs nelūdzām, lai tiesneši paši raksta likumprojektu, bija jāiet ar kaut kādu materiālu pie viņiem runāt. Un tas pamatmateriāls tiešām bija tā 2002. gada vienotā atalgojuma koncepcija, kurā bija skaidri un gaiši teikts, ka, ka atalgojums ir jāpiesaista, nu, citām valsts pārvaldes profesijām.

G. Kūtris: Jūs gan neesat pieaicinātā persona... Tātad var saprast, ka jūs gribējāt saglabāt to, kas bija iepriekš likumā iestrādāts, piesaistīt pie citām valsts amatpersonu kategorijām, pie algām, ja?

A. Štokenbergs: Ja pavisam precīzi, tad, nu, vajadzēja atrast kādu kritēriju, uz kuru balstīt tiesnešu un prokuroru atalgojumu. Un, šķiet, tas labākais kritērijs, ko mēs arī iz... iz... izvēlējamies, bija piesaistīt to pie augsti kvalificētu juristu algām valsts pārvaldē, tas bija tiešām tas atskaites punkts, kā tas likums tika būvēts.

G. Kūtris: Kad šī ideja par piesaisti augsti kvalificētu juristu algām Tieslietu ministrijas projektos jeb sarunās konkretizējās?

A. Štokenbergs: Es varu runāt par savu darbības periodu, jo, jo veidojot valdību 2010. gada oktobrī, valdības deklarācija, kas man kā ministram ir izpildei obligāts dokuments... valdības deklarācijā bija runa par vienoto atalgojuma sistēmu valsts pārvaldē, ar to arī saprotot to, ka arī tiesnešu un prokuroru algas ir kaut kādā veidā jāsaista ar atlīdzību valsts pārvaldē.

G. Kūtris: Jūs kā tieslietu ministrs sākat strādāt no kura apmēram mēneša? Vai visu šo gadu bijāt...?

A. Štokenbergs: Ja es pareizi atceros...

G. Kūtris: 2010. gads?

A. Štokenbergs: 2010. gada oktobris, oktobra beigās, un es strādāju līdz 2011. gada oktobra beigām – 25. oktobrim.

G. Kūtris: Skaidrs. Lietas materiālos ir Tieslietu ministrijas parlamentārās sekretāres Kornas kundzes dienesta ziņojumi jums, kuros laikam īsumā tiek... nu, lai piefiksētu vēsturei, par šīm sapulcēm ar tiesnešiem pieminēts. Un viena no tām ir par 16. novembra tikšanos ar Augstākās tiesas dieviem tiesnešiem. Sakiet, lūdzu,

16. novembris, tikšanās. Dienesta ziņojumā ir rakstīts, ka jūs pārrunājāt jautājumus un apspriedāt arī Saeimā iesniegtos grozījumus par atlīdzību. Sakiet, lūdzu, vai 16. novembrī varēja būt jau Saeimā iesniegti kaut kādi grozījumi par tiesnešu atlīdzības sistēmu?

A. Štokenbergs: Vai runa ir par 2010. gadu?

G. Kūtris: 2010. gadu.

A. Štokenbergs: Ā, man grūti atcerēties, bet, ja mēs paņemtu Saeimas, Saeimas darba grafiku, to viegli var meklētājā atrast, kurā brīdī ir iesniegti kādi priekšlikumi Saeimā.

G. Kūtris: Šeit mums ir bijušas tiesas sēdēs, protams, arī sarunas... Un arī Saeimas komisija saka par šie projektiem, man liekas, tas bija – 20. datumi novembrī.

A. Štokenbergs: Atkal, tas ko es noteikti varu apstiprināt, ir, ka es esmu ticis ar Augstākās tiesas tiesnešiem. Es noteikti varu uzskatīt tādus tiesnešus kā Andri Guļānu, Artūru Freibergu, Andru Vītoli... Andu Vītoli, nu, iespējams, vēl ar kādu. Tas, vai konkrētais likumprojekts ir bijis iesniegts 16. vai 20... Nu, es vienkārši neatceros šobrīd.

G. Kūtris: Otra lietiņa. Tiekoties ar Latgales tiesas tiesnešiem, jeb, pareizāk sakot, apgabaltiesas diviem tiesnešiem 26. novembrī. Šie tiesneši... tiek fiksēts, ka ir atbalstīta Tieslietu ministrijas izstrādātā koncepcija. Vai jums Tieslietu ministrijā bija kāda koncepcija par tiesnešu atlīdzības sistēmu izstrādāta šajā 2010. gada novembrī?

A. Štokenbergs: Kā jau es iepriekš teicu, dažādas koncepcijas Tieslietu ministrijā bijušas izstrādātas, nu, vismaz, cik es atceros, jau no 2002. gada. Līdz ar to runāt par kādu koncepciju, kas ir pēc 2002. gada... Droši vien, ir jāskata kontekstā... Mums ir bijušas koncepcijas, kā jau es saku, nu, vismaz desmit gadus.

G. Kūtris: Es saprotu, ka šeit drīzāk ir bijis runāts par to Tieslietu ministrijas aizstāvēto ideju Saeimas komisijās par iekļaušanu vienotajā atlīdzības sistēmā visticamāk, ja?

A. Štokenbergs: Jā, tieši tā.

G. Kūtris: Skaidrs. Tiesnešiem jautājumi būtu? Tā kā šo liecinieku vairāk aicināja Saeimas pārstāvis, lūdzu, vispirmām kārtām varbūt, Saeimas pārstāvis, uzdodiet jautājumus!

J. Pleps: Pateicos, jūsu godība. Sakiet, es arī varbūt uzkavēšos pie tā 16. novembra, jo 16. novembrī ir Ministru kabineta sēdēs protokols, kur jūs bijāt pirmais ziņotājs. Un šajā 16. novembrī Ministru kabinets pieņem lēmumu iesniegt šos likumprojektus Saeimā un lūdz Tieslietu ministriju precizēt... Bet šajā sēdē ir arī tā piezīme pie protokollēmuma, ka šeit raisījās diezgan plašas diskusijas. Varbūt jūs bijāt klāt Ministru kabineta sēdē, varbūt jūs varētu mums izstāstīt, kādas bija diskusijas

kabinetā, kādēļ protokollēmumam pievienota šī te piezīme, ka šāds tiesnešu algu palielinājums no morāles viedokļa nav pieņemams, jo pieteikuma iesniedzēja pārstāvis ļoti plaši, teiksim, šo te piezīmi apsprieda, ka tas bez maz vai saistīja likumdevēju un, ka nemaz... Pārstāvis uzskata, ka šādu likumprojektu nevarēja pieņemt ar šādu piezīmi protokollēmumā.

A. Štokenbergs: Jā, atkal būtu ļoti viegli to atsvaidzināt, ja Ministru kabinetā būtu sēžu stenogrammas. Diemžēl tas tā nav, bet, atceroties konkrēto sēdi, man jāsaka, ka ir daži ministri, kas ir emocionālāki nekā es, un... Un, vienkārši, tajā Ministru kabineta sēdē raisījās diskusija, vai tas ir taisnīgi un vai tas ir, nu, kaut kā attaisnojami, ka tiesnešu algas tiek celtas, šķiet, vidēji par kādiem 43 procentiem tajos apstākļos, kad joprojām attiecībā uz visu pārējo valsts pārvaldi Ministru kabinets apsprieda nopietnus samazinājumus gan attiecībā uz darba algām, proti, tās iesaldējot, gan attiecībā uz dažādām piemaksām un tā tālāk. Nu, galu galā tomēr Tieslietu ministrijas viedoklis par tiesnešu un prokuroru algas palielinājumu uzvarēja, un tāpēc mēs arī varējām iesniegt šo likumprojektu Saeimā.

J. Pleps: Neliels precizējošs jautājums, tāpat 16. novembrī šie likumprojekti bija, un viņi tika apspriesti valdības sēdē, un tika nolemts viņus iesniegt Saeimā.

A. Štokenbergs: Protams, tas ir noticis pirms vairāk kā gada, ja jūs sakāt, ka tas ir nofiksēts Ministru kabineta dienaskārtībā, tad es vienkārši atceros to, kas ir, kas ir... izskanēja tajā zālē.

G. Kūtris: Precizējošs jautājums. Sakiet, lūdzu, vai, ejot 16. novembrī uz tikšanos ar šiem Augstākās tiesas tiesnešiem, viņiem šie likumprojekti jau iepriekš bija aizsūtīti, lai viņi varētu iepazīties?

A. Štokenbergs: Vēlreiz pirms...

G. Kūtris: Grūti atcerēties?

A. Štokenbergs: Nē, nē ir ārkārtīgi vienkārša tā loģika Tieslietu ministrija iesniedza Ministru kabinetā gatavu likumprojektu. Un tas saskaņā ar Ministru kabineta darba kārtību... Nu, ja 16. novembris, es pieņemu, ir bijusi otrdiena – Ministru kabineta sēde, tad konkrētais likumprojekts bez jebkādiem grozījumiem mums ir jāiesniedz Valsts kancelejā jau iepriekšējā piektdienā, ne vēlāk kā vienpadsmitos no rīta, tāpat ir pilnīgi skaidrs, ka teksts, kuru es pārspriedu ar cilvēkiem, bija jau nonācis Valsts kancelejā.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai teksts, par ko jūs apspriedāties ar tiesnešiem, Augstākās tiesas. Vai Augstākās tiesas tiesnešiem ir pieejams Ministru kabineta tā saucamais „dokumentu portfelis”?

A. Štokenbergs: Es neesmu strādājis par Augstākās tiesas tiesni.

G. Kūtris: Paldies, es atvainojos, lūdzu, turpiniet.

J. Pleps: Jā, paldies. Ja drīkst turpināt ar Tieslietu padomes sēdi. Jūs piedalījāties Tieslietu padomes sēdē 18. decembrī, atvainojiet, 1. decembrī, kad tika apspriesti šie likumprojekti Tieslietu padomes sēdē?

A. Štokenbergs: Jā, protams. Tā bija, ja nemaldos, trīs, četras stundas, tā sēde.

J. Pleps: Jā, saki, no sēdes protokola ir redzams, ka Tieslietu padome pieņem lēmumu. Vai jūs neatminaties, vai šis lēmums tika rakstīts „no baltas lapas”? Vai bija kaut kāda sagatave, kas... ar ko bija iespēja iepazīties Tieslietu padomes locekļiem?

A. Štokenbergs: Jā, protams, tur stāvēja projektors. Un, šķiet, tā ir Bičkoviča kunga sekretāre, kura datorā ieslēdza dokumenta tekstu, kas parādījās uz sienas, un šis teksts tika rediģēts Tieslietu padomes sēdes laikā atbilstoši tiem izteikumiem, kurus pauda Tieslietu padomes locekļi.

J. Pleps: Tātad, ja drīkst precizēt jautājumu. Tātad, uzsākot lēmuma projekta apspriešanu, Tieslietu padomes locekļiem bija pieejams lēmumprojekta projekts varētu tā teikt, tā sakot, jau, nu, puslīdz gatavots teksts, ko rediģējāt?

A. Štokenbergs: Viņš bija par 90 procentiem gatavs, ja es mēģinu salīdzināt tās izmaiņas, kas tur parādījās. Viņš tika projicēts uz sienas no datora. Nu, kā zināms, datorā, nu... ir kaut kāds teksts, kurš tiek projicēts.

J. Pleps: Saprātu.

G. Kūtris: Precizējošs jautājums, vai Tieslietu padomes locekļiem bija šis projekts pieejams vēl pirms sēdes?

A. Štokenbergs: Nu, vismaz man nē.

G. Kūtris: Skaidrs, paldies. Lūdzu, turpiniet jautājumus.

J. Pleps: Saki, Tieslietu padomes diskusijas... Protokols ir tāds diezgan skops, varbūt jūs varētu raksturot kopējo diskusiju noskaņu, kādi Tieslietu padomes locekļi izteicās un kādi bija Tieslietu padomes locekļu argumenti gan „par”, gan „pret” šo te projektu?

A. Štokenbergs: Nu, galvenie runātāji, kuri runāja Tieslietu padomes sēdē, protams, bijām mēs – sākumā, uzsaucot šo... šos priekšlikumus. Tad, pēc tam viens no aktīvākajiem runātājiem – Bičkoviča kungs. Viņam vienādi turēja līdzī, es domāju, Kūtra kungs, tad vēl bija, šķiet, Tiesnešu biedrības vadītāja, kura arī izteicās par likumprojektu, tad... tad, ja nemaldos, dažus vārdus pateica arī Kalnmeijera kungs, tā... un tie cilvēki, kas principā teica, ka viņi nepiedalīsies, nu, teiksim šī projekta apspriešanā, lai kaut kādā veidā, nu, kā lai pasaka, lai neradītu iespaidu, ka viņi kaut kādā veidā ir... kā citi tiesu varas pārstāvji, kaut kādā veidā mēģina ietekmēt lēmumu. Tie, šķiet, bija gan notāri, gan advokāti, kuri, man liekas, arī beigās atturējās no jebkādu lēmumu pieņemšanas.

J. Pleps: Paldies. Tā, sakiet kā... Teiksim, nu, es saprotu – tās bija konsultācijas ar tiesu varu. Vai jūs kā tieslietu ministrs saklausījāt tiesu varas priekšlikumus, un kādi tie bija, teiksim, ko darīt attiecīgajā situācijā?

A. Štokenbergs: Šķiet, tur galvenā diskusija bija ne tik daudz par to, kādi varētu būt priekšlikumi, bet par to, ka, nu, kad tiesu vara ir tā, kurai pašai vajadzētu lemt par savu atalgojumu. Nu, apmēram tāda bija tā, tā galvenā diskusijas būtība. Un, protams, paradoksāli bija, ka, nu, ka tam tika pieskaitīti arī prokurori. Un liktos vienkārši vēl dīvaini, ka, nu, ka prokurori arī varētu lemt par savu atalgojumu. Tas bija, faktiski, tas, tas pamat konteksts, par kuru es domāju visas Tieslietu padomes sēdes laikā, kā gan... Zinot iepriekš, ka ir bijuši Satversmes tiesas spriedumi, kā var “sasiet kopā” tiesnešus un prokurorus, tas man likās pārsteidzoši.

Nu, tad tā arī bija tā, nu, tā doma, par kuru es domāju Tieslietu padomes sēdes laikā. Un, protams, mēs ņemām vērā arī tos, tos apsvērumus, kurus tiesneši izteica, mēs viņus rūpīgi pierakstījām, jo priekšā stāvēja arī, protams, debates Saeimas Juridiskajā komisijā, mums vajadzēja sagatavoties un zināt tos argumentus, ar kuriem operēja tiesu varas pārstāvji.

J. Pleps: Sakiet vai, vai, vai, teiksim, kā jūs kā tieslietu ministrs vērtējāt šo Tieslietu padomes negatīvo lēmumu? Vai Tieslietu padomes lēmums ir, teiksim...

G. Kūtris: Viņš ir liecinieks, nevis pieaicinātā persona, kurai jāpauž savs politiskais vai privātais viedoklis.

J. Pleps: Es atvainojos, man vairāk jautājumu nebūs.

G. Kūtris: Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu jautājumi?

J. Ilsteris: Paldies, godātā tiesa, man būs divi jautājumi. Centīšos tad...

Es varbūt citēšu, tātad, tiesību aktu projekta anotācijā norādīts, ka tiesnešu... aprēķināšanas kārtība, piesaistot to valstī strādājošo vidējai darba samaksai nav uzskatāma par veiksmīgu, jo tā veidojas no dažādas kvalifikācijas darbinieku atalgojuma. Satversmes tiesas 2010. gada 18. janvāra sprieduma secinājuma daļas 8.¹ punktā norādīts, ka Satversmes tiesa jau konstatējusi, ka tiesnešu darba samaksas sistēma ir elastīga un piemērojas valsts vispārējai ekonomiskai situācijai, līdz ar to nepieciešamība atkāpties no šīs sistēmas var rasties tikai īpašos izņēmuma gadījumos.

Vienkārši jautājums ir tāds, kad anotācijā mēs redzam, kad ir pateikts, kad nav uzskatāma par veiksmīgu. Vai jums ir kādi, vai jūsu rīcībā, kad jūs skatījāties šos te likumprojektus, ir bijuši kaut kādi zināmi īpaši izņēmuma apstākļi, kad bija nepieciešams mainīt šo te pastāvošo sistēmu – tiesnešiem, prokuroriem aprēķinot šo darba samaksu? Tas ir viens jautājums.

A. Štokenbergs: Es varbūt ne īsti labi sapratu jautājumu, bet es mēģināšu atbildēt tā, kā es to sapratu.

Pirmkārt, tas, ko es teicu, jau atbildot uz priekšsēdētāja jautājumu, bija, ka – un to mācība, kura ekonomikas mācību grāmatā... tad, kad jūs mēģināt kaut ko salīdzināt savā starpā, tad jūs nevarat salīdzināt ābolus ar apelsīniem. Ja jūs mēģināt salīdzināt to darba smagumu un, teiksim, kompetences līmeni jeb kvalifikāciju, kura ir nepieciešama tiesnesim vai prokuroram, tad jums bez šaubām ir krietni būtiskāk to salīdzināt, nu, korektāk, no metodes viedokļa, salīdzināt ar juristu atlīdzību, nevis ņemt vērā arī, arī, nu, teiksim, medmāsas, ārstus vai, vai, es nezinu, skolu skolotājus, ja. Ir neapšaubāmi... Tāpēc arī Tieslietu ministrijas pozīcija, kuru mēs aizstāvējām gan Ministru kabinetā, gan Saeimā, bija salīdzināt atalgojumu ar juristu – ar daudz maz salīdzināmu profesiju atalgojumu. Tāds bija tas princips.

J. Ilsteris: Vienkārši man jautājums bija par to, ka šis, lai, lai salīdzinātu juristu atalgojumu ar tiesnešu atalgojumu, tad šis ir.. tiek uzskatīts par īpašu gadījumu? Lai mainītu tiesnešu atalgojuma sistēmu?

A. Štokenbergs: Es to neuzskatu par īpašu gadījumu. Es jau teicu, ka to rakstīja jebkura, jebkura ekonomikas mācību grāmata, ja mēs mēģinām kaut ko salīdzināt, nu, piemēram, nu, kaut vai tiesnešus savā starpā mēs mēģinām salīdzināt, tad atbilstoši viņu kompetencei un, es teiktu, darba pieredzei, tieši tāpēc mēs pielietojam kvalifikācijas klases, lai kaut kādā veidā saaranžētu viena veida profesijas cilvēkus atbilstoši viņu darba sarežģītībai, pieredzei, spējai risināt sarežģītus jautājumus. Tieši tas pats princips...

G. Kūtris: Pieteikuma iesniedzēja pārstāvja jautājumu, ja es pareizi sapratu, tad, vai tajā brīdī, kad Tieslietu ministrija virzīja konkrēto projektu, jūsu rīcībā – ministrijai – bija kādi konkrēti kritēriji jeb kādi konkrēti apstākļi, kāpēc šī vecā sistēma jālauž un jāpāriet uz jauno.

A. Štokenbergs: Atvainojiet, bet mums nebija vecās sistēmas. Mums bija vecā sistēma, kura bija atcelta ar Satversmes tiesas spriedumu. Un mums bija.. mūsu rīcībā bija tie dokumenti, kurus Tieslietu ministrija bija gatavojusi, nu, kā jau es teicu, no 2002. gada. Un, izvērtējot šos kritērijus, proti, tos, kurus es jau teicu, vajadzētu salīdzināt vienas profesijas cilvēku atalgojumu. Mēs izvēlējamies pašu augstāko iespējamo atalgojuma kritēriju no valsts pārvaldē strādājošiem juristiem un to piemērojām viszemākās kvalifikācijas kā tiesnešiem, zemesgrāmatu tiesnešiem, un tā tālāk uz augšu. Tāds bija tas...

G. Kūtris: Tas nozīmē – jūs uzskatāt, ka Tiesu varas likumā noteiktā tiesnešu atlīdzības sistēma, kas bija noteikta Tiesu varas likumā un kurai vajadzēja saskaņā ar Satversmes tiesas spriedumu stāties spēkā 2011. gadā, bet saskaņā ar likuma normu – 2012. gadā, ka šī sistēma kā tāda vispār nepastāvēja?

A. Štokenbergs: Tas, ko es teicu, bija, ka ... [runā vienlaikus]

G. Kūtris: Tā bija viena sistēma, kas bija nostiprināta likumā... Jautājums bija, pārejot no šīs sistēmas uz jaunu sistēmu, kādi bija jūsu rīcībā, bija tie kritēriji, kas teica, ka sistēma ir jāmaina uz jaunu?

A. Štokenbergs: Mēs nepārgājām uz jaunu sistēmu. Tas, ko mēs izdarījām bija, ka mēs šos atalgojuma veidus ielikām nevis likumā "Par tiesu varu", bet ielikām likumā par vienoto atalgojuma sistēmu valsts pārvaldē. Principāli jebkādam likuma nosaukumam nav nekādas nozīmes. Mēs varam nosaukt likumu, teiksim, "Par tiesu varu", mēs varam viņu nosaukt "Par tiesnešu atalgojumu", mēs varam viņu nosaukt "Par vienoto atlīdzību valsts pārvaldē" – svarīgs ir likuma saturs, nevis tā nosaukums.

Jo vairāk tāpēc, ka, ja mēs... Ja mēs runājam par tiesu varu kopumā un, ja mēs runājam šeit par prokuroriem, nu, tad mums būtu jāpiemin droši vien vēl visas tās juridiskās profesijas, kas ir kaut kādā veidā saistītas ar tiesu varu. Galu galā, Satversme nosaka, ka visi šie cilvēki strādā vienā vai otrā valsts varas zarā, un tāpēc ir loģiski to saistīt ar kopējo valsts pārvaldi.

G. Kūtris: Tātad, jūsuprāt, izstrādājot un piedāvājot Saeimai jaunu likumprojektu par tiesnešu atlīdzības iekļaušanu vienotajā atlīdzības sistēmā, netika mainīta tiesnešu atlīdzības aprēķināšanas principiālā kārtība?

A. Štokenbergs: Principāli... Tiesnešu atlīdzības kārtība ir tāda, ka viņi saņem atlīdzību atbilstoši savai profesionālajai kvalifikācijai, savam darba stāžam, savai pieredzei, savai karjerai... Es neredzu, ka jebkādā veidā būtu mainīti šie principiālie principi, šie pamatprincipi.

G. Kūtris: Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu vēl kādi jautājumi?

J. Ilsteris: Man vēl viens jautājums, jā. Tad jautājums ir tāds...

Vispirms es pateikšu tā, kad Satversmes tiesa savos spriedumos attiecībā par Satversmes 83. pantu interpretēja tā, ka tajā ir ietverts aizliegums samazināt tiesnešiem likumā noteikto atlīdzību viņu pilnvaru laikā. Un, cik es sapratu, ka jūs esat piedalījies Ministru kabineta sēdē 2010. gada 16. novembrī, un es citēšu fragmentu starp Dombrovska kunga un Ošiņas kundzes teikto. Tātad, Ministru prezidents Dombrovskis runā, ka Satversmes tiesas spriedums tīrā veidā mums maksātu 15 miljonus latu, cik mums šis... tas izmaksās, un Ošiņa – atbilstoši Satversmes tiesas spriedumam papildus būtu nepieciešams 15,3 miljoni latu, savukārt, piedāvātajā likumprojektā šī ietekme būtu plusā 7,8 miljoni latu, tas nozīmē, ka 7,15 miljoni latu būs mazāk, salīdzinot ar to, kas būtu atbilstoši Satversmes tiesas spriedumam. Man ir jautājums, vai, vai ir noticis tiesnešu algas samazinājums un prokuroru algas samazinājums attiecībā ar jauno likumu, kas tiek apstrīdēts?

A. Štokenbergs: Gluži otrādi. Vidēji tiesnešu un prokuroru atalgojums palielinājās par 43 procentiem, salīdzinot ar to, ko viņi saņēma pirms tam.

J. Ilsteris: Vai jūs varētu tad paskaidrot, ko tad nozīmē, kad Satversmes tiesas sprieduma... papildus būtu nepiecieš...

G. Kūtris: Es atgādinu, ka Štokenberga kungs mums lietā ir liecinieks, nevis viedokļa paudējs par Ošiņas vai premjera izteiktajiem vārdiem.

J. Ilsteris: Skaidrs, labi, paldies, vairāk jautājumu nav.

A. Štokenbergs: Nē, bet, bet šeit nepalika atbildēts tas sākums, ko jūs jautājāt. Nu, attiecībā, tas, ko jūs citējāt, Satversmes tiesas spriedumu, es atgriežos pie tās tēzes, ka.. kuru es aizstāvēju, šķiet, arī pēc tam Juridiskajā komisijā. Es atgriežos pie tās tēzes, ka ir pilnīgi nepamatoti šeit "salikt vienā kaudzē" tiesnešus un prokurus, ja mēs šeit runājam vispār par tiesu iekārtas likumu tad... tad tas vēlreiz pastiprina to pozīciju, ka mums ir drīzāk jārunā par vienoto atalgojuma sistēmu valsts pārvaldē.

Un arī toreiz, kad notika apspriešana gan Tieslietu padomē, gan arī pēc tam Juridiskajā komisijā, es stingri aizstāvēju viedokli par to, ka, nu, ka gadījumā mums nāktos rēķināties ar kaut kādu pieteikumu Satversmes tiesā, tad mūsu pamatuzdevums ir garantēt personu pamattiesības, proti, tās, kuras ir minētas Satversmes astotajā sadaļā, ja nemaldos. Līdz ar to es, es gribu pateikt, ka mums ir tādi paši cilvēki, kuriem ir tiesības pretendēt uz atalgojumu atbilstoši savai kvalifikācijai un savai darba pieredzei, kā tas ir jebkurš cits cilvēks, kas ir pakļauts Latvijas Satversmei. Tāda ir tā principiālā ideja.

J. Ilsteris: Nē, jautājumi nebūs, paldies.

G. Kūtris: Es atvainojos, tā ir tikai maza replika kā bijušajam tieslietu ministram, tiesnešu aizsardzības starptautiskajos dokumentos, man liekas, ir vairāk ...[nerunā mikrofonā]

A. Štokenbergs: Jūs domājat Venēciju... Venēcijas konvenciju...

G. Kūtris: ... [runā vienlaikus] ... bet arī Tiesu neatkarības pamatprincipi, kas ir balstīti... un uz ko balstās šis pieteikums. Apstrīdētās gan... arī divi Satversmes tiesas spriedumi, kuros bija analizēta tā tiesnešu finansiālā drošība un tiesnešu neatkarība, bet tas tiešām ir ne kā lieciniekam.

A. Štokenbergs: Nē, nu, ja mēs...

G. Kūtris: Ja jūs piesaucat, ka citiem cilvēkiem vajadzīgs būt labām algām un drošam...

A. Štokenbergs: Ja mēs izejam ārpus tam rāmim, ka es vairs neesmu liecinieks...

G. Kūtris: Tā būs diskusija par to, paldies, Štokenberga kungs.

A. Štokenbergs: Paldies!

G. Kūtris: Tiesas sēžu sekretārs, lūdzu, uzaiciniet nākamo liecinieci!

Labdien! Vai Inga Bērziņa?

I. Bērziņa: Jā.

G. Kūtris: Tā, lūdzu, personas dokumentu uzrādiet tiesas sēžu sekretāram un...

Par liecinieci šajā lietā ir uzaicināta SIA „Fontes vadības konsultācijas” pārstāve Inga Bērziņa, kura piedalījās amatu vērtēšanas metodikas izstrādē, ko izmantoja Finanšu ministrija, gatavojot likumprojektu par vienoto atlīdzību valsts un pašvaldību institūcijās. Lūdzu, ā...

Vienlaicīgi, pirms jūs esat sākusi sniegt savu liecību, arī tiesa jūs brīdina, ka liecinieks tiek brīdināts saskaņā ar... atbildīgs saskaņā ar Latvijas Krimināllikuma 300. un 302. pantu par apzināti nepatiesu liecību un nepamantotu atteikšanos dot liecību. Jūs parakstījāties arī? Nē?

I. Bērziņa: Jā.

G. Kūtris: Paspējāt, ja? Paldies.

Analizējot tos dokumentus, ko sagatavoja Finanšu ministrija, savulaik izstrādājot Vienotās atlīdzības likumu, un kur sākotnēji, iespējams, bija arī iestrādāti tiesneši, pēc tam 2009. gadā tiesneši tomēr tur netika iestrādāti iekšā. Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu sākumā nedaudz pastāstīt par šīs metodikas būtību – uz ko šī metodika ir akcentēta, jeb SIA “Fontes”, kas veic šādu amatu salīdzināšanu, ko ņem par pamatu?

I. Bērziņa: Tad metode ir 15 gadus veca. Tā ir balstīta uz amatu vērtēšanas vai amatu salīdzināšanas pieeju, kas ir izstrādāta jau pasaulē. Starptautiskā darba organizācija ir izstrādājusi vadlīnijas, kā tas tiek darīts, un tad tas, ko “Fontes”, darbojoties Baltijā ekspertu darba grupā, ir darījuši – to ir adaptējuši Latvijai, ņemot vērā organizācijas, struktūras un specifikas.

Tas, ko gan šīs vadlīnijas, gan arī “Fontes” metodoloģija saka, ir tas, ka, lai salīdzinātu dažādus amatus, kas dara dažādas lietas... Ja saskalda pa kaut kādiem galvenajiem kritērijiem, šos amatus jau var izvērtēt un salīdzināt savstarpēji. Tas, ko arī “Fontes” metode ņem vērā – septiņus kritērijus, lai savstarpēji atšķirīgus amatus varētu, piešķirot punktus, saaranžēt hierarhiskā kārtībā. Ar, ar... Tālāk jau to var izmantot dažādos nolūkos, bet tas mērķis – dažādus amatus salikt kārtībā.

Kritēriji ir septiņi. Viens ir izglītība, tātad, jo amata veikšanai nepieciešama augstāka izglītība, jo attiecīgi tiek piešķirti vairāk punkti. Tālāk – darba stāžs gan jomā, gan vadības prasmes, darba sarežģītība, kas ir konkrēto amatu veicot, domāšanas sarežģītība, sadarbība un vadība un tad – lēmumu pieņemšana gan par resursiem, ko vada, piemēram, kāds konkrēts vadītājs, cik lielus departamentus, cik atbildīgu stratēģiju departamentu, gan arī lēmuma pieņemšanu, ko šis amats veic. Tātad šīs metodes būtība ir tāda, ka šos septiņus kritērijus, tālāk viņi ir vēl sīkāk sadalīti, izvērtējot dažādus amatus, var savstarpēji salīdzināt.

G. Kūtris: Vai jūsu uzņēmums ir salīdzinājis amatus tikai komercstruktūrās vai arī valstī kā tādā kopumā?

I. Bērziņa: Šī metode var tikt izmantota gan privātā sektora, gan publiskā sektora amatu salīdzināšanai.

G. Kūtris: Finanšu ministrija, protams, norādīja, ka tiešā veidā, protams, pieņemot mūsu izskatāmās apstrīdētās normas, nav tas izmantots, bet “Fontes” pētījumi intelektuālā darba novērtēšanā tika izmantoti un pamatojās uz dažādiem tiem punktu kritērijiem un tamlīdzīgi. Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu kaut nedaudz tā radīt izpratni par to... “Fontes” pētījumā juristiem ir piešķirta septītā līdz vienpadsmitajai mēnešalgu grupai, citām profesijām ir citādas šīs algu grupas – var sākties, teiksim, no piektās līdz trīspadsmitajai, no vienpadsmitās līdz sešpadsmitajai?

I. Bērziņa: Tad tas, ko “Fontes” metode palīdz, “Fontes” metode palīdz sadalīt šos amatus, kā jau es minēju, piešķirt punktus. Tālāk, kā pie šiem punktiem tiek pieliktas algu grupas, cik tas ir precīzi un sīki sadalīts, tas ir pēc, pēc darba grupas ieskatiem veicams.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, bet, ievērojot tieši jūsu punktu sistēmu, nozīmē, ka jurists, kurš ir vadītājs, viņam pienākas lielāka alga nekā juristam, kas ir eksperts vai zinātnieks. Vai tā tas varētu būt?

I. Bērziņa: Patiesībā var būt dažādi, jo, kā es minēju, ir septiņi kritēriji. Un noteikti ir kritēriji kā, piemēram, domāšanas sarežģītība, kur eksperts var iegūt lielāku punktu skaitu. Savukārt, tajā brīdī, ja tā ir atbildība par lēmuma pieņemšanu, tur atkal savukārt var pieņemt lielāku punktu skaitu vadītājs... Tā kā var būt arī gadījums, ka tā nav. Bet lielākoties, jā, vadītāji iegūst vairāk punktus, jo viņi arī kā eksperti ir augsta līmeņa eksperti.

G. Kūtris: Tas nozīmē, ka jūs... cik es sapratu no jūsu atbildēm, sākumā jūsu sistēma var izmantot arī tiesnešu vērtēšanā?

I. Bērziņa: Dažādu amatu, jā.

G. Kūtris: Tiesnešu amatu vērtēšanā?

I. Bērziņa: Jā.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai... kā var vērtēt tiesneša tā saucamo darba sarežģītību vai domāšanas sarežģītību tiesnešiem, salīdzinot krimināllietas, civillietas vai kādās citās iestādēs jurists, kas nodarbojas ar to pašu lietu, bet gatavo projektu?

I. Bērziņa: Tas, ko metode var palīdzēt, pirmām kārtām, metode pasaka to, ka, salīdzinot amatus, ir jāvērtē domāšanas sarežģītība vai lēmuma pieņemšana, ka šis faktors ir jāņem vērā. Tas, ko vēl metode palīdz, metode pasaka, ka, sadalot, piemēram, cik liels svars tam būs, piemēram, pret izglītību, ja ir augstākā izglītība vai lēmuma pieņemšana, kurš no šiem kritērijiem būs būtiskāk svarīgāks. Bet pieņemt par katru konkrēto gadījumu, par katru konkrēto faktu, tad cik mēs to ļoti vērtējam vienā vai otrā

gadījumā lielāku, to metode nepasaka. To lēmumu pieņem darba grupa savstarpēji diskusijā.

G. Kūtris: Sakiet, kādā veidā var izvērtēt tiesnešu ša... tādu kritēriju tiesnešiem kā atbildība par lēmumu? Tādu kritēriju – atbildība par lēmumu – un kā tas ir salīdzināms starp ierēdņiem vai citu amatpersonu, tiesnesi?

I. Bērziņa: Tad šeit atbilde līdzīga kā iepriekšējā gadījumā – tas ir jautājums, kad par lēmumu ir jāvērtē. Jautājums, šāds lēmums vai šā... nu, jā, vienam amatam ir šāds lēmums, otram – tāds, kurš lēmums ir būtiskāks vai kurš lēmums atstāj lielāku iespaidu – tas atkal ir darba grupas lēmums. Teiksim, metode nekad neapstrādās katram konkrētam amatam šādā gadījumā liekam tik punktus vai tādā – tik. Tas ir darba grupas lēmums, kuru lēmumu viņi uzskatīs par būtiskāku vai par būtiskākām sekām, vai sarežģītāku.

G. Kūtris: Bet tā varētu būt, ka tiesneša lēmums, kuram ir likuma spēks un attiecas pēc būtības, var attiekties gandrīz vai uz ikvienu valstī, viņa lēmuma... atbildība par lēmumu un šī, šī domāšanas sarežģītība varētu būt tā pielīdzināma struktūrvienības vadītājam?

I. Bērziņa: Ir tā, ka es noteikti šobrīd negribētu vienpersoniski šādus komentārus sniegt. Tas ir atkal, kā es minēju, īstenībā, ļoti būtisks šīs metode mērķis ir, kad ir darba grupa, kas gan daļa pārzina pašu metodi, gan arī tie, kas ļoti labi pārzina tiešām tos amatus, kas tiek vērtēti. Un šajā konkrētā gadījumā es noteikti tik labi neesmu iedziļinājusies jūsu amatos, lai varētu atbildēt.

G. Kūtris: Tad vēl arī Jūsu vērtējumos iet iekšā tāds kritērijs kā pieprasījums darba tirgū, amata veicēja individuālā prasme un kompetence. Sakiet, lūdzu, kā, vērtējot tiesnešu amatu, šie kritēriji var tikt...

I. Bērziņa: Tātad, vērtējot tieši, vērtējot, tātad, pēc šiem septiņiem kritērijiem... Šie kritēriji nav starp šiem septiņiem pamat kritērijiem, šīs lietas, ko jūs minējāt, pēc tam tiek ņemtas vērā, nevis vairs nosakot amata vērtību punktus, vai to savstarpējo hierarhiju, bet pie šīs te amatu vērtības pieliekot tirgus algas un tirgus vērtējumu, teiksim, tas ir tajā pārejā pie algām. Tajā brīdī tas ir jāņem vērā. Bet tas nepalielina amata vērtību, teiksim, pieprasījums tirgū ir liels vai mazs. Tas nepalielina, vai tam amatam būs vairāk punkti vai mazāk, bet tas var nozīmēt... Piemēram, tajā brīdī, kad bija ārkārtīgs trūkums bankām pret kredītziedzējiem, viņus vienkārši nevarēja, viņi bija tik ļoti maz, ka viņiem bija, nu, nesalīdzināmi pārāk lielas algas. Tur nevarēja nopirkt par godīgo... Vai, piemēram, atceramies, bija strādnieki, nu, nebija viņi tik vērtīgi, tie amati – būvnieki, vai ne, kā viņiem tirgus prasīja to algu, taču kaut kādu brīdi viņiem var tik noteikta lielāka alga, kas ir neatbilstoša šiem punktiem. Tie punkti nav tik

daudz, bet vienkārši tirgū... Bija viss tirgus... Negodīgi pārmaksā viņiem. Tā, ka tanī brīdī šādi kritēriji var tikt ņemti vērā.

G. Kūtris: Tātad, saprotot jūsu šo skaidrojumu, iznāk tā, ka tomēr šie kritēriji vairāk attiecas uz tirgus ekonomiku, kur var pacelt uz gadu, diviem gadiem kādam algas, citiem pazemināt... Ne pazemināt, bet kādam īpaši pieprasītam amatam pacelt, ja?

I. Bērziņa: Jā, tā... tas ir viens no variantiem, kā to var izmantot, jā. Es nesaku, ka tas ir vienīgais, bet tas ir viens no.

G. Kūtris: Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu jautājumi?

J. Ilsteris: Paldies, godātā tiesa! Jā, divi jautājumi. Jūs teicāt, ka šī metode ir 15 gadus veca, ja?

I. Bērziņa: Latvijā adaptēta.

J. Ilsteris: Latvijā?

I. Bērziņa: Adaptēta, jā.

J. Ilsteris: Vai jums ir zināms, vai citas valstis ir izmantojušas šīs... šo metodi tiesu varas locekļiem noteikšanai?

I. Bērziņa: Par tiesu varu es neesmu informēta, kopumā šo metodi izmanto daudzās valstīs, un pasaulē tā ir vairāk kā 50 gadus, 60 gadus veca.

J. Ilsteris: Bet jums nav nekāda informācija...

I. Bērziņa: Nē, šobrīd nepateikšu.

J. Ilsteris: ... kura valsts būtu izmantojusi priekš tiesu varas?

I. Bērziņa: Mh.

J. Ilsteris: Tātad nākošais jautājums. Jūs teicāt visu laiku, kad, kad darba grupa pieņem to galīgo lēmumu, ja? Kas tā par darba grupu? Tas ir pasūtītājs vai tas ir "Fonteks", nu, šie te...

I. Bērziņa: "Fontes". Jā, tad...

J. Ilsteris: ...speciālisti?

I. Bērziņa: Ja, tad darba grupa tiek sastādīta... Divi galvenie kritēriji, kā es minēju, darba grupas dalībniekiem būtu – viens, ka ir jāzina metode, un otrs, ka ir jāzina amati. Un es arī teiktu, ka trešais kritērijs – ir jābūt autoritātei pieņemt šos lēmumus. Nu, to nekad nevar izdarīt zemāka līmeņa speciālisti, nu, piemēram, par augstāka līmeņa amatiem. Tā, ka darba grupas var būt dažādas, galvenais, lai tie dalībnieki atbilstu šādiem kritērijiem.

J. Ilsteris: Kas nosaka šo dalībnieku sastāvu?

I. Bērziņa: Tas, kas arī izvērtē, tas, kas ir šī te projekta iniciators, tā kā šajā gadījumā.

J. Ilsteris: Pasūtītājs, kuram vajag šos te skaitļus?

I. Bērziņa: Jā, jā, mh.

J. Ilsteris: Paldies, godātā tiesa.

G. Kūtris: Vai Saeimas pārstāvim būtu kādi jautājumi?

J. Pleps: Jā, jūsu godība, varbūt, ja drīkst, divus jautājumus par materiālu, kas atrodas lietas materiālos. Tur ir tas pievienots – valsts augstāko amatpersonu amatu vērtēšanas tabula. Un, turpinot jūsu godības Kūtra kunga uzdotos jautājumus, es arī raugos šajā tabulā un varbūt, lai mēs varētu nostiprināt tiesas izmeklēšanā... Es tā saprotu, ka tas vērtējums ir punktos, vai ne? Un, teiksim, tā pati domāšanas sarežģītība, par ko jau jautāja Kūtra kungs... Es arī šeit raugos, ka, piemēram, Augstākās tiesas priekšsēdētājam tas ir 74 punkti un valsts kontrolierim – 89 punkti. Ko tas nozīmē? Tas nozīmē, ka valsts kontrolierim jādomā vairāk, vai kā? Kādā veidā jūs nonākat pie tā, ka valsts kontroliera domāšanas sarežģītība, piemēram, ir lielāka nekā Augstākās tiesas priekšsēdētāja un Satversmes tiesas priekšsēdētāja sarežģītība domāšanas, kura arī ir 74 punkti, un Ģenerālprokuroram vispār briesmīgi – 62 punkti tikai, kas ir par veseliem cik tur ...

I. Bērziņa: Jā...

J. Pleps: ...līdz pat 20 punktiem mazāk?

I. Bērziņa: ...tad šajā gadījumā...

J. Pleps: ...trīsdesmit...

I. Bērziņa: Jā, tad šajā gadījumā, runājot par punktiem. Tie skaitļi, ko jūs minējāt – 62, 74, 89 – tas ir viens solis. Tad atbilde būtu tāda: pirmām kārtām, tas nepasaka, ka ir 20 punkti mazāk, bet vienu soli...

J. Pleps: Ā, okei.

I. Bērziņa: Tā, ka sanāk, ka tie ir trīs sekojoši soļi, un tad katrā no šiem te soļiem, viņiem ir apraksti, ar ko arī ir iespē... es domāju, ka jums ir iespēja iepazīties. Līdz ar to, tad darba grupa, salīdzinot šos trīs amatus, pa... drīzāk pasaka – nevis par 20 punktiem, bet tam amatam ir tā kā par vienu solīti vairāk un tam par... mazāk. Apraksti jāsaka ir tie, kuri arī...

J. Pleps: Tiesu materiāls ir tikai jūsu prezentācija, bet varbūt es arī paturpināšu par to arī, par to atbildību par darba norisi un resursu organizēšanu. Un es šeit skatos, ka, piemēram, Satversmes tiesas priekšsēdētājam ir 89, ģenerālprokuroram – 319, Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājam starpvēlēšanu periodā ir 128, kas jau vairāk nekā tiesu varai. Un vēlēšanu periodā Centrālās vēlēšanas komisijas priekšsēdētājam – 460. Te arī tie tikai par, pa vienam solim uz leju, tā atbildība?

I. Bērziņa: Te varētu būt arī, ka par vairāk soļiem, šajā konkrētajā kritērijā – tas ir tas kritērijs, kurā tiek būtiski ņemts vērā darbin... pakļauto darbinieku skaits vai arī iestādes budžets, tad šādi apjomi. Noteikti ieteiktu šo kritēriju skatīties kopā ar nākamo, kas ir atbildība.

J. Pleps: Atbildība par lēmumiem.

I. Bērziņa: Jā. Un par lēmumiem, tur atkal netiek tik daudz ņemts vērā cilvēku skaits, kā tiešām tā lēmuma ietekme, savukārt.

J. Pleps: Nu, jā, es redzēju, ka tiesu varas amatpersonu atbildība par lēmumiem ir 319 punkti – tieši tāpat kā Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājam vēlēšanu periodā. Un, un, un kas mums te vairāk ir? Ā, nu, jā, valsts kontrolierim ir 383 punkti. Kā jūs nonākat, ka valsts kontroliera amata atbildība par lēmumiem, pieņemtajiem ir lielāka nekā tiesu varas amatpersonām?

I. Bērziņa: Kā jau es minēju, tad tas ir šīs daba grupas diskusijas laikā arī pieņemts lēmums.

J. Pleps: Labi, paldies, man vairāk jautājumu nebūs.

G. Kūtris: Pieteikuma iesniedzējs vēl grib kādu jautājumu?

J. Ilsteris: Man vēl viens jautājums. Vai šis punkta lielums, vai kā viņu tur var nosaukt, ir atkarīgs no tā, kurā, nu, tiesu varas atzarā vai izpildvaras, vai likumdevēja atzarā šī persona atrodas?

I. Bērziņa: Es laikam atkal atbildu, ka tas būtu darba grupas lēmums. Es atkal vienpersoniski laikam negribētu izteikt...

J. Ilsteris: Vai tas netiek vērtēts, kurā vietā šai te hierarhijā, šī persona atrodas, kurā?

I. Bērziņa: Tajā brīdī, kad, kad darba grupa vērtētu šos amatus, tad arī detalizētāk iepazītos ar vispār šī amata būtību un, un tajā brīdī arī varētu atbildēt. Atkal droši vien, ka šajā gadījumā es teiktu, ka man nav pietiekama informācija, lai vienpersoniski atbildētu.

G. Kūtris: Jautājumu nav. Paldies, lieciniekam par sniegto liecību!

I. Bērziņa: Lūdzu!

G. Kūtris: Šodien uzaicinātās personas tiesā ir uzklausītas. Sakarā ar tiesas pieņemto lēmumu par pieaicinātajām personām, pieaicinātās personas ir uzaicinātas uz nākamo tiesas sēdi, kas ir plānota nākamajā otrdienā 28. februārī pulksten desmitos. Tiesa cer, ka šajā dienā mēs arī varēsim pabeigt tiesu debates. Paldies! Šodien tiesā tiek izsludināts pārtraukums līdz nākamajai sēdei.

A. Žugans: Lūdzu visiem piecelties!

2012. gada 28. februāra sēde

*Tiesas sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas
priekšsēdētājs Gunārs Kūtris.*

G. Kūtris: Labdien, lūdzu, sēžaties!

Turpinām tiesas sēdi, tiesa izskata lietu par vairāku likuma normu, kas regulē Latvijas tiesnešu un prokuroru atlīdzības noteikšanas kārtību, atbilstību pret Satversmes trim pantiem. Tiesas sēdē piedalās gan lietas dalībnieku pārstāvji, tiesas sastāvs nav mainījies, tiesas sēžu sekretāre Elīna Kursiša.

Šodien mums uz tiesas sēdi ir uzaicinātas vēl divas pieaicinātās personas, un mēs arī uzsāksim ar šo personu noklausīšanos. Pirms mēs sākam klausīt vēl personas... Pagājušajā sēdē mēs aicinājām Finanšu ministrijas pārstāvi iesniegt tabuliņu par valsts iestādēs nodarbināto algu salīdzinājuma shematisko attēlu. Finanšu ministrija mums arī šīs tabuliņas... ir sagatavojusi un atsūtījusi. Tās ir tās, ko jūs mums iesniedzāt arī vakar?

I. Ošiņa: Jā.

G. Kūtris: Jā, okei. Varbūt lietas dalībniekiem mēs varam iedot šīs kopijas, tiesas sēžu sekretāre, lūdzu, atdodiet lietas dalībniekiem! Tad arī šajā tabuliņā mēs redzam – tā lielās piramīdas apakšējā daļa, tā attiecas uz visām virsotnes galotnītēm, ietver visus valsts darbiniekus, ne tikai valsts pārvaldes, gan arī tiesu un likumdevēju darbiniekus, cik es saprotu pēc pierakstītā teksta? Tā varētu būt, Ošiņas kundze?

I. Ošiņa: Jā, es varu paskaidrot...

G. Kūtris: Es atvainojos, mazlietiņ varbūt pie mikroфона, tad lai ierakstās.

I. Ošiņa: Labrīt! Tātad lielā zilā piramīda ietver visus darbiniekus – tur parādās gan valsts pārvaldes, gan tiesu, Prokuratūras, Saeimas darbinieki. Izņēmums, kas zilajā piramīdā nav. Bet blakus ir, atsevišķi mēs izdalījām – ir tiesnešu palīgi, deputātu palīgi, tiesas sēžu sekretāri un prokuroru palīgi.

Bet, nu, kopumā arī ir redzams, kā šīs darbinieku skaits sadalās. Un augšā mazās sarkanās piramīdas – tās ir valsts augstākās amatpersonas, tātad, ir tiesnešu piramīda apakšā ar augstākā, zemākā alga, prokurori un arī Saeimas deputāti. Un augstākā alga ir šobrīd, nu, reāli noteiktā – Saeimas priekšsēdētājas alga. Bet tā ietver arī darbu komisijā. Bet “tūrā” alga būtu 2183 Saeimas priekšsēdētājam.

G. Kūtris: Skaidrs, tātad arī tā mazā piramīdiņa valdībai būtu jāiekrāso sarkanā krāsā, ja? Ja runātu korekti?

I. Ošiņa: Nu, ministri un Ministru prezidents, jā, nu, šo te piramīdiņu es neiezīmēju, bet, nu, tur ir no 1715 līdz 1809 lati.

G. Kūtris: Paldies, Ošiņas kundze, par skaidrojumu!

Uzaicinām noklausīties pieaicināto personu viedokli, un pirmais tiek aicināts Latvijas Republikas Tieslietu padomes priekšsēdētājs, vienlaicīgi Augstākās tiesas priekšsēdētājs Ivars Bičkoviča kungs. Jums pilnvara nav nepieciešama, jo saskaņā ar likumu jūs pārstāvat, un personas dokumentu...

I. Bičkovičs: Varu uzrādīt.

G. Kūtris: Jūs gan uzrādījat, bet uzrādiat tiesas sēžu sekretārei, lūdzu!

Paldies! Pieaicinātās personas vienmēr tiek aicinātas izklāstīt savu viedokli par apstrīdēto normu. Tā kā Tieslietu padome savu pārstāvi bija jau virzījusi, un tiesas sēdē arī piedalījās, tad principā mums vairāk... Visticamāk jautājumi ir radušies Saeimas pārstāvim, kurš arī lūdza jūs pieaicināt kā pieaicināto personu. Bet varbūt sākumā jūs varat nedaudz pastāstīt par apstrīdēto likuma normu izvērtēšanu Tieslietu padomes sēdē, kā arī, iespējams, jūs kā Tieslietu padomes pārstāvis piedalījāties Saeimas komisiju sēdēs. Lūdzu, ja varētu...

I. Bičkovičs: Jāsaka tā, ka ar šo jautājumu es personīgi esmu saskāries gan kā Augstākās tiesas priekšsēdētājs, gan Tieslietu padomes priekšsēdētājs un, iespējams, ka šeit varbūt netiek pieminēts, bet ir viens dokuments, faktiski, kurš lielā mērā arī noteica Tieslietu padomē ietilpstošo Augstākās tiesas tiesnešu pozīciju. Proti, 2009. gada 8. oktobra Augstākās tiesas plēnuma lēmums, kas bija vēlīts tieši jautājumam par tiesnešu atalgojuma iekļaušanu vienotā darba samaksas sistēmā.

Un plēnuma lēmums saucās: “Par Augstākās tiesas budžeta veidošanas principiem”. Un šajā lēmumā cita starpā kā punkts, pirmais, ir norādīts tas, ka, tāpat, likumprojekts par vienotu valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu (darbinieku) atlīdzības sistēmu, tiesa gan tajā laikā – 2009. gada 8. oktobra redakcijā un versijā – neatbilst tiesiskas valsts principam un ir pretrunā ar Valdības deklarācijas preambulu. Tā kā, protams, līdz Tieslietu padomes 1. decembra sēdei nekas faktiski netika mainījies un nebija arī iemesla manīt pozīciju ne man personīgi, ne, es arī pieņemu, lielai daļai tiesnešu, kas varbūt arī... tai skaitā arī Augstākās tiesas tiesnešu pārstāvji.

Runājot par dalību šajās sarunās, vispirms, protams, es domāju, ka jāsaprot, ka viens Bičkovičs, lai kādu viņš amatu ieņemtu, viņš nedrīkst un nevar personificēt visu, visu Latvijas tiesu sistēmu. Protams, es esmu aicināts, esmu piedalījies gan Augstākās tiesas priekšsēdētāja statusā, gan arī Tieslietu padomes priekšsēdētāja statusā, nu, iesaistījies šajā viedokļu apmaiņā.

Cita starpā tas bija arī, teiksim, bija viena tāda kopsēde, acīm redzot neformāla, kad, tāpat, precīzi nepateikšu datumu – tas bija 2010. gada vasaras beigās, kad mēs Tieslietu ministrijā bijām aicināti kopā rast kaut kādas idejas un domas par to, kāda veidā būtu optimāli attīstāma situācija saistībā ar priekšā stāvošo – termiņiem, kas

attiecās uz Satversmes tiesas spriedumu izpildi. Faktiski šo sarunu rezultātā tika izstrādāti, manuprāt, nu, ievēribas cienīgi trīs varianti. Pēc tam arī tiesnešiem viņi tika pasniegti un tika apspriesti gan Tiesnešu biedrības valdē, gan Augstākajā tiesā un, cik es zinu, arī citos tiesnešu kolektīvos. Un, ja nemaldos, tur bija viens tāds variants Nr. 3, kurš, mūsaprāt, atbilda tai situācijai un tiesnešu interesēm. Bet kaut kādā dīvainā veidā neviens no šiem te variantiem tālāk neparādījās, un pēkšņi, es atļaušos teikt tā, vismaz priekš manis, parādījās pavisam cits... cita versija, ka nebūs ne pirmā, ne otrā, ne trešā varianta, bet būs tiesnešu iekļaušana vienotās darba samaksas šajā sistēmā.

Nu, tās dažas sēdes, kurās – dažās es esmu bijis, dažās ir Augstāko tiesu pārstāvējis vai nu administrācijas vadītāji vai Senāta Administratīvo lietu departamenta priekšsēdētāja Veronika Krūmiņa – diemžēl viņas ar lielu konstruktīvismu neizcēlās, jāatzīst. Nu, tas nereti robežojās ar mēģinājumu, nu, kā lai to tā labāk pasaka, nokaunināt tiesnešus, vai, – par viņu nevēlēšanos saprast situāciju valstī un par viņu nevēlēšanos pretim nākt un pašiem izdomāt labāk, kā labāk izpildīt Satversmes tiesas spriedumu. Bet, nu, katrā ziņā tāda situācija toreiz bija.

Tā kā, nu, tā, ka šis jautājums faktiski nonāca zināmā gatavības pakāpē, ja nemaldos, 25. novembrī tika nosūtīts Tieslietu padomei iesniegums izskatīt šo te paketi ar piedāvātajiem grozījumiem vairākos likumos – tiesu varā, Satversmes tiesas likumā, Vienotās atlīdzības likumā. Protams, mums bija... mēs bijām stipri ierobežoti laikā – gan procedūru ziņā, jo mums bija sēde jāizsludina vismaz trīs dienas iepriekš, gan arī jāsaskaņo un jāsagatavo pēc tam nolēmums tādā publicējamā formātā. Līdz ar to sēde faktiski notika 1. decembrī diezgan tādās, nu, neteiksim, ka nesagatavota... Bet katrā ziņā šī jautājuma nopietnība varētu prasīt arī ilgāku laiku sagatavoties.

Tas gan nenozīmē, ka lēmums varbūt tapa nepārdomāti vai kaut kādā mērā viņš būtu varbūt savādāks, ja varbūt būtu debates varbūt izvērstākas. Drīzāk es varbūt atļaušos cerēt, ka, ja būtu ilgāks laiks, tad varbūt mums izdotos vienkārši pārliecināt pretējo pusi par šī te... šīs idejas, teiksim, nu, varbūt nepamatotību jeb aplamību. Bet, nu, to mēs, protams, mums atvēlētajā laikā nespējām. Un es, nu, to, ka mūsu pozīcija vairāk vai mazāk bija skaidra, tas bija, nu, katrā ziņā neatkarīgi no šīm dienām, kas mūsu rīcībā bija līdz galīgā lēmuma pieņemšanai.

Balsojums notika divās daļās. Tātad, vispirms mēs balsojām, sanākot kopā, respektējot katrs savu jau viedokli, jo materiāli mums bija izsūtīti un pieejami iepriekš, katram Tieslietu padomes loceklim. Tātad, vispirms notika balsojums pēc būtības, vai mēs esam “par” vai “pret”. Nu, kā var redzēt no protokola, un tas tā tiešām arī bija, pēc pirmā balsojuma, kur absolūtais vairākums nobalsoja “pret” šādu te likumu projektu paketi, cienījamā Čepānes kundze atstāja Tieslietu padomes sēdi un turpmākajās debatēs nepiedalījās.

Nu, un tad mēs sākām, un turpinājās debates punktu pa punktam, domu pa domai, mēģinot mūsu varbūt dažādos argumentus, dažādo skatījumu kaut kādā veidā noformulēt konkrētu lēmuma punktu veidā. Jo, nu, es domāju, ka iespējams, jums ir saprotams, ka šāda veida institūcijā, kur sanāk... laiku pa laikam sanāk pietiekami augstas amatpersonas bez kaut kādiem palīgdienestiem, bez kaut kāda tehniskā aparāta, sagatavot izvērstus, argumentētus, motivētus nolēmumus ir visai grūti vai pat neiespējami... Tādejādi mēs, runājot vai, vai diskutējot par nopietniem jautājumiem, līdz šim esam mēģinājuši šo te argumentāciju – kaut vai lakoniski – bet, nu, tomēr šos argumentus ielikt pašā nolemjošajā – rezultatīvajā daļā, ko mēs arī šajā gadījumā esam centušies izdarīt tā, kā tas tur faktiski viss arī parādās.

Attiecībā par protokolu vešanu, tātad, kādā no vispār Tieslietu padomes pirmajām sēdēm, ja nemaldos, tas bija 2009. gada 25. novembra, manuprāt, protokolā arī fiksēta Tieslietu padomes vienošanās jeb lēmums nenodarboties ar stenografēšanu un nefiksēt visu notiekošo vārds vārdā ties... ne tiesas sēdē, bet padomes sēdē, bet fiksēt tikai būtiskāko. Un, tātad, protokols tiek stādīts nevis, veidojot tiešo runu, teiksim, “es saku to un to”, bet pārstāstot paustos viedokļus, īpaši atrunājot, ja kāds vēlas – tad viņš piesaka, ka... un, un, lai viņa konkrētā doma jeb viņa konkrētais argumentus būtu ienests protokolā – tad tas tiek arī darīts. Tāpatās protokolā tiek fiksēti arī atšķirīgie viedokļi.

Nu, tāda ir tā darba procedūra, kādā mēs darbojamies. Varbūt viņa nav arī, protams, ideāla, bet jā... jā... jāpiezīmē, ka, nu, Tieslietu padome savā būtība ir jauna institūcija. It īpaši jau tajā laikā, par kuru mēs šeit runājam, protams, tā bija. Varbūt šobrīd mēs kaut ko mēģinātu darīt savādāk, es domāju – uz tehniskām lietām, ne, ne, uz, teiksim, lēmumu pēc būtības, bet, teiksim, mēģinām pilnveidot šīs tehniskās procedūras.

Es esmu gatavs atbildēt varbūt uz jautājumiem. Man tā grūti pateikt, kas varētu vēl interesēt.

G. Kūtris: Paldies! Viens tikai precizējošs jautājums. Jūs šodien arī minējāt, un arī tās 1. decembra sēdes protokolā ir rakstīts, ka tiesneši ir pauduši atbalstu trešajam Tieslietu ministrijas apspriedē sagatavotajam variantam. Tas nozīmē, ka līdz šai sēdei tiesnešiem nebija piedāvāts cits variants kā vien tas, kas bija Tieslietu ministrijā? Un, es varu saprast, ka bija trīs varianti?

I. Bičkovičs: Tieši tā, tas ir tas...

G. Kūtris: Neviens no šiem trim variantiem nerisināja tādā veidā, kā bija likumprojektos?

I. Bičkovičs: Nē, es jau te pieminēju, priekš manis tas bija pēkšņi, salīdzinoši pēkšņi. Un, īstenībā... Jo viss šis te... Rudens posmā cirkulēja dažādos formātos, dažādās apspriedēs un veidos – šie trīs varianti, kuri neviens nerunāja par, par, par vienoto darba samaksas sistēmu. Bija runa par mēģinājumiem kaut kādā veidā, nu,

sašaurinātā veidā, bet turpināt šo te algu reformu, kas, kas no 2002., 2003. gada, tātad, mums soli pa solim it kā virzījās. Un tas tiešām tā arī bija, ka šī... šī... šis jaun... šī versija, kura mums tika... pēc kuras mums tika jautāts viedoklis, Tieslietu padomei, tāds... tāda versija, tāds variants agrāk nebija apspriests.

G. Kūtris: Paldies! Tiesnešiem jautājumi ir? Tā kā Saeimas pārstāvis bija pirmais, kas lūdza Jūsu piedalīšanos tiesas sēdē, jums arī pirmajam vārds jautājumu uzdošanai.

J. Pleps: Jā, pateicos, jūsu godība. Es varbūt... Jā, tiešām, mēs lūdzām pieaicināt Bičkoviča kungu, un mums patiešām būs vairāki jautājumi. Tā kā, ja drīkst, es sāksu varbūt ar to, ar ko sāka arī Bičkoviča kungs – ar to 2009. gada 8. oktobra plēnuma lēmumu. Es citēšu plēnuma lēmuma 1. punktu: “Atzīt, ka likumprojektu par vienotu valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu darbinieku atlīdzības sistēmu publiska nepieejamība neatbilst tiesiskas valsts principam un ir pretrunā ar valdības deklarācijas preambulas 1.1 punktu un 1.6 punktu”. Tātad, precizējošs jautājums – vai šis likumprojekts neatbilst tiesiskas valsts principiem, valdības deklarācijai, vai šī likumprojekta publiska nepieejamība? Par ko plēnuma ir runājis?

I. Bičkovičs: Plēnuma runājis par gan... “Gan – gan”, tā es teikšu. Jo tad mēs varam skatīties kontekstā ar 2. punktu un 3. punktu, jo viņi visi ir par vienu un to pašu.

Pirmais ir par šo te, patiesību sakot, viņš sasaucās ar šo te iepriekšējo jautājumu, cik atklāti un publiski pie mums notiek šo jautājumu virzīšana. Arī šajā gadījumā bija tieši tas pats variants 2009. gadā – kaut kur aiz slēgtām durvīm kāds uztaisīja likumprojektu un tas, protams, radīja, manuprāt, likumsakarīgu pretestību un neapmierinātību tiesnešos.

Un 2. un 3. punkts, protams, runā gan par visu Augstākās tiesas budžeta veidošanu kā tādu, kur būtu... Un, un faktiski es saprotu – tas ir atsevišķs izskatīšanas jautājums – arī šobrīd Satversmes tiesas tiesvedībā atrodas kontekstā ar šo jautājumu lieta skatīšanā. Un trešais ir tas, par ko mēs šobrīd runājam, ko arī tajā laikā faktiski, nu, Augstākā tiesa gribēja pateikt, ka nav problēmu darbināt un turpināt šo te likumā „Par tiesu varu” uzbūvēto daudzpakāpju algu reformu, pielāgojot viņu ekonomiskās situācijas vajadzībām.

J. Pleps: Sakiet, ja mēs runājam par 3. punktu, es viņu citēšu: “Aicināt Saeimu un Ministru kabinetu saglabāt tiesnešu darba samaksas sistēmas regulējumu likumā „Par tiesu varu””. Jūs piekritīsiet, ka ir atšķirība intensitātē – vai atzīt, ka neatbilst, vai aicināt saglabāt?

I. Bičkovičs: Nu, ja mēs gramatiski... protams, var piekrist, bet katrā ziņā šajā gadījumā es uzsvērtu, uzsvērtu to, to ielikto domu, bet nevis gramatisko šo, šo, nu, teiksim lēmuma interpretāciju.

J. Pleps: Labi, paldies! Varbūt mēs pārietu pie 1. decembra sēdes. Šeit tiesas sēdē izskanēja dažādi viedokļi, varbūt mēs varētu vēlreiz dažas lietas pārbaudīt kopīgiem spēkiem. Sakiet, Tieslietu padomes pilnvarotā pārstāve Jaunzemes kundze norādīja, ka šis te lēmums Nr. 18 Tieslietu padomes sēdē ir ticis rakstīts, nu, tā sakot, “no baltas lapas”, nav bijis nekādu sagatavju materiāla. Vai tā bija?

I. Bičkovičs: Kā jau es teicu, materiāli... Es tagad, šobrīd nevaru nosaukt, cik viņi bija, bet katrā ziņā materiāli, visi apspriežamie materiāli tika izsūtīti katram Tieslietu padomes loceklim un, protams, tātad, lēmums tika pieņemts un veidots, kā jau es teicu, divās daļās – vispirms tiekot skaidrībā, vai mēs vispār esam “par” vai “pret”. Tātad, bija viens balsojums, un tad mēs apspriedām iespējamus, nu, tātad, argumentus, motīvus, par kuriem mēs varam vienoties – vairākums.

Nu, Augstākā tiesa ir atbildīga tātad, par... Mums gan nav nekāda speciāla dienesta, bet, nu, kā jau es teicu, mums bija Augstākās tiesas plēnuma lēmums, mums bija līdz šim šīs te, nu, diskusijas, viņas... Kaut kāda informācija mums bija, bija kaut kādi uzmetumi par iespējamo, nu, tā sakot, skeletu vai, vai karkasu vai to virsbūvi, kuru mēs varam piepildīt, tā sakot, ar saturu. Nu, turpat uz vietas, tātad, bija kaut kādi uzmetumi, teiksim, cik es atceros, daļa no viņiem netika apstiprināti, daļa no viņiem tika izteikti uz vietas, un papildināti klāt. Tā kā, nu, tādā veidā kaut kāds darba dokuments, protams, nu, mēs neapsēdāmies, kā jūs sakiet, pie “baltas lapas”. Kaut kāds uzmetums, protams, kaut kādas iespējamās tēzes vienmēr tiek gatavotas, lai ir ko apspriest.

J. Pleps: Paldies! Sakiet, jūs kā Augstākās tiesas priekšsēdētājs un Tieslietu padomes priekšsēdētājs vienlaikus noteikti esat informēts par diskusijām tiesnešu... tiesnešu saimē. Sakiet, kad tiesnešu vidū sākās runas par šo likumprojektu, kas tika 1. decembrī piedāvāti Tieslietu padomei vērtēšanai, apstrīdēšanu Satversmes tiesā?

I. Bičkovičs: To es nevaru atbildēt, tā ir absolūta katra indivīda personīgā vēlme vai, vai doma. Kurš bija pirmais, un cik viņi tur bija – iniciatīva vai domubiedru grupa – man, man nekādā veidā par to nav, nav ne mazākās informācijas.

J. Pleps: Tātad tas nebija... netika apspriests, teiksim, Tiesnešu biedrības sēdēs vai kādās citās tādās formālākās tiesnešu sanāksmēs?

I. Bičkovičs: Nu, katrā ziņā šis iesniegums netika. Un nav arī virzīts ne kā Tiesnešu biedrības kā sabiedriskas organizācijas, ne arī kā Tieslietu padomes, nu, teiksim, kaut kāds atbalstīts vai akceptēts, vai... pieteikums.

J. Pleps: Jā, ja drīkst atkāpties, vienu nedēļu iepriekš – 25. novembrī – arī notika Tieslietu padomes sēde, par kuru jūs runājat. Un jūs skatījāt Tieslietu ministrijas sagatavoto budžeta pieprasījumu. Un varbūt jūs varētu informēt tiesu, kāds bija Tieslietu padomes lēmums par šo budžeta pieprasījumu 25. novembrī?

I. Bičkovičs: Daļā, ja nemaldos, daļā par tiesnešu darba algām bija negatīvs, un pārējā daļā bija pozitīvs.

J. Pleps: Vai protokolā ir pareizi fiksēts, ka Gunārs Kūtris ierosināja nepieņemt budžeta pieprasījumam daļā par atalgojumu, citēju: “jo tas nozīmē, ka piekrītam atalgojuma sistēmai, kas ir budžeta pieprasījumā”.

I. Bičkovičs: Ja tā tur ir rakstīts, acīmredzot tā viņš arī ir teicis.

J. Pleps: Vai jūs atminaties, kā Gunārs Kūtris balsoja par šo te ierosinājumu?

I. Bičkovičs: Es neatceros, kā konkrēti tajā balsojumā, bet es zinu, ka Gunārs Kūtris jautājumos, kas skāra šo te apstrīdēto likumprojektu, vismaz vairākos gadījumos, ko es atceros, atturējās no balsojuma, paredzot, ka viņam varētu nākties piedalīties lietas izskatīšanā.

J. Pleps: Jā, un ja drīkst, pēdējais jautājums no Saeimas puses. Tie... Juridiskās komisijas sēdēs, kad tika apspriests šis likumprojekts, ko... Jūs pārstāvējāt Tieslietu padomes viedokli, jūs minējāt, ka būtu gatavs “iet vienotā ierindā” ar pārējo publisko sektoru. Šis jūsu piedāvājums izskanēja Juridiskās komisijas sēdēs. Tas bija kāds piedāvājums, teiksim, turpināt šīs sarunas? Vai tas bija kāds, teiksim, vai tas bija tāds, teiksim, aicinājums, teiksim, nu, šo procesu nepabeigt un atsākt sarunas?

I. Bičkovičs: Man grūti pateikt, ka es būtu tik tēlaini izteicies kādreiz Juridiskās komisijas sēdē. Katrā ziņā mana, mans viedoklis vienmēr, ja man prasa personīgo viedokli, tad es esmu vienmēr uzskatījis, un to es arī esmu neslēpis šajās te, nu, jāsaka, vai nu vasaras vai rudens sarunās arī Tieslietu ministrijā, ka, vēl jo vairāk, es pats arī esmu piedalījies Augstākās tiesas plēnuma lēmuma balsojumā. Mana pozīcija bija tāda, ka, pirmkārt, mēs nekad – Latvijas tiesneši – vismaz man liekās, nekad neviens nav runājis par cipariem un nekad neviens nav prasījis, kā izskan nereti medijos – tiesneši prasa algas pielikumu.

Nekad neviens tiesnesis nav prasījis algas pielikumu, bet tas, ko es personīgi vienmēr esmu atbalstījis un kā es esmu arī vienmēr sapratis, tiesneši iestājās par to, ka mēs esam solidāri ekonomiski grūtā situācijā, bet šo situāciju, nu, tātad iestrādāt algu reformā varēja, nenojaucot šo te uzsākto algu reformu, proti, to varēja darīt vai nu ar koeficientiem, vai kā savādāk. Respektīvi, šīs pārejošās ekonomiskās grūtības lai nevarētu būt par pamatu pilnīgi jaunai darba samaksas sistēmas... Tā kā, nu, to konkrēto frāzi es... man grūti komentēt. Vēl jo vairāk, nu, varbūt viņa kaut kā nav īsti kontekstā, man grūti pateikt kādā sakarā... es nevaru tā...

J. Pleps: Paldies, vairāk jautājumu nav.

G. Kūtris: Paldies, Saeimas pārstāvim. Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu jautājumi?

J. Neimanis: Paldies, nav.

G. Kūtris: Nav, paldies. Vai tiesnešiem jautājumi nav radušies?

Paldies, Bičkoviča kungs!

Tālāk aicinām savu viedokli par apstrīdētajām normām paust Valsts kancelejas pārstāvi. Šeit ir arī iesniegta pilnvara attiecībā uz divām personām, bet tiesa aicināja vienu personu. Vai valdība tagad gribēs tiesu noregulēt? Tātad es saprotu, ja nāk dāma, tad tas varētu būt... Valsts kancelejas Valsts pārvaldes attīstības departamenta konsultante Baiba Medvecka? Pareizi?

Lūdzu, personas dokumentus uzrādiet!

Paldies! Kā jau jūs dzirdējāt, mums tiek apstrīdētas vairākas normas attiecībā uz tiesnešu atlīdzības sistēmu un prokuroru atlīdzības sistēmu, bet Valsts kancelejas pārstāvis tiek aicināts... tika aicināts vairāk paust savu viedokli, kādā veidā attiecībā uz dažādām mēnešalgu grupām personas tur... jeb darbinieki tur tiek sadalīti, pēc kādiem principiem. Un liekas, ka aktuālākais jautājums, kas varētu radīt vēlēšanos jūs uzklaut – vai varētu būt tā, ka valdība, teiksim, kādas personas vienkārši 12. grupā neieliek, pārliet uz 13. grupu? Tas ir tā, kādā veidā likuma prasības saistītas ar šīm mēnešalgu, es atvainojos, nu, jā, ar šīm dažādam grupām? Lūdzu!

B. Medvecka: Valsts kancelejas kompetencē ir amatu klasifikācijas uzturēšana valsts tiešajā pārvaldē, tas ir, ministrijās un padotības iestādēs. Kā arī Valsts kanceleja aktualizē Valsts un pašvaldību amatu katalogu arī attiecībā uz pašvaldībām, bet viņa neklasificē pašvaldību amatus. Un, lai es atbildētu precīzāk uz jūsu jautājumiem, tad es vēlētos mazliet izklāstīt amatu klasifikācijas sistēmas būtību.

Amatu klasifikācija notiek tādejādi, ka padotības iestādes nosūta šo savu piedāvājumu par amatu klasifikāciju ministrijām, un, savukārt, ministrija to nosūta Valsts kancelejai. Pagājušajā gadā tie bija aptuveni 14 tūkstoši amatu, ko mēs pārskatījām vai klasificējām no jauna.

Stāstot par amatu klasifikācijas būtību, es gribētu pievērsties arī civildienesta sistēmai. Kā jūs zināt, tad 2001. gadā stājās spēkā jaunais Valsts civildienesta likums, kas noteica būtiskas pārmaiņas civildienesta sistēmā. Ja vecais likums bija balstīts uz karjeras civildienestu – tātad visi amati bija hierarhiski grupēti atkarībā no amatu nosaukuma un, tātad, ierēdnis sāka no viszemākā amata un virzījās attiecīgi uz augšu atkarībā no dienestā nostrādātā laika – tad jaunais Valsts civildienesta likums, kas stājās spēkā 2001. gadā, jau noteica amatu civildienestu. Tas nozīmē, ka uz jebkuru amatu varēja izsludināt konkursu. Un līdz ar to arī nesa pārmaiņas darba samaksas sistēmā. Tādejādi valsts pārvaldē tika ieviesta jauna sistēma, kas ir amatu klasifikācija. Šo sistēmu izstrādāja gan eksperti no privātā sektora, gan ārvalstu eksperti un, es vērsu tiesas uzmanību, ka pārsvarā darba samaksas sistēmās izmanto amatu klasifikāciju un punktu metodi, kas arī tika integrēta Latvijas valsts pārvaldes darba samaksas sistēmā.

2005. gada 21. februārī Ministru kabinets apstiprināja koncepciju par valsts sektorā nodarbināto vienoto darbu samaksu sistēmu. Līdz ar to arī Ministru kabinets atbalstīja to, ka darba samaksa valsts tiešajā pārvaldē balstās uz amatu klasifikāciju. Un attiecībā uz amatu klasifikāciju un punktu metodi šī ir izm... pamatā ir izmantota starptautiska metode – Ženēvas shēma, ko izmanto arī Apvienoto Nāciju Organizācijā. Un tie būtiskākie kritēriji, kā amati tiek klasificēti un sagrupēti mēnešalgu grupās, ir trīs būtiskākie kritēriji. Tātad, nepieciešamā izglītība un profesionālā pieredze, otrs ir darba raksturojums, kas sevī iekļauj darba sarežģītību, domāšanas sarežģītību, sadarbību un vadību. Un trešais kritērijs ir atbildība, tai skaitā atbildība gan par lēmuma pieņemšanu, gan arī par darba norisi un rezultātiem.

Šādu sistēmu var izmantot arī privātajā sektorā. Valsts pārvaldē... privātajā sektorā Latvijā, kas līdz ar to mums ļauj ērti salīdzināt amatus, tai skaitā, cik saņem jurists valsts pārvaldē un cik saņem tāda paša pienākumu veicēja jurists privātajā sektorā. Tātad tika izstrādāts valsts pārvaldes amatu katalogs toreiz, ko šobrīd sauc par valsts un pašvaldību institūciju amatu katalogu, kurā ir iekļautas amatu saimes.

Tātad amatu saime nozīmē – līdzīgi uzdevumi un pamatpienākumi, ko, ko veic tajā skaitā, piemēram, juridiskā saime, piemēram, politikas plānotāji, piemēram, politikas ieviesēji. Un šīs saimes ietvaros ir līmeņi, kas norāda uz šo te atšķirību starp, starp dažādiem amatiem vienas uzdevumu kopas ietvaros. Amatu katalogs arī definē katra līmeņa parauga aprakstu. Līdz ar to, klasificējot amatus, nav būtiskais struktūrvienības vai amata nosaukums, būtiski ir šīs te funkcijas, kas ir rakstītas parauga aprakstā. Līdz ar to, klasificējot amatus, ir jāizvērtē virkne dokumentu, tai skaitā amata apraksts, iestādes struktūra, kur atrodas konkrēti šis amats, iestādes nolikums, iestādes reglaments.

Vēršu uzmanību, ka sākotnēji tika izstrādātas 16 mēnešalgu grupas, kas ir nemainīgas kopš 2005. gada, tātad šis skaits nav mainījies. Attiecībā uz klasifikācijas principiem, kā jau minēju, viens no būtiskākajiem ir tas, ka klasificē nevis pēc nosaukuma, bet pēc veicamajiem pienākumiem. Otrs būtiskais ir tas, ka klasificē pirmajā atbilstošākajā līmenī, nevis augstākajā iespējamā, līdz ar to, kā jau minēju, svarīgi ir izvērtēt visus dokumentus, lai varētu izdarīt secinājumus par atbilstošu amata klasifikāciju. Un trešais princips, ievērojot to, ka ne vienmēr var atregulēt visus specifiskos gadījumus valsts pārvaldē vienā dokumentā, kas ir amatu katalogs, iespējams arī... atsevišķu amatu pielīdzināšana kādam konkrētam līmenim, protams, veicot pamatotu un rūpīgu analīzi.

Papildus vēršu uzmanību, ka, analizējot amatu katalogu, ir jāņem vērā ekonomiskā situācija, kas bija 2009., un 2010. gadā, tai skaitā valsts pārvaldē. Ministru kabinetā 2010. gada 14. decembrī tika pieņemti ieteikumi Nr. 2 “Valsts pārvaldes iestādes struktūras izveidošanas kārtība”, kuras mērķis, tai skaitā, bija novērst mazu

un... struktūrvienību veidošanu, respektīvi, lai nav struktūrvienību, kam tiek mākslīgi klasificēts vadītāja amats, īstenībā padotībā ir viens vai divi darbinieki. Ko tas nozīmē attiecībā uz amatu klasifikāciju, ka atkal konkrētie gadījumi bija jāanalizē, jo bija iespējams gan tas, ka tiek likvidētas mazas struktūrvienības, gan, no otras puses, kad netiek izveidoti departamenti, jo vienkārši nepietiek pakļauto darbinieku, kas ir noteikti šajos te ieteikumos. Tur ir minēts, ka, lai veidotu struktūrvienību, ir jābūt vismaz pieciem līdz septiņiem padotajiem darbiniekiem.

Tādejādi es vēlreiz uzsveru to, ka par amatu klasifikāciju nevar secināt pēc amata nosaukuma, tai skaitā struktūrvienības nosaukuma, bet ir jāvērtē šī konkrētā struktūrvienība un funkcija kā tāda. Attiecībā par 21. saimi, tad... kas ir juridiskā saime, tad 5A līmenī, tas ir, jau struktūrvienības vadītāja pienākumi, kur papildus ir arī noteikta atbildība gan par vadības funkciju, gan arī par tādiem būtiskiem pienākumiem kā juridiskie un kontroles jautājumi, politikas un procesu izstrāde, tiesvedības stratēģijas izstrāde un koordinēšana.

Un, skatoties amatu klasifikāciju valsts pārvaldē, tai skaitā 12. mēnešalgu grupā un attiecībā uz juridisko saimi, vēršu uzmanību, ka ne vienmēr ir iespējams noteikt maksimālo mēnešalgu, jo kvalifikācijas pakāpe, kas mums valsts pārvaldē ir sešas, ir atkarīga no darba izpildes novērtējuma un valsts dienestā nostrādātā laika. Juridiskajā saimē šajā te 5A līmenī no 20 amatiem, kas ir klasificēti... es atvainojos, no 70 amatiem, kas ir klasificēti, tikai 12 amatiem ir noteikts mēnešalgas maksimums. Tajā pašā laikā, veicot ikgadējo darba izpildes novērtējumu, kas var būt arī zemāks nekā iepriekšējā gadā, šo te kvalifikācijas pakāpi pārskata, tā var tikt pazemināta, un līdz ar to arī mēnešalga var tikt pazemināta.

Ja mainās pienākumi konkrētam amatam, tad notiek amatu pārklasifikācija, ko nosūta Valsts kancelejai. Tātad vispirms ministrijai un pēc tam Valsts kancelejai, kur atkal, tātad, notiek nepieciešamo dokumentu izvērtējums un, tai skaitā, arī amatu klasifikācija zemākā līmenī. Šī, šāda amatu klasifikācijas metode mums valsts pārvaldē ļauj salīdzināt gan amatus starp dažādām ministrijām, tai skaitā arī dažādus amatus, piemēram, politikas plānotājus ar juristiem, kā arī salīdzināt ar līdzīga pienākumu, atbildības vērtības amatiem privātajā sektorā. Līdz ar to tas mums ļauj atbilstošāk plānot politiku un arī attiecīgi mēnešalgu noteikt.

Paldies!

G. Kūtris: Paldies! Tas, ko jūs tikko beidzāt, arī par to, ka ir iespējams atbilstoši vērtēt starp publisko sektoru un privāto sektoru. Arī sākumā jūs teicāt, ka, izmantojot šo metodi, jums izdevās, jeb ir iespējams to juristu privātajā sektorā salīdzināt arī ar valsts pārvaldes juristu. Sakiet, lūdzu, kādā vietā privātajā sektorā ir tiesnesis? Pie kuriem amatiem būtu pielīdzināms?

B. Medvecka: Katrā ziņā tad ir jāskatās, kāds tiesnesis un, un jālīdzina atbilstoši šiem te līmeņiem, bet, kā jau tas tika darīts arī šajā gadījumā, tika vērtēta šī te atbilstība un, acīm redzot, tātad, rajona tiesnesis pielīdzināts 21 5A līmenim.

G. Kūtris: Tas ir, salīdzinot ar juristu privātajā sektorā, kā jums tas liekas? Iestādes vadītājs, augstāks, zemāks?

B. Medvecka: Nē, tas ir mazas un vidējas struktūrvienības vadītājs.

G. Kūtris: Mazas struktūrvienības vadītājs?

B. Medvecka: Jā.

G. Kūtris: Otrs jautājumiņš. Sakiet, lūdzu, tātad Ministru kabinets var grozīt kādas amatu... kāda amata atrašanos konkrētajā mēnešalgu grupā, vienas saimes vai apakšsaimes ietvaros?

B. Medvecka: Jā.

G. Kūtris: Ir iespējams, ja?

B. Medvecka: Jā.

G. Kūtris: Tātad, ja ir argumentācija un izstrādā pamatojumu, ka šī amatalgu grupa nav pareizā, to var pārcelt uz augšu?

B. Medvecka: Protams, ja ir argumentācija un tiešām pienākumu sarežģītība ir mainījusies. Bet tas, protams, ir jāskata kompleksi, nav iespējams izraut vienu amatu no saimes un pārskatīt tikai šim amatam, jo tad ir jāskata visa saime kompleksi.

G. Kūtris: Jo es skatos, ka arī šogad 7. februārī valdība pieņēma grozījumus Ministru kabineta noteikumos par... un izmainīja noteiktas saimes, tas gan laikam ir finanšu administrēšanas jomā, – no astotās uz desmito laikam, no divpadsmitās uz trīspadsmito.

B. Medvecka: Jā, es paskaidrošu, jo īstenībā tā ir Valsts kases saime, kur, tātad, Valsts kases amati tiek klasificēti. Un vēršu uzmanību, patiešām, tad, kad bija šie te starptautiskie aizdevēji Latvijā un kad bija nepieciešams budžetu papildus administrēt, šie pienākumi ir būtiski mainījušies, darba apjoms ir būtiski palielinājies, un tas ir pamatojums, kāpēc tas tā tika darīts.

G. Kūtris: Sakiet, lūdzu, vai tas nozīmē, ka valdība varētu arī juristu saimē 12. grupu izdomāt un pārcelt amatpersonas uz 13. vai 14. grupu?

B. Medvecka: Kā jau minēju, ja tam ir pamatojums, tad jebko var mainīt, bet pagaidām valsts pārvaldē tāds nav bijis.

G. Kūtris: Bet, tātad, izmanīt var. Sakiet, lūdzu, vai tas, ka likumā tiesneši ir piesaistīti valsts pārvaldes struktūrvienības vadītāja algai 12. grupā, tiesneši varētu palikt tajā 12. grupā, ja?

B. Medvecka: Nē, nu, katrā gadījumā šis te ir skatāms kompleksi. Kā jau es to minēju, nav pieļaujams, ka atsevišķs amats tiek izņemts un pārskatīts, tas ir jāskata konkrēti saimes ietvaros un arī attiecībā uz citiem amatiem, jo, kāpēc ir likumā noteikta šī te 12. mēnešalgu grupa un ko... konkrēti 21. saime? Tas ir arī ne tik... Nu, protams, pamats ir juridisk.. pielīdzinājums juristam, bet tajā pašā laikā arī 12. algā ir daudz citu līdzīgas vērtības amatu, un es negribētu šeit runāt par vienas saimes izraušanu no konteksta un mēnešalgas palielināšanu, ja, piemēram, arī politikas ieviesēji, politikas plānotāji ar līdzīgu atbildību, līdzīgiem pienākumiem ir 12. mēnešalgu grupā. Tā kā šis ir tāds horizontāls pasākums, kas ir skatāms.

G. Kūtris: Un viens jautājums mazlietiņ no cita aspekta. Varbūt, ka jūs varat pateikt. Sakiet, lūdzu, vai tajā brīdī, kad valdības darba kārtībā tiek iekļauti dokumenti un tiek iekļauti tā saucamajā valdības portfelī, elektroniskajā. Sakiet, lūdzu, vai šiem portfeļa dokumentiem ir pieeja arī citām personām, izņemot valsts sekretāriem un parlamentārajiem sekretāriem?

B. Medvecka: Jā.

G. Kūtris: Ir pieeja. Sakiet, tiesnešiem arī ir? Tur nav parole vai kaut kas tamlīdzīgs?

B. Medvecka: Es neesmu pārliecināta.

G. Kūtris: Jūs neesat pārliecināta, paldies! Tiesnešiem jautājumi būtu? Saeimas pārstāvim kā ieinteresētajai pusei vairāk... Lūdzu, pieaicinātajai personai varat uzdot jautājumus!

J. Pleps: Jāteic, jūsu godība, izņēma visu jautājumus mums no mutes. Tā kā mums arī vairāk jautājumu nav, viss ir pārbaudīts, kas bija nepieciešams.

G. Kūtris: Paldies! Vai pieteikuma iesniedzēja pārstāvim būtu jautājumi?

J. Neimanis: Nē.

G. Kūtris: Paldies! Paldies jums, Medveckas kundze!

Tiesa, uz vietas apspriežoties, konstatēja, ka lietas izskatīšana pēc būtības ir pabeigta un tiesa var pāriet pie tiesas debatēm.

Tātad tiek atklātas tiesas debates. Lietas dalībniekiem aicinām izteikt jūsu viedokli par to, cik jums debatēs būtu nepieciešams laiks. Pietikuma iesniedzēja pārstāvim, cik jūs uzskatāt jums apmēram runa būs?

J. Neimais: Man pietiktu ar 20 minūtēm.

G. Kūtris: 20 minūtēm. Saeimas pārstāvim?

J. Pleps: Ņemot vērā, ka mums jāaizstāv visas tās normas, kas apstrīdētas, – varētu būt 30 – 40 minūtes.

G. Kūtris: 30 – 40 minūtes.

Tātad, lai būtu līdzsvars abām pusēm, tad apmēram 40 minūtes ir tiesības runāt, izteikt jūsu viedokli. Un saskaņā arī ar likumu tad pieteikuma iesniedzēja pārstāvis pirmais uzstājas ar savu runu tiesas debatēs. Lūdzu, jums vārds, Neimaņa kungs!

J. Neimanis: Tātad es centīšos apkopot tos punktus un iziet cauri vēlreiz pieteikumam par galvenajiem aspektiem, kādēļ šī te, šīs apstrīdētās normas, mūsaprāt, neatbilst Satversmei.

Pirmkārt, tātad, ja mēs runājam par tiesnešu mēnešalgu un sociālo garantiju samazinājumu un pamatprincipiem, kas ir saistīti ar to, tad, protams, ka, es atvainojos, tad jāņem vērā, ka Satversmes tiesa šo jautājumu jau ir skatījusi un divos fundamentālos tiesas spriedumos ir sniegusi pamat atbildes uz problēmjautājumiem, kas ir... atklājas arī šajā lietā.

Pirmkārt, tas ir jautājums par tiesneša atalgojuma samazināšanu. Ir skaidrs un nav noliedzams, ka tiesneša atalgojumu var samazināt, ja tam ir adekvāts pamatojums un tas ir saistīts ar valsts finansiālā stāvokļa pasliktināšanos. Tai pašā laikā, ka šādiem samazinājumiem jānotiek solidāri vai arī, ja ir, tas notiek krīzes apstākļu ietekmē, tad īslaicīgi, noteiktā laika posmā.

Kā mēs redzam, šajā atalgojuma sistēmas reformā minētie noteikumi nav ievēroti, jo, kā norādījis likumdevējs anotācijās, tātad, šis nav „krīzes likums”, un to arī Saeima atbildes rakstā paskaidro. Tai pašā laikā tiesnešu atalgojums tiek samazināts no, tātad, 4,5 līdz 2,5 vai 2,6... Neskaitot arī, protams, arī citas finansiālās, finansiālās... finansiālos jautājumus kā sociālās garantijas. Līdz ar to, nu, vienā no Satversmes tiesas jau iepriekšējiem spriedumiem tika atzīts, ka šāds krass samazinājums neatbilst Satversmei.

Nākamais ir apstākļi, ka jaunievietā šī te sistēma pēc būtības neatbilst tiesnešu neatkarības principam, jo paredz, ka atalgojums, atalgojuma apmērs tiks pārskatīts, balstoties uz izpildvaras... vai nu pašu tiesnešu ierosinājumu, kas vēršas pie izpildvaras, un prokuroru, kas tiešā kaut kādā veidā mēģina ierosināt pārskatīt šo atalgojuma sistēmu.

Jāsaka, ka esošais modelis, kāds šobrīd ir nostiprināts likumā, nav īsti veiksmīgs, un to pierāda arī burtiski nesensais Vācijas federālās konstitucionālās tiesas spriedums, kas taisīts šī gada 14. februārī, kura atzīst, ka, tātad, Vācijas likumā, federālajā atlīdzības likumā, ir noteiktas, tātad, fiksētas summas, kuras pārskata likumdevējs, un jau ilgu laiku Vācijas tiesneši aicina likumdevēju un izpildvaru, tātad, pārskatīt šīs atlīdzības likmes, ņemot vērā, ka Vācijas ekonomika, atšķirībā no Latvijas, ir attīstījies veiksmīgi, un, taču atalgojuma skaitļi šajā likumā nav palielināti. Un, nu, šie pūliņi, kas ir bijuši ļoti ilgu gadu garumā, šobrīd ir vainagojušies ar panākumiem tādā ziņā, ka augstskolu profesori ir panākuši, kuru algas ir noregulētas līdzīgi kā tiesnešu algas šajā likumā fiksēti, ir panākuši to, ka Vācijas konstitucionālā tiesa ir atzinusi, ka

šāda atalgojuma nepārskatīšana ir pārkāpusi konstitūciju, un, tāpat, valsts pienākumu izmaksāt valsts ierēdņiem, amatpersonām, tostarp arī tiesnešiem, šos uzturlīdzekļus jeb atalgojumu.

Līdz ar to es domāju, ka šis piemērs ļoti labi pasvītro, ka izvēlētais modelis nav īsti veiksmīgs, viņš ir tāds, kas aizskar tiesneša un prokurora neatkarību, jo liek tiesnesim lūgt šo atalgojuma palielinājumu, un kam... Arī tiesas sēdē norādīja, faktiski Finanšu ministrijas pārstāvis nespēja paskaidrot, nu, kāds tad būtu, teiksim, tās inflācijas izmaiņas vai kādu citu kritēriju maiņa, kuru gadījumā tad būtu pamats valdībai šeit ierosināt attiecīgu likumprojektu un iesniegt to parlamentā.

Turklāt šāda sistēma, kāda ir izvēlēta, salīdzinājumā ar iepriekšējo ir nestabila, jo tā prasa to laiku pa laikam pārskatīt. Turklāt šis pārskatītāju institūcijas, kā es minēju, ir izpildvara. Un tas ir saistīts ar likumdevēja politisku lēmumu un, manuprāt, cik vien iespējams, likumdevēja politiskas izšķiršanās, kas ir saistītas ar tiesnešu dienestu un atalgojumu, būtu samazināmas.

Būtībā, tāpat, tas, ko šis piemērs, ko... kas ir izskatīts Vācijas Federālajā konstitucionālajā tiesā, arī ļoti labi parāda Saeimas argumentu vājumu attiecībā uz atalgojuma sistēmu, ka atalgojuma... ka šī jaunā sistēma nodrošina atalgojuma reālās vērtības saglabāšanos. Tāpat to mēs redzam, ka, valstij ekonomiski attīstoties vai uz augšu vai uz leju, reālā vērtība netiek saglabāta.

Nākamais jautājums ir saistīts ar, ar, ar deklarētajiem mērķiem. Kā mēs dzirdējām šajā... šajās tiesas sēdēs, būtībā reformas mērķi – deklarētie un faktiskie atšķiras. Un šie deklarētie mērķi ir domāti tikai priekš anotācijām un eventuālo tiesvedību, nevis patieso būtību. Jo, kā norādīja Tieslietu ministrijas valsts sekretārs Lazdovska kungs un kā tas ir redzams arī no Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas sēžu protokoliem un Ministru kabineta sēdes, tad patiesā vajadzība šādai atalgojuma reformai ir nepieciešamība iekonomēt finanšu līdzekļus, nevis ievērot kādus citus nosacījumus. Turklāt, ja mēs varētu piekrist tam, ko minēja Saeimas pārstāvis un arī pieaicinātās personas no Saeimas puses, ka, nu, ka patiesais mērķis ir ievērot līdzvērtīgus nosacījumus vai saāķēt šīs atalgojuma sistēmas, tad mēs neatrastu atalgojuma likumā atšķirīgas atlīdzības aprēķinu sistēmas un, teiksim, Finanšu kapitāla tirgus komisijai, arī, nu, bankai un, un, un pārējiem.

Pie tam, kas ir pilnīgi kļūdoši un būtībā arī netika izskaidrots, kādā veidā tā sistēma, kas tiesnešiem bija, tāpat neefektīva un nenodrošināja reālās vērtības saglabāšanos, tika pārņemta un attiecināta uz politiskām amatpersonām.

Nākamais jautājums par tā saucamo algu saāķēšanu, ko arī... Kas ir viens no Saeimas pamat argumentiem šajā lietā. Man jānorāda uz Satversmes tiesas spriedumiem iepriekšējās lietās, kur ir precīzi... precīzi norādīts, ka, ka, tāpat, šādu sistēmu saāķēšana un, un, tāpat, mēģināšana atrast kaut kādas aritmētiskas proporcijas ir diskutabli. Un,

turklāt, Satversmes tiesa jau 18. janvāra sprieduma 21.4 apakšpunktā norādīja, ka, atsaucoties uz citu valstu konstitucionālo tiesu spriedumiem, ka atalgojuma izlīdzināšana dažādos varas atzaros nevajadzētu izvirzīt par mērķi. Un to mēs redzam šajā lietā, ka tas ir izvirzīts par mērķi un tāpat atkal būtībā mēs esam turpat, kur 18. janvāra spriedumā un šajā lietā.

Otrs, ka, kā mēs redzam, šī atalgojuma „saākēšana” nav, nav faktiski notikusi. Tātad lietā jau ir dokumenti, un tika tiesas sēdē pārbaudīts, ka pastāv iespēja, un tas ir arī faktiski noticis, ka, ka šie juridiskie dienesti, juridisko dienestu amatpersonas ir ievietotas citā amatu kategorijā, lai saņemtu lielāku atalgojumu. Tātad šī sistēma paredz iespēju manipulēt un, kā arī šodienas tiesas sēdē norādīja Valsts kancelejas pārstāve, tātad, valdībai ir rīcības brīvība mainīt šīs... nu, šo sadalījumu, tātad izpildvara var tādā veidā, nu, ar dažādiem, protams, argumentiem, bet var, nu, kādā veidā, teiksim, valsts pārvaldes ierēdņus atlīdzināt savādāk. Un, turklāt, kā es minēju, dažādām valsts amatpersonu kategorijām ir dažādas savas sistēmas.

Nākamais, runājot par atalgojuma sistēmas ieviešanu un algu „saākēšanu”. No likumprojekta pieņemšanas gaitas ir redzams, ka šī algu „saākēšana” notikusi tieši budžeta likuma izstrādes un pieņemšanas gaitā un faktiski, tātad, šis mērķis – iekonomēt valstī finansiālos līdzekļus – norāda uz to, ka gan tiesneši, gan prokurori nevar būt droši, ka nākamajā budžeta gadā, gatavojot nākamos budžeta likumus, šī „saākēšanas” sistēma netiks mainīta, un minētie solidaritātes, ekonomiskās attīstības un citi kritēriji, kas minēti 3. pantā, tātad nebūs par pamatu šīs atalgojuma sistēmas izmaiņām. Un, kā mans kolēģis Jānis Ilsteris man šeit piezīmēs ir norādījis, tad viņš ir saskāries ar premjerministra kandidātu, kurš ir... tiesas sēdē tieši norāda, ka, ja viņš kļūs par premjeru, tad tiesnešiem algas neņems nost, bet prokuroriem ir cita skaņa.

Un, tātad, līdz ar to tas tiešā veidā norāda uz to, ka šāda sistēma paredz politisku iejaukšanos tiesneša atalgo... tiesneša, prokurora atalgojumā un tātad šajā tiesnešu neatkarības principā un prokuroru neatkarības principā. Nākamais būtisks punkts, ko es vēlos uzsvērt, es nekādi nevaru piekrist tai koncepcijai un arī Saeimas pārstāvja minētajam, ka tiesneši šo atalgojumu... tātad tiesnešiem atalgojums ir palielināts. Tas balstās uz tēzi, ka tiesnešiem nebija un prokuroriem nebija tiesiskās paļāvības, ka iepriekš... iepriekšējais regulējums stāsies spēkā.

Taču, kā to ir norādījusi Satversmes tiesa gan 18. janvāra tiesas spriedumā, gan arī 22. jūnija tiesas sprieduma 26. punktā, tātad, Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka gan tiesnešiem, gan prokuroriem ir šī tiesiskā paļāvība uz šo atalgojuma... atalgojuma sistēmu, tātad, vidējā mēneša darba alga, kas indeksēta... vidējā alga, kas indeksēta ar 4,5 koeficientu.

Turklāt, ja mēs sekotu šādai argumentācijai, ka bieži likuma grozījumi nerada tiesisku paļāvību, tad faktiski, nu, man jāsaka, ka Latvijā būtu reti kurš likums, iegūtu

pilntiesisku, saistošu efektu. Nu, ko tad mēs teiktu par administratīvo pārkāpumu kodeksu vai nodokļu likumu grozījumiem? Un, turklāt, arī būtībā šis arguments ir absurds jau no paša sākuma, jo tiesiskā valstī tieši parlamenta un valdības pienākums ir rūpēties par tiesisko drošību, tas izriet no tiesiskas valsts principa.

Šajā lietā daudz tika vērstas uzmanība... uzmanības, patiesībā, varbūt uz lietām, kas nav... kam nav tik lielas nozīmes, kam nav fundamentāla, nu, iespaids. Kā precīzi norādīja jautājumā arī tiesnesis Ķinis, tāpat, vai kaut kas mainītos, ja procedūra būtu savādāka, mazliet ātrāka vai tamlīdzīgi? Tas, ko mēs minējām pieteikumā un vērsām uzmanību, ka ne jau tie ir izšķirošie argumenti, tie nav saturiski... Tās nav saturiskas, būtiskas kļūdas, bet tas parāda to, kādā veidā valstī notiek reformu īstenošana, ka līdz reformas pieņemšanai... līdz likumprojekta pieņemšanai ir aptuveni mēnesis, pusotrs mēnesis laika, kad šis likumprojekts parādās, tad tiek imitēts, teiksim, apspriešanas darbs...

Turklāt jau Satversmes tiesa norādīja, šāda apspriešana individuāli ar tiesnešiem aizskar tiesnešu neatkarības principu, un tieši tas arī šajā lietā ir noticis. Tāpat, pārspilējot, kaut kādā veidā mēģinot reducēt līdz absurdam Satversmes tiesas sprieduma atziņas iepriekšējās lietās, Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijas priekšsēdētāja, Saeimas priekšsēdētāja sāka izsūtīt dažādas vēstules individuāli tiesnešiem, un tai pašā laikā nespēja atbildēt – kādēļ tad jūs prokuroriem nesūtījāt. Faktiski, nu, šī rīcība parāda, kad tas, tas ir vienkārši mēģinājums Satversmes tiesas autoritatīvu, normālu, konstitūcijai atbilstošu atziņu reducēt līdz absurdam.

Tas arī ir redzams arī, teiksim, šajos jautājumos par to, kā tad jūs apspriedāt šo projektu, vai tas projekts pa punktiem bija redzams uz ekrāna vai nebija. Tam nav būtiskas nozīmes, vai tas bija redzams uz ekrāna, vai – nē, vai tur bija kāda... cits iepriekš sagatavots kāds projekts.

Būtībā jau, ko mēs redzam, pirmo reizi ideja vispār, ka kaut kas būtu jāmaina, publiski tiesnešiem tiek darīta zināma 11. oktobra apakškomisijas sēdē, kuras laikā tiesnešiem tiek pārmests, kāpēc jūs nepiekrītat nevienam no šiem variantiem, kāpēc jūs vēlaties, lai tiktu īstenots Satversmes tiesas 22. jūnija spriedumā nospriestais, jūs nesolidarizējaties ar sabiedrību. Un, nu, teiksim, tam visam pārējais seko. Visas šīs te publikācijas presē par dažādiem ķēķiem, par ētiskiem prob... ētiskām problēmām un tā tālāk. Kā mēs redzam, šobrīd, pēc tam, kad likums tika pieņemts un šī reforma tika ieviesta, nekādu tamlīdzīgi vairāk iztikumi no valsts amatpersonu puses nav sekojuši. Tas parāda tikai to fonu, kādā veidā valsts politiskās personas mēģina spiest un diskutēt ar, ar, ar... par šo jautājumu.

Pie tam arī šī, šī informācija tiesnešiem, kas tika izplatīta, ir maldinoša, jo 11. oktobra apakškomisijas sēdē šie proj... šie projekti nav. Ir tikai varianti par skaitļiem, pie tiem lieliem cipariem, tāpat, cik tas prasītu no valsts budžeta – mēģiniet, teiksim, saprotiet paši. Un tai pašā laikā arī oktobrī valsts sekretārs Lazdovskis atzīst, ka

konkrēti projekti nav. Tai pašā laikā ir redzams no apakškomisiju sēžu protokoliem, kad ir skaidrs plāns, ka mēs Satversmes tiesas 22. jūnija spriedumu nepildīsim – aizmirstiet to. Mēs nepieļausim, ka šī sistēma, kāda ir, tādad, izvērtēta iepriekšējos tiesas spriedumos... Spēkā nestāsies un... Kad mums ir nepieciešams samazināt budžeta izdevumus...

Visbeidzot, kā mēs redzam, šos grozījumus Atlīdzības likumā, ko, ko parlaments ir pieņēmis jau pēc 1. janvāra... Likumdevējs nesaprot to, es... man to ir grūti izskaidrot. Mēs, teiksim, ejam tā šajā diskusijā, mēs mācāmies, mēs mēģinām mācīt izpildvaru un likumdevēju, ka nevar tiesneša un prokurora atalgojumu noteikt, padarīt atkarīgu no izpildvaras lēmumiem, kad šī... nu, šis neatkarības princips nepieļauj šeit šo rīcības brīvību, ka nepieciešams to samazināt, un visam atalgojuma ir jābūt noteiktam ar likumu.

Ja mēs skatāmies, nu, teiksim, es iesniedzu arī šo tiesu administrācijas rīkojuma projektu par, teiksim, šīm atsevišķām sociālajām garantijām, kas paredz, ka tās šobrīd tiek noteiktas atkarībā no tā, cik budžetā ir naudas. Būtībā tādā veidā jau arī varēja pateikt, ka tiesnešu atalgojumu mēs tā varētu noteikt – atkarībā no tā, cik konkrēti budžetā būs nauda, nu, tad mēs sadalīsim pēc vienotiem... vienotiem kaut kādiem principiem un tad, teiksim, tiesnesim šis atalgojums katru gadu mainās atkarībā no valsts ekonomiskās situācijas. Kāpēc ne?

Bet tā nedrīkst darīt! Un, faktiski, jau tikai analizējot un izpētot arī starptautiskos dokumentus, mēs paši, paši tiesneši konstatējam, kad tā sistēma, kāda ir bijusi iepriekš ar prēmiju un naudas balvas maks... naudas balvu maksāšanu, patiesībā ir kropļojoša, un tā arī ir nelikumīga. Un tas, ko mēs varējām redzēt arī šajā tiesas sēdē, tas ļoti... to, kad šī sistēma bija ačgārna, pasvītvoja tieši arī Čepānes kundzes uzstāšanās. Viņa bija sameklējusi, tādad, manas un vēl kāda cita tiesnešu ienākuma deklarācijas, parādot, lūk, kādas jūs prēmijas saņēmat, vai tad jums tur nepietiek un kā jūs esat dzīvojuši.

Tieši tādā veidā tiesnesim un prokuroram var pārnest, lūk, ka viņš ir saņēmis šo... šo atalgojumu. Tieši tāpēc arī mēs esam panākuši, tas jau ir viens liels panākums, patiesībā, ka tiesnešiem un prokuroriem nevar maksāt prēmijas un dažādas tur naudas balvas par gadu, gadu skaitļu sasniegšanu vai citiem darba rezultātiem. Un arī tādā veidā mēs esam panākuši, ka piemaksas tiesu nama priekšsēdētājam tiek noteiktas ar likumu. Tai pašā laikā likumdevējs atkal groza kaut ko, kur paredz šo te rīcības brīvību.

Vēl kas šeit ir jānorāda, būtisks arguments, ka Saeima norāda, ka iepriekšējā sistēma bija sevi izsmēlusi, bet parlaments nespēj pamatot kāda veidā tad šīs sistēma bija sevi izsmēlusi. Kā var sistēma sevi izsmelt, ja tā nav piemērota pilnā apmērā. Kādā veidā viņa var sevi izsmelt? Vienīgais veids, kā sistēma var sevi izsmelt, ir tas, ka šī sistēma paredz par 15 miljoniem lielākus budžeta izdevumus nekā tas ir šobrīd. Bet tā nav sistēmas kļūda, es teiktu tā.

Un, visbeidzot, pēdējais punkts. Tātad ļoti būtiski, ka mēs šajā pieteikumā prasām, lai šīs apstrīdētās normas tiktu atzītas par spēkā neesošām tieši ar to pieņemšanas brīdi. Mēs šajā tiesas sēdēs to neesam īpaši apskatījuši. Bet kādēļ mēs prasām šīs normas pieņemt... atcelt ar to pieņemšanas brīdi? Protams, ka tas ir būtisks Satversmes tiesas lēmums, tā ir būtiska izšķiršanās... nu, tiesnešu kompetence, bet kāpēc?

Mēs uzskatām, ka likumdevējam ar 18. janvāra un 22. jūnija spriedumiem tika dots pietiekami ilgs laiks, lai nodrošinātu to, ka tā sistēma un tie, tie principi un tās atziņas tiktu ievērotas un stātos pilnā apmērā spēkā ar 2011. gada 1. janvāri. Jā, ar 1. janvāri, jā. Tai pašā laikā mēs redzam arī šo acīm redzamo, skaidro Saeimas attieksmi – nebūs tas, jums nebūs. Un mēs uzskatām tā... tā... Satversmes tiesai kā tiesai nav nekādu izpildes līdzekļu, kā, nu, mēģināt piespiest likumdevēju ievērot Satversmes tiesas spriedumus. Tai pašā laikā, ja likumdevējs atklāti neievēro divus pietiekami skaidrus spriedumus šajos jautājumos, tad vienīgais veids, kā, nu, es teiktu, ne gluži sodīt, bet kā panākt, lai tiktu ievērotas gan pieteicēju tiesības uz taisnīgu tiesu, kas ietver sevī arī sprieduma izpildi, gan arī Satversmes tiesas respektēšanu, es uzskatu, ka ir nepieciešams, lai šīs normas tiktu atceltas ar to pieņemšanas brīdi.

Tāpēc arī ir noraidāma... Saeimas atbildes rakstā minētais, ka lūk, pret atsevišķiem tiesnešiem, kuri ir atstājuši tiesnešu dienestu, tiesvedība būtu izbeidzama. Tā, tā to nedrīkst pieļaut. Līdz ar to es uzskatu, ka mūsu pieteikums, izskatot šajā... šajās tiesas sēdēs, mūsu minētie argumenti ir pamatoti, tie ir apstiprinājušies ar lietā pieaicināto personu paskaidrojumiem, un mūsu pieteikumu lūdzu apmierināt. Paldies!

G. Kūtris: Paldies! Un tālāk tiesu debatēs vārds Saeimas pārstāvim. Lūdzu, Plepa kungs!

J. Pleps: Jā, paldies, godātā tiesa, bet pēc tik emocionālas pieteikuma iesniedzēja pārstāvja uzstāšanās laikam būtu grūti turēt viņam līdzīgai daiļrunībā, tādēļ es mēģināšu varbūt atspēkot konsekventi iepriekš izteiktos argumentus un vēlreiz atkārtot tās būtiskākās lietas, kuras Saeima ir paudusi šajā lietā un par ko ir Saeima šajā lietā ir pārlicināta.

Saeimas pozīcija ir izklāstīta Saeimas Juridiskās komisijas ziņojumos Saeimas sēdēs, tas atspoguļojas Saeimas komisiju sēžu protokolos. Šī pozīcija ir uzturēta Saeimas atbildes rakstā un paskaidrojumos Satversmes tiesai, rakstveida. Mēs šo pozīciju esam mēģinājuši sniegt, atbildot uz Satversmes tiesas, varētu teikt, neskaitāmajiem jautājumiem.

Mūsaprāt, ir pateikts jau tik daudz, ka, teju vai būtu grūti ko vairāk piebilst, bet Neimaņa kunga uzstāšanās rosināja pateikt, runāt par dažām lietām. Neimaņa kungs nerunāja par to, kas mums ir kopīgs. Patiesībā mums šajā diskusijā arī daudzi kopīgi

punkti ir. Pirmkārt, jau droši vien nepastāv strīds, ka neatkarīga tiesu vara šajā valstī ir vērtība, kas būtu aizsargājama.

Otrkārt, acīm redzot nepastāv lietā strīds par tām normām, kuras grozītas pēc Tieslietu padomes lūguma. Vairākas normas, kuras jau minēju, uzstājoties pēc būtības, ir grozītas, un, acīm redzot, šajā lietā nebūtu nepieciešams atkārtoti pārbaudīt viņu satversmību, ņemot vērā to, ka ir pietiekami daudz citu jautājumu, ko vērtēt.

Otrkārt, acīm redzot lietā nav strīda par to, ka tiesnešu atlīdzību var regulēt vienkopus ar citu publiskā sektora amatpersonu atlīdzību Vienotajā atalgojuma likumā. Neimaņa kungs šos argumentus iedeva 2009. gada 27. oktobra rakstā „Jurista vārds”, un, patiešām, mums ir prieks, ka, mums joprojām šīs domas šajā jautājumā saskan.

Treškārt, acīm redzami, ka strīds ir patiesībā par šo mazo lietu – kādā veidā precīzi noteikt tiesneša karjeras sākotnējo atalgojumu, proti, rajona (pilsētas) tiesas tiesneša atalgojumu, uzsākot darbu. Līdz ar to, patiesībā, šajā lietā strīds ir par to, kas ir formulēts 4. panta devītajā daļā un 6.¹ panta pirmajā daļā, un droši vien par šo lietu šajā turpinājumā būtu nepieciešams vairāk runāt.

Neimaņa kungs raksturoja ļoti daudzus emocionālus vārdus gan pieteikumā, gan arī šodien tiesu debatēs, raksturojot likumdevēja attieksmi. Man liekas, būtu grūti atrast kādu amatpersonu Saeimā, kas nav apsūdzēts... apsūdzēta neētiskā rīcībā, amorālā... amorālos izteikumos ar deklaratīviem mērķiem, lai piesegtu, teiksim, savu interešu aizstāvību.

Varbūt es pievērsīšos šobrīd uzreiz, izejot ārpus plānotās struktūras, jautājumam par varas dalīšanu, jo šajā lietā būtiskākais jautājums – par varas dalīšanu. Satversmes tiesa norādīja, ka likumdevējam ir jārunā ar tiesu varu. Nevis vienam, otram, trešam deputātam ar vienu, otru, trešo tiesnesi, bet likumdevējam ir jārunā ar tiesu varu, uzklausi tiesu varas viedokli, respektēt to, izvērtēt. Ir runa par komunikāciju, par divu varu komunikāciju.

Man negribētos citēt tās partijas līderi, kura premjera amatu kandidātu Neimaņa kungs pieminēja debatēs, kurš nesēn runāja par šo te komunikāciju citā kontekstā, bet, acīm redzot, lai būtu komunikācija, ir nepieciešamas divas puses, kas vēlas sarunāties. Un, runājot par varas dalīšanu, Neimaņa kungs ļoti daudz pārmetumu veltīja likumdevējam. No minētā teju izriet tas, ka tiesu vara bija tā kā „pūkaina” un, un, un runāt gatava, un ievērot visus principus, un likumdevējs rīkojās nelietīgi. Jāteic, ka, iespējams, ka šajā lietas izmeklēšanā mēs esam konstatējuši faktus, kas nebūt to varbūt neapstiprina.

Visupirms, ja mēs runājam par varas dalīšanas principu, Satversmes tiesa jau sen ir norādījusi, ka varas dalīšanas principa viens no mērķiem ir ne tikai varu savstarpējā kontrole, bet arī varu mērenība. Ko nozīmē mērenība? Mērenība nozīmē varas

koncentrācijas un ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu. Mērenība nozīmē saprātīgu un taisnīgu lēmumu pieņemšanu. Mērenība nozīmē varu pienākumu nodrošināt kopējo labumu.

Varas dalīšanas princips ir saistošs ne tikai likumdevējam, varas dalīšanas princips saistošs arī izpildvarai, varas dalīšanas princips saistošs tiesu varai. Ne velti Tomass Džefersons, ņemot vērā, ka mums šeit patīk atsaukties uz Augstākās tiesas praksi, atzina, ka varas dalīšanas princips nav izdomāts, lai ierobežotu iespējamo diktatoru, kas ir tā kā karalis vai monarhs. Arī parlaments vai kaut kāda cita vara var kļūt par tirānu, ja tiek pārkāptas varas dalīšanas principa robežas. Varas dalīšanas princips un, īpaši, tiesu neatkarības princips kā viens no būtiskākajiem varas dalīšanas principa elementiem, aizsargā tiesu varu. Bet tas nepiešķir tiesu varai tiesības pieņemt visus lēmumus un diktēt savu gribu pārējām varām. Arī tiesu varu ierobežo varas dalīšanas princips. Un, ja mēs raugāties uz šīm debatēm, mēs skaidri redzam, ka tiesu vara arīdzan, vai vēl jo vairāk rīkojās, patiesībā, no spēka pozīcijām.

Neimaņa kungs debatēs jau precīzi parādīja, ka jau no paša sākta gala tiesnešu prasījums bija tikai viens – likuma „Par tiesu varu” 119.¹ panta spēkā stāšanās. Nekāds cits... priekšlikumi netika, tā sakot, risināti. Patiesībā tika apšaubītas likumdevēja iespējas, ko akceptēja Satversmes tiesas spriedums, 18. janvāra – grozīt vai pārskatīt kādus šos jautājumus, veikt reformu. Tieši pretēji, jebkurš šis priekšlikums tika kritizēts, skaļi nopulgots, slēpjoties aiz Satversmes tiesas sprieduma biežajiem foliantiem. Tieši tā metode, kā šodien Neimaņa kungs runāja tiesu debatēs, tā, patiesībā, tiesu vara ir runājusi jau ļoti ilgi.

Manuprāt, nav nejaušība, otrkārt, ka tajā dienā, kad Ministru kabinetā tiek apspriests... likumprojektu šī te pakete, kas ir apstrīdēta, tas tiek apspriests Ministru kabinetā, tas ir 16. novembris, un atbilstoši panāktai vienošanās ar tiesu varu, šis projekts tiks iesniegts Saeimā un tad tiks uzsāktas debates – tiesneši nāk klajā ar paziņojumiem, ko atspoguļo ziņu aģentūras ziņas 16. novembrī. Administratīvo tiesnešu biedrība gatava vērsties Satversmes tiesā un Eiropas Cilvēktiesību tiesā, Tiesnešu biedrība arīdzan neklusēs, bet aizstāvēs savas tiesības. Likumdevējs vēl nav sācis uz... konsultācijas, vēl nav sācis apspriest ar Tieslietu padomi šo projektu, tiesnešu viedoklis jau ir skaidrs – vai nu tā rīcība, jeb tas modelis, kas tiek uzskatīts par adekvātu, pieņemamu, vienīgo vai nākamā tiesvedība.

Treškārt, likumprojektu virzība tiek pavadīta varbūt ne tikai ar likumdevēja un izpildvaras... izpildvaras pārstāvju komentāriem, bet arīdzan ar tiesu varas amatpersonu komentāriem. Ja Neimaņa kungs analizēja, ko minēja Štokenberga kungs vai Āboltiņas kundze, acīmredzot mums jāpieskaras tam, ko minēja Augstākās tiesas priekšsēdētājs, ka pretējā pusē valdot tikai emocija, un tiesneši nāk tikai ar juridisko... ar juridiskiem

argumentiem aizstāvēti, vai tas, ko minēja Satversmes tiesas priekšsēdētājs, ka Juridiskā komisija atkal „kāpj uz tā paša grābekļa”, Pieprasījumu komisijā.

Ceturtkārt, visa šī projekta apspriešana patiesībā notika ar vienu skaidru nostāju, ka, vai nu likumdevējs nedara neko, neveic šo reformu, kas izrietēja no Satversmes tiesas spriedumiem, pakļaujas tiesu varas prasībām, kapitulē, vai arī mēs iesim uz Satversmes tiesu un tur mēs jau visu panāksim. Tāda ir šī te pozīcija.

Vai šādos apstākļos varam runāt par varas dalīšanu? Par varas mērenību? Drīzāk, patiesību sakot, laikam jāteic tā, ka mēs varētu runāt par to vārdu, kas ir antonīms mērenībai. Par to vārdu, kas, ko, ko mēs mēģinām noklusēt, bet kas varbūt šeit parādās. Nav sagadīšanās, ka patiesībā viens no lielākajiem strīdiem mums pastāv par to, kas ir šī atlīdzība, kas bija reālā atlīdzība. Nav sagadīšanās droši vien, ka pieteikuma iesniedzējs kā pirmo, ko pamanā tajās lapās, kas... ko ministrija izdala kā darba materiālu, ir cipars. Vai viņš būtu ieboldēts vai nebūtu ieboldēts, bet tas ir pirmais, kas tiek pamanīts un kas tiek pārņemts, kāpēc tas cipars ir boldā.

Acīm redzot mums ir jārunā par to, kas ir atlīdzība, un atlīdzība bija tā atlīdzība, kas tika reāli izmaksāta. Tiesiskās cerības, tiesiskā paļāvība ir, protams, ļoti labi, kad tā aizsargā augsti kvalificētus juristus un ļauj uz ko paļauties, cerēt kaut ko, bet vai likumdevējs kādā brīdī bija devis garantijas, ka šī tiesiskā paļāvība tiks īstenota, vai likumdevējam ir liegtas tiesības saprātīgos termiņos pārskatīt pastāvošo regulējumu? Vai šis regulējums ir mūžīgi negrozāms? Stipri jāšaubās, jo 18. janvāra spriedumā Satversmes tiesa runā par iespējām veikt tiesnešu atlīdzības sistēmas reformu.

Neimaņa kungs ļoti daudz runāja par tiesnešu atlīdzības samazināšanu. Mēs uzsveram, ka šī nebija samazināšana, šī bija atlīdzības sistēmas reforma. Protams, šī reforma notika, varbūt ne tajā labākajā komunikatīvajā jeb sarunu kontekstā, kad bija pietiekami daudz emociju, bet šī reforma notika. Šodien, vairāk nekā gadu pēc šīs reformas, mēs varam redzēt rezultātus. Ir pieaudzis konkurss uz prokuroru un tiesnešu amatiem, ir samazinājies to tiesnešu un prokuroru skaits, kas aiziet pēc paša vēlēšanās, un patiesībā šeit varētu, protams, arī uzdot jautājumus, vai atalgojums – tas ir vienīgais iemesls, kāpēc cilvēks iet projām no darba, respektīvi, tas ir iemesls, lai strādātu.

Treškārt, Neimaņa kungs minēja, ka nākamajā budžeta paketē kaut kas tiks izdarīts slikts. Viena budžeta pakete jau ir gājusi, tiesnešu atlīdzība netika aizskarta. Tieši pretēji, tiesnešu atlīdzība ir tas, varētu teikt, Vienotās atlīdzības likuma kodols, kas garantē likumdevēja kontroli pār šo sistēmu kopumā, jo likumdevējs nodrošina tiesnešu atlīdzības neaizskaramību.

Ja mēs runājam par to, kādi ir kritēriji, lai noteiktu tiesnešu atlīdzības apmēru, šajā sēdē ļoti daudz ir izskanējis jautājums par starptautiskajām saistībām, par starptautiskajiem dokumentiem. Es vēlētos atgādināt Apvienoto nāciju Starptautiskās tiesas statūtu 38. pantu. Šajā pantā ir noteikti tie starptautisko tiesību avoti, kas ir

juridiski saistoši jebkurai valstij. Pirmkārt, tie ir starptautiskie līgumi. Otrkārt, tās ir starptautisko paražu tiesību normas. Starptautiskās rekomendācijas nav tieši saistošas. Starptautiskās rekomendācijas ir dažādas, starptautisko tiesību rekomendācijas var būt tapušas dažādos laikos un dažādos kontekstos. Tas, protams, ir interpretatīvs avots, protams, var piekrist tam citātam, kas ir iepaticies, atsaucoties uz padomju starptautisko tiesību skolu, ka tas uzliek stingras morālas un politiskās saistības, bet jautājums, kam uzliek.

Un, ja mēs runājam par šīm starptautisko tiesību normām, tad starptautiskajos līgumos mēs nevaram atrast fiksētus skaitļus, kritērijus, kuriem Latvija būtu pievienojusies starptautiskajās tiesībās noteiktajā kārtībā. Starptautiskās paražu tiesības varbūt varētu pastāvēt, bet ar starptautisko paražu tiesībām ir tāda lieta, ka viņas jāpierāda tam, kas uz viņām atsaucas. Neimaņa kungs nav pierādījis, ka šeit pastāvētu starptautisko paražu tiesības.

Līdz ar to mēs varētu runāt par to, ka varētu pastāvēt kaut kādas, iespējams, ka varbūt kaut kas būtu, bet mēs, redzot Venēcijas komisijas autoritatīvo 2010. gada ziņojumu par tiesu neatkarību, kas apkopo šīs starptautiskās rekomendācijas, tas ir autoritatīvs ziņojums, kas apkopo esošās rekomendācijas šajā jautājumā ar mērķi virzīt jauna Eiropas Padomes Ministru komitejas ziņojuma pieņemšanu, un arī, vērojot Venēcijas komisijas *amicus curiae* atzinumu par Maķedonijas jautājumiem, mēs redzam, ka valstu starpā nepastāv vienota prakse un nav stingru vadlīniju.

Un tās vienīgās stingrās vadlīnijas, kuras mēs redzam Venēcijas komisijas rekomendācijās, ir pavisam četras. Tām jānodrošina tiesu neatkarība, tām jābūt noteiktam ar likumdevēja lēmumu, tur nevar būt atkarība no izpildvaras, ir jābūt atbilstošiem sociālajiem apstākļiem un augstāko ierēdņu atlīdzībai, un nevar būt dažādi bonusi. Četri kritēriji, par kuriem runā Venēcijas komisija jaunākajā apkopojošajā starptautiskajā rekomendācijā.

Ja mēs ejam cauri šīm te... šiem te kritērijiem un, patiesībā, arī šim principam, tad patiesībā, raugoties uz šajā lietā izskatāmo jautājumu, es jau tiesas... izskatot lietu pēc būtības minēju, ka patiesībā tas, par ko šeit ir strīds, ko varbūt vēlas netīšām, mēģina panākt Neimaņa kungs, – panākt atlīdzības apmēra pārskatīšanu. Ciparu pārskatīšanu. Mēs jau minējām arī to, ka cipara pārskatīšana nav Satversmes tiesas kompetencē. Satversmes tiesa nevar pateikt, ka vajadzētu maksāt vēl vairāk vai tiek maksāts pārāk daudz kādam.

Satversmes tiesa var pārbaudīt tikai vienu lietu – kā Satversmes tiesa ir minējusi savos spriedumos – vai tas nodrošina konstitucionālo institūciju tiesības īstenot savas konstitucionālās funkcijas. Vai tā atlīdzība, kas šobrīd ir noteikta, nodrošina to kas, ka tiesu vara var spriest tiesu, prokuratūra var īstenot savas funkcijas un es šo jautājumu uzdevu deb... lietas izskatīšanā pēc būtības pieteikuma iesniedzēja pārstāvim, un viņš

neapšaubīja to, ka tiesu vara šobrīd spriež tiesu. Pat nevis pieļāvuma formā – var spriest, bet šobrīd spriež tiesu.

Patiesībā, protams, varbūt mēs varam veidot teorētiskas konstrukcijas – ja maksātu vēl vairāk, spriestu vairāk, maksātu mazāk spriestu mazāk – bet tās ir tikai teorētiskas konstrukcijas. Jautājums ir par to, vai tā atlīdzība, kas ir noteikta šobrīd, nodrošina iespējas spriest tiesu, īstenot konstitucionālās funkcijas. Mūsaprāt, par to lietā strīds nepastāv.

Nākamais jautājums, vai šāda atlīdzība nodrošina tiesu neatkarību. Šeit mēs redzējam ļoti interesantu pozīciju. No vienas puses... No vienas puses tā atlīdzības sistēma, kas bija noteikta iepriekš, Neimaņa kunga skatījumā ir ļoti laba, precīza, taisnīga. No otras puses, viņš lietoja tādus vārdus kā – kropļojoša, nelikumīga. Tā ir viena un tā pati atlīdzības sistēma, patiesībā. Tā ir 2003. gada atlīdzības sistēma. No vienas puses, ar noteikto atlīdzības piesaisti tautsaimniecības algai, no otras puses – ar prēmijām, piemaksām un visu pārējo.

Un mēs nonākam ļoti interesantā situācijā, ka pieteikuma iesniedzēja pārstāvis uzskata, ka vienā daļā tā ir laba, pareiza, teju negrozāma. Otrā daļā tā ir kropļojoša, nelikumīga. Un pieteikuma iesniedzēja pārstāvis kritizēja, piemēram, to informāciju, ko Juridiskās komisijas priekšsēdētāja šeit, tā sakot, prezentēja par šīs sistēmas funkcionēšanu. Tā ir tāda interesanta situācija, kad viena lieta, no vienas puses raugoties, ir laba, no otras puses raugoties, ir slikta. Un droši vien tas vienkārši parāda to, ka šī sistēma kaut kādā mērā nestrādāja.

Vai šī... Līdz ar to likumdevējam bija pienākums kaut ko mainīt, un šo pienākumu arī iezīmēja divi... abi divi Satversmes tiesas spriedumi. Satversmes tiesa, protams, nerunāja, ka tiesnešu atlīdzībai vajadzētu būt pielīdzināmai vai salīdzināmai ar augstāko ierēdņu vai politiķu algām, taču Satversmes tiesa deva skaidri nojaust, kādā virzienā tā raugās – lai tiesnešu atalgojums būtu adekvāts. Un, es gribētu teikt, šajā Venēcijas komisijas precīzajā formulējumā: “atbilstoši sociālajiem apstākļiem un atbilstoši augstāko ierēdņu algām”.

Ne velti pirmajā lietā, ne velti otrajā lietā, ne velti trešajā lietā, kas šodien tiek izskatīta, Satversmes tiesa ar ļoti lielu pietāti raudzījās, kāda atlīdzība ir attiecīgajiem juristiem valsts pārvaldes iestādēs, Finanšu un kapitāla tirgus komisijā, Latvijas Bankā, kā ir privātajā sektorā juristu atlīdzība. Tas mērķis ir kāds? Lai tiesnešu atalgojums būtu adekvāts, nodrošinātu tiesu neatkarību, nodrošinātu šīs profesijas prestižu.

Bet mēs nevarēsim pārliecināties par profesijas prestižu, ja mēs skatīsimies uz cipariem. Cipari neparāda profesijas prestižu. Profesijas prestižu parāda kaut kas cits, ko es jau minēju – ir pieaudzis konkurss uz šiem amatiem, šis amats – gan prokuroru, gan tiesnešu amats – atkal, joprojām un, izskatās, ar vien vairāk ir, nu, varētu teikt,

nobriedušiem juristiem ar 30 gadu dzīves pieredzi un vismaz piecu gadu darba stāžu, vilinošs un perspektīvs karjeras būvniecībai. Vai šis apstāklis neliecina vairāk par to, ka šeit ir jau ielikti pareizi akmeņi, pareizajā virzienā?

Es, protams, šodien neņemšos apgalvot, ka viss tika izdarīts pilnīgi precīzi, tā kā ar mili... ar mikrogramiem sverot, kā uz aptiekas svariem izsverot visus jautājumus. Bet acīm redzot mēs nevarētu arī šodien teikt, ka ir klaji kaut kas pārākāpts vai netiek nodrošināta tiesu neatkarība. Ja mēs runājam par šo te principu, kas izraudzīts, – pielīdzināt mazas struktūrvienības juridiskajā jomā vadītājam, šeit jāuzsver viena lieta, tas, ko... izskanēja Valsts kancelejas paskaidrojumos. Tiesnesis ir pielīdzināts ne jau konkrētiem ierēdņiem, bet šī... šai ierēdņu kategorijai, noteiktajam atalgojuma maksimumam. Automātiski pielīdzināts ar automātiskām garantijām, kas izriet no tiesu varas neatkarības principa.

Tiesnesis netiek vērtēts, tiesnešu atalgojums nav atkarīgs – patiešām atbilstošs tiesu varas neatkarības principiem – no darba kvalitātes, no veiktajiem pienākumiem. Tiek *a priori* prezumēts, ka jebkurš tiesnesis jau automātiski savu karjeru sāk šajā te punktā un attiecīgi savas sistēmas ietvaros kāpj augšā gan pa karjeras kāpnēm, gan pa kompetences kāpnēm, gan arī pa atalgojuma kāpnēm. Savukārt, no otras puses, ierēdņa atalgojums – un šeit izskanēja varbūt, man liekas, Valsts kancelejas paskaidrojumi bija ļoti vērtīgi, lai saprastu, ka šeit nav notikusi ierēdņu atlīdzības pielīdzināšana tiesnešu atlīdzībai, pasakot, ka mums arī ierēdņi ir neatkarīgi un viņu atalgojumu nevar samazināt. Godātā tiesa ļoti labi dzirdēja to apstākli, ka ierēdnis katru gadu tiek vērtēts un dažādu iemeslu dēļ – vai tās būtu budžeta iespējas vai paša kompetences, kā lai to pasaka, trūkums vai, vai neveiksmes, vai attiecīgi kādas reformas struktūrā – tiesneša, atvainojiet ierēdņa atalgojums ir manīgs, viņš var svārstīties gadu no gada.

Bet tas, kas bija būtiski šajā reformā, un ko mēs aicinātu Satversmes tiesu saglabāt, būtiskākais šajā reformā ir šī te salīdzināmība, proti, ka tiesneša atlīdzības skala ir saintegrēta, kaut kādā mērā piesaistīta, ja drīkstētu tā izteikties, drīzāk... vai kā “saākēta”, kā teica pieteikuma iesniedzēja pārstāvis, ar šo te juristu atlīdzības skalu publiskajā sektorā.

Jo lietām ir jābūt salīdzināmām. Un ne jau Čepānes kundze runāja tikai par to, ka tiesnešiem bija kādas tur prēmijas vai papildus bonusi – Neimaņa kungs. Čepānes kundze, man liekas, daudz skarbāk runāja par to, kas notika ar... publiskajā sektorā, kas nenotika... Kas notika publiskajā sektorā, bet ne tiesu varā. Ja mēs šīs sistēmas atkal nodalām, pasakām, ka katrs ir autonomš, kur ir garantija, ka tas vēlreiz neatkārtosies? Ka tas, kas notika 2006., 2007. droši vien 2008. gadā, ka valsts pārvalde ā... valsts pārvalde, tā sakot, aug, un, savukārt, kā Bičkoviča kungs ļoti precīzi izteicies intervijā “Neatkarīgajai Rīta Avīzei”, tad tiesneši joprojām turpina gaidīt šos “treknos gadus”. Tātad un... Līdz ar to tas, tas ir tas mērķis, kas mēģināts sasniegt ar šo reformu.

Ja drīkst vēl viena, vēl viena atkāpe par šo pārskatīšanu. Atlīdzības... 3. panta septītā daļa, tas ko ierasts saukt par solidaritātes klauzulu atlīdzības sistēmā jau šobrīd ir vispārējs tiesību princips. Solidaritātes klauzula ar šiem kritērijiem, tas ir vispārējs tiesību princips, kas nosaka šī likuma jēgu, garu, varētu teikt. Iespējamās 3. panta septītā daļā tā... tas pieraksts nav precīzs, bet kā šī tiesa vairakkārt jau norādījusi – svarīgāk, vai, kā šodien norādīja Bičkoviča kungs – svarīgāks jau ir tas saturs, nevis tā pieraksta forma.

Un papildus tam es aicinātu 3. panta septīto daļu raudzīties kopā ar Tiesu varas likumu, kur 52. pantā ir noteiktas arī procedūras, kādā veidā tiek finansēta tiesu sistēma, pasakot konkrētus principus. Un šeit parādās valsts pienākums garantēt tiesnešu neatkarību un efektīvu personas tiesisko... tiesību aizsardzību. Un šajā pantā parādās arī tā procedūra, par kuras trūkumu mēs varbūt sākumā precīzi nevērām Satversmes tiesas uzmanību uz šo apstākli. Ir procedūra, kādā veidā likumdevējs un tiesu vara komunicē par adekvātu un tiesu neatkarību nodrošinošu tiesas finansējumu. Bet šeit jāteic arī tas, ka par šo jautājumu mēs noteikti runāsim jau nākamajā Satversmes tiesas lietā. Šajā lietā laikam, tas tā kā nebūtu pārbaudes priekšmets vēl, vismaz pagaidām, lai tā lieta nesānāktu gluži izspriesta jau iepriekš.

Tātad, un... Mēs jau minējām, ne velti, neatkārtosim to, ka šai reformai bija leģitīms mērķis, bija nopietni iemesli un bija pietiekams pamatojums. Jūs to varat... jūs to varat atrast un, es pieņemu, saprotu, ka pieteikuma iesniedzēja pārstāvis ļoti labi ir iepazinies ar Saeimas darba materiāliem, tur tas ir atspoguļots, tā sakot, redzamā veidā.

Ja drī... Es vēl vēlētos pieskarties jautājumam par procedūru, jo tas bija tas, kas izskanēja, par šo te sasteigtību, par budžeta procedūru un daudz... dažām citām lietām. Un noteikti jāteic, kad likumprojekta sagatavošanas termiņus, patiesībā, noteica šie Satversmes tiesas spriedumi. Ja mēs runājam par to, kādā veidā varbūt, kas bija darāms, 2010. gada 22. jūnija spriedums precīzi pateica – sešu mēnešu termiņš līdz 2011. gada 1. janvārim.

Būtisku jautājumu izlemšanai Satversmes tiesa parasti dod šādu termiņu. Iepriekš, 18. janvārī, protams, tika dotas garāks termiņš. Bet, kā mēs pārbaudījām, uzklusot Tieslietu ministrijas valsts sekretāra paskaidrojumus, nebija tā, ka izpildvarā... teiksim, nu, nebija notikusi gatavošanās. Un, acīm redzot, pieteikuma iesniedzēja pārstāvis iebilst pret šo te budžeta paketi, bet iebilst nevis tādēļ, ka nevarēja iekļaut, bet tādēļ, ka tas apliecinot, ka tur bija jautājums par naudu. Tāds bija šis iebildums debatēs.

Patiesām, tas bija jautājums par naudu, jo tiesnešu atlīdzība, reālā atlīdzība, kā mēs to saprotam, ā... vidēji tika palielināta par 43 procentiem. Tas bija jautājums par šo te palielinājumu, un bija nepieciešams nodrošināt kontroli, lai tiktu pieņemti ne tikai likumi, bet tiktu pieņemts arī budžets šādā te redakcijā. Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis vairakkārt vērsa uzmanību uz Ministru kabineta protokollēmumā fiksēto, ka tas nav

morāli, ētiski. Tas parāda to, cik svarīga bija šī te kontrole, lai tas virzītos vienkopus, lai nebūtu tā, ka likumdevējs pieņemtu likumu, bet budžeta paketē, nu, respektīvi, budžetā nav paredzēts adekvāts finansējums.

Satversmes tiesas nesēn skatītā lieta par, par autoceļiem acīm redzot parāda, ka, nu, šādas situācijas ir iespējamās. Tādēļ bija nepieciešama šī te virzība kopumā, nodrošinot likumdevēja kontroli, likumdevēja konstitucionālo atbildību atbilstoši Satversmes 66. pantam par šīs reformas pienācīgu finansējumu. Un tā bija arī valdības – Ministru kabineta – konstitucionālā atbildība atbilstoši 66. pantam, neraugoties uz visām grūtībām, rast nepieciešamo finansējumu un šo finansējumu piešķirt.

Satversmes tiesa ir akceptējusi, kad nozīmīgas reformas var tikt veiktas budžeta paketes ietvaros. Ar atrunu, protams, ja tas nepārkāpj varas dalīšanas principu. Lietas izmeklēšanas laikā mēs neredzējām, kur šeit parādītos varas dalīšanas principa pārkāpums, jo sevišķi tādēļ, ka valdība šo projektu atbilstoši panāktajai vienošanai starp likumdevēju un tiesu varu nodeva likumdevēja rīcībā pirms budžeta paketes iesniegšanas, un likumdevējs citā komisijā, nevis Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā, bet Juridiskajā komisijā šo projektu skatīja un būtiski pilnveidoja.

Vēl viens arguments. Ar šo projektu ne tikai tiesu tiesneši un prokurori tika iekļauti Vienotajā atlīdzības likumā, ar šo projektu Vienotajā atlīdzības likumā tika iekļautas arī dzan vairākas citas amatpersonas kā Saeimas deputāti un Finanšu kapitāla tirgus komisija, kā arī tika... Šis projekts deva signālu komunikācijai ar Latvijas Banku.

Šis projekts un budžeta projekts bez šaubām attiecās arī uz saimniecisko gadu un cieši saistīts bija ar finanšu līdzekļu izlietojumu. Tie ir kritēriji, kas Satversmes tiesas spriedumos, runājot par budžetu. Un, acīm redzot, ka šeit mēs nesakām, ka tas netiktu izpildīts. Jo īpaši tādēļ, ka Tieslietu padomes sēdē, kad pacēlās jautājums par budžeta paketes virzību, tieši pieteikuma iesniedzēja pārstāvis bija tas, kas teica, ka tā jau ir prakse, ka reformas tiek veiktas ar budžeta paketi. Un, patiešām, var piekrist pieteikuma iesniedzēja pārstāvim, ka tā ir Latvijas konstitucionālā tradīcija – būtiskas reformas bieži vien veikt budžeta paketes ietvaros, ja tās prasa naudu konkrētam saimnieciskajam gadam. Jo tas nodrošina valdības konstitucionālo atbildību šo naudu piešķirt un nodrošina likumdevēja kontroli pār šo te procedūru.

Ja... tuvojoties jau noslēgumam, varbūt dažas lietas, kas joprojām mums nav kļuvušas skaidras. Mūsaprāt, nav ne sagādīšanās, ka pieteikuma iesniedzēja pārstāvis šajā lietā ne reizi debašu runā neatsaucās uz savām pamattiesībām. Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis runāja par tiesu neatkarības principu. Nav sagādīšanās, ka tas Vācijas piemērs, ko pieteikuma iesniedzēja pārstāvis pieveda, es cik sapratu, tad tā bija profesoru sūdzība konstitucionālajā tiesā, nevis pašu tiesnešu sūdzība.

Vēl precīzāk, laikam tiesas izmeklēšanas gaitā bija Satversmes tiesas priekšsēdētājs, jo tad, kad Štokenberga kungs sāka runāt kā liecinieks par cilvēktiesībām, tiesas priekšsēdētājs uzsvēra, ka šis... ka šeit nav jārunā par cilvēktiesībām vai kaut kā tā, šeit ir tiesu varas neatkarības jautājums. Pēdējais jautājums, Štokenberga kunga liecības beigās, kad viņš runāja par cilvēktiesībām, jūs uzsvērāt, ka tas ir tiesu varas neatkarības jautājums šajā gadījumā. Kāpēc es to minu? Saeimai joprojām pastāv šaubas, vai šī lieta... Neapstrīdot to, ka gala lēmums tiesnešu atlīdzības jautājums, protams, būtu jāpieņem Satversmes tiesai, un šis ir vienīgais forums, kurā šo lietu var izspriest. Mums vēl joprojām pastāv šaubas, vai šī lieta ir izspriežama pēc tiesnešu un prokuroru konstitucionālās sūdzības. Jo tas... jo konstitucionālā sūdzība ir paredzēta cilvēka pamattiesību aizsardzībai.

Un Satversmes 107. pants, uz kuru mēs raugāties, tā ir ekonomiskā sociālā tiesība, tā, patiesībā runā par minimālajām garantijām. Tā runā par minimālajām garantijām. Vai ekonomiskā sociālā tiesība kopā ar kādu tiesību principu – tiesu varas neatkarības principu – dod tiesības prasīt kaut ko vairāk? Es jau minēju tiesas izmeklēšanas laikā piemērus – tiesu varas neatkarības princips kopā ar tiesībām uz īpašumu, tiesnesim jānodrošina, es nezinu, dzīvoklis vai kabinets, tiesu varas neatkarības princips kopā ar tiesībām uz privāto dzīvi, mēs nevaram noliegt, ka ģimenes dzīve arī ir svarīga, lai varētu spriest tiesu. Bet jautājums ir par to, vai to var pasīt tiesas ceļā ar konstitucionālo sūdzību un vai tiesas ceļā to var pietiesāt. Nu, droši vien par ģimenes dzīvi mums būtu pilnīgi skaidrs, ka to laikam tiesas ceļā nevar pietiesāt, nevar uzlikt par pienākumu nodrošināt tiesnešiem tā kā, nu, šo, šo jautājumu.

Bet mums ir jautājums par robežām, ciktāl tiesnesis ar konstitucionālo sūdzību var prasīt kaut ko un ciktāl nevar. Sevišķi, ņemot vērā, ka, atsaucoties uz starptautiskajiem dokumentiem, ir jāmin, ka gan ANO pamatprincipi, kuri šajā forumā tieši izskan par tiesu neatkarību, gan citi dokumenti runā par to, ka tiesas neatkarība ir nevis tiesneša privilēģija, bet katra cilvēka tiesība. Tas nozīmē, ka cilvēks, kuram ir pamattiesības uz taisnīgu tiesu, ar konstitucionālo sūdzību var prasīt pārbaudīt, vai tiesnesis ir neatkarīgs. Bet jāšaubās, vai pats tiesnesis var prasīt uz neatkarīgas tiesas principa pamata kādu, nu, es negribētu teikt, negribētu īsti teikt, bet, nu, teiksim, kādu papildus labumu piešķiršanu tikai tādēļ, ka ir tiesu varas neatkarība.

Mūsu ieskatā ir pietiekami daudz dažādu mehānismu, kādā veidā tiesu vara var aizstāvēt savas, savas tiesības cīnīties par to, lai netiktu aizskarta tiesu varas neatkarība. Bet tas ir darāms varas dalīšanas principa kontekstā, nevis ar konstitucionālo sūdzību. Jo, ja tā ir konstitucionālā sūdzība, mums ir jārunā par cilvēka pamattiesībām. Neimaņa kungs nav runājis par cilvēku pamattiesībām, Neimaņa kungs ir runājis kā tipiskā kompetenču strīdā par to, vai šeit ir varas dalīšanas princips ievērots, vai šeit ir ievērota tiesu neatkarība.

Šādā plāksnē lietu patiešām var izspriest, bet tad ir jābūt citam pieteicējam, pieteikuma iesniedzējam – nevis tiesnešiem un prokuroriem, kas tai brīdī, kad likumdevējs vēl nav saņēmis likumprojektu, ko valdība tikko apstiprina, jau paziņo, ka mēs iesim ne tikai uz Satversmes tiesu, bet iesim tālāk arī uz Eiropas Cilvēktiesību tiesu, tiesāsīmies – bet kādam, kurš ir aicināts pārstāvēt nevis atsevišķas tiesnešu intereses, bet tiesu varas intereses.

Toreiz, kad tika pieņemti “Grozījumi likumā „Par tiesu varu””, lai iedzīvinātu Tieslietu padomi, tā bija viena no principiālajām debatēm komisijas sēdē un tas bija Augstākās tiesas senatora Alda Laviņa ierosinājums, ka, līdzīgi kā Polijā, Tieslietu padomei jāpiešķir tiesības vērsties Satversmes tiesā. Lai izvairītos no situācijām, ka tiesnesim jāmeklē kaut kādi ceļi savu tiesību aizsardzībai, kas ir aizskartas.

Šajā brīdī, kad bija, tika... Šajā lietā acīmredzot tas bija ceļš pie... Tieslietu padomes pieteikums vai varbūt kāds cits abstraktās kontroles pieteikums, kur var runāt par varas dalīšanu, kur var runāt par tiesu neatkarību. Bet šī ir konstitucionāla sūdzība, un, man šķiet, ka tas, kas ir noticis – pieteikuma iesniedzējs nav pierādījis savu pamattiesību aizskārumu. Uz virkni jautājumiem, kaut vai, piemēram, ja mēs ņemam to normu, kas tika grozīta – par Tieslietu padomes kompetenci, piešķirt papildus atlīdzību – kādā veidā šī norma aizskar Satversmes 107. pantā paredzētās pamattiesības? Kādā veidā likumdevēja izvēle pārcelt šos atlīdzības jautājumus no viena likuma uz citu likumu aizskar Satversmes 107. pantā paredzētās pamattiesības?

Sevišķi ņemot vērā to, ka šīs pamattiesības ir deklarētas visiem. Tā bija viena no fundamentālākajām cilvēktiesību idejām. Lielā Franču revolūcija – brīvība, vienlīdzība, brālība. Mēs nonākam pie tā, ka kāds, atsaucoties uz pamattiesībām, var prasīt vairāk nekā citi. Vai kāda cita profesija, atsaucoties uz Satversmes 107. pantu, ar konstitucionālo sūdzību šajā augstajā forumā var nākt un prasīt atlīdzības pārskatīšanu?

Man šķiet, ka šajā forumā bija jau apstrīd... mēģināts apstrīdēt, ierēdņi apstrīdēja Atlīdzības likuma vairākas normas, un Satversmes tiesa pilnīgi pamatoti konstatēja, ka nav juridiskais pamatojums un nav pierādīts šis pamattiesību aizskārumš. Tad mums sanāk, ka tiesnešiem ir šīs pamattiesības, citiem nav. Un šis apstāklis mums liekas mulsošs arī tādā ziņā, ka tas ir tas iemesls, kāpēc mēs vispār, nu, runājam varbūt tik personiski. Jo šeit apakšā, bez šaubām, ir konstitucionālā sūdzība, ir tiesnešu, prokuroru dvēseliski varbūt sajusta netaisnība, vēlme kaut ko uzlabot ā... savā stāvoklī.

Bet droši vien jāmin arī tas, ka tiesnesis un prokurors – tas ir īpašs tiesu varas amats. Ne velti es tiesas izmeklēšanas laikā atsaucos uz katoļu garīdzniekiem. Protams, tiesnesis ir cilvēks. Un mēs varam citēt klasiskos filozofus: “Nekas cilvēciskais man nav svešs”. Bet tiesnesis tai pašā laikā ir devis solījumu spriest tiesu un devis solījumu

spriest tiesu objektīvi, neatkarīgi, nebūdamas ieinteresēts lietas iznākumā, un neradīt šaubas par to, kāpēc tas spriedums ir tāds, kāds viņš ir.

Es gribētu noslēgumā citēt Endziņa kunga rakstīto pirms vairākiem gadiem: “Tiesiska valsts vispirms ir domāšanas līmenis, tāds domāšanas līmenis, kurā tieši tie, kam visvairāk pilnvaru ietekmēt citu likteņus, visbiežāk uzdod sev jautājumu, vai es rīkojos tiesiski, vai mani centieni atbilst demokrātijas ideāliem, vai intereses, ko aizstāvu, ir Latvijas vai tikai manējās intereses”. Un, man šķiet, ka tieši šīs lietas izskatīšana konstitucionālās sūdzības ceļā lielā mērā varētu radīt šaubas par to, par kādām interesēm šodien šeit tiesneši un prokurori cīnās. Ne velti šeit atkal ieliksīm... ielikšu atsauci arī uz mērenību. Mēs runājam par varas mērenību, nevis to antonīmu.

Drīkst trīs minūtes lūguma formulēšanai?

Tātad mēs lūdzam izbeigt tiesvedību lietā par Atlīdzības likuma 3. panta septītās daļas, Atlīdzības likuma 14. panta pirmās daļas piektā teikuma, Atlīdzības likuma 15. panta septītās daļas, Atlīdzības likuma 16. panta pirmās, otrās, trešās daļas un Atlīdzības likuma pārejas noteikumu 8.⁴ punkta, kā arī likuma „Par tiesu varu” 89.¹¹ deviņi prim daļas atbilstību Satversmei. Pārējā daļā mēs lūdzam atzīt šīs normas par atbilstošām augstākā juridiskā spēka normām, īpaši pārbaudot to, vai šeit ir bijis pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārums, lai šo lietu varētu skatīt konstitucionālās sūdzības ceļā.

Tieši tāpat mēs lūdzam izvērtēt, ļoti rūpīgi izvērtēt Neimaņa kunga lūgumu, ko viņš pieteica tikai tiesu debates baigās – atcelt normas no pieņemšanas brīža. Šis ir ļoti nopietns jautājums, jo tas ir, pirmkārt, tas ir būtisks... būtisks no tāda viedokļa, ka Satversmes tiesa ļoti retos gadījumos piešķir atpakaļejošo spēku. Un, ja Neimaņa kungs šo jaut... lūgumu būtu pieteicis no sākuma, mēs tiesas izmeklēšanā būtu varējuši izmantot vairāk laiku, lai pārbaudītu, vai tie argumenti, ko viņš uzrādīja, patiešām tādi ir bijuši, un tiktu dota iespēja pieaicinātajām personām paust savu attieksmi.

Un... Šeit es varbūt negribu runāt ne par to, cik tas varētu maksāt ne, ne, ne tādām lietām, bet es gribētu runāt par kādu citu lietu. Satversmes tiesa ļoti bieži sevi raksturo kā negatīvo likumdevēju, lemj par normu atcelšanu. Lemšana par normu atcelšanu – tas arī nozīmē automātisku dialogu ar pozitīvo likumdevēju. Satversmes tiesa pasaka, ka šāds regulējums neder, likumdevējs lemj, ko mainīt. Bieži vien šis process ir pietiekami garš. Jūsu godības noteikti atminēsies māmiņu algas, kur ir bijuši četri vai pieci spriedumi. Jūsu godības atminēsies “čekistu lietas”, kur arī bijuši vairāki spriedumi.

Šis tiesu dialogs, tiesas dialogs ar likumdevēju ir nemitīgs, jo tiesa vērtē konkrēto regulējumu, pasakot, ka tas neatbilst Satversmei. Likumdevējs meklē, kā varētu pieņemt pēc iespējas Satversmei atbilstošāku regulējumu. Pārmetums tam, ka netika, teiksim, tika meklēti kādi citi risinājumi, nevis nedarīts nekas, tas droši vien,

attiecīgi, atkal jāsaka, konstitucionālās sūdzības plāksnē. Bet, mūsuprāt, pēc Satversmes tiesas spriedumiem, Satversmes tiesas spriedumos noteiktajā kārtībā tika meklēts risinājums, atbilstoši tiem kritērijiem, kurus bija noteikusi Satversmes tiesa. Un tādēļ mēs nesaskatām šeit, teiksim, tādus pārkāpumus, kuru dēļ būtu jālemj par normas... nu, apstrīdēto normu atzīšanu par spēkā neesošajām un neatbilstošām Satversmei. Un kur nu vēl jālemj par šo normu neatbilstību Satversmei no to pieņemšanas brīža.

Paldies!

G. Kūtris: Paldies! tiesa ir uzklašījusi lietas dalībnieku runas tiesas debatēs un ar to es pasludinu tiesas debates par slēgtām. Vai lietas dalībnieki vēlās izteikt repliku? Pieteikuma iesniedzēja pārstāvis?

J. Neimais: Labi, jā, varētu. Tātad, nu, es negribu raksturot mūsu valsts konstitucionālo tradīciju, teiksim, visu darīt bez skaidra plāna un pēdējā brīdī. Teiksim, kaut vai to raksturo jautājums ar Satversmes tiesas lemto jautājumā par personu ierobežotu rīcībbspēju – Tieslietu ministrija pēdējā brīdī atkal kaut ko sagatavo, iesniedz Saeimā, ko nevar pieņemt un tamlīdzīgi. Līdzīgi tas arī ir šajā lietā. Bet es uz procesuāliem jautājumiem, kā minēju, neliktu pārāk lielu uzsvāru. Process ir tikai indikācija tai tradīcijai, kāda Latvijā diemžēl veidojas. Koncentrējoties uz šo procesu, nevajadzētu pazaudēt būtību.

Es nevaru piekrist Saeimas pārstāvja minētajam, kad centrālais jautājums būtu, vai atalgojums ir pietiekošs funkcijas veikšanai. Nebūt tā nav. Jo, kā es minēju, tātad tiesiskā valstī tiesnesis un prokurors atrodas valsts dienestā, un tas nozīmē, ka, līdzīgi kā augstskolas, valsts augstskolas profesors, viņš saņem nevis darba algu, bet tā saucamos uzturlīdzekļus no valsts. Un tas nozīmē, ka gan tiesnesis, gan prokurors nevar atteikties pildīt savus dienesta pienākumus, ja tam izmaksā vai neizmaksā atalgojumu. Arī šādos gadījumos ir pienākums palikt lojālam valstij un tas ir at... tas ir būtiski. Līdz ar to jūsu jautājums par to, vai man pietiekošs atalgojums, vai nē, ir nekorekts, jo neatkarīgi no atalgojuma lieluma, man ir pienākums būt lojālam pret šo valsti un pildīt savus dienesta pienākumus.

Pieteic... Saeimas pārstāvis minēja, ka Satversmes tiesa citās lietās ir skatījusi un raudzījusies uz citām... citu profesiju algām, bet jāņem vērā, ka šī raudzīšanās ir notikusi tikai tamdēļ, lai pārbaudītu, vai, samazinot atalgojumu, tika ievērots solidaritātes princips. Tātad, vai šis samazinājums notika visiem līdzvērtīgi un līdzīgi. To ir atzinusi arī Lietuvas konstitucionālā tiesa, un tas ir arī minēts šobrīd šajos konsultatīvajos atzinumos.

Jūs minējāt, ka... Debatēs. Kad šis projekts netika skatīts reizē ar budžetu, bet tad ir faktiski retorisks jautājums kād... kādā... kāpēc vispār Ministru kabinets šo jautājums skatīja slēgtā sēdē, kāpēc atalgojuma reforma, kas skar tiesnešus un prokurorus, ir slepena līdz brīdim, kad, nu, šo projektu nosūta uz parlamentu.

Un, jā, par Tieslietu padomes pieteikumu šajā lietā, ja man at... atmiņa neviļ, tad likumā „Par tiesu varu” minētas Tieslietu padomes pilnvaras vērsties Satversmes tiesā ar pieteikumu, taču likumā noteiktā kārtībā. Un, ja nemaldos, tad Satversmes tiesas likumā nav šāda īpaša kaut kāda kārtība sīkāk vairs, vēl, nu, noteikta. Un līdz ar to, nu, es teiktu, ka tas ir likumdevēja paša tad jautājums, kā viņš organizē to procesu.

Nu, un ,savukārt galvenais pārmetums, ka šajā lietā netika runāts par pamattiesībām. Es tam nevaru piekrist, jo gan iepriekšējās lietās ir skatīts, tātad, tiesnešu atalgojuma jautājumus tieši kontekstā ar šo pamattiesību. Nenoliedzami, ka sasaite ar pamattiesību, ja to skata caur tiesneša neatkarības principu, ir nemanāmāka kā, nu, teiksim, citā gadījumā, tomēr šī sasaiste paliek.

Un, visbeidzot pārmetums par to, ka mēs prasām normas atzīt par spēkā neesošām no to pieņemšanas brīža. Jā, es apzinos, ka šāds prasījums ir pietiekami nopietns, tomēr es nevaru piekrist tam, ka tas ir izvirzīts pēdējā brīdī. Teiksim, šāds prasījums ir no sākta gala bijis minēts pieteikumā, un nekad nav ticis atsaukts.

Un, otrkārt, jāņem... šajā gadījumā, šajā lietā ir jāņem vērā, ka tas ir trešais, principā, nē, ceturtais tiesas spriedums, vai, nu, teiksim, lietas izskatīšana par vienu un to pašu jautājumu. Pie tam, iepriekšējos tiesas nolēmumos, kas ir saistīti ar šo, ir skaidri norādīts, ka tiesnešiem ir tiesības, un viņi varēja paļauties uz iepriekš noteikto sistēmu, ka tā stāsies spēkā. Tika norādīts, ka šo sistēmu var mainīt, mēs arī piekrītam. Var manīt, ja tam ir attiecīgs racionāls pamatojums un tiek ievēroti pārējie nosacījumi. Taču šajā lietā tā tas nav noticis.

Turklāt Satversmes tiesa atzina, ka šis īslaicīgais samazinājums bija iespējams tikai tādā gadījumā, ja no 2011. gada 1. janvāra stājas spēkā likuma „Par tiesu varu” attiecīgā normu redakcija un, kā mēs redzam, tas nenotika... Un tas nenotika tieši tamdēļ, ka parlaments nevēlējās, lai Satversmes tiesas spriedumā minētais stātos spēkā. Un tamdēļ arī uzturam šo, šo te prasījumu un tādā mērā. Paldies!

G. Kūtris: Vai Saeimas pārstāvis vēlas izteikt repliku?

J. Pleps: Jā, paldies!

G. Kūtris: Lūdzu!

J. Pleps: Es varbūt dažas lietas, es... Neimaņa kungs uzskata, ka ir bijis viens, divi, trīs Satversmes tiesas spriedumi. Vai tiesas spriedumi, tad jautājums ir kā “akmeņi iekalts” un nevar nekādas izmaiņas? Es Neimaņa kungam vēlējos atgādināt to lietu, ko arī šī tiesa ir skatījusi – par nekustamā īpašuma nodokļa lietu. Arī tur bija neskaitāmi Augstākās tiesas Senāta spriedumi, vienā virzienā vērsti, bet Valsts ieņēmumu dienests mēģināja pārsūdzēt katru lietu un mēģināja stāstīt savus argumentus. Tiesībsargs mēģināja panākt kriminālprocesa uzsākšanu pret Valsts ieņēmumu dienestu, kad viņi pārsūdz šos spriedumus. Tomēr šī lieta nonāca arī līdz Satversmes tiesai. Satversmes

tiesa šo lietu skatīja un tur nebija arguments tas, ka tiesas spriedumi ir bijuši vairāki un ka vairs nav iespējami, teiksim, tā sakot, un tad... nevar pārsūdzēt vai ir jāpakļaujas.

Lietas ir dažādas. Argumenti var būt dažādi, situācijas var mainīties. Nevis tas, ka, teiksim, spriedums ir absolūta patiesība un negrozāms, bet tas, ka pret spriedumu izturas ar pietiekamu pietāti, pakļaujas spriedumā norādītajam un meklē labākus risinājumus. Vai labāku risinājumu izdodas atrast, tas jebkurā gadījumā atkal ir pārbaudāms Satversmes tiesā. Un tādēļ jau Satversmes tiesa darbojas pastāvīgi, nevis kā *ad hoc* institūcija, kas sanākusi dažu lietu izskatīšanā.

Varbūt noslēgumā es vēlētos tomēr pateikt, ka, man liekas, ka visa valsts ir mazliet nogurusī no šī jautājuma. Es pieļauju, ka ne tikai tiesu vara, bet arī mēs likumdevējā. Es šomēnes esmu nācis uz šejieni bezmaz vai kā uz otro darbu, un man liktos tomēr, ka šai valstij šajā brīdī gan tiesu varā, gan likumdevējā ir krietni būtiskāki jautājumi Latvijas ilgtermiņa attīstībai. Un, ja drīkst, es varbūt atkal vēlētos nocītēt Juridiskās komisijas priekšsēdētājas teikto debatēs, ka valsts spēks ir dažādu varu spējā savstarpēji komunicēt, atrast kompromisus un resursus tērēt nevis vienam otra apkarošanā, bet gan valsts izaugsmes veicināšanā un rūpēs par ikvienu šai valstij piederīgo.

Manuprāt, mēs tiesas sēdē pietiekami konstatējām, ka šis te spēks jeb varu muskuļi tika rādīti tajā, lai savstarpēji nesarunātos. Un tiesu varai arī ir pietiekami daudz konkrētu pozīciju, ko mēs pārbaudījām tiesas izmeklēšanā, kas parāda to, ka bieži vien, iespējams, šī komunikācija ir pārvērtusies par lielāko jēgu, proti, kad vēlme pateikt likumdevējam, ko par viņu īsti domā, bieži vien aiziet priekšā tam, ko varbūt vajadzētu runāt un pa kādu risinājumu būtu jāiet uz priekšu, lai šī valsts varbūt ilgtermiņā attīstītos sekmīgāk nekā līdz šim. Paldies!

G. Kūtris: Paldies, lietas dalībnieki ir izteikuši replikas.

Tiesa nolēma un paziņo, ka Satversmes tiesas spriedums tiks pasludināts otrdien, 28., es atvainojos, trešdien, 28. martā pulksten 10⁰⁰.

E. Kursiša: Lūdzu visiem piecelties!

Stenogrammas izgatavotāja

Alise Ziemele

Tiesas sēžu sekretāre

Elīna Kursiša